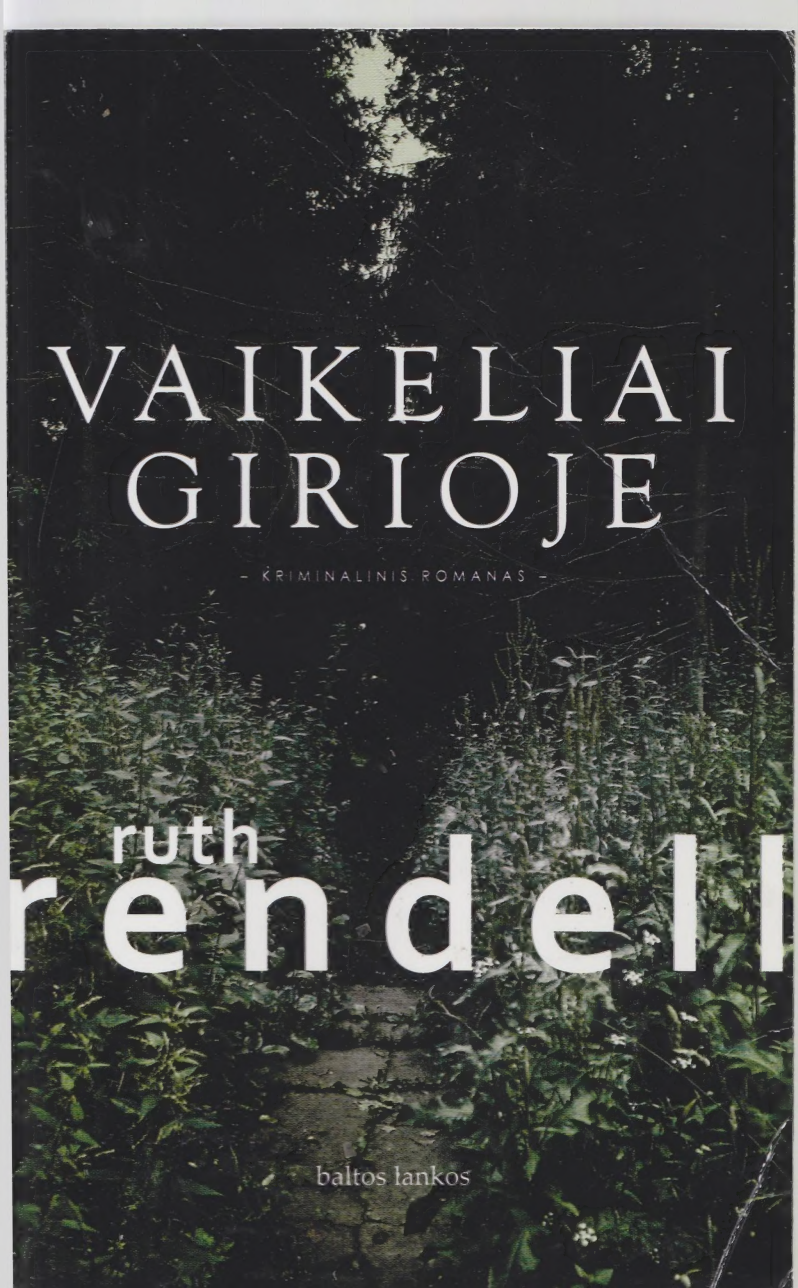
VAIKELIAI GIRIOJE
– KRIMINALINIS ROMANAS –
ruth rendell
baltos lankos

Ruth Rendell

Vaikeliai girioje

Iš anglų kalbos vertė
Ina Rosenaitė

baltos lankos

UDK 820-3
Re-158

Viršelio fotografija ir dizainas
Zigmanto Butaučio

Maketuotoja
Sigrida Juozapaitytė

Versta iš
Ruth Rendell, *The Babes in the Wood*,
Hutchinson, London

© *Kingsmarkham Enterprises Ltd* 2002
The right of Ruth Rendell to be identified as the author of this work has been asserted by her in accordance with Copyright, Design and Patents Act, 1988.
All rights reserved
© Ina Rosenaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2009
© Baltų lankų leidyba, 2009

Printed in Lithuania
ISSN 2029-2597
ISBN 978-9955-23-297-1

Karlui ir Lilijanai Fredriksonams
Su meile

Anksčiau

Buvo pakankamai šilta, kad dešimtą valandą lauke nejustum šaltuko. Dangus sėte nusėtas žvaigždžių, tarp žvaigždžių iškilęs mėnulis – rusvoka rudeninė pilnatis. Jie buvo miške, kurio proskyna tokia plati, kad užtektų vietos šokti tūkstančiui žmonių, tik šokių aikštelė čia buvo tanki žalia velėna, o jos sienos – aukštų medžių: buksmedžių, uosių ir kaštonų, žiedas. Lapai dar nepradėję kristi, todėl namo, esančio netoliese, nesimatė. Nesimatė ir jo ūkinių pastatų nei sodo.

Atviros erdvės vidury žmonės, koks šimtas ar daugiau, stovėjo ratu. Dauguma jų nė nežinojo tą namą ten esant. Jie atvažiavo autobusiukais ir minivenais, kai kurie savais automobiliais, miško keliuku, atsišakojusiu nuo kito miško keliuko, kuris ir pats šakojosi nuo gana siauro kelio. Įvažiuojant į miško keliuką nebūta jokio ženklo, rodančio, ar žemė privati, ir jokių požymių, kad ten esama namo. Vieni žmonės, tiek jauni, tiek vyresni, ir vyrai, ir moterys, vilkėjo paprastus drabužius – džinsus, marškinius, megztinį ar švarką, kiti gobėjo mantijomis – juodomis arba rudomis. Susiėmę už rankų, jie stoviniavo kažko laukdami, gal susijaudinę.

Baltai apsirengęs vyras – baltais marškiniais prasegta apykakle, baltomis kelnėmis, baltais batais – įžengė į ratą. Jam pasiekus rato vidurį, žmonės užgiedojo. Melodija skambėjo aistringai, galėjo būti koks himnas arba operos ar miuziklo choro partija. Pagiedoję jie ėmė ritmingai ploti. Baltai vilkinčiam vyrui prakalbus, ploti liovėsi.

Skambiu balsu vyras sušuko: „Ar yra čia jus kankinančių piktųjų dvasių? Ar yra čia kas, blogos dvasios apsėstas?“

Mirtina tyla. Niekas nesukrutėjo. Pakilo lengvas vėjelis, pūstelėjo į ratą, plaikstydamas ilgus plaukus, plakdamas mantijas, ir liovėsi kažkam atsiradus rato vidury. Nė vienas iš susikibusiųjų rankomis, nei giedotojai, nei tie, plojusieji, negalėjo suprasti, iš kur atsirado tas atėjūnas. Joks jį matęs žmogus, net stovėjęs arti, negalėjo suprasti, ar čia vyras, ar moteris, ir už jo nematė nė gyvos dvasios, tačiau jis kluptelėjo tarytum stumtelėtas. Nuo galvos iki kojų apsisupęs juoda mantija, galva uždengta juodu šydu. Vyras, kláusęs apie piktąsias dvasias, suriko:

– Siųsk savo liepsnas, o Viešpatie, degink piktąsias dvasias!

– Degink, degink, degink! – šaukė ratas.

Baltai vilkįs vyras ir juodoji figūra susitiko. Iš tolo jiedu atrodė tarsi užsimaskavę meilužiai, kaukėtos ir persirengusios figūros, galbūt iš Venecijos karnavalo. Pritemo, debesiui slenkant mėnulio apskritimu. Dvasininkas ir prašytojas, jei jie tokie ir buvo, stovėjo pakankamai arti vienas kito, kad galėtų susiliesti, tačiau niekas nematė, lietėsi jie ar ne. Girdėti buvo

svarbiau nei matyti ir staiga tikrai buvo ką išgirsti, nes juodoji figūra žemu balsu graudžiai suaimanavo, veriamai, garsų garsiausiai, paskui ją sekė dar keletas tokių pačių aimanų. Jos skambėjo tikroviškai, neatrodė suvaidintos, sklido iš skausmo ir sielvarto kupinos širdies, iškankintos sielos, ir dabar jos kilo ir slopo, kilo ir slopo.

Baltoji figūra stovėjo gana ramiai. Žmonių ratas ėmė virpėti ir linguoti į šonus, greitai jie taip pat aimanavo, kai kurie plakė savo kūnus rankomis arba, kiti, nuo žemės pakeltomis šakomis. Jie lingavo, aimanavo, debesis nuslinko, darsyk išlindęs mėnulis apšvietė šį ritualą, panardino į baltą liepsną. Tuomet juodoji figūra taip pat ėmė judėti. Ne lėtai kaip kiti žmonės, bet staigiais judesiais, kurie paskui tapo siautulingi, figūra rankomis plakė ne tik savo kūną, bet ir baltojo vyro rankas ir krūtinę. Jos aimanos virto urzgimu, buvo galima girdėti, kaip urzgiant griežia dantys.

Nekreipdamas dėmesio į smūgius, baltai vilkįs vyras pakėlė rankas virš galvos. Senovės žynio balsu sušuko: „Išpažink savo nuodėmes ir nedorybes!"

Ir prasidėjo – gausybė kalčių, tyčinių ir netyčinių, kai kurios išmurmėtos tyliai, kitos pasakytos, kad galėtų girdėti visi, balsas kilo iki desperatiško riksmo. Žmonės stovėjo tylūs, godžiai klausydamiesi. Išpažintis tęsėsi, bet jau nebe taip aistringai, palengva tilo, kol padaras juodais drabužiais ėmė mikčioti, glebti ir gūžtis. Tada tylą nutraukė švelnus, kone geidulingas minios atodūsis.

Dvasininkas prabilo. Padėjęs vieną ranką ant juodo peties skambiu balsu tarė: „O dabar lįskit iš jo!"

Jokio nuodėmių atleidimo, tik užtikrinta komanda: „Dabar lįskit iš jo!“

Mėnuliu slinko debesis ir sukėlė dar vieną žmonių atodūsį, greičiau panėšėjantį į nuostabą. Minia nuvilnijo drebulys, tarytum vėjas būtų sujudinęs kukurūzų lauką.

– Ar matote piktąsias dvasias, vaikai manieji?! Ar matote jas, skriejančias pro mėnulį?! Ar matote Aštarotą, demoną, kuris gyvena mėnulyje?!

– Matau! Matau! – pasigirdo šūksnis iš rato. – Mes matome demoną Aštarotą!

– Padaras, kuriame jie tūnojo, išpažino didžiules kūniškąsias nuodėmes, bet jis, demonas, kūniškosios nuodėmės įsikūnijimas, išlindo, o kartu su juo ir menkesnės dvasios. Matote jas dabar aukštai virš mūsų danguje?!

– Matau! Matau!

Ir galiausiai prašytojas juodais drabužiais prabilo. Kimiu balsu, silpnu ir belyčiu: „Matau, matau...“

– Dėkojame Viešpačiui, angelų Dievui! – sušuko vyras baltais drabužiais. – Dėkojame Šventajai Trejybei ir visiems angelams!

– Dėkojame Viešpačiui!

– Dėkojame Viešpačiui ir visiems angelams, – tarė juodoji figūra.

Po kelių sekundžių ji buvo nebe juoda. Dvi moterys iššoko iš rato, įbėgo į vidurį, glėby nešinos baltais drabužiais. Ėmė rengti juodąją figūrą, dengti ją nuo galvos iki kojų, kol radosi dvi baltos.

Tas, anksčiau buvęs juodas, garsiai sušuko, bet kančios balse nebebuvo: „Dėkojame Viešpačiui, ku-

ris išvadavo savo tarną iš nuodėmės ir grąžino jam skaistybę."

Beveik be žodžių prasidėjo šokis. Abi baltąsias figūras prarijo minia, pasigirdo muzika, iš kažkur sklindanti tarytum škotiško rilio melodija, kuri skambėjo ir keistai tarsi himnas. Jie šoko ir plojo. Viena moteris mušė tambūriną, kita skambino citra. Nuodėmingoji, kaltes atpirkusioji ar apvalytoji figūra stovėjo tarp jų ir linksmai juokėsi, tarsi krykštautų vaikų gimtadienio vakarėlyje. Nei valgyti, nei gerti, nei rūkyti nebuvo siūloma, bet jie buvo girti nuo užsidegimo, nuo susijaudinimo, nuo isterijos, kuri ištinka susirinkus vieno tikėjimo, vienos aistros miniai. O atpirkusysis nuodėmes nesiliovė kvatotis linksmai ir džiaugsmingai tarsi vaikas.

Šokis tęsėsi pusę valandos, bet baigėsi, nutilus muzikai. Toks buvo ženklas skirstytis ir visi, netikėtai darsyk sutramdyti, pajudėjo link kelio, kur ant pakelės žolės stovėjo automobiliai.

Dvasininkas, atvykęs vienas, palaukė, kol žmonės išsiskirstys, paskui nusimetė savo mantiją ir virto paprastu vyriškiu su džinsais ir kareiviška striuke. Tada patraukė keliu namo link. Nūdienos standartais namas buvo didžiulis, ankstyvųjų Viktorijos laikų, su keliomis pakopomis plokščių laiptų, vedančių prie paradinių durų portike su kukliomis kolonomis ir baliustrada po pilku stogu. Tokių namų visoje Anglijoje – šimtai, jei ne tūkstančiai. Žinoma, namie nieko nebuvo, bet kas gi ir būtų darbo dienos vakarą. Jis užlipo kairiąja laiptų puse, iš kišenės išsitraukė voką ir įmetė į pašto dėžutę. Kaip ir dauguma jo avelių,

dvasininkas gyveno susiveržęs diržą ir norėjo sutaupyti pašto išlaidas.

Namo ir žemės savininkas pareikalavo mokesčio. Tai normalu, net jei jis ir turtingas. Tačiau dvasininkas, jei jo būta dvasininko, spyriojosi dėl dviejų šimtų svarų ir galiausiai buvo sutarta dėl šimto. Voke taip pat įdėtas ir padėkos raštelis. Gal žmonės norės darsyk pasinaudoti atvira erdve, kaip yra keletą kartų panorėję anksčiau. Dvasininkas visuomet vadino ją atvira erdve, nors ir girdėjo ją vadinant šokių aikštele, bet jam šitas pavadinimas skambėjo kažkaip stabmeldiškai.

Jis grįžo prie savo automobilio.

1 skyrius

Paprastai Kingsbruko pro savo langą jis nematydavo. Nei jo tėkmės, nei lanksčių vingių, nei dviejų eilių karklų palei krantus. Bet dabar matė viską, tiksliau, matė, kuo jis tapo – upe, plačia kaip Temzė, bet nejudria ir lygia, plačiu ežeru, užpildžiusiu savo slėnius, užliejusiu lankas lygia sidabrine paklode. Namų, stovinčių tame slėnyje palei apsemtą kelią, kuris tęsėsi nuo užlieto tilto, iš vandens matėsi tik stogai ir viršutiniai aukštai. Jis pagalvojo apie savo namą kitoje pusėje to pamažėle kylančio ežero, dar neužlietą potvynio, tik sodo gale teliūškuojančią įsibrovėlę potvynio balą.

Lijo. Tačiau kaip jis sakęs Burdenui prieš keletą valandų, lietus – jau nebe naujiena, nuobodu apie jį ir kalbėti. Būtų linksma ir verta komentuoti, jei nelytų. Pakėlė ragelį ir paskambino žmonai.

– Faktiškai tas pats, kaip ir tau išeinant, – pasakė ji. – Sodo galas po vandeniu, bet šilkmedžio dar nepasiekė. Nemanau, kad vanduo pakilo. Matuoju pagal šilkmedį, taigi.

– Laimė, neauginame kirmėlaičių, – pasakė Veksfordas, palikdamas savo žmoną šifruoti šitos keistos frazės.

Nieko panašaus šitoje Sasekso dalyje žmonės negalėjo prisiminti – bent jau jis pats negalėjo prisiminti. Nors ir užtvenktas dviguba smėlio maišų užtvanka, Kingsbrukas užliejo kelią ties Centrinės gatvės tiltu, užpylė darbo biržos pastatą ir „Sainsbury's", bet stebuklingai – kol kas pasigailėjo „Alyvos ir balandžio" viešbučio. Toji vieta kalvota, todėl aukščiau stovintys pastatai išsisuko. Nepasisekė esantiems Centrinėje, Bažnyčios, Karalienės ir Jorko gatvėse, tiems su senovinėmis parduotuvėlėmis ir išsikišusiomis pakraigėmis. Čia tyvuliavo vandens po pėdą ar porą, kai kur net po tris. Antkapių viršūnės Šv. Petro bažnyčios šventoriuje kyšojo iš pilko lietaus plakamo ežero tarytum uolos iš jūros. O lyti nesiliovė.

Pasak Aplinkosaugos agentūros, žemė užlietose Anglijos ir Velso lygumose buvo taip įmirkusi, taip persunkta, kad pastarosios liūties vanduo tikrai nebegalės nutekėti. Kingsmarke, o juo labiau žemesnėje lygumoje įsikūrusiame Pomfrete, kai kurie namai buvo užlieti spalį, o dabar, lapkričio pabaigoje, juos vėl užliejo. Laikraščiai paslaugiai informavo skaitytojus, kad tokio „nekilnojamojo turto" niekam nepavyks parduoti, kad jis nieko vertas. Namų savininkai seniausiai išvykę, apsistoję pas gimines ar laikinai išsinuomotuose butuose. Vietos valdžia sunaudojo visas dešimtis tūkstančių užsisakytų smėlio maišų, o prieš tai šaipėsi iš kalbų, kad nors pusė jų bus panaudota. Visi maišai dabar po vandeniu, jų buvo užsakyta ir daugiau, bet negauta. Veksfordas stengėsi negalvoti, kas nutiks, jei iki sutemų iškris dar colis lietaus, o vanduo pasieks Doros riboženklį – šilkmedį, ir už-

lies toliau. Nuo to medžio žemė palengva nuožulnėja link namo iki veją nuo terasos ir prancūziškų langų skiriančios žemos sienelės, kuri tikriausiai nepadės apsisaugoti nuo potvynio. Jis stengėsi apie tai negalvoti, bet vis dėlto akyse kilo vaizdas, kaip vanduo ją pasiekia ir užpila... Jis darsyk siekė telefono, bet šįkart tik prilietė ragelį ir atitraukė ranką, nes atsidarė durys ir įėjo Burdenas.

– Vis lyja, – tarė jis.

Veksfordas tik pažvelgė į jį su tokia veido išraiška, kokią nutaisytum šaldytuvo užkaboryje atradęs maisto, kurio galiojimo laikas pasibaigęs prieš kokius tris mėnesius.

– Ką tik išgirdau keistą dalykėlį ir, pamaniau, jus pralinksminsiu. Atrodote, tarsi jums būtų neprošal pataisyti nuotaiką, – jis prisėdo ant rašomojo stalo kampo, mėgstamiausioje savo vietelėje. Veksfordas pamanė, kad jis atrodo lieknesnis nei bet kada, sakytum pasidaręs raukšlių lyginimo operaciją, išmasažuotas ir kokias tris savaites praleidęs sveikatingumo stovykloje.

– Paskambino moteris ir pranešė, kad jiedu su vyru buvo savaitgaliui išvykę į Paryžių, palikę vaikus, na, galima sakyti, su paauglių prižiūrėtoja, o grįžę vakar vėlai vakare nė vieno neberado, todėl, savaime suprantama, nusprendė, kad jie visi nuskendę.

– Ir tai juokinga?

– Gana keista, ar ne? Paaugliams penkiolika ir trylika, auklei apie trisdešimt, visi moka plaukti, o namas už mylių nuo potvynio.

– O kur jis?

– Lindhersto kely.

– Tąsyk netoli mano namų. Bet daug aukščiau, nei siekia potvynis. Vanduo lėtai šliaužia mano sodu.

Burdenas užsimetė koją ant kojos ir nerūpestingai pamosavo elegantiškai apauta pėda.

– Pralinksmėkite. Bredo slėnyje daug blogiau. Nė vienas namas nepabėgo.

Veksfordui prieš akis iškilo vaizdas, kaip namams išauga kojos ir jie ima bėgti, vejami piktos potvynio bangos.

– Ten nuvažiavo Džimas Pembertonas. Noriu pasakyti, į Lindhersto kelią. Be to, jis pranešė povandeninių paieškų komandai.

– *Kam*?

– Juk turėjote apie ją girdėti, – Burdenas vos nepasakė „net jūs“. – Tai bendra Kingsmarko miesto tarybos ir ugniagesių įmonė. Dauguma jų – savanoriai naro kostiumais.

– Jei tai juokinga, – pasakė Veksfordas, – turiu galvoje, jei nežiūrime į tai rimtai, kam tokios kraštutinės priemonės?

– Apdairumas nepakenks, – nerūpestingai atsakė Burdenas.

– Gerai, išsiaiškinkime iki galo. Tie vaikai – beje, kas jie? Berniukas ir mergaitė? Ir kas jie tokie?

– Deidai. Sofi ir Džailsas Deidai. Auklės pavardės nežinau. Abu moka plaukti. Tiesą sakant, berniukas yra gavęs kažkokį sidabro medalį už skęstančiųjų gelbėjimą, o mergaitė per plauką nepateko į grafystės jaunių plaukimo komandą. Dievai žino, kodėl jų motina mano juos nuskendus. Kiek žinau, jiems nebuvo

jokio reikalo net artintis prie potvynio. Džimas viską išsiaiškins.

Daugiau Veksfordas nieko nekláusė. Lietus ėmė plakti stiklą. Jis atsistojo ir patraukė prie lango, bet kol priėjo, nieko nebesimatė, tik baltas rūkas ir tik visai arti į palangę sproginėjantys lietaus lašai.

– Kur eini valgyti? – paklausė jis Burdeno.

– Manau, į valgyklą. Šitaip apsirengęs į lauką tikrai neisiu.

Trečią valandą grįžo Pembertonas ir pranešė, kad pora savanorių narų pradėjo Džailso ir Sofi Deidų paiešką, bet tai buvęs daugiau formalumas, noras sumažinti ponios Deid baimę, o ne tikras susirūpinimas. Kingsmarko apylinkėse vandens ne daugiau nei per keturias pėdas. Užtat Bredo slėnyje viskas kur kas rimčiau. Prieš mėnesį ten nuskendo plaukti nemokėjusi moteris, kai nukrito nuo laikinai surėsto takelio, vedančio nuo jos namo viršutinio aukšto lango į kalvelę. Ji mėgino laikytis už takelio ramsčio, bet potvynis užliejo jai galvą, ir lietus su vėju nusinešė moterį tolyn. Deidų vaikams, puikiems plaukikams, kuriems ir dvigubai gilesnis vanduo nebūtų sukėlęs jokių bėdų, nieko panašaus negalėję nutikti.

Visų nuomone, rimtesnių rūpesčių kyla dėl užlietų Centrinės gatvės parduotuvėlių apiplėšimų. Dauguma parduotuvių savininkų perkėlė prekes, drabužius, knygas, žurnalus ir raštinės reikmenis, indus ir stiklą, virtuvės įrangą į viršutinius aukštus ir patys išvažiavo. Plėšikai naktį pribrisdavo – kai kurie nešini kopėčiomis, – išdauždavo langus ir imdavo viską, ką panorėję. Vienas vagis, kurį suėmė detektyvas seržantas

Vainas, aiškino, kad pavogtas lygintuvas ir mikrobangų krosnelė jam teisėtai priklauso. Jo akimis žiūrint, šios prekės esančios kompensacija už užtvindytą jo butą pirmame aukšte, jis esąs tikras kito negausiąs. Vainas įtarė, kad saujelė dar mokykloje besimokančių paauglių išvogė visus Jorko garso įrašų centro sandėlyje saugotus kompaktinius diskus ir garsajuostes.

Veksfordas būtų norėjęs skambinti žmonai kas pusvalandį, bet valdėsi ir iki pusės penkių neskambino. Per tą laiką liūtis užleido vietą smulkiai nepaliaujamai dulksnai. Telefonas ilgai pypsėjo, jis buvo benusprendžiąs, kad žmona kur nors išėjusi, bet tada ji pakėlė ragelį.

– Buvau kieme. Girdėjau, kad skamba telefonas, bet turėjau nusiauti botus ir stengiausi per daug nepriteršti. Dėl lietaus ir purvo net paprasčiausias darbelis lauke užima dvigubai daugiau laiko.

– Kaip šilkmedis?

– Vanduo jį pasiekė, Redžai. Galima sakyti, teškena į kamieną. Na, nieko nuostabaus, kai šitaip lyja. Įdomu, ar galime kaip nors jį sustabdyti, tą kylantį vandenį, noriu pasakyti, ne lietų. Šitam jokių būdų dar nerasta. Galvojau apie smėlio maišus, tik taryba jų neturi, skambinau ten ir toji moteris sakė, kad laukia, kada atveš. Pamaniau, kad ji kalbėjo kaip kokia prekybos centro pardavėja.

Jis nusijuokė, bet nelabai linksmai.

– Vandens nesustabdysime, bet galime pradėti galvoti, kaip viršun perkelti baldus.

Pakviesime Neilą padėti, kone pasakė jis, bet paskui prisiminė, kad išsiskyręs su Silvija žentas dingo

iš jų gyvenimo. Taigi tik pranešė Dorai grįšiąs namo prieš šešias.

Tą rytą automobiliu nevažiavo. Pastaruoju metu jis vaikščioja kur kas daugiau. Beveik nesiliaujanti liūtis skatino poreikį vaikščioti (štai jums ir žmogiškoji prigimtis!), nes galimybė paėjėti sausai ir maloniai pasitaikydavo itin retai. Prašvitus nelijo, dangus buvo šlapio mėlyno perlamutro spalvos. Pusę devynių vis dar nelijo ir jis išėjo. Danguje rinkosi milžiniški tamsūs debesys, uždengdami mėlynę ir blyškią pienišką saulę. Kol priėjo stotį, ėmė kristi pirmieji lašai. Dabar pagalvojo, kad namo teks keliauti per šitą šlapią dulksną, kuri protarpiais virsdavo lengvu lietučiu, bet kai išėjo pro naujas automatines duris, lietus liovėsi ir pirmą sykį per ilgą laiką ore pasijuto aiškus šaltukas. *Kvepėjo* sausiau. Kvepėjo besikeičiančiu oru. Geriau jau pernelyg nesidžiaugti, pasakė jis sau.

Buvo tamsu. Jau tamsu tarytum vidurnaktį. Eidamas pėsčiomis jis potvynio nematė, tik šaligatviai ir gatvės buvo šlapios, o giliai nutekamuosiuose grioveliuose stovėjo vanduo. Perėjęs Centrinę gatvę ėmė kilti nedidele įkalne namų link. Buvo visai pamiršęs Deidus ir tikrai nebūtų jų prisiminęs, jei netektų eiti pro Kingstono parko gatvės galą ir geltonoje gatvės žibinto šviesoje perskaityti gatvės pavadinimo. Lindhersto kelias kirto gatvę pačioje aukščiausioje vietoje ir ten gyveną žmonės pro savo langus galėjo pažvelgti žemyn į jo stogą ir sodą. Jie saugūs. Jam kažkas sakė: kad potvynis pasiektų tokį aukštį, visų pirma turėtų pakilti virš Kingsmarko rotušės kupolo.

Taip, čia Deidai saugūs. Galimybės, kad jų vaikai nuskendo, beveik nėra. Prieš išeidamas išgirdo povandeninių paieškų komandos pranešimą, kad nei gyvų žmonių, nei skenduolių jie neradę. Svarstydamas, kuriame name Deidai galėtų gyventi, Veksfordas įsistebeilijo į kalvą. Ir staiga pastiro. Kas jam darosi? Nejau jis praranda savo gebėjimus? Gal tie vaikai ir nenuskendo, bet yra dingę, ar ne? Iš savaitgalio kelionės grįžę tėvai jų nerado. Vakar vakare. Visos tos nesąmonės apie potvynį ir skendimą nustelbė svarbiausią dalyką. Du vaikai, penkiolikos ir trylikos, yra *dingę*.

Jis ėmė sparčiai eiti, jo mintys skriejo. Žinoma, tikriausiai jie jau grįžo. Pasak Burdeno, vaikus prižiūrėjo vyresnis žmogus, dingo visi trys. Tai, be abejo, reiškia, kad prižiūrėtoja (turbūt moteris) juos kažkur išsivežė. Tikriausiai ji bus sakiusi motinai aną penktadienį ar kokią kitą dieną, kai tėvai išvažiavo, ketinanti vaikus vežtis į kokią nors iškylą, o motina ėmė ir pamiršo. Moteris, mananti, kad jos vaikai nuskendo, tik todėl, kad jų nerado, o dalis miesto užlieta potvynio, turi būti, na, švelniai tariant, kiek išsiblaškiusi.

Doros nebuvo name. Rado ją sode, žibintuvėliu šviečiančią į šilkmedžio šaknis.

– Nemanau, kad jis būtų pakilęs daugiau nuo to laiko, kai kalbėjau su tavim pusę penkių, – pasakė ji. – Ar mums tikrai reikia kraustyti baldus?

Jie įėjo vidun.

– Galime perkelti mums pačius vertingiausius daiktus. Knygas. Mėgstamiausius paveikslus. Tavo

mamos stalelį su stalčiais. Galėtume pradėti nuo to ir dešimtą paklausyti orų prognozės.

Jis padavė jai gėrimą ir įsipylė sau, pasistatęs smarkiai atskiestą viskį ant stalo šalia, paskambino Burdenui. Inspektorius tarė:

– Jau ketinau jums skambinti. Man ką tik toptelėjo. Juk tie Deidų vaikai iš tiesų turi būti dingę.

– Ir aš taip pamaniau. Vis dėlto patikslinsiu: jie *gali* būti dingę. Kas čia žino, gal toji auklė juos ką tik parvežė iš edukacinės kelionės į Lidso pilį.

– Kuri prasidėjo vakar, Redžai?

– Taip, tu teisus. Klausyk, turime išsiaiškinti. Jei jie saugiai grįžo, mums tikrai nepraneš. Mūsų prireikia tik tada, kai ištinka nelaimė. Jei tie vaikai dar nepasirodė, tėvai ar vienas jų turės atvykti į skyrių užpildyti dingusių asmenų formos ir suteikti mums daugiau informacijos. Pats nepildyk. Liepk Karen, pastaruoju metu ji tikrai nepersidirba.

– Prieš ko nors imdamasis, norėčiau paskambinti Deidams, – pasakė Burdenas.

– Paskui perskambink man, gerai?

Jis atsisėdo prie stalo ir jiedu su Dora pavakarieniavo. Pliaukštelėjo pašto dėžutė: atnešė vakarinį laikraštį – „Kingsmarko vakarines naujienas".

– Labai blogai, – pasakė Dora. – Jau beveik aštuonios, vėluoja dvi valandas.

– Tokiomis aplinkybėmis tai galima suprasti, ar ne?

– Ak, ko gero. Neturėčiau skųstis. Tikriausiai vargšui laikraštininkui teko pačiam išnešioti. Juk neleistų tai mergaitei tokiu oru vaikščioti.

– Mergaitei?

– Laikraščius pristato jo dukra. Nejau nežinojai? Nors su tais džinsais ir megzta kepuraite ji išties panašesnė į berniuką.

Prancūziškų langų užuolaidų jie neužtraukė, kad galėtų matyti, ar vėl nepradeda lyti, ir stebėti potvynį, kuris nuo vakar vakaro veja atšliaužė kokias šešias pėdas arčiau. Vieno kaimyno – jo sodas keletą colių aukščiau už Veksfordų, bet užtektinai, užtektinai – vejos gale stovėjo Edvardo stiliaus gatvės žibintas ir šįvakar jis švietė, galingoje baltoje šviesoje ramiai blizgėjo vanduo. Jis buvo švytinčios pilkos spalvos, tarytum betono luitas, o kažkur apačioje tekanti mažoji upė pasiklydo plačiame sekliame ežere. Žvaigždžių Veksfordas nematė jau ilgas savaites, nesimatė jų ir dabar, tik šviesi, bet ūkanota žibinto šviesa apačioje ir tiršta skriejanti masė danguje, kur kylantis vėjas sujudino debesis. Juodos plikos medžių šakos lenkėsi ir siūbavo. Viena perbraukė vandens paviršiumi, vanduo tykštelėjo, tarytum per balą būtų pervažiavęs automobilis.

– Ar nenori pradėti kelti daiktų? – paklausė Dora, kai jiedu baigė gerti kavą. – Ar mieliau šitą paskaitytum?

Jis papurtė galvą atsisakydamas laikraščio, kuriame, regis, nebuvo daugiau nieko, išskyrus potvynio nuotraukas.

– Perkelsime knygas ir tą spintelę. Kol nesužinosime orų prognozės, daugiau nieko nenešime.

Jam į viršų benešant šeštąją ir paskutinę dėžę su knygomis, suskambo telefonas. Laimė, dauguma jo

knygų ir taip buvo viršutiniame aukšte, mažame kambary, kurį abu kadaise vadino jo kabinetu, o dabar jis greičiau panėšėjo į nedidelę biblioteką. Kol jis dėjo dėžę ant viršutinio laiptelio, Dora atsiliepė.

– Tai Maikas.

Veksfordas paėmė iš jos ragelį.

– Kažkaip jaučiu, kad jie nepasirodė.

– Ne. Povandeninių paieškų komanda rytoj nori tęsti paiešką. Jiems kilo mintis panerti į gilesnius vandenis Bredo slėnyje. Veiklos jie turi nedaug, todėl manau, kad šitas sujudimas jiems patinka.

– O ponai Deidai?

– Aš neskambinau, Redžai, aš ten nuvažiavau, – atsakė Burdenas. – Įdomi porelė. Ji verkia.

– Ji ką?

– Visą laiką verkia. Keista. Patologiška.

– Nejaugi, daktare? O jis ką veikia?

– Jis tiesiog nemandagus. A, ir dar, atrodo, kad jis darboholikas, ramiai nė sekundės nepasėdi. Kai buvau ten, jis pareiškė grįžtąs į darbą. Vaikai tikrai dingę. Jų tėvas sako, kad ta skendimo istorija yra nesąmonė. Ko jiems vidury žiemos artintis prie potvynio vandens? Kam galėjusi kilti tokia idiotiška mintis? Jo žmona pasakė, kad jai, ir ėmė verkti. Džimas Pembertonas užsiminė, kad jiedu galėję eiti prie vandens ko nors gelbėti, bet tokiu atveju ko? Vienintelis kitas dingęs asmuo yra toji Džoana Troj...

– Kas?

– Toji ponios Deid draugė, kuri savaitgalį leido Deidų namuose, kad prižiūrėtų tuos du vaikus. Deidas dabar pildo dingusių asmenų formas, – Burdeno

balse pasigirdo neryžtingumo gaidelė. Galbūt jis prisiminė nuoširdų Veksfordo balso toną, kai pranešė nenorintis į tai veltis. – Netikėta, bet viskas yra rimčiau, nei atrodė iš pradžių. Deidai grįžo namo iš Paryžiaus – skrido per Gatviką – truputį po vidurnakčio. Namas skendėjo tamsoje, vaikų miegamųjų durys uždarytos, taigi tėvai nuėjo miegoti nepažiūrėję. Na, turbūt ir neturėtų žiūrėti. Šiaip ar taip, Džailsui penkiolika, o Sofi – trylika. Ir tik gerokai įdienojus ponia Deid apsižiūrėjo, kad vaikų nėra. O tai reiškia ne tik tai, kad jie dingę nuo sekmadienio vidurnakčio, gali būti, kad nuo penktadienio vakaro, kai išvažiavo tėvai.

– O toji Džoana, kokia ten ji?

– Troj. Ponia Deid skambino jai į namus visą dieną, bet niekas neatsiliepė, o Deidas šiandien popiet buvo pas ją nuvažiavęs, bet nieko nerado.

– Atrodo, kad nesvarbu, ar aš nuoširdžiai jaudinuos, ar nesirūpinu, – pavargusiu balsu pasakė Veksfordas. – Bet paliksime viską rytojui.

Burdenas, kartais mėgstantis pažerti aforizmų, linksmai atsakė, kad rytas už vakarą protingesnis.

– Kaip pirštu į akį. Rytas už vakarą protingesnis, žinoma, tik jei mudu su Dora naktį nenuskęsime. Bet drįstu manyti, kad pro miegamojo langą išlįsti sugebėsime.

Kalbėdamas jis vis žvalgėsi, ar vėl nepradės lyti, ir sulig paskutiniu sakiniu pirmieji lašai tėškėsi į langą. Veksfordas padėjo ragelį ir atidarė laukujes duris. Oras buvo švelnesnis nei kada tokiu metų laiku, kiek jis galėjo prisiminti. Net vėjas – ir tas buvo šiltas.

Jis atsinešė kitą liūtį, Veksfordui bežiūrint lietus vis stiprėjo, status lietus tarytum stiklo ar plieno virbai, smingantys į akmens plokštes, tykštantys į perpildytus latakus. Iš lietvamzdžio vanduo pasipylė tarytum iš čiaupo, atsukto iki galo, o nutekamasis vamzdis, nebegalėdamas susidoroti su šitokiu kiekiu, greitai išnyko po sūkuringu savo paties potvyniu.

Dora žiūrėjo žinias. Jam įėjus, prasidėjo orų prognozė su ta nuolatine erzinančia įžanga: kažkokia neįtikėtinai žavinga būtybė, apsirengusi fėjos kostiumu – sidabrinio brokato dizainerio drabužiais, sėdi ant fontano viršaus, o slaptas ventiliatorius plevena plaukus ir audeklus. Meteorologė, iš esmės kur kas normalesnė moteris, lazdele rodydama žemėlapyje perspėjo, kad keturios kitos upės gali greitai patvinti ir kad žemo slėgio sritis skuba Atlantu vydamasi tą, kuri šiuo metu siautėja Jungtinėje Karalystėje. Iki ryto, pranešė ji, tarytum dar nebūtų aišku, pietų Angliją užklups smarkus lietus.

Veksfordas išjungė televizorių. Jiedu su Dora atsistojo prie prancūziškų langų ir žvelgė į vandenį, kuris dabar namo priekyje jau užpylė šaligatvį prie pat durų. Vandens paviršius nuo lietaus lengvai bangavo ir supo krūmo šakelę tarsi valtį audringoje jūroje. Šilkmedžio kamienas jau buvo pusiau apsemtas ir naujuoju riboženkliu dabar tapo alyvų krūmas. Jo šaknis skalavo kylantis vanduo. Liko tik pora sausos žemės jardų ir potvynis pasieks sieną. Jam bežiūrint, šviesa kaimyno sodo gale užgeso ir visas vaizdas paniro į tamsą.

Jis pakilo į miegamąjį. Jam jau nebeatrodė taip absurdiška, kad pora puikių plaukikų galėjo nuskęsti.

Nereikia itin lakios fantazijos, kad galėtum įsivaizduoti visą šalį paskęstant ir išnykstant šitokioje beribėje galybėje vandens. Jos nugalėti visi tampa bejėgiais sudužusio laivo jūreiviais ant varganų plaustelių: ir jauni, ir seni, ir stiprieji, ir silpnieji.

2 skyrius

Tai tiek to Veksfordo nesikišimo ir būta. Dabar jis jau važiavo ten, kilo Kingstono parko gatve, Lindhersto kelio link, Vainas prie vairo. Vainas, regis, manė, kad galimybė nuskęsti Bredo slėnyje, ypač ten, kur Seivesburio žemumoje labai giliai susitelkė vanduo ir kur narai vėl pradėjo paieškas, yra visiškai reali. Iš vakaro jis ir pats taip manė. Bet dabar, saulei šviečiant į šlapius šaligatvius ir žaižaruojant varvančiose šakose, toks tikras nebebuvo.

Prieš tris valandas, kai jis atsikėlė, buvo ką tik nustoję lyti. Dar buvo tamsu, bet kad pamatytum, kas per naktį nutiko, šviesos pakako. Jis nežiūrėjo pro langą. Tada ne. Bijojo to, ką gali pamatyti, o leisdamasis žemyn Dorai užplikyti arbatos dar labiau įsibaimino išvysiąs vandenį, ramiai tyvuliuojantį laiptų apačioje arba ant virtuvės grindų. Tačiau name buvo sausa, o kai užkaitęs arbatinį pažvelgė pro prancūziškus langus, pamatė, kad sidabriškai pilkas ežeras sustojo per kokią dešimtį pėdų nuo sienelės, skiriančios veją nuo šaligatvio.

Nuo tada daugiau nebelijo. Dėl ateinančių liūčių meteorologai neklydo, tik laiką klaidingai numatė. Antroji žemo slėgio sritis tikrai atslenka. Kai jis išlipo iš automobilio Kingstono parko ir Lindhersto kelio

sankirtoje, ant galvos nukrito didelis lašas vandens, tiesiai ant plikės, nuo bugienio prie vartų.

Kampinis namas vadinosi „Antrimas“*; pavadinimas nei pretenzingas, nei itin tinkamas. Kitaip nei kiti Lindhersto kelyje, kur naujojo Jurgių stiliaus namai stovėjo greta ketvirtojo dešimtmečio art deco, devynioliktojo amžiaus pabaigos gotikos ir vėlyvojo dvidešimtojo amžiaus Viktorijos stiliaus namų, Deidų namas buvo Tiudorų stiliaus, toks puikus, kad menkiau nutuokiantieji būtų galėję palaikyti autentišku. Ąžuolinės lentos kryžiavosi kiek tamsesniame tinke, gotikiniai langai iš smulkių stikliukų, laukujės durys gausiai apkaltos vinimis. Durų belstukas – amžinoji liūto galva, o skambučio virvelė – raitytas kaltinės geležies virbas. Veksfordas už jo ir truktelėjo.

Atidaryti priėjusi moteris visiškai akivaizdžiai buvo nerimastingoji motina dėmėtu nuo ašarų veidu. Liekna, smulkutė ir uždususi. Truputį daugiau nei keturiasdešimties, pamanė jis. Gana graži, veidas be makiažo, kupeta susivėlusių, netvarkingų garbanų. Tačiau veidas buvo vienas iš tų, kurių raukšlėse ir raumenyse atsispindi ilgi įtampos ir pasidavimo jai metai. Jai besivedant juos į svetainę, atėjo vyras. Labai aukštas, pora colių aukštesnis už Veksfordą, o tai jau yra šešios pėdos ir penki coliai, ir tokiam kūnui per maža galva.

– Rodžeris Deidas, – šiurkščiai, tarytum pabrėždamas privačios mokyklos auklėtinio kalbėseną, tarstelėjo jis. – Mano žmona.

* Šiaurės Airijos grafystė. (Čia ir toliau – vertėjos pastabos.)

Veksfordas prisistatė ir pristatė Vainą. Tiudorų stilius buvo išlaikytas ir namo viduje: gausu drožtinio medžio, chimeros ant akmeninio židinio (su šiuolaikine dujine liepsna), turkiško rašto tapetai, kaltinės lempos ir neiššifruojamais senoviniais ženklais išmarginti pergamentai. Po kavos stalelio, prie kurio jie susėdo, stiklu paspaustas pasaulio žemėlapis, tokio, kokį žmonija įsivaizdavo, tarkim, šešioliktojo amžiaus viduryje, su drakonais ir jūros blaškomais buriniais laivais. Tos bangos priminė Veksfordui jo sodą. Jis paprašė Deidų papasakoti apie savaitgalį nuo pat pradžių.

Pradėjo vaikų motina, smarkiai gestikuliuodama rankomis.

– Mudu su vyru kartu nebuvom išvykę nuo medaus mėnesio. Ar galit patikėti? Beprotiškai norėjome ištrūkti be vaikų. Kai dabar apie tai pagalvoju, jaučiuosi tokia kalta, kad sunku apsakyti. Jau šimtus kartų skaudžiai pasigailėjau dėl šitokių savo norų.

Jos vyras, kuriam, atrodė, ištrūkti dviese anaiptol nebuvo malonu, atsiduso ir pakėlė akis.

– Dėl nieko neturi jaustis kalta, Katrina. Apsiramink, dėl Dievo meilės.

Sulig tuo jos akis užplūdo ašaros ir jų sulaikyti ji nė kiek nesistengė. Kaip ir lietus lauke, jos ritosi ir liejosi per kraštus, riedėjo skruostais, o ji kūkčiojo ir rijo. Rodžeris Deidas iš dėžutės ištraukė saują nosinaičių ir padavė jai taip, tarytum tas gestas jam būtų visiškai įprastas, automatiškas, kaip užsukti čiaupą ar uždaryti duris. Toji dėžutė gulėjo kitoje dėžutėje, poliruoto medžio su variniais apkaustais, akivaizdžiai tokia

svarbi interjero dalis, kaip kituose namuose galėtų būti žurnalų staliukas ar kompaktinių diskų grotuvas. Katrina Deid vilkėjo mėlyną susiaučiamą drabužį. Tai šitokius trumpus chalatėlius – ar kad ir kas jie būtų – madingos moterys šiais laikais vilki dieną? Veksfordas nustebo pamatęs, kaip Vainas iš paskutiniųjų stengiasi nusukti akis nuo nuogos šlaunies, kuri atsidengė prasiskyrus tam drabužėliui.

– Bet kas iš to? – nuo ašarų jos balsas prikimo, ji kone springo. – Laikrodžio atgal juk neatsuksime? Kelintą valandą penktadienį mudu išvykome, Rodžeri? Žinai, kokia beviltiška esu, kai reikalai pasisuka apie tokius dalykus?

Ir tikrai Rodžeris Deidas atrodė taip, tarytum skirtingais nekantrumo ir susierzinimo laipsniais metų metus vilkęs nepunktualumo, užmaršumo ir stulbinamo abejingumo laikui naštą.

– Apie pusę trijų, – pasakė jis. – Mūsų lėktuvas iš Gatviko kilo pusę penkių.

– Važiavote automobiliu? – paklausė Vainas.

– O taip, aš vairavau.

– O kur tuo metu buvo vaikai? – Veksfordas nukreipė žvilgsnį į Deidą, tikėdamasis, kad tas atsakys, bet teko nusivilti.

– Žinoma, mokykloje. Kurgi dar? Jie pripratę patys pareiti. Ilgai vieniems jiems neteko būti, Džoana turėjo pasirodyti penktą.

– Taip. Džoana. O kas ji tokia?

– Mano absoliučiai brangiausia artimiausia draugė. Todėl tai šitaip ir siaubinga, ji juk taip pat dingusi. Ir aš net nežinau, ar ji moka plaukti. Niekada nebuvo

reikalo pasidomėti. Gal ji taip ir neišmokusi. Įsivaizduokite, kad ji nemokėjo, įkrito į vandenį, o Džailsas su Sofi nėrė jos gelbėti ir jie visi...

– Tik neįsivažiuok, – pasakė Deidas, ir ašaros vėl pasipylė. – Šitas tavo žlembimas visiškai nepadeda.

Veksfordas nebuvo girdėjęs, kad kas tą žodį vartotų, tik labai seniai yra matęs atspausdintą mokyklinėse knygose, net tada jis skambėjęs jam senamadiškai. Deidas žvelgė tai į vieną, tai į kitą policijos pareigūną.

– Kalbėsiu aš, – pasakė jis. – Teks, jei norime ką nors išsiaiškinti.

Ji suriko jam:

– Aš noriu kalbėti! Negaliu susilaikyti neverkusi. Argi ne normalu, kad moteris, kurios vaikai nuskendo, verkia? Ko tu tikiesi?

– Tavo vaikai nenuskendo, Katrina. Tau isterija kaip visada. Jei nori papasakoti jiems, kas nutiko, tiesiog pasakok.

– Kurgi aš baigiau? Ak taip, Paryžius, – jos balsas pasidarė kiek tvirtesnis. Ji timptelėjo žemyn mėlynąjį drabužėlį ir atsisėdo tiesiai. – Paskambinome jiems iš Paryžiaus, iš viešbučio. Buvo pusė devynių. Noriu pasakyti, pusė devynių prancūzų laiku, pas mus pusė aštuonių. Tiesiog nesuprantu, kodėl Europai reikia mus lenkti visa valanda. Kodėl jie nori būti kitokie? – niekas jai neatsakė. – Juk visi esame bendroje rinkoje ar sąjungoje, ar kaip jie ten dabar tai vadina, tie pavadinimai nuolat keičiasi. O neva turime būti visi vienodi, – ji pagavo savo vyro žvilgsnį. – Taip, gerai, gerai. Kaip ir sakiau, mes jiems paskambinome,

atsiliepė Džailsas. Pasakė, kad viskas gerai, kad jiedu su Sofi ruošia pamokas. Džoana buvo, jie ketino vakarieniauti ir žiūrėti televizorių. Aš nesijaudinau – kodėl turėčiau?

Klausimas, akivaizdu, taip pat buvo retorinis. Veksfordui, nors su ja praleido tik pusvalandį, atrodė neįsivaizduojama, kad ji galėtų nors kartais nesijaudinti. Ji iš tokių žmonių, kurie rūpesčių susikuria, jei jų neatsiranda natūraliai. Jos veidas darsyk susiraukė ir Veksfordas išsigando, kad vėl pasipils ašaros, bet ji tęsė savo pasakojimą.

– Kitą dieną maždaug tokiu pačiu laiku vėl paskambinau, bet niekas neatsiliepė. Noriu pasakyti, joks gyvas žmogus. Atsiliepė atsakiklis. Pamaniau, kad jie tikriausiai žiūri televizorių arba Džailsas kur nors išėjęs, o Džoana su Sofi nesitiki mano skambučio. *Nesakiau*, kad skambinsiu. Palikau viešbučio telefono numerį – jie jau jį ir taip turėjo – pamaniusi, kad man galės perskambinti, bet jie taip ir neperskambino.

Ją nutraukė Vainas.

– Ponia Deid, sakote, kad jūsų sūnus galėjo būti kur nors išėjęs. Kur jis galėjo išeiti? Kur nors su draugais? Į kiną? Klubams jis, manau, turbūt per jaunas.

Vyras su žmona susižvalgė. Veksfordas negalėjo jų suprasti. Tarsi norėdama išvengti šios temos, išsisukti nuo tiesaus atsakymo, Katrina Deid atsakė:

– Jis neitų nei į kiną, nei į klubą. Jis ne toks berniukas. Be to, mano vyras neleistų. Absoliučiai ne.

Deidas greitai pridūrė:

– Šiais laikais vaikams suteikiama pernelyg daug laisvės. Jau metų metus jie turi jos per daug. Pats turėjau ir žinau, kaip blogai ji mane ilgą laiką veikė. Tai yra kol pats su ja nesusitvarkiau, kol pats neįsivedžiau drausmės. Jei Džailsas buvo išėjęs, tai tik į bažnyčią. Kartais šeštadienio vakarais ten vyksta pamaldos. Bet iš tiesų praeitą savaitgalį jos vyko sekmadienio rytą. Prieš išvažiuodamas pasidomėjau.

Šiais išsigimusiais laikais, pamanė Veksfordas, pats ateistas, dauguma tėvų džiaugtųsi žinodami, kad jų penkiolikametis sūnus eina į pamaldas, o ne linksminasi kokioje populiarioje vietelėje. Religiniai aspektai čia nesvarbūs. Bažnyčioje nėra narkotikų, nėra AIDS, jokių plėšrių merginų. Tačiau Deidas atrodė nelaimingas, jo veide geriausiu atveju atsispindėjo susitaikymas su situacija.

– O kokia tai bažnyčia? – paklausė Veksfordas. – Šv. Petro? Romos katalikų?

– Ji vadinasi Amžinosios Evangelijos bažnyčia, – pasakė Deidas. – Naudojasi sena sale Jorko gatvėje, ta, kuri priklausė katalikams prieš pastatant jiems naują bažnyčią. Dievaž, būčiau laimingesnis, jei jis lankytų anglikonų bažnyčią, bet geriau jau tokia nei jokios, – jis padvejojo ir kone agresyviai paklausė: – O kam jums šitai žinoti?

Vainas prabilo raminamu, lygiu tonu:

– Gal būtų neblogai sužinoti, ar Džailsas sekmadienį ten buvo, nemanote?

– Ak, galimas daiktas, – Deidas buvo tas žmogus, kuris teikdavo idėjas, o ne gaudavo jas iš kokių nors

kitų šaltinių. Jis susiraukęs pažvelgė į savo laikrodį. – Per visa tai pavėluosiu, – pasakė.

– Gal papasakokite apie likusią savaitgalio dalį? – Veksfordas pažvelgė į Deidą, paskui į jo žmoną ir vėl į Deidą.

Šįkart Katrina Deid tylėjo, tik aikštingai mostelėjo ranka ir šniurkštelėjo nosimi. Rodžeris pasakė:

– Sekmadienį neskambinome, nes vakare ruošėmės grįžti.

– Tiksliau naktį, – pasakė Vainas. – Grįžote labai vėlai, – jis tikriausiai nenorėjo pasirodyti rūstus.

– Ar čia kokia nors užuomina? Nes jei taip, noriu žinoti, ką turite omeny. Leiskite jums priminti, kad čia esate tam, kad rastumėt *mano dingusius vaikus*, o ne ieškotumėt mano elgesio trūkumų.

Veksfordas raminamai tarė:

– Nėra jokių užuominų, pone Deidai. Labai prašau jūsų tęsti.

Patempęs lūpą Deidas pažvelgė į jį.

– Lėktuvas vėlavo beveik tris valandas. Kažkas susiję su vandeniu ant Gatviko riedėjimo takų. O paskui valandą užtrukome, kol atgavome bagažą. Kai parvažiavome namo, buvo jau po vidurnakčio.

– Ir jums nekilo abejonių, kad visi miega savo lovose?

– Ne visi, – pasakė Katrina. – Džoana tąnakt nenakvojo. Sekmadienio vakarą ji turėjo grįžti namo. Trumpai jie gali ir vieni pabūti. Džailsui beveik šešiolika. Visi manėme – kas gi nemanytų, – kad apie devintą būsime namie.

– Bet iš oro uosto namo neskambinote?

– Būčiau pasakęs, jei būtume skambinę, – atšovė Deidas. – Jau buvo po pusės vienuolikos, o aš noriu, kad mano vaikai gultų tinkamu laiku. Jiems reikia išsimiegoti, jei kitą dieną turi eiti į mokyklą.

– Ir koks skirtumas, jei ir būtume paskambinę? – šnirpštelėjusi prabilo Katrina. – Atsakiklis vis dar buvo įjungtas. Rodžeris jį vakar ryte patikrino.

– Ir iškart nuėjote miegoti?

– Jautėmės pervargę. Vaikų miegamieji buvo uždaryti. Vidun nepažiūrėjome, jei to klausiate. Jie – ne kūdikiai, kad tikrintume kiekvieną minutę. Ryte aš ilgiau pamiegojau. Žinoma, mano vyras išėjo į darbą su aušra. Kai atsibudau, buvo jau po devynių. Neįtikėtina, šitaip miegojusi jau metų metus nebuvau, gal tik paauglystėje, tikra beprotybė, – Katrina ėmė kalbėti greičiau, žodžiai kliuvo vienas už kito. – Žinoma, visų pirma pamaniau, kad vaikai išėjo į mokyklą. Aš jų negirdėjau, taip giliai miegojau. Pamaniau, jie susiruošė ir išėjo, bet vos pati atsikėliau, iškart supratau, kad taip nėra. Buvo aišku, kad niekas nesiprausė vonioje, lovos paklotos, o jie niekada nekloja, atrodė, kad jas paklojo kažkas, kas moka. Savaime suprantama, Džoana. Jokios netvarkos, viskas sutvarkyta – o tai, tiesą sakant, *negirdėtas* dalykas.

– Turbūt bandėte išsiaiškinti, kur jie yra, – pasakė Veksfordas. – Paskambinote draugams ir giminaičiams? Ar skambinote į mokyklą?

– Paskambinau savo vyrui ir jis paskambino, nors ir žinojome, kad jų ten nebus. Ir nebuvo. Žinoma, kad nebuvo. Paskui jis paskambino savo motinai. Dievai žino, kodėl. Dėl kažkokių man absoliučiai

nesuvokiamų priežasčių ji vaikams, regis, patinka. Bet jis visiškai nieko nepešė. Lygiai taip ir su vaikų draugų tėvais – tai yra su tais, kuriuos radome. Tokiai daugybei moterų nepakanka būti namų šeimininkėmis, ar ne? Joms mat irgi karjeros reikia. Šiaip ar taip, niekas nieko nežinojo.

Vainas tarė:

– Ar mėginote susisiekti su ponia Troj?

Katrina Deid į jį pažvelgė taip, tarsi jis būtų leptelėjęs kokią nors siaubingą nešvankybę.

– Žinoma, kad mėginome. *Žinoma*. Pabandėme pirmiausia. Net prieš skambindami į mokyklą. Niekas neatsiliepė – taip sakant, įsijungė jos atsakiklis.

– Man teko grįžti namo, – pasakė Deidas, duodamas suprasti, kad čia būti jam visai nepatinka. – Nuvažiavau pas ją. Ten nieko nebuvo. Nuėjau pas kaimynus, duris atidariusi moteris sakė nemačiusi Džoanos nuo penktadienio.

Tai dar nieko nereiškia. Žmonės ne visada pastebi ateinančius ir išeinančius kaimynus. Veksfordas paklausė:

– O paskui?

Katrinos veido išraiška vėl pasidarė tuščia, akys pastėro tarytum vietos dramos būrelio aktorės, vaidinančios lunatikuojančią ledi Makbet.

– Kai mano vyras buvo išėjęs, pažvelgiau pro langą. Dar nebuvau žiūrėjusi. Ir pamačiau sukrečiamą vaizdą. Iš čia gali matyti visą potvynį, kaip didžiulę jūrą, vandenyną. Faktiškai negalėjau patikėti savo akimis, bet turėjau, turėjau. Tada ir supratau, kad mano vaikai turbūt kažkur ten.

Pačiu ramiausiu, lygiausiu balsu, kokį tik galėjo išgauti, Veksfordas pasakė:

– Narai tęsia savo paieškas, ponia Deid, bet jūsų mintis labai menkai įtikima. Nuo čia potvynio vanduo gana toli, ir nė vienoje Kingsmarko vietoje jo ne daugiau nei keturios pėdos. Paieškos perkeltos į Bredo slėnį, mažiausiai per tris mylias nuo čia. Nebent Džailsas ir Sofi labai mėgsta vaikščioti arba mėgėja yra ponia Troj, man sunku suprasti, ko jiems artintis prie Bredo.

– Jei tik galėtų, nė vienas jų niekur neitų pėsčiomis, – pasakė Deidas.

Katrina pažvelgė į Rodžerį taip, tarytum jis būtų ją išdavęs, ir atitraukė ranką.

– Tuomet kur jie? – ji kreipėsi į abu policininkus. – Kas jiems nutiko? – o tada ji uždavė klausimą, kurio Veksfordas laukė, klausimą, kurį tokioje situacijoje visuomet netrunka užduoti tėvai. – O ką gi jūs darote, kad juos rastumėt?

– Visų pirma, ponia Deid, mums reikės jūsų pagalbos, – pasakė Vainas. – Pirmiausia Džailso ir Sofi nuotraukų. Ir jų išvaizdos aprašymo. Faktų, kokie jie vaikai, – jis pažvelgė į Veksfordą.

– Jei turite, norėtume ir ponios Troj nuotraukos, – pasakė vyriausiasis inspektorius. – Be to, turime dar keletą klausimų. Kaip ponia Troj čia penktadienio vakarą atvyko? Automobiliu?

– Žinoma, – Deidas žvelgė į jį, lyg tas būtų suabejojęs, ar Džoana turi kojas, arba tarytum kiekvienas normalus asmuo žinotų, kad žmonės gimsta su prikabintais nuosavais automobiliais, tartum tie būtų

plaukai ar nosys. – Be abejo, ji atvyko automobiliu. Klausykit, ar tai dar ilgai tęsis? Jau dabar vėluoju.

– O kur jos automobilis dabar? Ar namuose ji turi garažą?

– Ne. Ji laiko jį prie tokio lyg ir įvažiavimo ar keliuko prie namo.

– O jis ten stovėjo?

– Ne, nestovėjo, – Deidas kiek susigėdo dėl pastarojo savo išsišokimo. – Gal duoti jos adresą? Nežinau, ar turime jos nuotrauką?

– Žinoma, kad turime jos nuotrauką, – jo žmona purtė galvą, aiškiai netikėdama savo ausimis. – Kaipgi aš neturėčiau savo brangiausios draugės nuotraukos? Mielasis, kaip galėjai šitaip pamanyti?

Kaip galėjo, Deidas nepaaiškino. Jis nuėjo į kitą kambarį ir grįžo su pora nuotraukų, kurias ištraukė iš sidabrinių rėmelių. Jos buvo vaikų, ne jų auklės. Mergaitė nepanaši nė į vieną tėvų. Klasikinių, kone aštrių bruožų, romėniškos nosies, labai tamsių akių, beveik juodų plaukų. Berniukas gražesnis už Rodžerį Deidą, jo bruožai labiau atitinka klasikinį idealą, tik atrodė, tarsi taip pat būtų aukštas.

– Kiek aukštesnis nei šešių pėdų, – išdidžiai pranešė Deidas, tarytum skaitydamas Veksfordo mintis.

Katrina paniro į tylą. Žvilgtelėjęs į ją, jos vyras tęsė:

– Matote, kad jie abu tamsių akių. Džailso plaukai šviesesni. Nežinau, ką dar galėčiau jums pasakyti.

Kada nors, pamanė Veksfordas, galėsi paaiškinti, kas priverčia puikios išvaizdos, aukštą ir toli gražu ne skurdžių penkiolikametį dalyvauti kažkur, kas

vadinama Amžinosios Evangelijos bažnyčia. Bet gal tau ir neteks aiškinti, gal rasime dar iki tol, kol to prireiks.

– Gal žinote, – paklausė jis Katrinos Deid, – kokių nors ponios Troj artimųjų pavardes?

Dabar ji kalbėjo abejingai, nors toli gražu ne natūraliai:

– Jos tėvo. Jos motina mirusi ir jis vedė darsyk.

Ji atsistojo ir judėjo tarsi moteris, atsigaunanti po ilgos ir sunkios ligos. Atidarė stalo, kuris atrodė tarsi pagamintas Šekspyro amžininkui, stalčių, ištraukė storą albumą odiniais viršeliais ir iš vieno jo pilkų paauksuotų puslapių išėmė jaunos moters nuotrauką. Vis dar lėtai ir mieguistai padavė ją Veksfordui.

– Jos tėvas gyvena Miško gatvėje 28, jei žinote, kur ji.

Paskutinė apylinkių gatvė, kurios pašto indeksas yra Kingsmarko. Išsuka tiesiai iš Pomfreto kelio, iš jos namų greičiausiai matyti malonus Čeritono miškelio vaizdas. Katrina Deid vėl atsisėdo, bet šįkart ant saguotos ir klostuotos sofos šalia vyro, kuris buvo nutaisęs suirzusią miną. Veksfordas susitelkė į Džoanos Troj nuotrauką. Visų pirma jį nustebino jos jaunystė. Manė ją būsiant panašaus amžiaus kaip Katrina, bet ši moteris atrodė kur kas jaunesnė, dar mergaitė.

– Kada ji fotografuota?

– Pernai.

Ką gi. Žinoma, tiesa, kad daugybė žmonių turi daug vyresnių ar daug jaunesnių draugų. Jam pasidarė įdomu, kaip tos moterys susipažino. Džoana Troj atrodė pasitikinti savimi ir valdinga, o ne graži. Jos trumpi

tiesūs plaukai šviesūs, akys tikriausiai pilkos, sunku pasakyti. Balta oda sveikai paraudusi, tokia anksčiau buvo vadinama tikru angliškų gymiu. Kažkodėl jam buvo aišku, kad drabužiais ji pernelyg nesirūpina, kai tik gali, vilki megztinį ir džinsus, nors nufotografuota tik iki pečių. Jis paklausė savęs, ar šiuo metu dar likę klausimų, kuriuos jis turėtų užduoti Deidams, bet staiga pašoko išgirdęs kraupų klyksmą. Vainas taip pat išvirto iš kėdės. Katrina Deid, užvertusi galvą ir ištempusi kaklą, kumščiais boksuodama orą, iš visų plaučių klykė ir žviegė.

Deidas pamėgino ją apkabinti. Ji nusipurtė jo rankas ir toliau rėkė taip garsiai, kaip Veksfordas tik yra girdėjęs, taip, kaip žviegia vaikai tarp prekybos centro lentynų, taip garsiai, kaip jo anūkė Amulet, kai ją apima baisiausias užsispyrimas. Retai jis sutrikdavo nežinodamas, ką daryti, bet dabar buvo kone priblokštas. Gal tái moteriškei reikėtų sušerti per veidą – anksčiau toks vaistas būdavo geriausias, – bet net jei taip, ir net jei tai nebūtų pats nekorektiškiausias elgesys, sušerti tikrai turėtų ne jis. Jis pamojo Vainui ir jiedu pasitraukė kiek įmanoma toliau nuo žviegiančios Katrinos ir josios neryžtingo vyro, sustojo prie prancūziško lango į terasos sodą, o toliau ir į apačioje tyvuliuojantį potvynį.

Kai Katrina ėmė kūkčioti, Deidas pasakė:

– Gal atneštumėt man stiklinę vandens?

Vainas truktelėjo pečiais, bet nuėjo atnešti. Jis stebėjo Katriną, springstančią tuo vandeniu, ir spėjo pasitraukti prieš jai išpilant likusį stiklinėje į jo pusę. Šis veiksmas, regis, ją apramino ir ji padėjo galvą ant

pagalvėlės. Pasinaudojęs tyla, Veksfordas pasakė Deidui, kad norėtų apžiūrėti vaikų kambarius.

– Juk negaliu jos palikti, kaip manote? Jums teks juos patiems susirasti. Klausykit, kai tik ji nutils, turiu važiuoti į darbą. Neprieštarausite, ką? Malonėsite leisti?

– Na ir chamas, nieko sau? – lipdamas laiptais tarė Vainas.

– Jam tenka sunkių išbandymų, – nusišiepė Veksfordas. – Teks nusileisti. Man sunku patikėti, kad tiems vaikams išties kas nors atsitiko. Nors gal ir taip, gal tik dėl jų motinos elgesio tai atrodo nelabai realu. Galiu smarkiai klysti, o elgtis turime taip, tarytum ir klysčiau.

– Gal taip atrodo todėl, kad jie trise, pone? Trijų žmonių dingimu sunkiau patikėti. Nebent jie, žinoma, būtų tapę įkaitais, – Vainas prisiminė, kaip Veksfordo žmona buvo viena iš įkaitų Kingsmarko apylankos tiesimo istorijoje. – Bet juk taip nėra, kaip manote?

– Abejoju.

Turbūt toji užuomina apie žmonių pagrobimą dėl apylankos ir priminė Veksfordui, kad anksčiau ar vėliau žiniasklaida sužinos. Jis prisiminė aną kartą su šiurpu, įsiveržimą į jo asmeninį gyvenimą, nuolatinius Brajano Saint Džordžo, „Kingsmarko naujienų“ redaktoriaus, puolimus, draudimus, kuriuos jam pačiam buvo labai sunku primesti. O paskui dar triukšmas dėl to pedofilo ir vargšo Henesio mirtis...

– Čia berniuko kambarys, pone, – pasakė Vainas. – Kažkas, akivaizdu, jį sutvarkė, ir jau tikrai ne penkiolikmetis, net jei jis ir religinis fanatikas.

– Nemanau, kad mums derėtų jį priskirti prie jų, Bari. Kol kas dar ne. Galbūt, kai iš čia išeisime, tau vertėtų nukeliauti į senąją katalikų bažnyčią ir pasidomėti tais žmonėmis iš Amžinosios Evangelijos, jau nekalbant apie tai, kad reikia išsiaiškinti, ar sekmadienį berniukas buvo bažnyčioje.

Jei jau kalbėtume, kuo paauglio kambarys skiriasi nuo visų kitų, galėtume sakyti, kad jame visada bus plakatų ir priemonių klausytis muzikos. Šiais laikais dar rastume kompiuterį su interneto prieiga ir spausdintuvą, pastaruosius Džailsas Deidas turėjo, bet nei plakatų, nei grotuvo nebuvo. Beveik nebuvo. Vietoj popgrupės reklamos, nykstančių gyvūnų rūšių gelbėjimo agitacijos ar futbolo žvaigždės nuotraukos ant sienos priešais Džailso lovą buvo priklijuota neįrėminta natūralaus dydžio reprodukcija, Veksfordas atpažino Konsteblio paveikslą „Kristus laimina duoną ir vyną“.

Gal todėl, kad tiesiog negalėjo patikėti savo akimis, jam tai pasirodė neskoninga. Ne dėl paties paveikslo, nors savo genialumą Konsteblis geriausiai išreiškė peizažais, bet *kur* jis kabėjo ir kas jį ten pakabino. Jis pagalvojo, ką apie tai pasakytų Dora, nuolatinė bažnyčios lankytoja. Reikės paklausti. Vainas žvalgėsi po drabužių spintą, kurioje rado tai, ką abu ir tikėjosi pamatysią: džinsai, marškiniai, trumparankoviai marškinėliai, puspaltis, mokyklinis švarkas, tamsiai rudas su auksiniais apsiuvais. Vieni marškinėliai, tikriausiai branginami, raudoni su nespalvota paties Džailso Deido veido nuotrauka ir užrašu „Džailsas“ po ja, kabojo ant pakabo.

– Matai, jis turi ir normalaus paauglio požymių, – pasakė Veksfordas.

Jiems reikia paklausti Deido ar blogiausiu atveju jo žmonos, kokių drabužių vaikų spintose trūksta. Jose dar rado futbolo batelius, sportbačius ir porą juodų odinių batų. Be abejo, skirtų eiti į bažnyčią.

Knygų lentynoje stovėjo Biblija, Čemberso žodynas, Orvelo „Gyvulių ūkis" – privalomoji mokyklos programa? – kelios Zolia knygos prancūzų kalba, – kad ir kaip keista – Dodė *Lettres de mon Moulin**, Mopasano apsakymai, Bunjano „Didelė malonė baisiam nusidėjėliui" ir kažkokia Parkerio T. Zyglerio knyga „Skaistybė – gyvenimo tikslas". Veksfordas paėmė ją pavartyti. Išleista Amerikoje kažkokio Kreacionistų fondo ir ten parduodama už stambią 35 dolerių sumą. Žemesnėje lentynoje gulėjo įjungtas krauti mobilusis telefonas.

Apatiniuose stalčiuose, tiksliau viename jų, sudėti apatiniai, šortai ir marškinėliai. Viduriniame – bet kaip sumesti popieriai, keletas iš jų pasirodė esantys Džailso parašyti namų darbų rašiniai, knygelė minkštais viršeliais apie medžius, kita – apie ankstyvąją bažnyčią, tušinukai, šukos, naudota elektros lemputė, batų raišteliai, virvės ritinėlis. Viršutiniame irgi panašiai, tačiau iš tos netvarkos Vainas ištraukė tamsiai raudoną knygelę – Britanijos piliečio pasą. Prieš trejus metus išduotą Džailsui Deidui.

– Bent jau žinome, kad jis neišvyko iš šalies, – pasakė Veksfordas.

* „Laiškai iš mano malūno".

Mergaitės kambaryje buvo kur kas daugiau knygų ir užtektinai plakatų. Tokių, kokių ir reika tikėtis, įskaitant Deividą Bekhemą, Poš Spais ir jų sūnų, švaistančius pinigus parduotuvėje. Knygų lentynoje – Dž. K. Rouling ir Filipas Pulmanas, pora tomelių apie Alisą, daug poezijos, kai kuri tokia, kokios čia nesitikėtum išvysti, ypač T. S. Elioto „Raštai" ir keletas Džeraldo Manlėjaus Hopkinso knygų. Šiaip ar taip, mergaitei tik trylika. Gražaus, bet labai seno vyro, į kurį ji panaši, nuotrauka buvo knygų lentynoje, o jos brolio, lygiai tokia pati, kokią jiems davė, stovėjo ant spintelės prie lovos. Kompaktinių diskų stove sukrautas hiphopas ir Britnė Spyrs, o tai rodo ją esant kur kas normalesnę už brolį. Drabužiai nesuteikė jokios informacijos, tik tiek, kad apranga jai beveik nerūpi. Iš rudai auksinio švarko ir rudo klostuoto sijono jie suprato ją lankius tą pačią mokyklą kaip brolis. Spintoje taip pat padėta ledo ritulio lazda ir teniso raketė. Sofi kompiuteris – kuklesnė Džailso kompiuterio versija su interneto prieiga, bet be spausdintuvo. Be abejo, brolis juo dalijosi su ja. Dar turėjo magnetolą su radiju ir kompaktinių diskų ausinuką.

Veksfordas su Vainu nulipo žemyn ir uždavė dar keletą klausimų tėvams. Katrina Deid gulėjo. Išviręs jai puodelį kavos, josios sutuoktinis klūpomis rinko sudaužytą stiklą. Policininkams kavos niekas nepasiūlė. Veksfordo paklaustas apie drabužius, Deidas atsakė, kad apsižiūrėję, nes tai atrodę svarbu jo žmonai, bet negalį pasakyti, kas dingę. Tokia daugybė jų vaikų drabužių atrodo vienodi: mėlyni džinsai ir juo-

di džinsai, vienspalviai marškinėliai ir marškinėliai su užrašais, juodi, pilki ir balti sportbačiai.

– O paltai ir striukės? – paklausė Vainas. – Kur juos kabinate? Šiuo metų laiku eidami į lauką juk turėjo būti apsirengę ką nors daugiau nei megztinį.

Veksfordas nebuvo tuo tikras. Eiti į lauką be palto, net kai sninga, net kai temperatūra yra žemiau nulio, yra tapę tarsi kokiu vyriškos stiprybės ir jaunystės ištvermės ženklu. O kaip tokiu metų laiku, dabar buvo nešalta. Bet ar Džailsas Deidas tokio būdo? Toks išdidus pasipūtėlis, kuris iškėlęs galvą žirgliotų vienais trumparankoviais, kai kiti vilki pašiltintas striukes. Jis nusekė paskui Vainą ir Džailso tėvą į prieškambarį ir nuodugniai apžiūrėjo didelės ir gana įmantrios drabužių spintos vidų.

Spintoje kabėjo kailiniai, turbūt audinių, greičiausiai Rodžerio Deido dovana žmonai laimingesnėmis dienomis, kai nusivylimas dar nebuvo persmelkęs jų gyvenimo, bet vis tiek šiais laikais neetiški. Veksfordas paklausė savęs, kada ir kur išdrįstų juos apsivilkti. Italijoje per žiemos atostogas? Spintoje dar buvo pora kitų žieminių paltų, abu tėvų, vyriškas lietpaltis, pašiltintas puspaltis, multino striukė, šiltas raudonas drabužis, panašus į skirtą slidinėti, ir neperšlampama striukė su gobtuvu.

– Džailsas turi kareivišką milinę, – pasakė Deidas. – Ji baisi, bet jam patinka. Turėtų būti čia, bet nėra. O Sofi turi rudą pašiltintą puspaltį kaip šitas, bet jis ne jos. Džailso.

Tuomet atrodo, kad jie bent jau išėjo sava valia, pamanė Veksfordas. Rodžeris Deidas nusikabino iš

spintos savo paties lietpaltį, užsimetė jį ant rankos ir pasakė:

– Einu. Tik tikiuosi, kai šįvakar grįšiu, visa tai jau bus pasibaigę.

Veksfordas neatsakė.

– Sakote skambinęs vaikų draugų tėvams. Norėtume sužinoti jų pavardes ir adresus. Kaip galima greičiau. Ar ištrynėte žinutes iš savo atsakiklio?

– Mes jas perklausėme, ne ištrynėme.

– Puiku. Paimsime kasetę.

Jis grįžo į svetainę atsisveikinti su Katrina. Jie palaikysią ryšį. Greitai norėsią pasimatyti su ja ir jos vyru. Ji gulėjo ant nugaros, užsimerkusi, lygiai kvėpuodama. Jis žinojo, kad ji nemiega.

– Ponia Deid? – pasakė Vainas. Ji nesujudėjo. – Mes išeiname.

– Tikriausiai tą galima suprasti, – automobilyje pasakė Veksfordas. – Kiek tik esu kalbėjęs su dingusių vaikų tėvais, niekuomet negalėjau suprasti, kaip jie nerėkia it pamišę iš įsiūčio ir baimės. O su tokia susidūręs imu ją smerkti.

– Tai todėl, pone, kad netikime, jog jiems nutiko kas nors baisaus.

– Nejaugi? Taip nuspręsti mums dar labai anksti.

3 skyrius

Naujoji Kingsmarko Kristaus Karaliaus Romos katalikų bažnyčia – modernus Aleksandro Dikso suprojektuotas statinys, pastatytas iš augančios miesto katalikų bendruomenės suaukotų pinigų, įskaitant ir paties Aleksandro Dikso. Iš pirmo žvilgsnio užsienio turistai tikriausiai nė nepamanytų, kad čia šventovė, ji greičiau panėšėjo į vilą kokiame nors Vidužemio jūros kyšulyje, bet viduje nebuvo nieko pasaulietiško: baltuma, auksas ir brangus medis, vitražinis langas, šiuolaikiškai vaizduojantis Kryžiaus kelio stotis, ir milžiniškas dramblio kaulo ir aukso spalvų Nukryžiuotasis virš juodo marmuro altoriaus. Toli gražu, kaip dažnai sakydavo parapijiečiai, nieko panašaus į „trobelę“, kurioje jie klausėsi mišių nuo 1911-ųjų iki tada, kai prieš porą metų buvo pastatyta bažnyčia.

Dabar Baris Vainas ir artėjo prie šio vargano pastato. Jis nesukėlė jam nei smalsumo, nei pernelyg daug susidomėjimo. Tokių jis matęs po keletą kiekviename Jungtinės Karalystės miestelyje, kuriame tik yra tekę lankytis, buvo taip pripratęs prie šitų vienaaukščių šimtmečio (ar daugiau) senumo plytinių rūmelių su dvivėrėmis medinėmis durimis ir aukštai sienose iškirstais langais, kad iš esmės anksčiau jo ir

nepastebėjo. Vis dėlto iškart atpažino. Kas gi dar čia galėtų būti, jei ne maldų salė arba bažnyčia, greičiausiai naudojama kokios nors neaiškios sektos?

Pastato nesaugojo nei tvora, nei vartai. Nedideliame gabalėlyje ištrupėjusio grindinio, kuris skyrė bažnyčią nuo Jorko gatvės šaligatvio, telkšojo balos vandens, kuris, regis, neturėjo jokių būdų nutekėti. Kažkas, pasirašęs Geluonimi, abiejose durų pusėse išpuošė plytas nesuprantamais piešiniais juodais ir raudonais dažais. Kažkodėl, gal dėl prietaringo tabu, jis nelietė pailgos iškabos kairėje, ant kurios didelėmis raidėmis buvo užrašyta AMŽINOSIOS EVANGELIJOS BAŽNYČIA ir mažesnėmis – DIEVAS MYLI GYVENIMO SKAISTYBĘ. Žemiau surašytas pamaldų ir įvairių kassavaitinių susitikimų laikas. Po jo: *Pastorius Jašubas Raitas, Karlailo namai 42, Miško gatvė, Kingsmarkas.*

Jašubas, pamanė Vainas, ir iš kur jie traukia tokius vardus? Įsitikinęs, kad jis krikštytas Džonu. Paskui Vainas pastebėjo sutapimą, jei čia buvo sutapimas, kad pastorius gyvena toje pačioje gatvėje kaip Džoanos Troj tėvas. Jis pamėgino įeiti ir nustebo radęs duris neužrakintas. Tačiau, suprato vos įėjęs, neužrakinta tik todėl, kad viduje nieko vertingo vogti nėra. Buvo beveik tuščia, gana tamsu ir labai šalta. Sienos dažytos turbūt prieš ištisus dešimtmečius. Parapijiečiai turėjo sėdėti ant medinių suolų be atlošų, o ir tie pritvirtinti prie grindų. Ant pakylos tolimajame gale stovėjo mokyklinis stalas, toks, kokio Vainas nematė nuo tada, kai prieš trisdešimt metų baigė pradinę mokyklą. Net ir tais laikais tėvai

pareiškė, kad mokyklos baldai yra tikra gėda. Šitą, jis pastebėjo pasilenkęs, lenktiniais peiliukais akėjo keletas vaikų kartų, o kai pjaustyti ir raižyti jiems nusibodo, ant jo rašinėjo, pasirašinėjo ir apskritai dailino rašalu, pieštukais bei dažais. Būta ir lovelio rašalinei, bet trūko rašalinės ir kažkas ant stalviršio dar išpjovė tokio pat dydžio skylę. Kėdė, tikriausiai skirta pamaldas laikančiam kunigui, atrodė tokia nepatogi, kad Vainas pamanė, jog ponas Raitas tikriausiai mieliau stovi.

Jašubas...

– Kaip manote, iš kur toks vardas? – grįžęs Vainas paklausė Veksfordo.

– Dievai žino. Gali pamėginti Skaičių knygą. „Surašykite visą izraelitų bendriją pagal klanus ir protėvių namus, įrašydami visus vyrus vardais..." Juk žinai, kaip ten parašyta.

Neatrodė, kad Vainas žinotų.

– Arba jo paties gali paklausti. Maikas Burdenas nori susitikti su tuo Trojum, o kadangi jie beveik kaimynai, nepakenks, jei ten nuvažiuosi su juo.

Pats Veksfordas išvažiavo į Seivesburio žemumą arba kaip galima arčiau jos, kur tik galės privažiuoti, pasižiūrėti, kaip sekasi povandeninių paieškų narams. Bet Pembertonui nuvažiavus vos pusmylę nuo Maiflyto, pasidarė aišku, kad vienintelis būdas ką nors pamatyti – apvažiuoti tai, kas dabar tapo ežeru. Žinoma, ežerus paprastai juosia kelias, o čia nebuvo nieko, tik permirkusios pievos ir keletas namų, kurių šeimininkai, kaip ir jis pats, baimingai stebėjo besiplečiantį vandenį.

– Grįžk taip, kaip atvažiavome, – pasakė jis, – ir pabandyk privažiuoti iš Framhursto pusės, – jis pirmąsyk pastebėjo, kad valytuvai neįjungti.

Grįžtant, besitaškant per brastą, kuria bristi niekam nesinori, Veksfordas surinko savo namų numerį iš automobilio telefono. Dora atsiliepė po antro skambučio.

– Lygiai tas pats, kaip ir tau išvažiuojant. Gal net kiek nuslūgo. Pamaniau, nunešiu žemyn kai kurias knygas.

– Neneščiau, – pasakė jis, prisiminęs, kaip vilko tas dėžes viršun.

Framhurstas atrodė tarytum vasaros dieną, jei neminėtume balų. Veksfordui bekalbant telefonu debesys išsisklaidė, dangus tapo žydras, viskas žibėjo saulėje. Pembertonas važiavo Kingsmarko keliu, kol priekyje pamatė vaizdą, labai primenantį jūros krantą kylant potvyniui. Atbuline pavara pavažiavęs keletą jardų, jis pasuko į dešinę, į kaimo keliuką, kuris dabar juosė ežerą. Atsispindinti saulė buvo tokia ryški, kad vandens paviršius blizgėjo tarsi nušveistas sidabras, ir iš pradžių jie nieko nepastebėjo. Bredo upė dingo po vandeniu. Pavažiavus keliuku kiek toliau, Veksfordas išvydo mikroautobusą, gaisrinę ir privatų automobilį, pastatytus taip arti vandens, kiek tik buvo saugu. Matė, kaip motorinė valtis lėtai suka ratus ežero paviršiumi. Jie privažiavo ir sustojo. Išlipęs Veksfordas pastebėjo žvilgantį juodą žmogų amfibiją, išnyrantį iš vandens į ryškią šviesą ir pasukantį plaukti kranto link. Jis priartėjo ir išbrido.

– Ach, Loch Bredo pabaisa, – pasakė Veksfordas.

Naras nusimovė pusę kostiumo.

– Ten nieko nėra. Galite būti tuo tikri. Mano draugas dar turi išnirti, bet jis jums pasakys tą patį.

– Šiaip ar taip, ačiū už pagalbą.

– Malonu padėti. Žinote, mums ieškoti tikrai patinka. Nors jei galėčiau pasakyti, ką manau, nuo pat pradžių yra gana keista mintis, kad kas nors galėtų ten būti paskendęs. Ko gi jiems ten lįsti?

– Galite pasakyti, ką manote. Man irgi taip atrodo, – atsakė Veksfordas. – Jų motiną apsėdo mintis, kad jie nuskendo.

– Juk ledo čia nebūta ir jie nečiuožinėjo, ar ne? – neatlyžo naras ir toliau kūrė neįtikimus variantus: – Ir nekaršta, todėl jiems nekilo noras išsimaudyti. Niekas, ką reikėtų gelbėti, įkristi irgi negalėjo, čia seklu kaip varlinuke. Aa, štai ir mano draugas lipa į valtį. Jis jums pasakys tą patį.

Ir pasakė. Veksfordas svarstė, ar grįžti į Lindhersto kelią ir „Antrimą“, bet prisiminęs Katrinos Deid isteriją nusprendė verčiau paskambinti.

Džordžas Trojus gyveno vieninteliame architektūriškai įdomiame Miško gatvės name. Kadaise tai buvo svečių namelis prie dvaro, kuris buvo nugriautas praėjusio amžiaus pradžioje ir kurio buvusio parko teritorija dabar ribojasi su Kingsmarku, Pomfretu, Čeritono mišku ir Pomfreto keliu. Nuo to laiko viskas neatpažįstamai pasikeitė, bet svečių namelis – negrabus nedidelis gotikos stiliaus pastatėlis su smaile ir dviem dantytais bokšteliais, nuo gatvės atskirtas prie jo visiškai nederančia

provincialiomis gėlių klombomis ir veja aptverta balta medine tvorele su varteliais.

Teko daug aiškintis ir rodyti įvairius leidimus, kol duris pravėrusi moteris juos įsileido vidun. Antroji ponia Troj visiškai nenorėjo suprasti, kad į jos namus gali ateiti pora policininkų, pageidauti užeiti ir pasikalbėti su jos vyru apie tai, kur galėtų būti jo dukra. Ji sakė:

– Ji namuose. Savo namuose. Čia ji negyvena.

Burdenas pakartojo, kad namuose jos nėra, kad, prieš atvykdami čia, jiedu su Vainu ne kartą nuodugniai patikrinę.

– Ar galime užeiti, ponia Troj?

Jos įtarumas nesumažėjo.

– Turiu paklausti vyro. Prašom palaukti čia...

Ją nutraukė balsas nuo laiptų.

– Efe, kas čia?

Už ją atsakė Burdenas.

– Detektyvas inspektorius Burdenas ir detektyvas seržantas Vainas, Kingsmarko kriminalinių tyrimų tarnyba, pone.

– *Kriminalinių* tyrimų? – balse pasigirdo nepasitikėjimo gaida ir Burdenas pamanė, jau ne pirmą kartą, kaip blogai naujasis pavadinimas veikia teisėtvarką. – Kriminalinių? Negaliu patikėti. Kokiu jūs klausimu?

– Pone, gal galėtume užeiti...

Pasirodė balso savininkas, Efė Troj pašnibždėjo jam į ausį ir pasitraukė į šoną. Tai buvo, spėjo Burdenas, į šeštą dešimtį įkopęs apkūnus, pasitempęs vyras, kuriam pasisekė išsaugoti tiek plaukus, tiek jų šviesią

smėlio spalvą. Vainas, matęs Džoanos Troj nuotrauką, pamanė, kad ji turėtų būti panaši į savo tėvą. Ta pati aukšta kakta, ilgoka nosis, mėlynos akys ir rausva oda, tik Džordžo Trojaus smarkokai paraudusi, ypač apie aukštus skruostikaulius.

Burdenui teko pakartoti savo prašymą, dabar Trojus linktelėjęs sušuko:

– Žinoma, žinoma, nesuprantu, ką čia darome jus ten laikydami. Ant slenksčio lietuje. Užeikit, užeikit. Prašom į mūsų kuklią buveinę. Taigi kam jums prireikė Džoanos?

Prieš atsakydami jie luktelėjo, kol visi suėjo į nedidelę gana tamsią svetainę. Net ir gražiausiomis dienomis pro porą tų siaurų arkinių langų saulei būtų sunku prasiskverbti, o diena toli gražu nebuvo maloni, saulė greitai dingo ir danguje vėl ėmė telktis lietaus debesys. Efė Troj įjungė stalinę lempą ir nutaisiusi neperprantamą veido išraišką atsisėdo.

– Kada paskutinį kartą kalbėjote su dukra, pone Trojau?

– Na, aš... – Džordžo Trojaus suraukti antakiai išdavė nerimą. – Juk jai viskas gerai, taip? Noriu pasakyti, jai viskas *gerai*, ką?

– Kiek žinome, taip. Gal galėtumėt pasakyti, kada paskutinį kartą su ja kalbėjotės?

– Tai turbūt bus – leiskit pagalvoti – praeito penktadienio popietę. O gal ketvirtadienio? Ne, penktadienio, beveik esu tuo tikras. Po pietų. Apie ketvirtą. O gal ir pusę keturių, kaip ten buvo, Efe?

– Maždaug taip, – atsargiai atsakė jo žmona.

– Jūs jai skambinote?

– Ji skambino man. Taip, skambino Džoana. Ji paskambino man, tai yra mums, – jis raminamai nusišypsojo žmonai, – maždaug tarp ketvirtos ir pusės penkių.

Šitai užims daug laiko, pamanė Burdenas, labiausiai dėl Džordžo Trojaus įpročio viską pakartoti du ar tris kartus.

– Matote, aš pensininkas, – tęsė jis. – Taip, mečiau gerai mokamą darbą, esu jau šiokia tokia iškasena, va šitaip. Jau nebe šeimos maitintojas. Visada sėdžiu namie. Ji tikrai žino, kad mane ras bet kuriuo metu. Jai *tikrai* viskas gerai?

– Kiek žinome. O ką ji sakė, pone Trojau?

– Nagi leiskit pagalvoti. Ką gi ji iš tikrųjų ten sakė? Nieko ypatingo, esu tikras, kad nieko labai ypatingo. Tik nemanykit, nesakau, kad ji nėra sumani, puikiai išsilavinusi mergina, ji tikrai turi ką pasakyti, o taip, bet tąsyk...

Visų, gal tik išskyrus jos vyro, nuostabai, staiga įsiterpė Efė Troj ir, priešingai nei vyras, ramiai ir trumpai pasakė:

– Ji sakė savaitgaliui važiuojanti pas savo draugę Katriną Deid. Palaikyti vaikams draugijos, kol tėvai bus išvykę. Kiek pamenu, į Paryžių. Sakė namo grįšianti sekmadienio vakarą. Dar žadėjo užsukti trečiadienį, vadinasi, rytoj, ir nuvežti mudu su Džordžu į Tonbridžą aplankyti mano sesers, kuri pastaruoju metu prastai jaučiasi. Mašina Džordžo, bet jis leidžia jai ja naudotis, nes pats nebevairuoja.

Trojus nusišypsojo didžiuodamasis žmona. Burdenas kreipėsi į ją:

– O kokia tai mašina, ponia Troj? Gal žinote jos registracijos numerį?

– Žinau, – atsakė ji. – Bet pirmiausia norėčiau, kad pasakytumėt Džoanos tėvui, dėl ko visa tai.

Vaino žvilgsnis slydo nuo vieno prie kito, nuo vyro, kuris atrodė jaunas, bet elgėsi kaip senis, prie moters, kurios ankstesnį įtarumą pakeitė atsargus budrumas. Ji buvo graži, bet keistai graži, turbūt apie dešimtį metų jaunesnė už vyrą, tiek plona, kiek jis storas, ir tamsi, kiek jis šviesus, su kupeta juodų plaukų, išmargintų žilų sruogų, ir tankiais juodais antakiais, o visą tą tamsumą tik dar labiau paryškino akiniai storais juodais rėmais.

Žvelgdamas į Trojų Vainas pratarė:

– Atrodo, panelė Troj dingo. Kai ponai Deidai grįžo, nei jos, nei savo vaikų namie nerado ir dabar, kur jie, nežinoma. Automobilis – *jūsų* automobilis, – rodos, irgi dingęs.

Linguodamas galvą, Trojus atsisėdo. Visgi jis buvo neabejotinas optimistas, tas, kuris stengiasi į viską žiūrėti kaip galima linksmiau.

– Tai aišku, ji nusivežė juos į kokią nors išvyką, ar ne? Kokią iškylą? Ir anksčiau yra vežusis. Štai ir viskas, ar ne?

– Vargu, pone Trojau. Vakar ryte vaikai turėjo eiti į mokyklą. Ir nejau jūsų dukrai nereikia į darbą? Ką ji veikia?

Turbūt bijodama, kad jos vyras įsileis į dešimties minučių svarstymus apie darbą, įsidarbinimą, pensiją ir apskirtai bet kokį užsiėmimą, Efė Troj savo praktišku tonu pasakė:

– Anksčiau Džoana dirbo mokytoja. Ji mokėsi Pedagoginiame ir dėstė Haldono Finčo mokykloje. Tačiau dabar yra laisvai samdoma vertėja ir redaktorė. Baigusi kalbas, magistrantūrą, internetu veda prancūzų kursus, – ji pažvelgė į Burdeną. – Nežinau, ar tai svarbu, – nesvarbios kalbos jai, aišku, toli gražu ne naujiena, pamanė Burdenas, – bet jiedvi su Katrina taip ir susipažino. Ji dėstė mokykloje, o Katrina dirbo direktoriaus sekretore. Surasiu jums mašinos numerį.

– Mano žmona – tikras stebuklas, – pasakė Trojus jai išėjus. – Aš toks svajoklis, sako, kiek išsiblaškęs, man sunku kalbėti konkrečiai. Bet ji – va ji sumani, puikiai geba *tvarkyti* reikalus, organizuoti, žinote, viską daro kaip reikiant – kaip iš pypkės. Ji tikrai ras tą numerį, – pasakė jis, tarytum jo žmonai dėl to reikėtų ką nors suskaičiuoti, – jai nėra nieko neįmanomo. Nežinau, kodėl ji už manęs ėjo, niekad nesupratau, bet, žinoma, dėkoju Dievui kiekvieną dieną, bet tas „kodėl“ taip ir lieka paslaptis. Ji sako, kad esu geras žmogus, kaip jums tai patinka? Ji sako, aš malonus. Keista priežastis už ko nors tekėti, a? Keistas daiktas šitaip...

– Registracijos numeris LC02 YMY, – grįžusi į kambarį pasakė Efė Troj. – Tai „VW Golf“, tamsiai mėlynas, ketverių durų.

Tik poros metų senumo, pamanė Burdenas, jei registracijos numeris prasideda L. Kas nutiko Džordžui Trojui, kad, vos nusipirkęs naują automobilį, nusprendė nebevairuoti? Bet šiuo metu tai nesvarbu.

– Norėčiau patekti į jūsų dukters namus, pone Trojau. Gal jūs turite raktus?

Jis kreipėsi į tėvą, bet tikėjosi, kad atsakys pamotė. Ji ir atsakė, bet tik po poros minučių Trojaus vapesių apie raktų rūšis, „Jeilio“ ir „Banhamo“ spynas, pavojus pamesti raktus ir būtinybę nakčiai užrakinti visas duris.

– Turime raktus, – pasakė Efė Troj. Jos įtarumas grįžo, – bet visai nesu tikra, kad jai patiktų idėja juos duoti jums.

– Nieko, mano brangiausioji. Visai nieko baisaus. Čia juk policijos pareigūnai, viskas gerai. Jie nepadarys nieko, ko neturėtų daryti. Duok jiems tuos raktus, viskas bus gerai.

– Tada gerai.

Akivaizdu, kad žmona jau seniai nusprendusi, jog, nors ir yra pranašesnė intelektu ir sumanumu, sprendimus turi priimti vyras. Ji nuėjo rakto, bet tik kai Trojus pasakė, koks ji stebuklas ir kad tą raktą ir iš po žemių iškastų.

– Ar jūs neprieštaraujate, kad mes apžiūrėtume namą be panelės Troj?

Faktas, kad jo dukra dingo ir kad jos nėra jau dvi dienas, o gal ir daugiau, regis, galiausiai nugalėjo linksmą tėvišką draugiškumą. Kartojimas akivaizdžiai dėl paties kartojimo buvo staiga pamirštas. Jis lėtai ir labai atsargiai paklausė:

– Tai Džoana iš tikrųjų dingusi? Ir niekas nežino, kur ji yra?

– Mes tik pradėjome aiškintis, pone. Kol kas neturime pagrindo manyti, kad jai nutiko kokia nors nelaimė.

Nejaugi? Jau pats faktas, kad ji dingo nepalikusi jokio raštelio ar žinutės Deidams, buvo visai neblogas

pagrindas. Bet jo atsakymas buvo skirtas Trojaus baimei kiek sumažinti.

– Dar vienas klausimas, ponia Troj. Ar jūsų podukros santykiai su Džailsu ir Sofi Deidais yra geri? Ar jie sutaria? – Dieve, jis ir pats ėmė kartotis...

– O taip. Abiem ji labai patinka. Ji pažįsta juos nuo devynerių ir septynerių, tada Katrina ir įsidarbino mokykloje.

– Gal norėtum ko paklausti, Bari? – jis tarė Vainui.

– Tik vieną klausimą. Ar ji moka plaukti?

– Džoana? – Efė Troj pirmąsyk nusišypsojo. Toji šypsena ją pavertė kone gražuole. – Ji yra aukščiausios klasės plaukikė. Kai kūno kultūros mokytoja visą trimestrą sirgo, Džoana moksleivius vesdavo plaukioti, o pirmą ir antrą klases mokė plaukti, – padvejojusi ji tęsė: – Jei galvojate apie potvynį, tai yra kad galėjo nutikti nelaimingas atsitikimas, taip negalvokite. Džoana nuolat sakydavo, kaip būdavo baisu per ankstesnius potvynius, kiek žalos jie pridarydavę, gailėjosi negalinti užmigti žiemos miegu, kol visa tai baigsis. Kaip apsėsta. Svarbiausia, kad spalį niekada nebūdavo lauke be automobilio. Kai kalbėjo su mumis penktadienį, sakėsi, kai tik nuvažiuos pas Deidus, daugiau nosies laukan nekiš, kol nevažiuos namo sekmadienio vakarą.

Vadinasi, nei išvykų, nei iškylų. O penktadienio vakarą ir visą šeštadienį lijo taip, kaip nelijo jokias kitas dvi dienas per spalio potvynius. Džoana Troj tikrai nesiartintų prie Seivesburio žemumos. Tikrai nesivestų Džailso ir Sofi malonaus sekmadienio po-

pietės pasivaikščiojimo su lietpalčiais ir botais, kad pamatytų, kaip vanduo užlieja Kingsbruko tiltą. Kai ji išvyko, o kitaip ir negalėjo būti, važiavo automobiliu su vaikais. Kadangi, staiga pagalvojo Burdenas, ji privalėjo. Nutiko kažkas, dėl ko kažkurią savaitgalio akimirką jiems buvo svarbiausia išvažiuoti iš namų...

– Minėjote, kad ji internetu veda kursus. Gal žinote?.. – jis neabejojo, kad nežino. Nė vienas nežino.

Džordžas Trojus nežinojo, tačiau tai nesulaikė jo nuo postringavimų apie kibernetinės erdvės painumą ir sudėtingumą, apie savo absoliutų nesugebėjimą nieko suvokti ir atsidūrimą „visiško kvailio vietoje, kai kalbama apie tokius dalykus". Efė palaukė, kol jis baigs sakinį, ir tyliai pasakė: *www.langlearn.com*.

– Beje, žiniasklaidai pranešta, – pasakė Veksfordas. Pamatęs Burdeno veido išraišką, pridūrė: – Taip, žinau. Bet toks buvo Friborno nurodymas, – išgirdęs vyriausiojo konsteblio pavaduotojo pavardę Burdenas sudejavo. – Jis sako, esą tai geriausias būdas juos rasti, ir galbūt yra teisus.

– Geriausias būdas sulaukti visų bepročių skambučių ir elektroninių laiškų.

– Iš esmės sutinku. Tikrai sužinosime, kad juos matė Rio ir Džakartoje bei statine besileidžiančius Niagaros kriokliu. Bet jie gali būti kokiame nors viešbutyje. O gal ji visiems trims, pavyzdžiui, išnuomojo butą.

– O kodėl turėtų?

– Nesakau, kad taip ir yra, Maikai. Tai tik galimybė. Apie ją žinome tiek nedaug. Pavyzdžiui, sakai, jos

santykiai su Deidų vaikais yra puikūs. Įsivaizduok, yra kažkas daugiau, įsivaizduok, jai taip jie patinka, kad ji nori juos turėti.

– Norite pasakyti, įsivaikinti? Juk negalima sakyti, kad jie yra vaikeliai girioje*. Berniukui *penkiolika*. Ji turėtų būti pamišusi.

– Ir ką? Jau pats jos dingimo, ir dar su dviem vaikais, faktas rodo, kad ji netelpa į įprastus rėmus, ar ne? Ar tau pavyko susitikti su Evangelijos avelių ganytoju?

Burdenui pavyko. Gatve paėjėję dar kokį šimtą jardų jiedu su Bariu Vainu priėjo namą, visiškai kitokį nei Trojų, dviejų butų vienaaukštį, paprastą ir neišvaizdų. Pastorius Raitas juos nustebino. Apie jį Burdenas turėjo susidaręs išankstinę nuomonę, įvaizdį, kilusį iš televizijos filmų ir laikraščių straipsnių apie Amerikos fundamentalistus. Jis turėjo būti fanatikas degančiomis akimis, pastėrusiu žvilgsniu ir oratoriaus balsu, aukštas ir liesas asketas nutrintu kostiumu su smaugiančia apykakle. Realybė buvo visai kitokia. Jašubas Raitas buvo išties liesas, bet gana smulkus, ne vyresnis nei trisdešimties, tylaus balso ir mandagus. Nedvejodamas pakvietė pareigūnus užeiti ir supažindino su šviesiaplauke jauna mergina, ant rankų laikančia kūdikį: „Mano žmona Tekla."

* „Babes in the Wood" – tradicinė angliška pasaka, itin populiari pantomimoje. Joje pasakojama apie girioje paliktus ir mirusius vaikus, kuriuos paukšteliai uždengė lapais. Didžiojoje Britanijoje šis pavadinimas dar vartojamas apibūdinti vaikų, kurių palaikai randami miške, nužudymams.

Atsisėdęs į fotelį ir pavaišintas puodeliu stiprios karštos arbatos, Burdenas uždavė svarbiausią klausimą:

– Ar praeito sekmadienio rytą Džailsas Deidas dalyvavo pamaldose?

– Ne, nedalyvavo, – greitai atsakė pastorius. Nei išsisukinėdamas nuo atsakymo, nei klausinėdamas, kodėl Burdenas domisi. – Nė popietinėse pamaldose. Kartą per mėnesį sekmadienio popietėmis mes rengiame jaunimo pamaldas. Dar pasakiau žmonai, kaip keista, jog jis neatėjo, ir kad tikiuosi, nebus susirgęs.

– Tiesa, – Tekla Rait dabar laikė kūdikį ant sulenktos kairės rankos, dešine paduodama Vainui cukrinę. Vainas mielai ją paėmė. – Tai buvo taip neįprasta, kad paskambinau pasiteirauti, ar nieko nenutiko, – pasakė ji. – Abu nerimavome.

Burdenas pasilenkė į priekį.

– Gal galite pasakyti, ponia Rait, kokiu laiku skambinote?

Ji atsisėdo ir paguldė dabar jau kietai įmigusį kūdikį sau ant kelių.

– Pamaldos vyko po pietų. Aš rytinėse nedalyvavau, negaliu lankyti visų pamaldų dėl kūdikio, bet po pietų nuėjau ir grįžusi – apie kokią penktą – paskambinau į Deidų namus.

– Ar kas nors atsiliepė?

– Tik atsakiklis. Pranešė, kad nieko nėra namie, kaip ir visi įrašai, – Tekla Rait labai mandagiai paklausė: – Gal galėtumėte pasakyti, kodėl viso to klausinėjate?

Vainas paaiškino. Abu Raitai atrodė labai susirūpinę.

– Labai, labai apgailestauju, – pasakė Jašubas Raitas. – Ponai Deidai tikriausiai labai sielvartauja. Gal galėtume kuo padėti?

– Abejoju, ar galėtumėt jiems padėti, bet padėtumėt mums atsakydamas į dar vieną klausimą.

– Žinoma.

Burdenas pasijuto patekęs į keblią padėtį. Šitie žmonės buvo tokie *malonūs*, tokie paslaugūs, visiškai kitokie, nei jis tikėjosi. O dabar jam tenka užduoti klausimą, kuris, jei jo nesuformuluos labai atsargiai, turėtų nuskambėti įžeidžiamai. Jis pamėgino.

– Vis svarstau, pone Raitai, kas paauglį traukia į jūsų bažnyčią. Atleiskite, jei atrodau nemandagus, tikrai nenoriu, kad taip pamanytumėt. Bet jūsų, hm, šūkis „Dievas myli gyvenimo skaistybę" skamba – vėlgi atleiskite, – skamba taip, kad penkiolikamečiam berniukui lyg ir turėtų sukelti juoką, o ne norą pritarti.

Nepaisant visų atsiprašinėjimų, Raitas atrodė gana užgautas. Jo balsas atšalo.

– Praktikuojame paprastą tikėjimą, inspektoriau. Mylėk savo artimą, būk malonus, sakyk tik teisybę ir seksualinį gyvenimą palik tik santuokai. Nepasakosiu apie mūsų ritualus ir liturgiją, jums bus tikrai neįdomu ir, šiaip ar taip, jie pernelyg paprasti. Džailsas buvo praktikuojantis anglikonas, giedojo Šv. Petro bažnyčios chore. Tačiau vieną dieną nusprendė, kad jam visa tai pernelyg sudėtinga ir painu. Visos tos skirtingos maldaknygės, visos

tos Biblijos. Visai neaišku, ar esi Romos katalikų mišiose, ar 1928-ųjų rytmetinėse pamaldose, ar čia „Tikėjimo žodis“, ar dar kas nors. Gali būti kvapai ir varpai, o gali būti ir tambūrinai ir siela. Taigi jis atėjo pas mus.

– O jo tėvai, ar jie jūsų Bažnyčios nariai? O jo draugai ar giminės?

– Kiek žinau, ne.

Įsiterpė Tekla Rait:

– Matote, mes esame paprasti. Todėl žmonėms ir patinka. Mes tiesūs ir nesileidžiame į kompromisus. Tokia ir yra, na, mūsų esmė. Taisyklės nesikeičia, principai tie patys, iš esmės nepasikeitę per pastaruosius šimtą keturiasdešimt metų.

Jai šitaip įsikišus Raitas piktai žvilgtelėjo į ją. Burdenas negalėjo to žvilgsnio niekaip interpretuoti, kol ji gana nuolankiai nepasakė:

– Atleisk, brangusis. Žinau, kad ne man kalbėti doktrinos klausimais.

Raitui nusišypsojus jos dailus veidas lengvai raustelėjo. Ką tai reiškia? Kad ji negali kištis, nes yra *moteris*?

– Mes mielai kviečiame ir priimame naujus narius, inspektoriau, nors dėl to nei šokame, nei dainuojame. Jaunimas, kaip tikriausiai ir pats puikiai žinote, turi daug daugiau entuziazmo nei vyresni žmonės. Maldai jie atiduoda visą savo širdį ir sielą.

Į tai nei Burdenas, nei Vainas nerado ką atsakyti.

Tekla Rait linktelėjo:

– Gal norėtumėte dar arbatos?

Visa tai Burdenas papasakojo Veksfordui.

– Jis nėra itin fanatiškas. Atrodo visai šaunus vaikinas, o jo Bažnyčia paprasta ir atvira, nieko įtartino joje nėra.

– Atrodo, būsi jų naujasis atsivertėlis, – pasakė vyriausiasis inspektorius. – Užbėgsi ten jau kito sekmadienio rytą.

– Žinoma, ne. Visų pirma man nepatinka jų požiūris į moteris. Ne geriau už Talibaną.

– Šiaip ar taip, svarbiausia, kad sekmadienio rytą Džailsas Deidas į bažnyčią nėjo, o regis, jei būtų buvęs namie, tikrai būtų ėjęs, kad ir kas būtų. Po pietų jo irgi nebūta. Penktadienio vakarą, kai ponia Deid skambino iš Paryžiaus, atsakiklis nebuvo įjungtas, bet jis buvo įjungtas šeštadienio ir sekmadienio vakarą. Kita vertus, šeštadienio vakarą atsakiklis galėjo būti įjungtas tik todėl, kad jie norėjo netrukdomi pažiūrėti ką nors per televizorių.

– Taigi šeštadienio vakarą, kaip žino visa šalis, per ITV buvo rodoma pati paskutinė „Džekobo laiptų" serija, kurioje inspektorius Martinas Džekobas miršta. Sako, kad ją žiūrėjo dvylika milijonų žiūrovų, ir labai gali būti, kad Džailsas ir Sofi Deidai bei Džoana Troj buvo tarp jų. Įjungtas atsakiklis jiems užtikrintų tylą ir ramybę. Tai, kad Džailsas neatėjo į bažnyčią kitą dieną, yra kur kas geresnis rodiklis, kada jie išvyko iš namų.

– Ankstyvą sekmadienio rytą, – pasakė Burdenas, – ar, galimas daiktas, apie pietus. Bet kodėl jie išvyko? Kurių galų?

4 skyrius

Rytą vanduo pakilo ir dabar jau tyvuliavo per kelis colius nuo sienelės. Dora viską fotografavo: iš pradžių prie šilkmedžio artėjantį, bet dar jo nesiekiantį vandenį, paskui tą vietą, kurią jis užliejo apie ketvirtą po pietų. Lauke ėmė temti, vėlei viską uždengė tamsa, gailestingai paslėpdama tą vaizdą. Fotoaparatas buvo padėtas į šoną iki ryto.

– Aš taip negalėčiau, – pasakė Veksfordas, tuo pat metu šiurpdamas ir žavėdamasis.

– Ne, Redžai, bet juk tu niekada ir nebuvai geras fotografas, ar ne?

– Žinai, kad ne tą noriu pasakyti. Mus tuoj apsems, o tu gali fotografuoti.

– Kaip Neronas, deklamuojantis eiles degant Romai?

– Greičiau kaip Šeridanas, sėdintis kavinėje priešais degantį „Drury Lane" teatrą ir sakantis, kad žmogus juk gali išgerti prie nuosavo židinio.

Tai prajuokino Silviją. Tik ne jos naująjį besisvečiuojantį draugą. Veksfordas bendravo su juo jau ne pirmą kartą, tačiau nuo ano sykio labiau nesusižavėjo. Kalumas Čepmenas atrodė dailiai, bet nebuvo nei protingas, nei geras pašnekovas. Nejau gera išvaizda

išties moterims tiek daug reiškia? Jis visuomet manė priešingai, bet, nebent jo dukra yra išimtis, tikriausiai klydo. Be to, svečiui trūko žavesio. Jis retai nusišypsodavo. Veksfordas dar negirdėjo jo juokiantis. Gal jis kaip toji Diana de Puatjė, kuriai puiki išvaizda buvo tokia svarbi, kad niekuomet nesišypsojo norėdama, jog veide neatsirastų raukšlių.

Dabar Čepmenas atrodė suglumintas Veksfordo pasakymo. Jis prabilo savo nosine Birmingamo tarme:

– Nematau čia jokios prasmės. Ką tai reiškia?

Veksfordas bandė paaiškinti. Papasakojo, kad tas teatras iš esmės priklausė minėtam dramaturgui, kad jame buvo pastatyti visi jo veikalai, kad jis tam teatrui buvo atidavęs visą savo sielą ir širdį, o dabar tiesiai jam priešais akis jį naikino ugnis.

– Ar turėtų būti juokinga?

– Tai vidinės elegancijos pavyzdys, lengvabūdiška bravūra tragedijos akivaizdoje.

– Tiesiog negaliu suprasti.

Silvija vėl nusijuokė, tačiau visai nerūpestingai.

– Gal iki rytojaus tėtis ir pats išgers šalia nuosavo tvenkinio. Eime, Kalai. Auklė greitai ims nerimauti.

– Kalas, – pasakė Veksfordas jiems išėjus. – Kalas.

– Dar ji vadina jį brangiuoju, – šelmiškai pasakė Dora. – Oi, tik nebūk toks paniuręs. Nemanau, kad už jo tekėtų. Jie net negyvena kartu, ne visai.

– Ką reiškia „ne visai“?

Ji nesiteikė atsakyti. Jis ir žinojo, kad neatsakys.

– Ji sako, jis malonus. Kai pasilieka nakčiai, ryte užpliko jai arbatos ir paruošia pusryčius.

– Tai ilgai netruks, – atsakė Veksfordas. – Tas Naujųjų Vyrų reikalas niekada ilgai netrunka. Jis primena man tą Augustiną Keisį, kurį Šeila čia buvo kadaise atsivedusi. Tą Bukerio premijos kandidatą. Ak, žinau, kad jiedu nė kiek nepanašūs. Sutinku, kad šitas ne toks atgrasus ir dar gražaus snukučio. Bet jis nei protingas, nei įdomus, nei...

– Nei chamas, – pasakė Dora.

– Ne, nėra toks, kaip Keisis, tik aš nesuprantu, kodėl mano dukterys susideda su tokiais vyrais. Bjauriais vyrais. Šeilos Polas tikrai nebjaurus, pripažįstu. Bet jis tiesiog toks gražus ir žavingas, kad netikiu, jog nelakstys paskui kitas. Nėra normalu taip atrodyti ir būti ne gėjumi, būti ištikimam žmonai ar partnerei, ar dar kam. Negaliu atsikratyti įtarimų, kad jis turi slaptą gyvenimą.

– Tu tiesiog nepakenčiamas.

Ji atrodė supykusi, nebe žaisminga ar atlaidi. Veksfordas priėjo prie lango pažvelgti į vandenį, dabar apšviestą kaimyno žibinto, ir nesiliaujantį įkyrų lietų. Jau netrukus. Dar pusė colio, ar kiek tai būtų išreiškus milimetrais, ir vanduo bus prie sienelės. Dar colis...

– Sakei, kad nori pažiūrėti žinias.

– Ateinu.

Tik nuogi faktai apie dar vieną traukinio avariją, chaosą ant bėgių, grūstį keliuose, šiaurėje nužudytas dar vienas vaikas, dar vienas naujagimis paliktas telefono būdelėje. Tik pranešimas apie tą dingusį trejetą, o paskui labai išdidintos jų nuotraukos. Visuomenei duotas telefono numeris, kuriuo galima skambinti turint kokios nors informacijos. Veksfordas

atsiduso gerai žinodamas, kokios informacijos jie turėsią.

– Pasakyk man vieną dalyką. Kodėl protingas, puikios išvaizdos, vidurinės klasės paauglys, gyvenantis patogiuose namuose, lankantis gerą mokyklą, tampa fundamentalistų bažnyčios nariu? Jo tėvai nėra nariai. Ir draugai ne.

– Gal ji atsako į jo klausimus, Redžai. Paaugliams reikia atsakymų. Daugybei jų šiuolaikinis gyvenimas kelia pasibjaurėjimą. Jie mano, jei viskas būtų paprasčiau ir atviriau, fundamentalistiškiau, pasaulis tikrai būtų geresnis. Gal ir būtų. Ir dažniausiai jiems nepatinka, kai ritualai ir faktai, kurie turėtų būti paprasti, apraizgomi archajiškais žodžiais, kurių jie nesupranta. Jis iš to išaugs, bet nežinau, ar dėl to reikėtų gailėtis, ar džiaugtis.

Naktį jis prabudo. Buvo kiek po trijų, vis dar lijo. Nulipo žemyn į svetainę, prie prancūziškų langų. Žibintas nebešvietė, bet išjungus šviesą už savęs akys priprato prie tamsos ir jis visai gerai matė, kas dedasi lauke. Vanduo dar pakilo ir skalavo sienelę.

Prie policijos skyriaus pora vyrų krovė kažko pilnus maišus. Akimirką Veksfordas nesusigaudė, kas čia galėtų būti. Paskui suprato. Jis pastatė automobilį, įėjo vidun ir paklausė prie stalo sėdinčio seržanto Kambo:

– Kam mums reikia smėlio maišų? Neįmanoma, kad čia pasiektų potvynis.

Niekas negalėjo jam atsakyti. Sunkvežimio vairuotojas užėjo su smėlio maišų priėmimo ir perda-

vimo aktu, seržantas Pyčas išėjo iš kabineto pasirašyti.

– Bet ką su jais darysime, nežinau, – jis pažvelgė į Veksfordą. – Jūs gyvenate netoli upės, ar ne? – meilikaujamai, bet pusiau juokais pasakė jis. – Tikriausiai nenorėsite vieno kito paimti? Nuimti jų mums nuo pečių?

Veksfordas tokiu pat tonu atsakė:

– Neatsisakysiu padėti jums, seržante.

Po dešimties minučių penkiasdešimt maišų buvo įkrauta į furgoną ir Pembertonas nuvairavo prie Veksfordo namų. Veksfordas paskambino žmonai:

– Iki vakaro negalėsiu grįžti sukrauti įtvirtinimų.

– Nesirūpink, mielasis. Kalas su Silvija pas mus ir Kalas juos sukraus.

Kalas... Jis neturėjo ką atsakyti, todėl tiesiog tarė:

– Tai gerai.

Ir buvo gerai. Ypač todėl, kad darsyk prapliupo liūtis. Veksfordas peržiūrėjo po žiniasklaidos pranešimų gautų skambučių ataskaitą, bet nieko naudingo neaptiko, net nieko, kas atrodytų kaip sveiko žmogaus pranešimas. Atėjęs Burdenas papasakojo apie vizitus pas įvairius dingusių vaikų draugus ir gimines. Iš esmės nieko. Džailso ir Sofi seneliai iš motinos pusės gyvena Berningeme, Safolko pakrantėje, kur aštuntajame ir devintajame dešimtmečiais buvo didžiulė JAV karinių oro pajėgų bazė. Atrodo, su anūkais jie sutarę puikiai, bet jų nematę nuo rugsėjo, kai tie savaitei atvyko į Berningemą jų aplankyti.

Rodžerio Deido motina, kuri, išsiskyrusi su jo tėvu, darsyk ištekėjo, yra vaikų labiausiai mylima. Jos

namas esantis kaimelyje, Kotsvolde, ji gyvenanti viena. Pastarąjį kartą ji juos mačiusi per spalio atostogas, kai tris dienas lankėsi pas Deidus ir išvyko nesmagiomis aplinkybėmis. Kažkoks konfliktas, kiek supratęs Burdenas, tačiau jokių smulkmenų ji nepasakojusi. Katrina Deid esanti vienturtė.

– O Džoana Troj?

– Jokių brolių nei seserų, – atsakė Burdenas. – Dabartinė ponia Troj turi du vaikus iš ankstesnės santuokos. Džoana buvo ištekėjusi, bet išsiskyrė. Santuoka netruko nė metų. Jos buvusio vyro dar neradome.

Veksfordas mąsliai pasakė:

– Visi atsakymai susiję su Džoana Troj, kaip manai? Neįsivaizduoju, kaip galėtų būti kitaip. Penkiolikametis berniukas juk negalėtų įtikinti trisdešimt vienų metų moters kur nors išvežti jį su seserimi nepranešus tėvams ar nepalikus jokios užuominos, kur jie išvykę. Aišku, kad planas ir sprendimas jos. Ir neįsivaizduoju, kaip ji galėjo išsivežti juos neturėdama jokių nusikalstamų užmačių.

– Labai toli siekiate.

– Tikrai? Gerai, papasakok man įvykių seką, kuri viską paaiškintų ir Džoana Troj būtų nekalta.

– Paskendimo, pavyzdžiui.

– Ji nepaskendo, Maikai. Net jei ir svarstytume tokią galimybę, kas tada nutiko jos automobiliui? Ar, tiksliau, jos tėvo automobiliui. Kas įkrito į vandenį ir kas ką gelbėjo? Net jei tavo vaizduotė ir labai laki, argi ne keista, kad jie nuskendo visi? Nejau koks vienas nebūtų išsigelbėjęs, ypač keturių pėdų gylyje?

– Sugebate sudėlioti taip, kad bet kas skamba absurdiškai, – irzliai pasakė Burdenas. – Visada taip elgiatės. Nesu tikras, kad tai galima vadinti dorybe.

Veksfordas nusijuokė.

– Judu su Bariu buvote jos namuose. Kur tavo ataskaita?

– Ant jūsų stalo. Po kalnu popierių. Dar iki jos neprisikasėte. Jei norite, galiu papasakoti.

Būstas labai mažas, svetainė ir virtuvė pirmame aukšte, pora miegamųjų ir vonia antrame, aštuonių „Kingbridžo namais" pavadintų kotedžų eilėje, juos vaikydamasis pelno devintajame dešimtmetyje pastatęs kažkoks statybininkas.

– Kaip Deidas ir sakė, automobilį ji laikė priešais kotedžą, – pasakė Burdenas. – Turbūt nereikia nė sakyti, kad dabar jo ten nėra.

Namuose buvę labai šalta. Akivaizdu, kad prieš išvykdama iš namų penktadienį Džoana Troj išjungė centrinį šildymą. Arba ji esanti tiesiog taupi, arba jai tenka taupyti. Vainas radęs jos pasą. Gulėjęs rašomojo stalo stalčiuje, daugiau ten nieko įdomaus nebuvę. Jokių laiškų nei automobilio registracijos dokumentų, nei draudimo poliso, nors šie, žinoma, turėtų būti pas jos tėvą, nieko, kas būtų susiję su banko paskola. Paties namo ir jame esančių daiktų draudimo polisai taip pat buvę stalčiuje. Dideliame voke jie radę diplomus – prancūzų kalbos studijų baigimo Vorviko universitete, Birmingamo universiteto Europos literatūros magistro ir dar vieną pažymėjimą, kuris, Burdeno žodžiais, yra dar vienų pedagogikos studijų diplomas. Viršuje vienas miegamasis perdarytas į

kabinetą su kompiuteriu ir spausdintuvu, kopijavimo aparatu, modernia įrašymo įranga ir dviem didelėmis dokumentų spintomis. Sienos nustatytos knygomis, tame kambaryje daugiausia prancūziški bei vokiški romanai ir žodynai.

– Vainas sako, ji turinti visas tas prancūziškas knygas, kurias radote ir Džailso kambary. „Lettres de mon" kažkieno, Emilio Zolia ir kažkokia kita. Bet, be šitų, prancūzų kalba yra dar koks šimtas knygų.

Ant rašomojo stalo, kompiuterio kairėje, gulėjusi kažkokio romano prancūzų kalba korektūra. Dešinėje – anglų kalba prirašyti lapai, neseniai atspausdinti Džoanos Troj spausdintuvu. Tądien, kai išvažiavo į Lindhersto kelią praleisti savaitgalio su Deidų vaikais, ji tikrai vertusi. Miegamajame Burdenas įdėmiai apžiūrėjęs jos drabužius.

– Kurgi ne, – įgėlė Veksfordas, nužiūrinėdamas pilkai mėlyną Burdeno kostiumą, šviesesnius melsvus marškinius ir tamsiai violetinį šilko kaklaraištį. Niekam nė į galvą neateitų, kad jis policininkas.

– Mano nuomone, – šaltai pasakė Burdenas, – padori apranga yra vienas kultūros požymių.

– Gerai jau, gerai, priklauso nuo to, kokią aprangą vadini padoria. Kažkuo tau jos drabužiai pasirodė keisti, matau iš blizgančių akių.

– Na, taip, iš tiesų. Man taip atrodo. Visi jos spintoje kabėję drabužiai kasdieniai, visi. Ir, turiu galvoje, labai kasdieniai. Pavyzdžiui, nė vieno sijono ar suknelės. Džinsai, chakiai, dokeriai...

– Absoliučiai nesuprantu, kas čia per daiktai, – jį nutraukė Veksfordas.

– Vadinasi, turiu paaiškinti. Aš suprantu. Marškinėliai, marškiniai, megztiniai, švarkai, puspalčiai, pašiltintos striukės, multinai... Gerai, žinau, kad nežinote, ir kas tas toks. Patikėkit manim, čia ne tokie drabužiai, kuriuos moteris apsivilktų į vakarėlį. Esmė ta, kad ji neturi nieko, kuo galėtų apsirengti į vakarėlį, nieko puošnaus, galbūt išskyrus vienas juodas kelnes. Ką ji darytų, jei kas nors ją pakviestų vakarienės ar į teatrą?

– Esu buvęs teatre, net ir nacionaliniame, kai mano duktė Šeila vaidino kokiame nors spektaklyje, ir mačiau ten moterų, apsirengusių taip, tarsi tuoj eitų mėžti kiaulidės. Būdamas toks dabita, regis, nesuvoki, kad dabar ne ketvirtasis dešimtmetis. Bet tu atsakysi, kad ne čia esmė. Sutinku, keista. Tik patvirtina, ką manau. Mums reikia grįžti pas Deidus apieškoti jų namų, jei reikia, galime ir komandą pasiimti. Vaikai dingę jau keturias dienas, Maikai.

Iki „Antrimu" pavadinto namo toli važiuoti nereikia, bet Veksfordas paprašė vairuotojo Donaldsono padaryti lankstą ir apžiūrėti vieną kitą užlietą vietovę. Smarkiai lijo, vanduo vis kilo, o Kingsbruko tilto virš vandens kyšojo tik turėklų viršus.

– Čia akivaizdžiai kur kas giliau nei keturios pėdos, – pasakė Burdenas.

– Dabar taip. Kad ir kur jie yra, kad ir ką veikė, tikrai nelūkuriavo, kol bus užtektinai gilu, kad galėtų nusiskandinti.

Parodydamas, kad toji pastaba pasirodė netaktiška, Burdenas kažką numykė, o detektyvė konstebl ė Lyn Fankurt, sėdinti priekyje greta Donaldsono,

atsikrenkštė. Išdirbusi dvejus metus Kingsmarko kriminalinių tyrimų tarnyboje, kai kurių mįslių apie vyriausiąjį inspektorių ji taip ir neįminė. Nejau įmanoma, pavyzdžiui, kad vieno žmogaus charakteryje derėtų tiek nesuderinamų dalykų. Kaip gali tas pats žmogus būti toks tolerantiškas, jautrus, gailestingas, apsiskaitęs ir drauge storžievis, pašaipus, sardoniškas ir lengvabūdis dėl rimtų dalykų? Su ja Veksfordas niekada bjauriai nesielgė, tik ne taip, kaip kartais elgdavosi su kitais, bet ji vis tiek jo bijojo. Tiksliau sakant, pagarbiai baiminosi. Žinoma, to ji nėra prisipažinusi jokiai gyvai būtybei. Sėdėdama automobilio priekyje, stengdamasi ką nors įžiūrėti pro vandeniu liejamą keleivio langą, ji žinojo, jei niekas į ją nesikreipia, o niekas ir nesikreipė, protingiausia patylėti. Priartėjęs prie tilto, Donaldsonas pasuko apylanka, lygiai kaip teko sukti visiems kitiems automobiliams, prasitaškė Jorko gatve ir įvažiavo į vienpusių gatvių rezginį.

Veksfordas yra griežtas tarnybinės tvarkos šalininkas. Iš savo pavaldinių griežtai reikalauja vykdyti jo nurodymus. Kartą Lyn jų nepaisė, per Devenišo nužudymo tyrimą, kuris kažkaip susipainiojo su pedofilų tinklo išardymu, ir Veksfordas su ja pakalbėjo taip, kad ją net šiurpas krėtė. Ji pripažino, kad jis elgėsi teisingai, nepiktybiškai ir kad ji pasimokė. Visų pirma sužinojo policijos pareigūno prievoles, būtent todėl ji buvo dar labiau priblokšta, kai Veksfordas liepė Donaldsonui iš pradžių pavažiuoti keliu, kur buvo jo paties namai, ir išleisti porai minutėlių.

Veksfordas atsirakino duris savo raktu, įėjęs šūktelėjo, bet niekas neatsiliepė. Nuėjo į valgomąjį. Už

prancūziškų langų, pliaupiant lietui, Dora, Silvija ir Kalumas Čepmenas labai skubėdami ant dviejų sienelių krovė maišus, nes vanduo nevaldomai kilo. Smėlio maišų atsirado kaip tik laiku. Veksfordas pabeldė į stiklą ir atidarė vieną šoninių langų.

– Ačiū už pagalbą, – jis šūktelėjo Kalumui.

– Džiaugiuosi galėdamas padėti.

Sunku patikėti. Silvija, kuri po skyrybų pasidarė kur kas malonesnė ir sukalbamesnė, įsitvėrė draugui į petį ir, stovėdama ant vienos kojos, nusimovė botą ir išpylė iš jo vandenį.

– Kalbėk už save, – pasakė ji. – Man šlykšti kiekviena minutė, kaip ir mamai.

– Galėtų būti dar blogiau. Pati pagalvok, jei užlies pirmą aukštą, mums teks pagyventi pas tave.

Jis uždarė langą ir grįžo į automobilį. Įdomu, ar, be darbo vietinėje savivaldybėje, jo dukra vis dar dirbo savanore toje moterų prieglaudoje. Tikriausiai, nes jei ne, Dora būtų jam pasakiusi, bet vis tiek reikės pasiteirauti. Palengvėtų išgirdus, kad nebedirba, kad jai nebereikia nuolat rizikuoti būti užpultai kitų moterų paliktų vyrų ar partnerių. Jis įsėdo į automobilį greta Burdeno ir po dviejų minučių visi atsidūrė prie „Antrimo“.

Šiandien Katrina Deid, kaip nuotaikos žmogus, atrodė visai kitokia: mergaitiška, bet tyli, atitolusi, užsisvajojusiomis akimis. Be to, deramiau apsirengusi, su kelnėmis ir megztuku. Jos vyras, priešingai, buvo šnekesnis ir mandagesnis. Ką jis veikė namie, ne darbe tokiu metu? Abu atrodė nemiegoję.

– Manau, pagaliau įsisąmoninome. Anksčiau neatrodė realu, buvo tarsi blogas sapnas, – tarė Katrina

ir liūdnai pridūrė: – Tas paskendimas tikra nesąmonė, ar ne? Nežinau, kas privertė mane manyti juos nuskendus.

– Visiškai suprantama, ponia Deid, – pasakė Burdenas ir pelnė piktą Veksfordo žvilgsnį. – Vėliau norėtume su jumis giliau pabendrauti. – Jis tikėjosi, kad niekas nepastebėjo netyčinio kalambūro. Jau Veksfordas tai tikrai bus pastebėjęs. – Visų pirma norėtume apžiūrėti kambarį, kuriame ponia Troj praleido naktį ar dvi.

– Ji nieko nepaliko, – pasakė Katrina jiems lipant laiptais. – Turbūt atsivežė krepšį ir, jei taip, pasiėmė jį.

Tas kambarys buvo po viena aukštųjų namo pastogių. Jo lubos su sijomis kilo aukštyn virš viengulės lovos. Jei naktį netikėtai atsisėstum, pamanė Veksfordas, galėtum smarkiai susitrenkti galvą. Katrina sakė teisybę, Džoana tikrai nieko nepaliko, bet jis vis tiek pritariamai stebėjo, kaip atsiklaupusi Lyn apžiūrėjo grindis. Vonios prie kambario nebuvo, sieninė spinta tuščia. Spintelės stalčiai irgi tušti, išskyrus auskarą kairiajame viršutiniame.

– Jis ne jos, – pasakė Katrina naujuoju mažos mergaitės balseliu. – Džoana niekada nesegėjo auskarų, – kaip bet kuris kitas kalbantis apie „pradurtas ausis“, ji pasakė: – Ji neturi skylučių ausyse, pro kurias juos būtų galima įverti, – pasidėjusi vieną perlą ant delno, ji išdykėliškai, tarytum neturėdama jokių rūpesčių tarė: – Jis turbūt yra mano siaubingosios anytėlės. Ta sena žiurkė čia buvo spalio mėnesį. Gal man jį išmesti? Lažinuos, kad jis vertingas.

Niekas jai neatsakė. Aiškiai nusivylusi Lyn pakilo nuo grindų ir visi nulipo žemyn. Ten ir grįžo ankstesnioji Katrina. Prieškambaryje ji susmuko ant kėdės ir pravirko. Kūkčiodama aiškino, kad gėda dėl savęs. Kodėl ji taip kalbėjusi? Jos vaikų išvykimas esąs bausmė už tai, kokių dalykų ji prišnekanti. Rodžeris Deidas atėjo iš svetainės su pilna sauja nosinių ir be entuziazmo ją apkabino.

– Ji baisios būklės, tiesiog nesusigaudo, ką kalba.

Veksfordas manė visai priešingai, kad jei *in vino veritas* ir gali būti tiesa, *in miseria veritas*, arba „bėdoje tiesa", tikrai yra tiesa. Bet jis to nepasakė. Stebėjo Lyn, kuri darsyk atsistojo keturpėsčia, bet šįsyk ne šiaip ko nors ieškodama, o kažką pastebėjusi. Atsitiesusi, bet dar klūpomis, ji, kaip daug žadanti jauna pareigūnė, kokia išties ir yra, pasakė:

– Pone, man reikėtų naujo plastikinio maišelio ir sterilių žnyplių.

– Paskambink Arčboldui, – tarė Veksfordas. – Taip bus geriausia. Jis atveš, ko reikia. Bus daug geriau, nei to imtis patiems.

– Bet ką ten radote? – jiems grįžus į kambarį išvertęs akis paklausė Deidas.

– Palaukime ir pažiūrėsime, gerai? – Burdenas beveik nutuokė, bet nesiruošė sakyti. Dar ne. – Ką gi, ponia Deid, ar jaučiatės pajėgi mums šį bei tą papasakoti apie ponią Troj? Žinome, kad ji yra vertėja, anksčiau dirbo mokytoja, jai trisdešimt vieni, buvo ištekėjusi ir išsiskyrė. Kiek žinau, susipažinote su ja dirbdama Haldono Finčo mokyklos sekretore, kur ji dėstė.

– Dirbau tik metus, – atsakė Katrina. – Mano vyrui tai nepatiko. Aš taip pavargdavau.

– Būdavai išsekusi, žinai, kad taip. Kitos moterys gal ir sugeba suderinti darbą ir namus, bet tu tikrai nesi viena jų. Kas penktadienį tave reguliariai ištikdavo nervų priepuolis.

Jis kalbėjo nerūpestingai, bet Veksfordui buvo nesunku įsivaizduoti tuos nervų priepuolius. Jis kone sudrebėjo.

– Kada tai buvo, ponia Deid?

– Leiskit pagalvoti. Kai pradėjau, Sofi buvo šešeri. Vadinasi, prieš septynerius metus. Ak, mano mieloji mažoji Sofi! Kurgi ji? Kas jai nutiko?

Visi norėtų išgirsti atsakymą. Burdenas pasakė:

– Iš paskutiniųjų stengiamės rasti ir ją, ir jos brolį, ponia Deid. Jei papasakosite, ką tik žinote apie ponią Troj, mums labiausiai padėsite juos rasti. Taigi judvi susitikote ir susibičiuliavote, – tarė jis ir tiesmukai pridūrė: – Ji gerokai už jus jaunesnė.

Katrinos Deid veide atsirado moters, kurią ne tiek įžeidė, kiek labai įskaudino, išraiška. Jei jis būtų ją neteisingai apkaltinęs smurtu prieš vaikus, išdavus savo valstybės paslaptis užsienio tarnyboms ar įsibrovus į kaimyno namus ir sunaikinus turtą, ji nebūtų galėjusi atrodyti labiau priblokšta. Mikčiodama, lūžtančiu balsu ji atrėmė:

– Nejaugi manote, kad sąžininga šitaip su manimi šnekėti? Turint galvoje, ką man teko iškęsti? Nejaugi?

– Visai nenorėjau jūsų įžeisti, ponia Deid, – tvirtai atsakė Burdenas. – Tiek to, – šiaip ar taip, žinau,

kad tarp jų trylikos metų skirtumas, pamanė jis. – Po kurio laiko ponia Troj atsisakė dėstyti, gal žinote kada?

Ji atsakė nepatenkintu tonu:

– Prieš trejus metus.

– O kodėl? Kodėl ji išėjo?

Įsiterpė Deidas:

– Stebiuosi, kad klausiate. Ar to, kaip tose valstybinėse mokyklose elgiasi vaikai, nepakanka? Tas triukšmas, nešvankybės, smurtas. Tai, kaip niekas negali palaikyti disciplinos? Mokytojas, kuris išdrįsta lengvai pliaukštelti vaikui, turi stoti prieš Žmogaus Teisių Teismą. Ar tai nepakankama priežastis?

– Kaip suprantu, Džailsas ir Sofi mokosi privačioje mokykloje? – paklausė Veksfordas.

– Suprantate teisingai. Esu įsitikinęs, kad mano vaikams reikia geriausio išsilavinimo, ir nenoriu, kad jiems būtų lengva. Vieną dieną jie man padėkos. Reikalauju neatidėlioti namų darbų. Be mokyklos, jie dar mokosi pas privačius mokytojus.

– Bet ponia Troj nėra viena jų?

– Tikrai ne.

Deidui nieko daugiau nespėjus pasakyti, pasigirdo šaižus durų skambutis, tarytum Arčboldas būtų įsikabinęs ir pakibęs ant jo – taip turbūt ir buvo. Lyn nuėjo įleisti.

Burdenas tęsė:

– Ar ponia Troj ir anksčiau yra prižiūrėjusi jūsų vaikus?

– Jau *sakiau* jums. Per visą santuoką mudu su Rodžeriu nebuvome išvykę dviese. Nė karto iki praeito

savaitgalio. Jei kalbate apie kokį vakarą, kada buvome išėję – nors taip dažnai ir nenutinka, – ji pabūdavo. Pastarasis kartas buvo prieš kokį mėnesį. Ak, ir dar buvo viena naktis, kada buvome išvykę į šokių vakarą su vakariene Londone, tada ji irgi nakvojo.

– Tikiuosi, kad šita savaitgalio išvyka bus pats paskutinis kartas, kada jiems reikia prižiūrėtojo. Džailsui greitai būtų sukakę, tai yra sukaks, šešiolika, – taip pasakęs Rodžeris Deidas stipriai nuraudo ir viską dar labiau pablogino: – Noriu pasakyti, tai yra norėjau pasakyti, kad...

– Kad manai, jog jis miręs! – Katrina vėl paplūdo ašaromis.

Jos vyras susiėmė veidą rankomis ir pro pirštus sušnibždėjo:

– Pats nežinau, ką galvoju. Negaliu normaliai galvoti. Visa tai varo mane iš proto, – jis pakėlė akis. – Kiek man dar reikės dėl to atsiprašyti iš darbo?

Veksfordas buvo benusprendžiąs, kad šiandien pakaks, kad reikia keisti taktiką, kai į duris pabeldė ir užėjo Arčboldas. Jis rankose laikė nedidelį sterilų paketėlį ir pakėlęs parodė Veksfordui apžiūrėti. Žvelgdamas į permatomą medžiagą, iš kurios pagamintas paketėlis, Veksfordas pamatė kažką, kas atrodė kaip nedidelis balsvo porceliano gabalėlis su aukso juostele.

– Kas čia?

– Man panašu į danties karūnėlę arba vainikėlį.

Šitai sugrąžino Deidą iš nevilties. Jis atsitiesė kėdėje. Katrina nosinaite nusišluostė akis. Užantspauduo-

tas paketėlis buvo paduotas jiems, paskui Burdenui su Lyn.

– Ar kuris nors jūsų vaikų turi dantų vainikėlių? – paklausė Burdenas.

Katrina papurtė galvą.

– Ne. Bet Džoana turi. Jos du dantys apvilkti. Jau labai seniai. Ji pargriuvo sporto salėje, kažkas panašaus, ir išsimušė dantis. Vienas vainikėlis nukrito jai bekramtant irisą. Dantistas jį uždėjo vėl ir tada Džoana man pasakė, kad jai reikia juos abu pasikeisti. Rekomendavo kurį laiką nekramtyti gumos, bet ji kartais kramtydavo.

Dar niekada Veksfordas negirdėjo jos taip protingai kalbant. Jis pamanė, kad tikriausiai taip yra dėl to, jog jie aptarinėjo ne tiek fizinius ir asmeniškus, kiek su išvaizda susijusius dalykus. Ji tikriausiai lygiai taip informatyviai kalbėtų apie tokius dalykus, kaip mityba ir mankšta, plastinės operacijos ir lengvi negalavimai – temas, artimas jos širdžiai.

– Nejaugi ji nebūtų pastebėjusi, kad vainikėlis iškrito?

– Gal ir ne, – lygiai tokiu pat rimtu tonu atsakė Katrina. – Ne iškart. Gal ir nepajuto, kol neperbraukė liežuviu per dantis ir nepajuto aštrių kampų.

– Norėtume darsyk atvažiuoti šiandien po pietų, – pasakė Veksfordas, – ir sužinoti daugiau apie vaikus, jų skonį ir interesus, draugus ir viską, ką galėtumėt mums papasakoti apie ponią Troj.

Deidas savo nemaloniai šiurkščiu ir kandžiu tonu pasakė:

– Ar esate girdėję, kad darbai žmogų puošia labiau nei žodžiai?

– Mes dirbame, pone Deidai, – Veksfordas sutvardė kylantį pyktį. – Jūsų vaikų dingimo istoriją tiria visos mūsų pajėgos, – jis nekentė frazių, kurias privalėjo vartoti. Jo nuomone, jos tik blogina reikalus. Ko tas žmogus tikisi? Kad jiedu su Burdenu paskubins procesą patys perkasdami jo daržą ar badydami ežerus pagaliais? – Esu tikras, sutiksite, jog geriausias būdas sužinoti, kur išvyko ponia Troj su jūsų vaikais, yra išsiaiškinti, ką jie tikriausiai darytų ir kur važiuotų.

Deidas kaip visada truktelėjo pečiais, labiau demonstruodamas panieką, o ne bejėgiškai.

– Manęs, šiaip ar taip, nebus. Jums teks reikalus tvarkyti su ja.

Veksfordas su Burdenu pakilo eiti. Arčboldas ir Lyn Fankurt jau buvo išvažiavę. Jis ruošėsi dar kažką sakyti Katrinai, bet toji užsisklendė taip stipriai, kad, atrodė, ten sėdi kiautas, išorinis moters kiautas pastėrusiomis, bet neregінčiomis akimis. Jos virsmas protinga būtybe ilgai netruko.

Neišvengiamos Lindhersto kelio gyventojų apklausos suteikė labai mažai informacijos. Visi, kuriuos apklausė apie praėjusį savaitgalį, kalbėjo apie lietų, nesiliovusį pliaupti lietų. Gal vanduo ir permatomas, bet vis dėlto lietus, smarkiai pliaupiantis, virsta pilka siena, kuri nebebūna permatoma, o primena storą nuolat judantį ir besimainantį šydą. Be to, mūsų klimato sąlygomis gyvenantys žmonės į orą

žiūri kitaip nei sausringų šalių gyventojai, jie tiesiog užprogramuoti ne džiaugtis lietumi, o jo nemėgti ir sukti nosį. Taip tie Deidų kaimynai ir elgėsi, kai šeštadienio popietę pradėjo lyti. Kuo labiau pylė, tuo jie labiau traukėsi, nuleisdami užuolaidas. Beje, buvo ir triukšminga. Lyjant smarkiausiai, pasigirsdavo nepaliaujamas žemas dundėjimas, užgožiantis kitus garsus. Taigi Fouleriai, gyvenantys iš vienos Deidų pusės, ir Holovėjai, patys artimiausi kaimynai kitoje pusėje, nieko negirdėjo ir nematė. Abi šeimos girdėjo atidaromas ir uždaromas pašto dėžutes, kai apie šeštą vakaro atnešė laikraštį „Vakarinės naujienos“, ir abi pamanė, kad jį, kaip įprasta, pristatė ir į „Antrimą“. Dar vieni artimi Deidų kaimynai, gyvenantys kitoje gatvės pusėje, pirmajame Kingstono parko gatvėje name, savaitgalį buvo išvykę.

Vis dėlto Rita Fouler matė, kaip šeštadienį popiet, dar prieš prasidedant lietui, Džailsas išėjo iš namų.

– Neatsimenu, kokiu laiku. Mes jau buvome papietavę ir susitvarkę. Mano vyras per televizorių žiūrėjo regbį. Tada dar nelijo.

Lyn Fankurt pasakė, kad lietus prasidėjo visai prieš ketvirtą, bet kaimynė neabejojo Džailsą mačiusi anksčiau. Apie keturias jau ima temti, o kai ji matė jį, tamsu dar nebuvo. Gal kokią pusę trijų? Ar trečią? Džailsas buvo vienas. Jo grįžtant ji nemačiusi. Prie laukujų durų ji nepriėjusi, kol nėjo pasiimti vakarinio laikraščio nuo durų kilimėlio.

– Ar savaitgalį matėte keliuke prie Deidų namo stovintį tamsiai mėlyną automobilį?

Taip, mačiusi, savo atmintim didžiavosi Rita Fouler.

– Mačiau ją atvažiuojant – ji yra vaikų auklė, – mačiau ją atvažiuojant penktadienį vakare. Ir galiu pasakyti, kad automobilis ten stovėjo, kai mačiau išeinantį Džailsą.

Bet ar jis dar stovėjo ten, kai ji pakėlė vakarinį laikraštį? Ji nepastebėjusi, juk taip smarkiai liję. Ar kitą rytą jis dar stovėjęs? Jai sunku pasakyti, bet tikrai žinanti, kad sekmadienį popiet jo nebebuvę.

Jei kažkas užėjo į namą pagrobti Džoanos Troj su Džailsu ir Sofi Deidais ar, šiaip ar taip, kaip nors jų išsivilioti, ima atrodyti, kad užėjo jau pradėjus lyti. Arba jie visi kažkur išvažiavo šeštadienio vakarą, kada išvis neatrodė, kad kas nors eitų laukan. Pliaupiantis lietus visus, kurie neprivalėjo eiti iš savo namų, tvirtai įkalino viduje. Visa tai Veksfordas perkratinėjo galvoje ir pastebėjo, kad skendimo versija atrodo vis menkiau tikėtina, kai įėjęs Vainas jam ant padėklo padavė kažką permirkusio ir purvino.

– Kas čia?

– Marškinėliai. Moteris rado juos vandeny savo sode ir atnešė čia. Matote, ant jų užrašytas vardas, todėl ji ir atnešė.

Veksfordas paėmė drabužį už perpečių, pakėlė per colį ar du iš purvino vandens, kuriame jis mirko. Marškinėliai mėlyni ir mažesni, bet šiaip lygiai tokie patys, kaip ir raudonieji, kuriuos jie matė Džailso Deido spintoje. Tik veidas mergaitės, o užrašas – „Sofi“.

5 skyrius

Upė čia buvo patvinusi plačiausiai. Marškinėlius radusi moteris gailiai pasakė, kad, kai jiedu su partneriu ieškoję namo, šito vos neatmetę, nes buvęs taip toli nuo Kingsbruko. „Akivaizdu, kad ne per toli."

Bet kur kas toliau nei Veksfordo namas. Vis dėlto jis stovėjo žemiau ir, nors lietus nesiliovė nuo devynių, potvynis čia užliejo tik trečdalį sodo, atsinešdamas purvinų atliekų – plastikinių butelių, maišelį, kolos skardinę, sulaužytų šakelių, nukritusių lapų, panaudotų prezervatyvų, dantų šepetėlį...

– Ir tuos marškinėlius.

– Radote juos čia?

– Taigi. Tarp šitų šiukšlių. Pamačiau tą vardą ir man jis pasirodė kažkur girdėtas.

Veksfordas užvažiavo namo. Jis turėjo susitikti su Burdenu „greitų" pietų, bet iš pradžių norėjo pamatyti naująją sieną. Į lauką eiti nereikėjo. Niekas šiandien neitų į lauką, jei tik neprivalėtų. Keturios eilės smėlio maišų kiekvienoje pusėje paaukštino sieneles dviem pėdomis, bet sūkuringas vanduo dar nepasiekė ir apatinės eilės.

– Kalas labai malonus, – pasakė Dora.

– Taip.

– Jis vedasi mane pietų.

– Ką, tave vieną? O kur Silvija?

– Išėjo į darbą. Šiandien jai išeiginė, bet ji pasisiūlė prieglaudoje pasėdėti prie pagalbos telefono. Susirgo viena moterų.

Daugiau Veksfordas nieko nesakė. Jį nudiegė mintis, kad joks vyras nekviečia savo draugės motinos į restoraną, jei į tą draugę nežiūri rimtai, jei, tiesą sakant, nemąsto, kaip tą motiną padaryti savo uošve ar kažko visai panašaus. Kodėl jam tai šitaip nepatinka? Kalumas Čepmenas yra visai tinkamas. Buvo vedęs, bet žmona mirė. Vaikų jiedu neturėjo. Turi gana gerą darbą, yra aktuarijus (kad ir kas tai būtų), nuosavą butą Stovertone. Jam neseniai sukako keturiasdešimt. Pasak Silvijos, vaikams jis patinkąs. Dorai, atrodo, jis irgi patinka. Uoliai stengėsi padaryti gerą darbą, pasisiūlęs sukrauti maišus per vandens krizę.

„Jis nykus“, – sau pasakė Veksfordas važiuodamas per lietų nuokalnėn susitikti su Burdenu naujajame restorane „Mėnulio gėlė“. „Siaubingai nykus ir nuobodus.“ Bet nejau tai taip svarbu? Veksfordui su juo gyventi nereikės, nereikės ant pagalvės šalia savęs matyti jo dailaus veidelio – jis nusišiepė iš tokios minties, – nereikės matyti jo bejausmės išraiškos, kai pasakoma kas nors juokinga. Bet, pala, pastaroji gal ir gresia, jei Silvija įsivels į kokius nuolatinius santykius su juo... Kiek jis yra tas Naujasis Vyras? Šiais laikais, pamanė Veksfordas, moterims, regis, labiausiai patinka vyrai, kurie tvarko namus, prižiūri vaikus ir lygina savo marškinius, ir visai nesvarbu, jei nuobodūs jie kaip šlepetės. Lygiai taip, kaip vyrams

kadaise patikdavo, o daugeliui ir dabar patinka, namų šeimininkės tipo moteriškutės tuščiomis galvomis ir dailiais veideliais. Ne komplimentas žmogiškajam supratimui.

Burdenas jau sėdėjo prie vieno iš dvylikos „Mėnulio gėlės" stalų. Apylinkėse restoranas garsėjo savo kinų maistu išsinešti, o jį Markas Lingas su broliu Pitu atidarė prieš metus. Restoranas jau išpopuliarėjo ne tik tarp vietinių lankytojų, bet ir tarp atvykstančių iš tolesnių apylinkių, ir ne tik dėl maisto, bet ir dėl vyriausiojo (anot jo paties) padavėjo, Rafio Džonsono, Lingų sūnėno. Rafis – jaunas juodaodis, išvaizdus ir, Veksfordo nuomone, mandagiausias ir paslaugiausias padavėjas visame regione. Niekas už Rafį nemoka gracingiau užmesti servetėlės ant kliento kelių, niekas greičiau neatneš meniu ir nebus dėmesingesnis tikrindamas, ar toji vieniša raudona ar violetinė plukė raižyto stiklo vazoje netrukdo valgantiesiems matyti vienas kito ir nekliudo pastatyti lėkščių su citrininiu viščiuku ir kalmarais su juodųjų pupų padažu. Dabar jis pylė Burdenui stiklinę gazuoto vandens. Pastatęs butelį nusišypsojo ir atitraukė Veksfordui kėdę.

– Labas rytas, pone Veksfordai. Kaip laikotės? Nesidžiaugiate šituo lietumi, drįstu tarti.

Štai jums vienos sėkmės istorija... Veksfordas prisiminė Rafį dar prieš keletą metų, kai tas buvo apgailėtinas septyniolikametis veltėdis, neatsakingas berniūkštis, kurio vienintelė dorybė, regis, buvo meilė motinai ir kurį jo teta Mhonuma Ling vadino beviltišku, tokiu, kuris nesusiras darbo per visą savo gyvenimą. Tačiau jo motina Oni išlošė loterijoje ir

išleido daugumą pinigų Rafiui lavinti. Jis dirbo viešbutyje Londone, Šveicarijoje ir Jordanijoje, o dabar buvo savo dėdžių ir tetos partneris šiame klestinčiame versle.

– Kai jaučiuosi prislėgtas, guodžiu save mintimis apie Rafį, – pasakė Veksfordas.

– Puiku. Reikės ir man pabandyti. Tikriausiai mes visi šiuo metu jaučiamės prislėgti. Aš užsisakysiu drakono kiaušinių ir vyšnių žiedų makaronų.

– Juokauji. Pats sugalvojai.

– Nesugalvojau. Jie ketvirtame puslapyje. Rafis rekomendavo. Tai netikri drakono kiaušiniai.

Veksfordas pakėlė akis nuo meniu.

– Aš ir negalvoju, kad tikri, nes nėra tikrų drakonų. Turbūt ir aš tą patį užsisakysiu. Šią popietę mums teks neišvengiama užduotis parodyti tuos marškinėlius Deidams, ir kuo greičiau, tuo geriau.

Jų užsakymą priėmė, o Rafis, sutikęs, kad „drakono kiaušiniai" turbūt yra nevykęs pavadinimas, užtikrino juos patiekalą būsiant skanių skaniausią jūrų gėrybių troškinį. Jis pasakysiąs savo dėdei sugalvoti ką nors, kas skambėtų deramiau. Gal ponas Veksfordas galėtų ką pasiūlyti? Veksfordas atsakė pagalvosiąs.

– Dabar manau, – pasakė jis Burdenui, – mums būtina aiškiai sužinoti, kada tiksliai prasidėjo tie potvyniai. Tiksliau tariant, kada Kingsbrukas ėmė lietis iš krantų ir panašiai. Kai grįžau namo praeitą penktadienį, lijo, bet nesmarkiai, ir jokių potvynių dar nebuvo. Šeštadienį kojos iš namų nekėliau ir negirdėjau jokių perspėjimų apie potvynį, kol nepažiūrėjau penktos valandos žinių.

– Taip, ką gi, aš girdėjau įspėjimą dėl potvynio per „Radio Four“ ankstyvą šeštadienio rytą, bet pamaniau, mums bus viskas gerai, mes per aukštai ir per toli nuo Bredo ar Kingsbruko. Bet šeštadienį popiet – greičiau anksti vakare – mes su Džene ir Marku nuvažiavome pas jos tėvus pažiūrėti, kaip potvynis paveikė juos. Kaip žinote, jų namas visai prie pat upės, langai išeina į Kingsbruką, ir sekmadienį popiet uošviai jau išsikraustė ir išvyko pas Dženės seserį Kendę. Bet, kad nukaktume pas juos, mums reikėjo pervažiuoti Kingsbruko tiltą, o šeštą valandą mums tai lengvai pavyko. Upė nebuvo smarkiai pakilusi, toli gražu nesiekė tilto, tas pats ir pusę aštuonių, kai grįžome atgal.

Bet tada labai smarkiai ir nelijo. Tikrai smarkus lietus neprasidėjo iki dešimtos ar dar vėliau, arčiau vienuoliktos. Žinote tą stoglangį mano namuose? Taigi, eidamas gulti išgirdau, kaip lietus į jį dunda. Iš karto pagalvojau, kad vanduo prasiverš vidun, ir Dženė surado seną emaliuotą vonelę padėti po juo, jei taip nutiktų. Tie stoglangiai tikra bėda. Vienu žodžiu, vanduo neprasiveržė, bet mudu ilgai gulėjome klausydamiesi lietaus. Nežinau, ar esu girdėjęs, kad smarkiau lytų. Garsas pažadino Marką ir mums teko jį priimti į savo lovą. Galiausiai užmigau, bet kai penktą valandą prabudau, vis dar dundėjo. Sakau jums, bijojau net pro langą pažiūrėti.

Atnešė „drakonų kiaušinius“. Patiekalas gražių spalvų, daugiausia didelės ir mažos krevetės ir omarų žnyplės su sojų daigais ir smulkiai supjaustytomis morkomis su geltonu padažu. Veksfordas buvo

pamiršęs iš sidabrinio žiedo išsiimti lininę servetėlę su plukėmis ir rojaus paukščiais, ir Rafis gracingai ją užklojo jam ant kelių.

– O vanduo ir toliau visą dieną kilo, – pasakė Veksfordas.

– Neabejotinai. Deidų vaikai ir Džoana Troj galėjo sekmadienį bet kuriuo laiku išeiti pasižiūrėti, tada tikriausiai visi ir įkrito.

– Neįmanoma, – pasakė Veksfordas.

Sulig tais žodžiais laukujės durys atsidarė ir įėjo Dora su Kalumu Čepmenu. Iš pradžių jiedu nepastebėjo Veksfordo su Burdenu. Rafis lydėjo juos prie staliuko, kai Dora apsidairė ir pamatė. Jie priėjo ir Veksfordas jau buvo bepradedąs dėkoti Čepmenui už jo rytinį darbą, kai, žvalgydamasis nuo vieno prie kito, tas nusišypsojo – nors kartą nusišypsojo – ir prabilo savo monotonišku balsu:

– Tai simuliuojate, ką? Tai štai kaip švaistomi mūsų mokesčiai.

Veksfordas taip įsiuto, kad negalėjo pratarti nė žodžio. Jis atsuko nugarą, o Dora tuo tarpu mėgino viską nuleisti juokais. Jokių Burdeno pristatinėjimų dabar jau būti nebegalėjo ir Silvijos motina su Silvijos meilužiu grįžo prie savo staliuko. Veksfordas nežinojo, ar jo žmona dar turėjo ūpo pietauti, bet jam apetitas tai tikrai dingo. Burdenas pažvelgė per petį.

– Kas *šitas* žmogus?

– Akivaizdu, kad mano dukterys nepaveldėjo savo motinos skonio vyrams, – Veksfordas pabandė pajuokauti, bet pavyko apgailėtinai. – Naujasis Silvijos tipas.

– Juokaujate.

– Būtų gerai.

– Visokių pasitaiko, manyčiau.

– Taip, bet būtų geriau, jei nepasitaikytų, ar ne? Norėčiau, kad jie būtų dviejų ar trijų rūšių. Smagūs, malonūs ir rūpestingi, jautrūs, lakios vaizduotės, tolerantiški, pakantūs ir geri pašnekovai, va tokių rūšių. Ir nė kvapo tokių arogantiškų, piktybinių šunsnukių kaip šitas.

Jie pavalgė, kiek pavalgė, ir Burdenas apmokėjo sąskaitą.

– Žinote, jis nepasakė nieko tokio labai blogo, – tarė išeidamas Burdenas. – Gal kiek perdedate? Žmonės visada sako tokius dalykus apie mus.

– Bet jie nemiega su mano dukra.

Burdenas truktelėjo pečiais.

– Ruošėtės man paaiškinti, kodėl manote, kad rasti marškinėliai neįrodo tą trijulę atsidūrus vandeny.

Veksfordas įsėdo į automobilį.

– Nežinau dėl vandens. Kalbu apie tai, kad jie nepaskendo. Jei ji vilkėjo tuos marškinėlius, kodėl jie turėjo nusimauti? Juos gana nuodugniai apžiūrėjau. Apykaklė gana siaura – tokia apvali prie pat kaklo, taip? – Burdenas linktelėjo. – Jie galėtų nusimauti Niagaros kriokly, bet tik jau ne patvinusiame Kingsbruke. Kita vertus, nejaugi ji ant jų nevilkėtų palto ar striukės? Bent jau ko nors neperlyjamo. Ir jei taip, tai kur tas drabužis? Pasakysi, kad dar atsiras. Galbūt. Šiandien popiet turime tiksliai išsiaiškinti, kokių paltų ar striukių trūksta.

– Jei jie nenusimovė nuo Sofi Deid, tai kodėl ten plūduriavo?

– Juos numetė, kad mes pamanytume ją nuskendus. Dėmesiui nukreipti. Kad bent jau kurį laiką neieškotume.

Katrina Deid atpažino marškinėlius, nors abejonių dėl to, kam jie priklausė, ir anksčiau nebūta. Kalbai pasisukus apie išvaizdą, ji ir vėl tapo racionali ir rami.

– Abu, Sofi ir Džailsas, pasidarė po tokius marškinėlius. Praeitą balandį, kai visi atostogavome Floridoje. Galite pažiūrėti į Džailso, jie jo kambaryje.

– Jau matėme, ačiū, ponia Deid.

– Galgi dabar jau pripažinsite, kad jie nuskendo, – ji darsyk pakeitė savo taktiką. Jie nuskendo. Ką tik priekaištavusi sau, kad tokią galimybę svarstė, ji vėl tuo įtikėjo. – Ak, kodėl gi nėra mano vyro? Man jo reikia. Kodėl, kai man jo reikia, jis visuomet dirba? – niekas negalėjo atsakyti. – Noriu atgauti savo vaikų kūnus. Noriu juos oriai palaidoti.

– Iki to dar neprieita, ponia Deid, – pasakė Burdenas.

Jis užtikrino ją, ir nemelavo, kad vos radus marškinėlius narai atnaujino paieškas.

– Bet tai tik atsargumo priemonės, – pridūrė jis, paneigdamas savo paties įsitikinimą. – Mes nesutinkame su paskendimo versija, vis dar nesutinkame. Kol esame čia, norėtume konkrečiai nustatyti, kokius paltus ar striukes Džailsas su Sofi vilkėjo išeidami iš namų. Juk turbūt jie apsivilko lietpalčius.

– Labai nustebau pamačiusi, kad Sofi apsivilko tą rudą striukę, – pasakė ji. – Neįsivaizduoju, kodėl. Tik ne turėdama naujut naujutėlę ryškiai geltonąją su vilnoniu pamušalu. Pati ją išsirinko. Ji tiesiog dievino tą striukę.

Manau, kad žinau kodėl, sau pasakė Veksfordas. Kad jos lengvai neatpažintų, kad ji nesimatytų per mylią. Tai, beje, gali būti realesnė priežastis, kodėl ji atsikratė ir marškinėliais. Ar kažkas kitas atsikratė ir kartu įkalbėjo ją nesivilkti geltonosios striukės...

– Ar ponia Troj dažnai matydavosi su savo buvusiu vyru?

– Apskritai nesimatydavo.

– Kiek žinau, jis vardu Ralfas Dženingsas, gyvena Redinge.

– Nežinau, kur jis gyvena.

Katrina, kuri tiesiog nesugebėjo elgtis natūraliai ir kone patologiškai vaidindavo, regis, nebežinojo, kaip jai dabar elgtis su Džoana Troj. Ar jos buvusi draugė vis dar draugė, ar jau priešė?

– Kartą jai pasakiau, iš kur jai kažką žinoti, neprisimenu ką, jei niekada nebuvo ištekėjusi, pasakiau, o ji atsakė, oi ne, buvau. „Nori tikėk, nori ne, – pasakė ji, – bet kadaise buvau ponia Ralf Dženings“, – ir nusijuokė. Tas vardas tiesiog įstrigo man galvoje. Ji nesukurta šeimai, tą iškart galima pasakyti.

– O kodėl gi ne? – paklausė Burdenas.

– Mano vyras sako todėl, jog ji lesbietė. Jis sako, kad tas iš pirmo žvilgsnio matyti, – jos staigus apsimestinis drovumas ir klapsėjimas blakstienomis

turėjo reikšti, kad ji susigėdo. – Jis sako, kad lesbes iš tolo užuodžia.

Veksfordas pamanė, kad jam retai tenka susidurti su dar nemalonesniu žmogumi. Palyginti su juo, Čepmenas yra mielas katinėlis.

– Jis sako, kad aš esu naivuolė, bet džiaugiasi, kad nežinojau, nes tai įrodo, kad ji nieko su manimi nebandė, – Katrinai pavyko įtikinamai sudrebėti. Paskui ji tarė: – Džoana tai padarė, taip? Kad ir kas tai būtų. Nuvežė juos ten, kur jiems nederėtų važiuoti, įvėlė juos į bėdą. Galbūt ji juos ir paskandino, taip ir yra?

Veksfordui nespėjus atsakyti, laukujės durys su trenksmu užsidarė ir į kambarį įžirgliojo Deidas.

– Norėjai, kad grįžčiau namo, – pasakė jis žmonai, – tai ir grįžau. Dešimčiai minučių, – jis suirzęs dėbtelėjo į Veksfordą.

Veksfordas tarė:

– Norėčiau gauti Džailso ir Sofi draugų sąrašą. Tikriausiai moksladraugių. Prašyčiau jų vardų, pavardžių ir adresų.

Katrina atsistojo ir nuėjo prie lango, kur viena ranka įsitvėrė užuolaidos ir įbedė žvilgsnį į tolį. Demonstruodamas nekantraująs, jos vyras ėmė rašyti stambiu į kairę pasvirusiu braižu ant Veksfordo duoto popieriaus lapo. Paskui perėjo per kambarį paimti telefonų knygos.

– Kuo jūs dirbate, pone Deidai?

Tas nusviedė tušinuką.

– Kaip mano profesija gali būti susijusi su šituo tyrimu? Gal galite paaiškinti?

– Ką gali žinoti. Bet tikriausiai niekaip. Vis dėlto norėčiau sužinoti.

Deidas vėl ėmė rašyti.

– Aš gyvenamosios nuosavybės brokeris.

– Ar tai yra tai, ką aš vadinčiau nekilnojamojo turto agentu? – paklausė Burdenas.

Deidas neatsakė. Padavė Veksfordui sąrašą. Katrina atsisuko ir dramatiškai šūktelėjo:

– Žiūrėkite, saulė išlindo!

Ir tikrai pasirodė, pavandenijusiai balta. Deidų sodas, medžiai, krūmai, paskutinės permirkusios rudens gėlės – viskas sužaižaravo milijonu vandens lašelių. Per pilkus debesis ir mėlyno dangaus lopinius nusitiesė vaivorykštės juosta, vieną galą įmerkusi į užlietą Bredo žemumą, kitą – į Forbį.

– Ar galiu pasilaikyti savo mažosios mergytės marškinėlius?

– Deja, ne, ponia Deid. Kol kas dar ne. Žinoma, vėliau juos jums grąžinsime.

Veksfordui labai nepatiko, kaip jam teko tą pasakyti, bet geresnių žodžių jis nerado. Tokios frazės jam neišvengiamai kvepėjo skrodimais. Paskui, jiems su Burdenu traukiant durų link, ji puolė prie jo kojų ir tvirtai apkabino kelius. Taip jam dar niekada nebuvo nutikę, ir jis pasijuto, nors jam tai visai nebūdinga, siaubingai nepatogiai.

O paskui, kaip jis pasakojo Dorai, jis nebežinojęs, kaip jiedviem su Burdenu pavykę pabėgti. Dar išgirdę, kaip lenkdamasis pakelti žmonos nuo kilimo gyvenamosios nuosavybės brokeris suurzgė ant jos, kad toji „save išstatė pajuokai".

– Norėčiau nuvažiuoti pažiūrėti, kaip sekasi povandeninių paieškų komandai, – atsipeikėjęs po tokių nesmagumų pasakė Veksfordas. – Kur narai dabar?

– Grįžo prie tilto. Jie ruošėsi dar sykį paieškoti prie užtvankos. Ten giliausia. Pasirodo, jie užtvanką užsuko. Gal žinote, kaip galima užsukti?

– Ne, bet žinant, kad galima užsukti Niagaros krioklius, manęs tai nestebina.

– Tikiuosi, paieškojome Džoanos Troj automobilio? Ar, tiksliau, patikrinome, kad šiose apylinkėse jo niekur nėra?

– Dar vakar. Tamsiai mėlyno golfo su tokiu registracijos numeriu niekur nerasta. Tas, hm, dantis iškeliavo į Stovertono laboratoriją vienokiems ar kitokiems tyrimams, nežinau kokiems. Gal tik tam, kad nustatytų, kad yra tas, kas mes manome.

Apsiavę botus, su apsiaustais nuo lietaus, jie stovėjo ant laikino medinio tilto, kuris buvo surėstas antradienį, kai trumpam buvo nustoję lyti, kad paupio gyventojai galėtų persikelti į palyginti sausą Centrinę gatvę. Trečiadienio pertrauka nuo lietaus vis dar tęsėsi ir, kaip visada, visi tikėjosi, kad tai bus ne pertrauka, o pabaiga. Bet tam debesys plaukė per sunkūs ir per tamsūs, pūtė per smarkus vėjas, o oras buvo per šiltas. Narai nardė užtvankoje. Joje visada gilu, tai buvo mėgstama vietinių vaikų maudykla, kol naujas tarybos narys dėl to nepaskelbė pavojaus nacionaliniame dienraštyje – „greičiau anksčiau, o ne vėliau, ten nutiks nelaimė...“ Dabar ten dar giliau, o vanduo užliejo žemes plačia jūra, kurios tolimiausi

krantai šliaužė Veksfordo sodu. Kad nutiko nelaimė čia ir dabar, jau ėmė manyti visi, tik ne jis.

Šitame vandeny plūduriuojanti valtis buvo toks dalykas, kokio jis tikrai nesitikėjo kada pamatysiąs. Išniręs naras įsikibo į valties kraštą. Veksfordas nežinojo, ar čia tas pats žmogus, su kuriuo jis kalbėjo Brede, ar kažkuris kitas. Viskas buvo šitaip šlapia, visur taip varvėjo ir taškėsi, kad jis nežinojo, ar šaltas lašas, kurį jis pajuto ant skruosto, yra vėl prasidedantis lietus, ar purslas nuo akmenėlio, kurį Burdenas paspyrė į vandenį. Bet greitai paskui tą lašą užtiško dar vienas ir dar vienas, paskui visas purslų dušas, ir lietus prapliupo nuoširdžiai, grasindamas juos kiaurai permerkti. Jie puolė į automobilį. Suskambo Veksfordo mobilusis telefonas.

– Fribornas nori su manimi susitikti, – seras Džeimsas Fribornas yra vyriausiojo konsteblio pavaduotojas. – Jis baisiausiai nudžiugo, kad mudu čia „stebime operaciją", jo žodžiais tariant. Įdomu, kodėl.

Greitai jam paaiškėjo, kodėl. Fribornas laukė Veksfordo kabinete. Taip jis visuomet darydavo, kai atvykdavo į Kingsmarką, o ne pasikviesdavo vyriausiąjį inspektorių atvykti į valdybą Miringeme. Veksfordo kabinete nebuvo nieko privataus, jis ne toks žmogus, kuris ant savo rašomojo stalo laikytų žmonos ir vaikų nuotraukas, bet Fribornas visuomet atsisėsdavo į Veksfordo kėdę ir žiūrėdavo į Veksfordo kompiuterį, o kartą, kai vyriausiasis inspektorius grįžo anksčiau nei tikėtasi, jis buvo įkišęs nosį ir ranką į vieną rašomojo stalo stalčių. Šįkart jis ne sėdėjo, bet stovėjo

prie lango ir mąstė, pro smulkų lietų žvelgdamas į besileidžiančias sutemas, į plačius šioje Čeritono miško pusėje tyvuliuojančius vandenis.

– Atrodo kaip Šveicarija, – prašneko jis vis dar spoksodamas.

Spygliuočių miškas ir ežeras... na, gal kiek ir panašu.

– Tikrai, pone? Kodėl norėjote su manimi susitikti?

Tam, kad Veksfordą pamatytų, Fribornui reikėjo apsisukti, jis nerangiai ir apsisuko.

– Sėskit, – pasakė jis ir pats atsisėdo į Veksfordo kėdę. Kėdė kitoje stalo pusėje buvo kiek per maža stambiam Veksfordo kūnui, bet neturėdamas pasirinkimo jis su nerimu širdyje atsisėdo. – Tie vaikai ir ta moteris yra kažkur po tuo vandeniu, – Fribornas nekantriai mostelėjo į langą. – Čia arba Bredo žemumoj. Kurgi dar jie galėtų būti. Suradus tą, hm, apdarą, galai susivedė, ar ne?

– Nemanau. Mano nuomone, Džoana Troj nori, kad mes šitaip galvotume.

– Tikrai? Turite įrodymų, kad ponia Troj yra vaikų grobikė, ką? Galbūt vaikų žudikė?

– Ne, pone, neturiu. Bet nėra ir jokių įrodymų, kad kuris nors iš jų trijų pateko į vandenį, o ką jau kalbėti apie skendimą. Ir, šiaip ar taip, kurgi automobilis?

– Irgi po vandeniu, – atsakė Fribornas. – Pats buvau Framhurste, mačiau, kaip potvynis ten apsėmęs kelią. Tas kelias staigiai leidžiasi į slėnį – ar leidosi. Jie visi važiavo automobiliu, vanduo kilo ir ji mėgino jį

pervažiuoti. Automobilis apsivertė ir nugarmėjo nuo stataus kelio su jais visais. Aišku kaip dieną.

Tuomet kaip tie marškinėliai pateko į vandenį tarp Kingsbruko tilto ir užtvankos, gal atplaukė visas tris mylias? Jei ir įmanoma, kad kūnai vis dar po vandeniu, kad povandeninių paieškų komanda jų dar nerado, bent jau automobilį tai tikrai turėjo rasti. O vanduo nepradėjo kilti iki vėlyvo šeštadienio vakaro, taigi toji kelionė automobiliu, tarkime, pažiūrėti potvynio, negalėjo įvykti iki sekmadienio ryto, o dar greičiau sekmadienio popietės. Jei taip, kodėl Džailsas Deidas nenuėjo į bažnyčią kaip *visada*? Kodėl, turėdama naują geltoną mėgstamą striukę, jo sesuo apsivilko tamsią, niekuo neišsiskiriančią?

Veksfordas žinojo, kad šitai aiškinti beprasmiška.

– Visgi manau, kad tikrai vertėtų pamėginti aptikti tų žmonių pėdsakus, pone. Manau, kad jie visi išvyko iš namų šeštadienio vakarą, kai potvyniai dar nebuvo prasidėję.

– Kokiu pagrindu?

Jis puikiai įsivaizdavo Friborno veido išraišką, jei pasakytų: „Kadangi Džailsas Deidas nenuėjo į bažnyčią." Veksfordas nesiruošė to sakyti, o Fribornas, šiaip ar taip, jam tokios galimybės ir nesuteikė.

– Noriu, kad atšauktumėt paieškas, Redžai. Atšaukite šitą „pėdsakų", kaip jūs vadinate, paiešką. Palikite ją povandeninių paieškų komandai. Joje dirba itin kompetentingi žmonės, be to, pas juos tuoj atvyks pastiprinimas iš Miringemo. Jų vadovas – kaip tyčia mano bičiulis iš „Rotary" klubo – mane užtikrino,

kad jie nesudės rankų, kol jų neras. Jei jie ten yra, – o jie yra – jie juos ras.

Jei jie ten yra... Kadangi jų ten nėra ir negali būti, laikas bėgo ir galėjo atsitikti bet kas. Parvažiavęs namo Veksfordas paklausė Doros, kuri baigė kompiuterių kursus, ir puikiais rezultatais, ar ji negalinti jam įeiti į vieną interneto puslapį.

– Manyčiau, kad galiu.

– Jis vadinasi *www.langlearn.com*. Gal, jį suradusi, galėtum mane pakviesti, kad aš pažiūrėčiau.

– Mielasis, – atlaidžiai atsakė ji, – kviesti nereikės. Galiu atspausdinti, – ji paieškojo jam suprantamesnių žodžių. – Atrodys kaip knyga ar laikraštis. Pamatysi.

Taip ir buvo. „1 iš 2 puslapių", – skelbė užrašas viršuje, o po juo „Times New Roman", trisdešimt šešto dydžio, šriftu buvo užrašyta: „Fantastiška prancūzų kalba su Džoana Troj". Portretinė nuotrauka neryški. Tai galėjo būti bet kokia mergina. Paskui sekė puslapis teksto, daugumos jo Veksfordas nesuvokė, bet ne dėl to, kad jis būtų prancūzų kalba, toks jis ir nebuvo, bet dėl tos jam visiškai nesuprantamos kibernetinės kalbos. Skiltyje žemiau, kairėje pusėje, kuri tęsėsi ir į antrą puslapį, buvo siūloma pasirinkti iš dvidešimties ar trisdešimties variantų, kaip antai: „Visi žodžiai, kuriuos norite mokėti", „Lengvesni veiksmažodžiai", „Jums reikalingos knygos" ir „Tikralaikis pokalbis". Reikia tik pažymėti norimą. Dora jam spustelėjo ant „Visi žodžiai, kuriuos norite mokėti" ir atsisiuntė pirmą puslapį (iš 51). Ten būta jam dar neregėto žodyno, bet nė vieno žodžio, kurį jis galėtų įsivaizduoti

vartosiąs. Čia besimokantieji galėjo sužinoti, kaip prancūziškai bus popmuzika, „hausas“ ir „garažas“, paauglių mėgstami gėrimai, cigarečių ir, kaip jis įtarė, kanapių rūšys, „mini sijonas“, „berankovė palaidinė“, „sendinta oda“ ir „taurelės kulniukas“, paskui – kada, kur ir kaip nusipirkti prezervatyvų ir kaip prancūzė mergina paprašytų „kontraceptinės tabletės po nesaugaus lytinio akto“.

Ar tai jam ką nors pasakė apie Džoaną Troj? Gal ir taip. Pavyzdžiui, kad ji žino, ko jos buvusių mokinių amžiaus jaunimui reikia iš interneto, kad jos nevaržė ir nešokiravo narkotikų vartojimas ir laisvas kontraceptinių priemonių įsigijimas. Kad ji buvo tokia, kokias jo laikais vadindavo „žengiančiomis koja kojon su laiku“, o jo tėvo laikais – „prakutusiomis damomis“. Gal ji pati ir nemadingai rengėsi, bet apie paauglių drabužius puikiai nutuokė. Ir vargu ar jam derėjo, remiantis šiuo savo paties susigalvotu tyrimu, aiškintis, kodėl ji mano, kad visi, norintys išmokti prancūzų kalbą, yra jaunesni nei aštuoniolikos ir susikalbantys kalba, kur kas sunkiau suvokiama, nei ji siekia išmokyti.

Tačiau visi šie teksto žodžiai, kuriuos jis gali suprasti, ir tikriausiai dar labiau tie, kurių negali, parodė, kaip smarkiai ji skyrėsi nuo Katrinos Deid. Ar tai taip pat rodė, kad, būdama daugiau ar mažiau tarpinio amžiaus tarp Deidų ir jų vaikų, ji su tais vaikais galėjo rasti bendrą kalbą? Kur kas geriau nei su Katrina, kuri, neabejojo jis, manytų, kad „garažas“ yra ta vieta, kur laikomas automobilis, o „suktinė“ – koks nors šokis ar patiekalas.

Ir kodėl jis jaučia, dabar labiau nei kada anksčiau, kad suvokti tai, kas vyksta, galima tik supratus Katrinos Deid ir Džoanos Troj draugystės priežastį. Kad ir kokia ji būtų. Katrinos motyvai yra gana aiškūs. Jaunesnės ir už ją protingesnės moters draugystė glostė Katrinos širdį. Be to, ji yra tokia, kokią psichoterapeutai, pavyzdžiui, Veksfordo Silvija, pavadintų „jaučiančia nuolatinį dėmesio poreikį“. Bet ką galima pasakyti apie Džoanos tikslus? Gal jie dar paaiškės, pamanė jis, kišdamas į kišenę atspausdintus lapus.

6 skyrius

Aplinkosaugos agentūros duomenimis, visa vidurio Sasekso, ir apskritai visos pietinės Anglijos žemė yra permirkusi. Net kai lietus liausis, susikaupusiam vandeniui nebus kur nutekėti. Šeila Veksford, atskridusi į Gatviką iš Jungtinių Valstijų vakarų, atvažiavo pernakvoti pas tėvus ir pasakojo, kad leidžiantis atrodė, jog lėktuvas tūps į jūrą, potvynis išplitęs per tūkstančius akrų, iš jo it salos kyšojo tik kalvos.

Slinko dienos, drėgnos dienos, šlapios dienos, bet lietus mažėjo, liūtys užleido vietą trumpiems lietums ir dulksnai. Savaitgalį buvo debesuota, dangus grėsmingas, bet tai, ką meteorologijos tarnyba kartą vadino „proveržiu“, absurdišku pavadinimu, kurio neseniai atsisakė, tai jau liovėsi. Džoana Troj su Džailsu ir Sofi Deidais dingę jau visą savaitę. Pirmadienį išlindo paliegusi pavandenijusi saulė. Užuot mušęs bangas, vėjas vos ne vos raibino žvilgantį pilką vandens paviršių. Ir, priešingai niūrioms prognozėms, vanduo ėmė trauktis.

Veksfordo sode jis taip ir nepasiekė paties smėlio maišų viršaus, tik apsėmė sieneles ir prie jų pasiliko kaip grėsminga, sustingusi, per dienų dienas nesikeičianti bala. Pirmadienį vanduo ėmė slūgti, iki vakaro

jau matėsi visa viršutinė maišų eilė. Tą vakarą Veksfordas pernešė knygas ir Dorai brangiausius baldus žemyn.

Povandeninių paieškų komanda, kurios pagrindinė būstinė yra Miringeme, Kingsmarke laikinai įkūrė savo skyrių. Kadangi narai nieko neaptiko, vienintelė skyriaus nauda, kaip atrodė Veksfordui, buvo ta, kad galėjo ten nusiųsti Katriną ir Rodžerį Deidus, kai jų reikalavimai tapdavo itin kategoriški. Žinoma, tie reikalavimai visiškai suprantami. Jis kuo toliau, tuo nuoširdžiau tų tėvų gailėjo. Katrinos ašaras ir Deido šiurkštumą nustelbė milžiniškas gailestis žmonėms, kurių vaikai dingo ir kurie turi jaustis absoliučiai bejėgiai dėl to, kad jų bylą tiriantis pareigūnas laikinai nušalintas nuo tyrimo. Laukdama naujienų, kurių vis nebuvo, Katrina tikriausiai bent jau leido laiką povandeninių paieškų komandos vagonėlyje, stovinčiame sausojoje Bruko kelio pusėje, prie Nacionalinės namų statybos kredito bendrovės. Atsiprašyti iš darbo Rodžeriui Deidui turbūt yra tikra kančia. Jiedu abu atrodė kaip nevalgę visą savaitę.

Džordžas ir Efė Troj, dabar jau sunerimę kaip ir tie kiti tėvai, paskambino jam ir paprašė pasimatyti, juos jis irgi nusiuntė pas povandeninių paieškų komandos narus. Bet negali sakyti, kad jis visiškai pakluso Friborno nurodymams. Greičiau interpretavo juos kaip taikytinus jo ir jam pavaldžių pareigūnų veiklai. O pasyvumas visai kas kita. Jis negalįs (ar nenorįs) sulaikyti pas *jį* ateinančių žmonių ar net, jei jie prieš tai pasiskambina, uždrausti jiems jo akivaizdoje išsakyti savo nuogąstavimus. Žinoma, jis galėtų juos lygiai

taip pat nusiųsti pas povandeninių paieškų narus, bet juk čia ne priežastis pirmiau jų neišklausyti?

Pirmoji tokia lankytoja atvyko, kai jis skaitė laboratorijos ataskaitą dėl mažučio objekto, kurį Lyn Fankurt rado Deidų prieškambaryje. Tai esąs dantis ar, tiksliau, danties vainikėlis, pagamintas iš porceliano ir aukso. Manyti, kad nuo tikro danties, prie kurio buvo priklijuotas, šaknies ir pagrindo jis atsiskyrė panaudojus smurtą, nėra jokių priežasčių. Teismo medicinos eksperto nuomone, yra vienas įdomus faktas – ant vainikėlio rastas nedidelis kiekis tokių klijų, kokių Džoana Troj galėjusi be recepto nusipirkti bet kurioje vaistinėje, kad laikinai priklijuotų vainikėlį, jei, tarkim, negalėtų apsilankyti pas savo odontologą. Veksfordas nežinojo, ar tas faktas itin įdomus. Pats jis vainikėlių ant savo dantų neturėjo, bet pamanė, kad jei turėtų ir kuris nukristų, ir ypač jei tai sukeltų skausmą, jis ir pats pirktų tokių klijų. Aišku, kiekvienas juos pirktų kaip laikiną priemonę. Užsilipdai dantį ir skambini savo dantistui susitarti dėl vizito.

Bet dabar jai tikriausiai skauda. Ar, kad ir kur būdama, ji neieškotų dantisto? Ir ar jam nereikėtų pasidomėti? Perspėti visos šalies dantistus... Tik jis negali, nes Fribornas uždraudė bet kokius tolesnius veiksmus. Jam apie tai mąstant, įėjo Vainas ir pranešė, kad su juo nori pasimatyti kažkokia ponia Keriš. Matilda Keriš.

– Ji prisistatė tarytum tikėdamasi, kad jūs ją pažįstate. O gal ir pažįstate?

Veksfordas pažinojo.

– Ji arba yra, arba kadaise buvo fotografė. Išgarsėjo fotografuodama bjaurius pastatus, užmiesčių gėdą ir panašiai.

Veksfordas jau ruošėsi pridurti, kad prieš kokius penkerius metus Matilda Keriš buvo išliaupsinta, kai Nacionalinėje portretų galerijoje surengė gatvės žmonių portretų parodą, bet, vos pažvelgęs į baimingai pasišlykštėjusį Vaino veidą, verčiau nusprendė patylėti.

– Ko gero, dabar ji gerokai pasenusi. Ko ji nori?

– Jūsų, pone. Ji yra Deido vaikų močiutė. Rodžerio Deido mama.

– Tikrai?

Sunku patikėti, pamanė jis. Ar tik nebus kokia apsimetėlė? Tokiose bylose kaip ši apgavikai ir apsimetėliai traukdavo ordomis. Tačiau jos pavardė Keriš, prisiminė jis, ir ji tikrai neįprasta. Jei jam tektų spėti, kokia moteris galėtų būti Deido motina, turint galvoje ir tą auskarą su perlu, ir Katrinos triuškinančius žeminančius žodžius pavadinant ją „sena žiurke“, sakytų, kad ji bus saldžialiežuvė visur nosį kaišanti būtybė, niekada nedirbusi, tokia, kuri neturi kuo užsiimti ir nežino, kaip sumažinti savo chronišką frustraciją.

– Verčiau jau kviesk ją čia, – pasakė jis, dabar jau nekantraudamas ją išvysti, nesvarbu, apgavikė ji ar ne.

Kad Matilda Keriš išties „gerokai pasenusi“, matėsi iš jos raukšlėto veido ir visai pražilusių plaukų, bet tik ne iš jos žingsnių, laikysenos ir žvalumo apskritai. Ji buvo labai liesa ir judri, tačiau neturėjo tos daugu-

moje jos marčios judesių juntamos nervingos energijos. Jam ištiesta ranka buvo sausa ir vėsi, be žiedų, trumpai nudildytais nagais. Kartais jis nekreipdavo dėmesio į jam tiesiamas rankas, bet šitą paspaudė ir keistai nustebo pajutęs kaulų trapumą. Prisiminęs nuotrauką Sofi Deid miegamajame iškart suprato, kad ji yra kas sakosi.

Juodas kelnių kostiumėlis, kurį ji vilkėjo, skirtas perpus už ją jaunesnei moteriai, jai puikiai tiko, gulėjo tarsi jai pasiūtas, gal toks ir buvo. Nors jos veidas ir atrodė ereliškas, plonomis lūpomis ir atsikišusiais žandikauliais, joje jis galėjo įžvelgti Rodžerį Deidą ir suprato, kad kiek papūtus ir palyginus, čia pakėlus, čia suapvalinus, motina ir sūnus atrodytų tarsi dvyniai.

Be jokių įžangų ir atsiprašinėjimų ji iškart perėjo prie reikalo.

– Ką darote, kad surastumėt mano dingusius anūkus?

Šito klausimo Veksfordas labiausiai ir bijojo. Į jį tenka atsakyti jam, ne Friborniui, ir jis suprato, kad dabar, praėjus tiek laiko, bet koks jo atsakymas skambės prastai, atrodys, tarsi policija paprasčiausiai nesivargina ieškoti. Bet jis pamėgino. Iš pradžių ponia Deid maniusi, kad jos vaikai nuskendę, o dabar ir policija jau taip galvojanti. Šiandien arba vėliausiai rytoj vanduo jau bus pakankamai nuslūgęs, kad dėl to spėlionių nebeliktų.

– Kaip suprantu, narai ten nardė ir viską nuodugniai apieškojo.

– Tas tiesa ir, – tuos žodžius jis galėjo pasakyti močiutei, bet ne tėvams, – jokių skenduolių nerasta.

– Tuomet, jei nenusišneku, kodėl gi neišplečiat paieškos? Ar perspėjote uostus ir oro uostus? Kitas policijos tarnybas? Kiek suprantu, dabar turime nacionalinį dingusių asmenų registrą. Ar vaikai į jį įtraukti?

Ji kalbėjo greičiau kaip tyrimą atliekanti žurnalistė, o ne fotografė. Balsas skambėjo ryžtingai ir aiškiai, žalsvai mėlynos akys vėrė kiaurai. Pradėjusi kalbėti, ji neatitraukė akių nuo jo veido ir nemirksėdama žiūrėjo. Jis norėjo pasakyti, kad ji nenusišneka. Tačiau visai neįtikinamai pratarė:

– Vaikų pasai yra čia. Ponia Troj negali, pavyzdžiui, išvežti jų iš šalies.

Ji truktelėjo pečiais lygiai kaip sūnus. Ir pirmąsyk išsakė nuomonę:

– Spalį svečiavausi pas sūnų. Tris dienas. Man tie vaikai pasirodė itin subrendę pagal savo amžių. Subrendę ir labai protingi. Nežinau, ar žinote, kad praeitą pavasarį Džailsas laikė vidurinės mokyklos baigiamąjį prancūzų kalbos egzaminą ir gavo patį aukščiausią įvertinimą, – įdomu, ar jis sugebėjo į savo rašinį įterpti prancūziškus „mini sijono“ ir „garažo“ atitikmenis, pamanė Veksfordas. – Kada nors Sofi taps mokslininke, – pasakė Matilda Keriš. – Man protu nesuvokiama, kam jiems iš viso reikia prižiūrėtojos. Sofi yra atsakinga trylikametė, o jos broliui beveik šešiolika. Leiskite pasitaisyti, jam *jau* šešiolika. Jo gimtadienis buvo prieš dvi dienas.

– Per jauni pasilikti vieni.

– Taip manote? Šešiolikos berniukai ir mergaitės gali tuoktis, vyriausiasis inspektoriau. Jei laikraščiai

rašo teisybę, nemažai šios šalies moteriškosios lyties gyventojų susilaukia vaikų būdamos trylikos, keturiolikos ir penkiolikos metų ir vietos valdžia jas ir jų vaikus vienus apgyvendina butuose. Jos neturi jokių auklių, nes pačios yra auklės.

– Toks ponų Deidų sprendimas, – pasakė Veksfordas, pamanęs, kad ir koks buvęs pagrindinis Rodžerio Deido principas renkantis žmoną, jis tikrai nevedė panašios į savo motiną. – Neturime jokio pagrindo, – jis vos nepasakė „kol kas", bet susilaikė, – susieti ponios Troj su kokia nors nusikalstama veika. Kad ir kas nutiko tiems trims žmonėms, ji gali būti tokia pat nekalta auka kaip ir vaikai.

Matilda Keriš nusišypsojo. Tik ta šypsena buvo be linksmumo, tik ištemptos žmogaus, suvokiančio, kad žino geriau, lūpos, triumfuojanti veido išraiška.

– Taip galvojate? Bet matau, kad aiškiai nežinote, kodėl Džoana Troj metė mokytojos darbą Haldono Finčo mokykloje. Pasakysiu jums. Ji buvo atleista už dvidešimties svarų vagystę iš vieno savo mokinių.

Veksfordas linktelėjo. Daugiau jam nieko nebeliko. Jis prisiminė, kaip šios moters sūnus aiškino, kad Džoana Troj išėjo iš darbo negalėdama taikstytis su mokinių elgesiu.

– Jei mums teks išplėsti savo tyrimą, – pasakė jis, – galite būti tikra, kad ponios Troj praeities istorijos bus ištirtos. Ką gi, ponia Keriš, jei daugiau nieko...

– Neskubėkite. Turiu jums pasakyti, kad šįryt, prieš atvykdama čia – gyvenu Glosteršyre, – susisiekiau su privačių tyrimų agentūra. „Ieškom ir surandam", Bedfordo aikštėje. Duosiu jų telefono numerį.

– Londono Bedfordo aikštėje? – paklausė Veksfordas.

– Ar tokių yra dar ir kitur?

Veksfordas atsiduso. Lydėdamas ją prie durų ir jas uždarydamas, jis pamanė, kokia ji būtų puiki liudytoja. Kai ji trumpam atsidūrė šalia, jis užuodė lengvą jos kvepalų dvelksmą, kvepalų ir dar kažko. Tarytum – bet *negali* būti – kanapės? Negali būti. Tik jau ne jos amžiaus ir jos padėties žmogus. Tikriausiai jos kvepaluose yra kokia nors marihuana kvepianti sudedamoji dalis ir jo kartais pernelyg jautri uoslė ją pajuto.

Veksfordas išmetė tai iš galvos. Jis nepaklausė jos, ar ji gerai sutarusi su savo anūkais, bet dabar jau buvo per vėlu. Sunku įsivaizduoti, kad ji patiktų mažiems vaikams, bet, žinoma, Sofi ir Džailsas jau seniai nebebuvo maži. Vis dėlto jam neatrodė, kad ją trauktų ir paaugliai, kad būtų linkusi jiems nuolaidžiauti ar kaip nors domėtis jų pomėgiais. Ar ji, pavyzdžiui, žino, kas yra hiphopas? Ar „gangsta" repas? Ar kas toks yra ir ką veikia Eminemas? Ar jai ką nors reiškia galimybė laisvai nusipirkti kontraceptikų ir, jei taip, ar jai tai būtų nepriimtina? Juk, pamanė jis, apie paaugles motinas ji kalbėjo taip, tarytum tos būtų kažkokios neaiškios būtybės, kurioms leista egzistuoti tik ypatinga gailestingos valdžios malone.

Bet kaip čia su ta jos istorija apie tai, kodėl Džoana Troj atsisakė savo profesijos? Jei tai tiesa, kodėl jiems Deidai jos neatskleidė? Kam tos Rodžerio Deido pastangos nuslėpti? Veksfordo akimis, Matilda Keriš niekaip netiko prie Deidų šeimos. Atrodo, kad su

Rodžeriu ji neturi nieko bendra, išskyrus išorinį panašumą. Žinoma, visai galimas daiktas, kad ji mėgsta fantazuoti, kad tą istoriją apie Džoanos vagystę iš mokinio ji sukūrė. Tačiau tuo sunku patikėti, nes, jei vyras ar moteris atrodo atviri, tiesūs, aiškiai reiškia mintis, nedaugiažodžiauja ir neišsisukinėja, dažniausiai sako tiesą ir nesukčiauja. Tuomet belieka manyti, kad ji puiki apgavikė. Jis nuėjo prie lango ir apžvelgė gamtovaizdį. Permirkusi ar ne, kieta žemė dar galėjo sugerti daugiau ir gėrė. Aišku, kad potvynis traukiasi, vanduo kažkur geriasi, lyg į dar galinčią pūstis kempinę, ima matytis pievos, karklai išnyra, jų kamienai ir lanksčios šakos vėl siūbuoja vėjyje.

Tarkime, kai Bredas vėl taps upe, o ne ežeru, jo buvusioje giliausioje gelmėje gulės purvo apneštas mėlynas ketverių durų golfas. Ir tarkime, kad trys dujų išpūsti kūnai neiškilo į paviršių, nes visą tą laiką buvo automobilyje. Sveikas protas jam sakė, kas tai neįmanoma, kad automobilis jokiu būdu negalėjo patekti į giliausią vietą, nebent jis būtų stovėjęs ant upės kranto, o visą tą laiką, kol vanduo pakilo iki aukščiausio lygmens, jame sėdėję žmonės buvo be sąmonės. Tarkime, kad taip ir buvo, kad jie apsinuodijo anglies monoksidu... Neįmanoma, tačiau Fribornas ir Burdenas kažką panašaus tikriausiai ir turėjo omeny. Ir jei taip, kada Džoana Troj ten pastatė tą automobilį? Sekmadienio rytą? Per liūtį, išklausiusi perspėjimus dėl potvynio? Šiaip ar taip, Džailsas nebūtų važiavęs. Jam reikėjo eiti į bažnyčią...

Visos tos mintys nepaliaujamai sukosi Veksfordo galvoje. Jis apsivilko lietpaltį, greičiau iš įpročio, o

ne todėl, kad reikėjo, ir išėjo pietums nusipirkti sumuštinio. Galėjo ką nors ir pasiųsti, bet norėjo kartu apžiūrėti ir vandens lygį. Pirmą kartą per beveik dvi savaites šaligatviai nudžiūvo. Jis patraukė Centrine gatve ir pastebėjo, kad Šv. Petro bažnyčios kiemas jau nebeužlietas. Antkapiai atrodė tas, kas ir yra – kapvietės paminklai. Nebe uolos, iškilusios iš jūros. Kingsbruko tilto turėklai nebeapsemti, važiuojamoji dalis apnešta purvu. Iš besitraukiančio potvynio išsivadavę mūrai, sienos, žibintų stulpai, kelio užtvaros ir ženklai – viskas atrodė šlapiai, ne šviežiai nuplauti, bet ištepti potvynio, su purvo dėmėmis ir apkibę pajuodusiais dumbliais. Kiekgi kainuos visa tai sutvarkyti? Kas nutiks užlietiems namams, nuo pastarojo rugsėjo kai kurie jų buvo užpilti du kartus? Ar draudimo bendrovės padengs nuostolius, ar namų savininkai apskritai galės juos kada nors parduoti?

Grįždamas atgal, jis pasuko į Jorko gatvę nusipirkti to savo sumuštinio. „Savojos“ užkandinėje ruošė geriausius Kingsmarko sumuštinius, juos sutepdavo tau belaukiant. Veksfordas užsisakė su juoda duona ir rūkyta lašiša, be sviesto. Daktaras Akandė jam sviestą uždraudė, nebent minimaliausiais kiekiais, jis uždraudė valgyti ir šitiek jo pakaitalų, kad Veksfordas nebežinojo kuriuos. Paprasčiau užsisakyti be jų, tačiau jis paprašė ant lašišos uždėti žalėsių, ne todėl, kad juos mėgsta, bet todėl, kad jie patinka Akandei. Kitas klientas, smulkus vyras dvasininko apykakle, paprašė sumuštinio su sūriu ir marinuotų daržovių pagardu – užkandinės pigiausio. Tai Veksfordą ir

sulaikė dar neišeiti, jo įtarimai tik pasitvirtino, kai vaikinas už prekystalio šūktelėjo kažkam virtuvėje: „Ponui Raitui kaip visuomet!“

– Jūs manęs nepažįstate, – pasakė Veksfordas, kai sumuštinius suvyniojo ir padavė jiems. – Su jumis kalbėjo du mano pareigūnai. Vyriausiasis inspektorius Veksfordas, Kingsmarko kriminalinių tyrimų tarnyba.

Dvejodamas Raitas pažvelgė į jį. Pirmąsyk su Veksfordu susidūrę, taip elgėsi daug žmonių, Veksfordas prie to pripratęs. Jie imdavo galvoti, ką blogo padarę ir ko jam iš jų reikią. Nepasitikėjimo išraišką Raito veide pakeitė vangi šypsena.

– Kiek žinau, Džailsas Deidas ir jo sesuo dar neatsirado.

– Dar ne.

Jiedu išėjo iš užkandinės. Kadangi Jašubas Raitas pasuko į dešinę ir ėmė eiti „trobelės“ link, Veksfordas irgi patraukė tuo pačiu keliu. Amžinosios Evangelijos bažnyčios pastorius prakalbo apie potvynį. Visi Kingsmarke ir aplinkiniuose kaimeliuose nuolat kalbėjo apie potvynį ir dar kalbės ilgas savaites ir mėnesius. Jam bekalbant iš debesų išlindo blyški saulė – tik blankus šviesos blynas.

– Kokia ta gyvenimo skaistybė? – paklausė Veksfordas jiedviem sustojus priešais bažnyčią ir jos iškabą su prierašu.

– Iš tiesų pati įvairiausia. Proto ir elgesio skaistybė. Tam tikra vidinė švara, jei tai nenuskambės kaip ta pernelyg plačiai paplitusi mada valyti iš kūno toksinus, – Raitas nuoširdžiai nusijuokė iš savo sąmojo. –

Galima sakyti, mes siekiame toksinus išvalyti iš proto, kūno *ir* sielos.

Veksfordui visuomet sunkiai sekėsi suvokti, kuo skiriasi protas ir siela. Kuris yra kuris ir kur jie slypi? O kalbant apie sielą... Bet šitų minčių jis neišsakė, tik labai paprastai paklausė:

– Kaip jūs tai darote?

– Kaip vidury dienos stovint ant šaligatvio, tai gana rimtas klausimas, – vėl nuoširdus juokas.

– Trumpai.

– Jei nauji nariai nori prisijungti prie mūsų bendruomenės, prieš priimami turi atlikti išpažintį. Mes jiems surengiame apsivalymo, nuodėmių atleidimo ceremoniją ir jie pasižada daugiau nebedaryti nuodėmių. Mes suprantame, kokios pagundos supa žmones, ir jei tos pagundos juos apima, jiems tereikia kreiptis į mus – tai yra į mane ir į bažnyčios vyresniuosius – ir mes jiems suteikiame kokią tik galime pagalbą, kad jie galėtų joms atsispirti, kad ir kokios jos būtų. O dabar prašom atleisti...

Veksfordas akimis nulydėjo jį pro šonines duris įeinantį į bažnyčią. Jis nesuprato, kokį velnią Burdenas galvojo apibūdindamas jį kaip „normalų". Nuo to baisaus juoko jam šiurpas ėjo. Tas valymas skamba grėsmingai – bet kaipgi ten patekti ir pažiūrėti, kaip viskas vyksta? Reikia manyti, tik kreipiantis tapti bažnyčios nariu, o tiek įdomu jam visgi nebuvo.

– Buvau išvykusi, – pasakė moteris. – Buvau išvykusi porai savaičių. Kai vakar grįžau namo, kažkas iš gatvės gyventojų pranešė, kad Džoana dingo.

Raudonai apsirengusi keturiasdešimtmetė nedidukė apvalaina moteriškė buvo antroji nekviesta viešnia. Ji jau gana ilgai laukė ir jam teko staigiai praryti sumuštinį, kad neverstų laukti dar ilgiau. Nebegalėjo pakęsti urzgiančio pilvo ir rėmens.

– O jūs būsite?..

Jam sakė, bet įstrigo tik vardas, Ivona.

– Ivona Mūdi. Esu Džoanos kaimynė. Manau, kad yra vienas dalykas, kurį jums būtina žinoti. Nežinau, ką tie Deidai ir Džoanos tėvas jums sakė, bet jei sakė, kad jai patikę tiedu vaikai ar ji patikusi tiems vaikams, labiau klysti jie ir negalėjo.

– Ką turite omeny, ponia Mūdi?

– Panele, – pasakė ji. – Aš netekėjusi. Pasakysiu jums, ką turiu omeny. Visų pirma, jums nevertėtų tikėti, kad jiedvi su Katrina yra geriausios draugės. Gal Džoana ir yra Katrinos, bet Katrina tikrai nėra jos. Toli gražu. Jos neturi nieko bendra. Nežinau, kas ten apskritai jas suvedė, nors minčių ir turiu. Kartą Džoana sakė daugiau nenorinti su ta šeima turėti reikalų. Bet turėjo, nors parvažiavusi namo man vis sakydavo, kad tai buvęs paskutinis kartas, kai ji prižiūri jų vaikus – na, gal neprižiūri, bet žinote, ką turiu omeny, – kad ji prižiūrėjo tik dėl Katrinos, kad jai gaila jos, o kitą savaitę, žiūrėk, ji ir vėl ten.

– Ką norėjote pasakyti, kai minėjote turinti minčių?

– Juk akivaizdu, ar ne? Jai patinka Rodžeris Deidas – net labai patinka, va, ką noriu pasakyti. Taip, kaip nė viena neturėtų sau leisti galvoti apie vedusį vyrą. Aš jo nepažįstu, esu susidūrusi tik su sūnumi,

bet, kad ir koks jis būtų, tai, ką ji darė, yra labai blogai. Kartą ar kitą ji man yra sakiusi, kad jei Katrina ir toliau taip tęs, visas tas scenas, ašaras ir dramas, praras jį. Jei tai jums nerodo, kad ji norėjo pasakyti mielai sėsianti į jos vežimą, tada nežinau. Sakiau jai, kad ji ieško bėdos, jau nekalbant apie nemoralų elgesį. Širdimi svetimauti galì lygiai taip pat kaip ir kūnu. Pasakiau jai, bet ji nusijuokė ir atsisakė apie tai kalbėti.

Veksfordas nenustebo. Jis pats tikrai nenorėtų šitai moteriai pasakoti apie savo asmeninį gyvenimą. Tuo momentu, kai Burdenas įėjo į kabinetą, suskambo telefonas ir jam buvo pranešta, kad skambina vyriausiojo konsteblio pavaduotojas.

– Dabar jau gali imtis tyrimo, Redžai. Rytoj jau būsime visai tikri, – Fribornas atrodė kiek susigėdęs. – Ten, hm, ten nieko nėra, – nejau jam būtų buvę mieliau surasti tris lavonus ir permirkusį automobilį?

Burdenas buvo nuvykęs į Framhurstą, kur potvynis spėriai traukėsi.

– Atrodo, lyg kažkas būtų ištraukęs kamštį, – pasakė jis. – Tokiu laiku rytoj jau vėl bus galima pamatyti laukus.

Veksfordas pamanė, kad tai kiek per optimistiška.

– O ką darysime su ta šventeiva Ivona Mūdi? Jei ji sako tiesą, kaip Deidų vaikų pagrobimas galėtų padėti Džoanai? Juk Deidus, abu, tai greičiausiai visam laikui nuteiktų prieš ją. Nejau viskas, ką sako ponia Mūdi, yra melas?

– Nežinia. Turite pripažinti, kad šioje byloje esama keistų dalykų. Juk ką, po velnių, bendra Katrina turi su itin išsilavinusia netekėjusia moterimi, keturiolika ar penkiolika metų jaunesne už ją pačią. Katriną ji gal ir labai žavėjusi, tą galima įsivaizduoti, bet Džoana? Tai, ką šneka toji Mūdi, paaiškina Džoanos draugystę su Katrina, tai pateisintų ir jos važiavimą prižiūrėti vaikų. Bet yra tiek daug, ko apie tą kompaniją nežinome. Pavyzdžiui, šitas savaitgalis, regis, buvo pirmas kartas, kai ji nakvojo jų name...

– Ne, aš klausiau. Ji dar nakvojo aną balandį ar gegužę, jie tiksliai neprisimena, kai Deidai važiavo į kažkokį nekilnojamojo turto agentų pokylį Londone. Rodžeris nenorėjo vairuoti atgal namo, kad sustabdytas nepripūstų.

Burdenas linktelėjo.

– Taip. Kitais kartais ji ateidavo tik vakarui, bet gal pasitaikė dienų, kai ji sėdėdavo pas juos, kad Katrina galėtų ištrūkti, kai Rodžeris iki vėlumos užtrunka darbe. Tik jis namo pareidavęs anksčiau, nei tikėtasi, ar anksčiau, nei sakydavęs Katrinai. Kitąsyk ji gal tyčia pasirodydavusi be automobilio, kad jis galėtų parvežti ją namo.

– Niekuomet neįtariau, kad esi toks viliojimo ekspertas, o ką jau kalbėti apie svetimavimą.

Kartą tapęs našliu, dusyk vedęs Burdenas atvirai pasakė:

– Na, kaip žinote, esu turėjęs, kaip anksčiau vadindavo, nesantuokinių santykių, bet tikrai nesvetimavau. Šiaip ar taip, mūsų darbą dirbdamas, tokius dalykus sužinai.

– Tas tiesa. Tavo versija išradinga, bet nepaaiškina, kodėl Džoana išsivežė vaikus, jei ji juos išsivežė. Dvidešimties svarų vagystė vargu ar gali būti žmonių grobimo repeticija. Tačiau, kai rytoj ar kada išsipildys tavo orų prognozė ir tikrai žinosime, kad nei automobilio, nei tos trijulės po vandeniu nebūta nė kvapo, galėsime tęsti paieškas.

– Verčiau pradėkime nuo prašymo visų Jungtinės Karalystės dantistų būti budriems, jei kartais pas juos ateitų mergina su išlūžusiu danties vainikėliu. Arba užklauskime, ar tokia mergina pas juos dar nesilankė.

– Galim pamėginti, – pasakė Veksfordas, – bet jei ji tokia protinga, kaip tu sakai, o drįstu manyti, kad taip ir yra, nors tas interneto puslapis ir galėjo mane apkvailinti, ji numanytų, kad mes tikrinsime dantistus ir, užuot prisitvirtinusi tą vainikėlį pas profesionalus, ji darsyk nueitų į vaistinę ir nusipirktų dar vieną tūbelę tų klijų.

7 skyrius

Potvyniui traukiantis, tarp jo paliktų šiukšlių rastas dviratis, du prekybos centro vežimėliai, skėtis su strypais, bet be dangos, kaip visada, bulvių traškučių pakelių, kolos skardinių, prezervatyvų, sportbačių, įvairių drabužių, be to, dar pinta kėdė, vaizdo leistuvas ir turkiškas kilimas.

Veksfordas tikėjosi sulauksiąs tolesnių Friborno nurodymų, bet nesulaukė. Jis paskambino į centrą ir sužinojo, kad vyriausiojo konsteblio pavaduotojas išėjęs savaitei kasmetinių atostogų.

– Tada turbūt pradedam veikti, ką manai? – jis tarė Burdenui.

– Ar yra prasmės tikrinti, iš kur atsirado visi tie džemperiai ir džinsai? Kai kurie jų beveik neatpažįstami, vieni skutai.

– Tegu Lyn pasiaiškina. Nepakenks. O mūsų prioritetai – tėvai ir tolesnis Džoanos Troj gyvenimo tyrimas.

Tą rytą anksti, vos ėmus švisti, jis apžiūrėjo savo sodą. Liūdnas reikalas. Pats jis ne kažin koks sodininkas. Nežino daugelio augalų pavadinimų, visai nenutuokia, kaip jie vadintųsi lotyniškai ar pagal Linėjaus klasifikaciją, niekad nesuprato, kuriam reikia

saulės spindulių, kuriam pavėsio, kurį reikia gausiai laistyti ir kuriam pakanka labai mažai drėgmės. Bet jis mėgsta į juos žiūrėti. Vasaros vakarais mėgsta sėdėti sode, mėgautis kvapais, ramybe ir grožiu, kai blyškios gėlės nakčiai užveria savo žiedlapius. Nors Brauningo poema jam atrodė pasišlykštėtina, tie baisūs būdvardžiai kaip „numylėtieji" – turbūt pats Dievas po tuos sodus vaikšto! – patys jausmai jam atrodė suprantami. Jo sodas buvo tikrų tikriausios ramybės buveinė. O dabar jis atrodė tarsi klampynė ir dar blogiau, tarsi kažkokia pelkė, kurią neatsakingai melioravo ir apleido kaip kokią dykynę. Sode augę augalai, kuriuos jis žinojo kaip „tą mielą raudonąją" ir „tą, kuri labai skaniai kvepia", arba visiškai dingo, arba liko styroti kaip šlapių pagalių ryšuliai. Labiau nei savęs jis gailėjo Doros. Ji viską sukūrė, išrinko augalus ir krūmus, juos su didžiule meile prižiūrėjo. Iš vandens, sveika ir gyva, išniro tik veja, ryškios, gelsvai žalsvos, velniškos spalvos.

Jis parėjo, nusiavė botus ir ėmė ieškoti kažkur paliktų batų. Dora kalbėjo telefonu. Ji sakė:

– Juk tai tau spręsti, ar ne? – ir jis suvokė, kad tai kažkas itin nemalonaus, kažkas, ko jis nenori žinoti.

Dora atsisveikino ir padėjo ragelį. Aštuntą ryto, neskaitant Burdeno, galėjo skambinti tik vienas žmogus, o tokiu piktu tonu ji su Burdenu tikrai nekalbėtų.

– Geriau jau sakyk, kokios tos Silvijos naujienos dabar.

– Kalas kraustosi pas ją. Pasirodo, apie tai jau buvo kalbėta ir anksčiau, bet Neilas pakėlė skandalą. Dėl berniukų, manyčiau.

– Manęs nestebina. Ir aš pakelčiau.

– Dabar, kai jau pats kažką susirado, regis, nebeprieštarauja.

Pats vairuodamas į Miško gatvę, jis apie tai ir galvojo. Nejau jiedviem su Dora išimtinai pasisekę, kad jų santuoka nesubyrėjusi? Ar tai greičiau dėl to, kad jų laikais žmonės dėl santuokos labiau stengėsi, kad skyrybos buvo laikomos jei ne gėdingomis, tai bent jau paskutine paskutiniausia priemone, jei jau susituokei, tai ir likai susituokęs? Jei Burdeno pirmoji žmona būtų išgyvenusi, ar jo santuoka taip pat būtų išlikusi? Jis neprisimena, kad besimokant mokykloje jo klasėje būtų buvęs koks vaikas, kurio tikrieji tėvai nebūtų gyvenę kartu. Tarp jo tėvų ir kaimynų taip pat nebuvo išsiskyrusių. Tai nejaugi pusė tų santuokų buvo labai ir slaptai nelaimingos? Ar jų namuose dažnai skambėjo pikti ginčai prie vaikų, jo klasės draugų? Niekas niekada nesužinos. Jam net nemalonu galvoti apie savo žento Neilo, kuris jam patinka, kuris be galo myli savo vaikus, jausmus. Dabar jam teks matyti, kaip tais vaikais rūpinasi kažkoks naujas tėvas, kuris gali jiems patikti labiau. Ar jis irgi parūpins jiems naują pamotę? Ir visa tai tik dėl to, kad jis Silvijai atrodė nuobodus ir mažai su ja kalbėjo. Gal Neilas ir negražiai elgėsi, bet nejau tas Kalas ne baisių baisiausiai nykus ir nuobodus? Su laiku jo išvaizdumas išblės, o jo seksualinis meistriškumas, jei jis yra neatsiejamas nuo jo patrauklumo, išnyks...

Mesk tai iš galvos, pasakė jis sau jiedviem su Vainu bevažiuojant į kraštinę Kingsmarko gatvę. Tai bus jo pirmasis susitikimas su Džordžu ir Efe Trojais, nors

Vainas jau pas juos buvęs ir kalbėjęsis. Jis pastebėjo galingą Džordžo stuomenį, stambesnį nei jo, Veksfordo, baisiausiais apsirijimo laikais, o tas dar ir ūgio daug mažesnio. Žmona įdomaus veido ir manierų, moteris su charakteriu. Tie nedidukai gotikos stiliaus namai, kurių Kingsmarke ir Pomfrete visai nemažai, atrodė žaviai, bet jų viduje ankšta ir tamsu, komfortas, net tuo metu, kai juos statė, buvo paaukotas nevykusiai idėjai – Oksfordo judėjimo, o paskui – Raskino idėjai, jam šmėkštelėjo mintis, kad Anglijoje gyventi bus daug smagiau ją suviduramžinus. Veksfordas įsispraudė į kėdę, kuri jam buvo gerokai per maža.

Vos persimetęs su Trojais keliais žodžiais, jis jau žinojo, kad Efė kalbės už abu. Efė bus toji, kuri kalba rišliau, mažiau pasiduoda emocijoms, o klausimas, kurį jam teks užduoti, yra itin emocingas.

– Atleiskite, kad turiu jūsų to klausti, ir neklausčiau, jei nemanyčiau, kad būtina, – jos veido juodais antakiais ir tamsiomis akimis išraiška buvo neperprantama. – Sužinojau, kad jūsų dukra metė mokytojauti, nes ją apkaltino pinigų vagyste iš vieno jos mokinio.

– Kas jums šitai sakė? – paklausė tėvas, ne pamotė.

– To, deja, neturiu teisės pasakyti. Ar tai tiesa?

Efė Troj prabilo lėtai, apgalvodama žodžius. Staiga Veksfordas pamanė, kad, jei jau tenka turėti pamotę (taip, kaip tikriausiai nutiks jo anūkams), tokia tikrai nėra pati blogiausia.

– Tiesa, kad šešiolikos metų berniukas apkaltino Džoaną iš jo kuprinės ištraukus dvidešimties svarų

banknotą. Paskui jis, hm, savo žodžių atsisakė. Neklystate sakydamas, kad ji dėl to „metė“ mokytojauti. Ji ir metė savo pačios valia. Jos nei atleido, nei paprašė išeiti. Kaltinimų dėl vagystės jai irgi nepateikė.

Pastarąjį faktą Veksfordas jau žinojo. Jis jau ruošėsi klausti, kodėl ji metė darbą, jei ją aiškiai reabilitavo, kai tėvas, daugiau nebegalėdamas susilaikyti, puolė piktai postringauti. Džoana buvusi auka, berniukas tikras psichopatas, jis ją apkaltinęs tik norėdamas pridaryti bėdų ar pats atsidurti dėmesio centre, jis nekentęs jos, nes ji vertusi jį daryti daug namų darbų. Efė viso to klausė atlaidžiai šypsodamasi, galiausiai paplekšnojo vyrui per ranką ir sušnibždėjo jam tarsi vaikui:

– Viskas gerai, brangusis. Tik neįsiaudrink.

Pakluses Džordžas Trojus nutilo, bet vis dar atrodė karingai. Vainas paklausė:

– Ar žinote to berniuko vardą ir pavardę?

– Demjanas ar Deimonas, vienas tų madingų vardų. Pavardės neprisimenu.

– Pone Trojau?

– Manęs galit neklaust. Norėjau tik išmesti iš galvos. Žvėriškas šiuolaikinių vaikų elgesys man nesuvokiamas. Nesuprantu jo ir nenoriu suprasti. Džoana gal ir sakė mums jo pavardę, bet aš nepamenu. Ir nenoriu. Šiais laikais žmonės apskritai nebeturi pavardžių, ar ne? Kartą ji čia atsivedė vieną savo mokinį – tikrai nevadinsiu jų studentais, studentai mokosi koledžuose, – neprisimenu, kodėl ji užėjo, o su ja užėjo ir tas mokinys. Ir tik pamanykit, jis pavadino mane Džordžu. Nes taip pašaukė mano žmona.

Ne, jokių pavardžių jie nebeturi. Toje mokykloje visi mano dukrą vadino Džoana. Kai buvau vaikas, į savo mokytojus kreipdavomės „pone“ ir „panele“, elgėmės pagarbiai...

– Papasakokite apie savo dukrą, – paprašė Veksfordas. – Kas ji per žmogus? Kokia ji? – jis stengėsi kreiptis į juos abu, bet žvelgė į Efę.

Didžiausiam Veksfordo nustebimui, nes jis manė, kad jos vyras pats ruošėsi jos šito paprašyti, ji tarė:

– Brangusis, gal norėtum mums visiems išvirti po puodelį kavos?

Jis išėjo. Atrodo, nė neįtardamas, kad Efė nori juo trumpam atsikratyti. Bet ar tikrai?

– Jos motina mirė, kai jai buvo šešiolika, – pradėjo Efė. – Aš ištekėjau už jos tėvo po trejų metų. Būti jos pamote man visai nesunku, pažįstu ją visą gyvenimą. Ji niekuomet nebuvo maištautoja, niekada širdy nesinešiojo apmaudo. Žinote, ji labai protinga, yra laimėjusi krūvą stipendijų, mokėsi Voriko universitete Birmingame. Manau, kad ji dirbo labai sunkiai, bet jai pavykdavo sudaryti įspūdį, kad nededa jokių pastangų. Ar tokius dalykus norite sužinoti?

Veksfordas linktelėjo. Senasis vyras sukosi lėtai ir Veksfordas jautėsi jam už tai dėkingas.

– Aš nustebau, kai ji ėmė mokytojauti. Šiaip ar taip, šitaip mokytojauti. Bet jai labai patiko. Tai esąs jos gyvenimas, sakė ji.

– Ji ištekėjo?

– Susipažino su vyru, kai jiedu abu mokėsi Birmingame, kurį laiką gyveno kartu. Ralfas yra kažkoks kompiuterių specialistas. Jo tėvas mirė ir paliko jam

gana daug pinigų, tiek, kad užteko namui nusipirkti. Ji gavo tą darbą Haldono Finčo mokykloje, labai gerą darbą kaip tokiai jaunai, bet, žinoma, jos kvalifikacija stulbinama. Regis, jiedu su Ralfu buvo tas pavyzdys, kai kartu gyvendami žmonės puikiai sutaria, bet tiesiog negali būti susituokę. Po metų jie išsiskyrė, jis pardavė namą ir iš savo dalies ji nusipirko tą savo mažiuką butuką.

Efė maloniai nusišypsojo savo vyrui, kai tas įdramblojo į kambarį su padėklu, jau aplietu gėrimais. Kava buvo supilta į didelius puodelius, į ją nori nenori pripilta pieno, nei šaukštelių, nei cukraus.

– Ačiū tau Džordžai, mielasis.

Ji nepasakė nieko, ko jos vyrui nederėtų girdėti, pamanė Veksfordas. Gal būtų pasakiusi, jei jis būtų užtrukęs ilgiau. Kadangi išgirdo paskutinius jos žodžius, Džordžas pasileido kritikuoti Kingbridžo namus. Jie esą per maži, blogai suplanuoti, langai per siauri, laiptai pavojingi. Psichiatras pavadintų tai projekcija, pamanė Veksfordas, jau anksčiau atkreipęs dėmesį į laiptus šiame name, siaurus ir stačius kaip kopėčios, ir kreipėsi į tėvą:

– Kaip suprantu, dukra naudojasi jūsų automobiliu.

Veksfordas ir spėjo, kad šis klausimas gali sukelti ilgą ir painų Džordžo pasakojimą, kodėl jis nusipirkęs naują automobilį ir atidavęs jį dukrai, užuot vairavęs pats, todėl nauja žodžių banga jo nenustebino. Kai jis nutilo gurkštelti kavos, sklandžiai įsikišo Efė.

– Deja, prie vairo mano vyras nebesijaučia tvirtai. Netikėtai jis ėmė smarkokai jaudintis, kad su-

kels avariją, – greičiau *pati* ėmei jaudintis, pamanė Veksfordas. – Regėjimas jį apvilia. Žinoma, tuomet aš turėčiau pati imtis vairuoti, bet bėda ta, kad nemoku. Niekad neišmokau. Absurdas, ar ne? Džoana pasakė ketinanti pirkti automobilį ir Džordžas jai atsakė: nepirk, gali imti mano, kaip ilgalaikę paskolą.

Visai neįsižeidęs, kad žmona perėmė pokalbį, Džordžas Trojus atrodė patenkintas ir išdidus. Jis patapšnojo jai per ranką tarytum sveikindamas. Efė tęsė:

– Džoana ėmė dirbti laisvai samdoma vertėja ir redaktore. Ir, žinoma, mokė privačiai, tiksliau, buvo korepetitorė, kaip jūs tikriausiai pasakytumėt. Prancūzų ir vokiečių kalbų. Studentai, ee, tai yra mokiniai, dažniausiai eidavę pas ją į namus, bet kartais ir ji pas juos eidavusi. Paskui ji užtaikė tą darbą rašyti prancūzų kalbos pamokas internetui. Neabejoju, kad suformulavau netiksliai, bet turbūt suprantate, apie ką kalbu. Ta kompanija turėjo interneto puslapį, ir ji dėjo į jį tas prancūzų kalbos pamokas, iš pradžių pradinį kursą, dabar jau vidutinio sunkumo, ir dar trečią ruošia pažengusiems studentams. Išties nežinau, ką dar galėčiau jums papasakoti.

Kaip gaila, kad tas seniokas sugrįžo!

– O išsiskyrusi ar turėjo kokių draugų, ponia Troj?

– Ne, jokių, – atsakė Džordžas. – Tokiems dalykams ji neturėjo laiko. Juk jai reikėjo susikurti naują karjerą, ar ne? Jokios vietos vyrams ir visoms toms nesąmonėms.

Pamotė pridūrė:

– Džoanai nepatinka vaikai, ji man kartą sakė. Tai yra tik maži vaikai. Žinoma, tie, kurie yra pakankamai dideli, kad ji juos galėtų mokyti, jai patinka. Jai patinka *protingi* vaikai. Ji tikrai nenorėtų darsyk ištekėti tik tam, kad susilauktų vaikų.

Pasak Deidų vaikų močiutės, jos anūkai tikrai itin protingi.

– Pone Trojau, ponia Troj, ar esate kada girdėję apie Amžinosios Evangelijos bažnyčią? Jų devizas – „Dievas myli gyvenimo skaistybę."

Tiedu atrodė sumišę.

– Džailsas Deidas yra jos narys. Ar Džoana jums neminėjo?

– Niekada, – atsakė Efė. – Pati Džoana visai nereliginga. Nemanau, kad religija ją itin domintų.

– Ten gryni tauškalai, – pasakė jos vyras. – Manęs irgi nedomina.

– Ir paskutinis klausimas, – tarė Veksfordas, – ar Džoana turi apvilktų dantų?

– Apvilktų dantų?

– Deidų namuose radome, mūsų nuomone, vieną jos dantų vainikėlį. Jis atrodo lyg būtų iškritęs anksčiau, ir jį laikinai – ir aiškiai nelabai vykusiai – būtų prisilipdžiusi kažkokiais klijais.

Efė puikiai žinojo, apie ką jis kalba.

– O taip, pora jos dantų apvilkti. Juos Džoana apsivilko jau labai seniai, nes tie dantys papilkėjo. Sakė, kad tokie ją sendina, tai, žinoma, netiesa. Kai juos apsivilko, tikrai buvo ne vyresnė nei dvidešimt dvejų. Vainikėlis, apie kurį kalbate, nukrito prieš dvi ar tris savaites, tiesą sakant, jai šiuose namuose beval-

gant šokoladinį irisą. Ji pasakė, kad reikėtų nueiti pas dantistą, bet neturinti laiko, tą savaitę neturinti. Aš ėjau apsipirkti ir ji paprašė vaistinėje nupirkti tūbelę tų klijų. Ir nupirkau.

Apsilankę pas kitus tėvus, namuose jie rado tik motiną. Kaip įprasta, Rodžeris Deidas buvo darbe. Su Katrina liko jos pačios motina, visai nepanaši į ją ir visai kitokia nei Matilda Keriš, – apvali ir tvirta, motiniška, apsivilkusi paprastus, „patogiais" vadinamus drabužius – sijoną, palaidinę ir megztuką, apsiavusi suvarstomus lengvus batus. Namai atrodė tarytum ji būtų perėmusi tvarką. Juose ir anksčiau nebuvo purvina, tiesiog kiek per netvarkinga, kad būtų malonu akiai, bet ponia Brius, kaip puiki namų šeimininkė, juos tiesiog pakeitė. Visi gotikiniai langai, puošmenos nuplautos, ant kavos stalelio, tarsi kaimo viešbučio laukiamajame, gulėjo krūva žurnalų, jų kampai sulygiuoti pagal stalo kampą. Vaza, anksčiau atrodžiusi lyg ir be naudingos paskirties, dabar buvo primerkta raudonų ir geltonų chrizantemų, o ant židinio atbrailos išsitiesusi gulėjo išpuoselėta juoda katė žvilgančiu lyg satinas kailiu, ji, matyt, priklausė Briusams.

Vienintelis (kalbant ir apie gyvuosius, ir apie negyvuosius) netvarkingas ir apgailėtinas kambario objektas buvo Katrina – ji sėdėjo susirietusi, apsigobusi antklode, anksčiau gražūs rudi jos plaukai dabar tįso kaip pelių uodegytės, veidas sulysęs. Veksfordas pajuto, kad daugiau vaidybos nebebus, nebus ir nuotaikų kaitos nei surežisuotų scenų. Susidūrus su realybe

visa tai išnyko. Jai neberūpėjo, nei kaip ji atrodo, nei kokį įspūdį gali palikti.

Tuose namuose jiems niekada nesiūlė nei arbatos, nei kavos ar net vandens. Dabar Doryna Brius pasiūlė visko iškart. Veksfordas neabejojo, jei jie sutiktų pasivaišinti gėrimais, jie būtų paduoti vienoduose puodeliuose ant nėriniuotos servetėlės. Jis paklausė vaikų močiutės, kada ji paskutinį kartą mačiusi Džailsą ir Sofi ar kalbėjusi su jais telefonu.

Ji atrodė tokia moteris, kurios balsas turėtų būti žemas ir malonus, bet buvo aukštas ir spigokas.

– Niekada su jais nesikalbu, mielasis. Nelabai mėgstu telefoną, visai nežinau, apie ką juo kalbėti. Galiu pasakyti, ką turiu pasakyti, arba perduoti žinutę, bet kalbant apie pasikalbėjimą – niekada nemokėjau ir nemokėsiu.

– Kiek žinau, vaikai pas jus svečiavosi per atostogas.

– O taip, mielasis, tai jau visai kas kita. Mums patinka, kai jie pas mus būna, tai visai kas kita. Jie visuomet pas mus svečiuojasi per mokyklos atostogas, dar per Velykas ir kartais vasarą. Matote, ten, kur mes gyvename, yra labai daug kas veikti. Labai miela vieta, gana izoliuota, gausybė užsiėmimų jaunimui.

Veksfordo manymu, nelabai. Jokių užsiėmimų tokiems, kokie naudojasi Džoanos tinklalapiu. Žinoma, pats jis ten nebuvęs, bet žino tą Safolko pakrantės dalį, kuri, nors vos už septyniasdešimties mylių nuo Londono, atrodė daug labiau nuo jo nutolusi, nei buvo justi čia. Ką gi ten veikti? Jūra tikriausiai ne toliau kaip už dešimties mylių, bet jokio kurorto, visi

laukai aptverti spygliuota viela, gatvėmis ir keliais sudėtinga vaikščioti dėl didelio eismo. Jokių pramogų jaunimui – nei klubo, nei kino, nei parduotuvių ir turbūt koks vienas, geriausiu atveju, autobusas per dieną.

– Ponia Brius, kur, jūsų nuomone, yra Džailsas ir Sofi?

Ji pažvelgė į dukterį.

– Nagi, mielasis, nežinau. Mums jie nė akyse nesirodė. Neabejoju, kad namuose jie buvo laimingi, turėjo viską, ką nori, tėvai dėl jų iš kailio nėrėsi. Čia gi jums ne toji – kaip jos ten vadinasi – probleminė šeima.

Jis atkreipė dėmesį į būtąjį laiką. Turbūt atkreipė ir Katrina, nes pasisuko į jį pažvelgti ir vis dar susisukusi į antklodę sušuko:

– Kada juos surasite? Kada? Ar ieškojote? Ar kas nors ieškojo?!

Visai nesumeluodamas jis atsakė:

– Ponia Deid, visos Jungtinės Karalystės policijos tarnybos žino, kad jie dingo. Visi jų ieško. Per televiziją kreipėmės į visuomenę. Žiniasklaida informuota. Ir toliau darysime viską, ką galime, kad juos rastume. Galiu jus užtikrinti.

Tai jam pačiam skambėjo silpnai ir bejėgiškai. Du paaugliai ir trisdešimt vienų metų moteris išnyko nuo žemės paviršiaus. Antklode apmuturiuotas veidas pasirodė ir ašaros ėmė jį skalauti taip, kad jis sušlapo it pakištas po čiaupu.

Vėliau jis aptarė tą su Burdenu:

– Maikai, praėjo jau beveik dvi savaitės.

– Kas, jūsų nuomone, jiems nutiko? Juk turite turėti kokią nors versiją, jūs visados turite.

Veksfordas susilaikė nepasakęs, kad būtent paties Burdeno versija apie nuskendimą paveikė Friborną, kuris dėl jos užvilkino tyrimą aštuonias dienas.

– Džoana Troj nėra padariusi jokio nusikaltimo. Mes tiksliai žinome. Bet ar tiesa tie neva pavogti pinigai? Ir ar jos praeityje būta daugiau tokių atsitikimų?

– Suradome jos buvusį vyrą. Jis jau nebegyvena Braitone. Išsikraustė į Sautamptoną, turi naują iš ten kilusią merginą. Jis greičiausiai ir galės mums papasakoti, ar tų atsitikimų būta.

– Kažkaip jaučiu, kad ji turi kažkokių paslapčių. Jauna moteris, kuri buvo ištekėjusi, bet nuo to laiko jokių širdies draugų, regis, neturėjusi. Mokytoja, kuriai patinka mokyti, nors nemėgsta vaikų, tačiau gana reguliariai prižiūrinti du vaikus, kai jų tėvų nėra namie. Jei, neskaitant Katrinos ir nekalbant apie kaimynę, ji turi draugių, jų kol kas nežinome. Kai jai prikiša galimą romaną su Rodžeriu Deidu, ji juokiasi, bet neneigia. Mums reikia sužinoti daugiau.

– Dar nepasakėte, kokia jūsų versija.

– Maikai, turbūt manau, remdamasis tais menkais mūsų turimais įrodymais, kad Džoana tuos vaikus nužudė. Nežinau jos motyvo. Nežinau kur – bet tikrai ne Deidų namuose. Nežinau ir kaip ji atsikratė kūnais ar ką padarė su savo automobiliu. Bet jei visa tai nutiko šeštadienio vakarą, jai užteko laiko jais atsikratyti ir išvykti iš šalies, kol dar niekas nesusivokė, kad jie dingo.

– Tik kad ji neišvyko iš šalies. Jos pasas jos namuose.

– Būtent, – atsakė Veksfordas. – O mes netikime padirbtais pasais, ar ne? Juos turi tik šnipai, gangsteriai ir tarptautiniai sukčiai, ypač pramanytomis pavardėmis. Nebent toji žmogžudystė buvo kruopščiai suplanuota, o aš esu tikras, kad taip nebuvo. Kad ir kaip neįtikimai skambėtų, ji kažkur tuos vaikus nusivežė ir nužudė spontaniškai, nes yra paauglių nekenčianti psichopatė. Ir jei manai, kad tai nesąmonė, gal gali sugalvoti ką geriau?

8 skyrius

Toksburas driekiasi į šiaurės rytus nuo Kingsmarko, iškart už Kento sienos, bet magistralės M20 Sasekso pusėje. Kadaise jis buvo nedidelis nuostabaus grožio senoviškas miestelis, jį niokoti imta aštuntojo dešimtmečio pradžioje, kai netoliese pristatė gamyklų, o galutinai pribaigė iš jo nutiestas kelias į magistralę. Tačiau keletas Toksburo apylinkių kaimelių, nors ir atokių, išliko nepaliesti, nesugadinto grožio. Vienas jų – Šv. Jono Pasingemas (kažkodėl jo pavadinimas tariamas „Švenjono Pasamas“), kurį, nes nuo jo iki Pasingemo aikštės traukinių stoties vos pora mylių, labai pamėgo pasiturintys londoniečiai arba Londone dirbantys žmonės. Tokie kaip Piteris Bakstonas, prieš dvejus metus nusipirkęs Pasingemo dvarą savaitgalio poilsiui.

Iš pradžių planavęs atvažiuoti čia kiekvieno penktadienio vakarą ir grįžti į Londoną pirmadienio rytais, Bakstonas greitai suprato, kad pabėgimas į Kento kaimelį nebus toks paprastas, kaip atrodė iš pradžių. Pirmiausia – tragiškas eismas penktadienio popietėmis po ketvirtos ir vakarais prieš devintą. Lygiai kaip ir grįžtant pirmadienį ryte. Be to, dauguma jųdviejų su žmona gaunamų kvietimų į Londono priėmimus, kuriuose tokiam daug žadančiam būsimam žiniasklaidos

magnatui kaip jis verčiau jau dalyvauti, buvo penktadienio ir šeštadienio vakarais, o ir sekmadienio pietų susiėjimai niekam ne paslaptis. Ypač daug tų kvietimų užgriūdavo žiemą, taigi taip jau išėjo, kad tą pirmą gruodžio savaitgalį jiedu su žmona atvyko į Pasingemo dvarą po ilgesnės nei mėnesio pertraukos.

Namas stovi neaukštos kalvos šone, todėl Bakstonas žinojo, kad potvynio pavojus menkas. Ir, šiaip ar taip, Paulina, kuri užeina du tris kartus per savaitę ir viską prižiūri, pranešė Šaronai Bakston, kad viskas gerai. Paulinos vyras irgi dirbo pas Bakstonus sodininku ir parankiniu, bet spalį išėjo teisindamasis nugaros skausmais. Iš Grinvičo kilęs miestietis Bakstonas pamažu ėmė suprasti, kad kaimuose tokia negalia itin dažna. Skaudamos nugaros puikiai paaiškina, kodėl taip sunku susirasti pagalbininkų, jei nesi pasirengęs už elementariausias paslaugas mokėti labai dosniai.

Jiedu su Šarona atvyko labai vėlų penktadienio, gruodžio pirmosios, vakarą, žvyro keliuku pravažiavo aštuonių akrų mišką ir privažiavo tiesiai prie durų. Lauko šviesa degė, šildymas buvo įjungtas, patalynė pakeista. Bent jau Paulinai nugaros neskauda. Jau buvo gerokai po vidurnakčio, taigi Bakstonai iškart nuėjo miegoti. Orą prognozavo gerą, daugiau lietaus nenumatoma, ir pusę devynių Piterį pažadino pro miegamojo langą plieskianti saulė. Jo savaitgalio standartais dar buvo labai anksti, bet Kento kaime tokiu laiku rytas jau gerokai įpusėjęs.

Jis pagalvojo atnešiąs Šaronai puodelį arbatos, bet paskui nusprendė jos nežadinti. Apsivilkęs neseniai įsigytą neperšlampamą vaškuotą striukę ir apsiavęs

žalius guminius batus (privalomą kaimo žemvaldžio uniformą) išėjo į lauką. Ryškiai švietė saulė, nebuvo itin šalta. Piteris labai didžiavosi būdamas savųjų dvidešimties akrų savininku, bet to pasididžiavimo niekam neatskleidė. Net Šarona nenutuokė. Jos žiniomis, šitas sodas, aptvaras, žalia nuokalnė ir giraitė buvo kaip tik tai, ką tokia moteris kaip ji gali tikėtis turėti. Ji juos užsitarnavusi kaip podiumo žvaigždė, viena tų modelių, kuriuos visa šalis – jei ne visas pasaulis – pažįsta vien vardu (pabrėžiamai tariamu), be pavardės. Tačiau Piteris slapta puikavosi savo žemėmis. Ruošėsi jas dar praplėsti ir jau derėjosi su ūkininku dėl gretimo lauko. Svajojo apie milžinišką pobūvį lauke ateinančią vasarą, su palapine ant vejos ir iškylos stalais saulėtoje žydinčioje proskynoje, atviroje erdvėje girios vidury.

Tos proskynos link jis dabar ir traukė keliuku per skroblyną. Nors Paulinos vyras ir nedirbo, keliukas nebuvo toks apžėlęs, kaip Piteris manė jį būsiant, – mat vis dar nežinojo, kad tarp lapkričio ir kovo žolė beveik neauga, – bet naują sodininką ir girininką jam reikia susirasti, ir skubiai. Šarona tiesiog negali pakęsti netvarkos, purvo ir nepriežiūros. Ji visuomet nori svečiams padaryti puikų pirmąjį įspūdį. Pasukęs į keliuką, jis nusistebėjo, kad nečiulba paukščiai. Girdėjosi tik grąžto ūžimas ir barškėjimas, Piteris nusprendė, kad tai tas ūkininkas krapštinėjasi prie tvoros. Iš tiesų kaleno genys, ir, jei tik būtų žinojęs, koks čia paukštis, Piteris būtų baisiausiai apsidžiaugęs.

Keliukas vedė prie seno karjero, bet viena jo atšaka suko į kairę. Piteris ir ruošėsi ja traukti, nes karjeras,

labai senas, dabar apžėlęs kreidos telkinys, jo visai nedomino, bet ties posūkiu jis pastebėjo kažką, ką pastabesnis žmogus būtų pamatęs vos įžengęs į keliuką. Žvyringoje tako žemėje giliai įsirėžusios automobilio padangų provėžos. Ir ne naujos provėžos. Giliausiose jų vietose vis dar stovėjo balos, nors jau keletą dienų nelijo. Atsigręžęs Piteris pamatė, kad jos driekiasi nuo pat pagrindinio kelio. Nuo to laiko, kai jis pastarąjį kartą lankėsi Pasingemo dvare, čia kažkieno būta. Pasak Paulinos, jos vyrui uždrausta vairuoti dėl nugaros, o ji taip niekada ir neišmokusi. Taigi čia būta ne jų. Į giraitę galėjo užsukti ūkininkas, bet jis tikrai būtų ėjęs pėsčias. Čia būta kažkokio įsibrovėlio. Šarona tiesiog pasiustų...

Piteris nusekė provėžomis iki pat karjero krašto. Buvo aišku, kad automobilis, ar kad ir kas ten būtų, krisdamas nuplėšė ne tik gabalą žole apaugusio karjero krašto, bet ir porą jaunų medelių. Apačioje gausiai žėlė nedideli medžiai ir krūmynai, o tarp jų ant šono, ne visai apsivertęs gulėjo automobilis, tamsiai mėlynas automobilis. Apvirsti ant stogo jam neleido stambesni medeliai. Ir tada mirguliuojančioje saulės šviesoje, ramybėje ir tyloje, kurią trikdė tik genio kalenimas, jis užuodė dvoką. Jis turėjo ten tvyroti ir anksčiau, bet vaizdas, matyt, bus laikinai nuslopinęs kitus jo pojūčius. Kažką panašaus jam yra tekę užuosti jaunystėje, kai gyveno labai skurdžiai ir šeštadieniais valydavo restorano virtuvę. Restoraną uždarė maisto higienos inspekcija, bet prieš tai jis vieną vakarą atidarė į sieną atremtą plastikinį maišą. Jis norėjęs tik išpilti semtuvėlį sąšlavų, bet vos pravėrus maišą pasklido siaubin-

ga smarvė, o jo dugne jis pamatė pūvančias baltomis lervomis knibždančias gyvulio kepenis.

Panašus dvokas sklido ir iš jo karjere gulinčio automobilio. Jis nesiruošė pažiūrėti vidun, nenorėjo žinoti. Ir į proskyną eiti nebenorėjo. Jam reikia grįžti namo ir paskambinti policijai. Jei turėtų pasiėmęs mobilųjį, kaip visuomet turėdavo būdamas Londone, būtų skambinęs čia pat. Surinktų tris devynetus, kad sužinotų vietos policijos telefoną. Tačiau kaimo džentelmenas vaškuota striuke nesinešioja mobiliojo telefono, dorai nežino, kas tas yra. Jausdamas lengvą silpnumą keliuose, Piteris pasuko tuo pačiu keliu atgal. Jei prieš eidamas pasivaikščioti būtų papusryčiavęs, tikriausiai būtų apsivėmęs.

Šarona buvo atsikėlusi, sėdėjo prie virtuvės stalo su puodeliu tirpios kavos ir stikline apelsinų sulčių. Nors niekas negalėtų iš jos atimti kūno ir veido struktūros grožio, ji buvo viena tų moterų, kurios atrodo visiškai kitaip, ir daug geriau, gražiai apsirengusios, pasidažiusios ir susišukavusios. Dabar, kaip ir įprasta rytais, ji buvo savo prigimtinės būklės, susisupusi į seną frotinį Piterio chalatą, įsispyrusi į gauruotas šliures, veidas blyškus ir anemiškas, oda riebi, šviesūs platininiai plaukai styro į visas puses. Tokia šukuosena gal ir būtų madinga, bet tik ne tada, kai plaukai madingai styro galvos šonuose, o viršugalvyje prisiploję tarsi vėjo nusiaubtas kukurūzų laukas. Savo puikia išvaizda Šarona visada pasitikėjo taip, kad dėjo pastangas tik kam nors prireikus padaryti įspūdį.

– Kas tau yra? – paklausė ji. – Atrodai tarsi lavoną pamatęs.

Piteris prisėdo prie stalo.

– Ir mačiau. Na, manau, kad mačiau. Man reikia išgerti.

Pastarieji nerimą keliantys žodžiai Šaronai buvo pavojaus signalas, nustelbiantis prieš tai išgirstą sakinį.

– Ne, nereikia. Tik ne devintą ryto. Verčiau prisimink, ką sakė daktaras Kleinas.

– Šarona, – tarė Piteris, kaip varganą pakaitalą išgėręs jos apelsinų sultis, – karjere automobilis. Manau, jame kažkas yra, kažkoks numirėlis. Dvokas klaikus, kaip supuvusios mėsos.

Ji išvertė akis.

– Ką čia šneki?

– Sakau, kad automobilyje karjere yra negyvėlis. Mūsų karjere. Toliau miške.

Šarona atsistojo. Ji dvylika metų jaunesnė, bet kur kas tvirtesnė ir ryžtingesnė už jį, jis visuomet tą žinojo. Jei jam kartais kildavo grėsmė tai pamiršti, ji visuomet jam primindavo.

– Ar pažiūrėjai, kas to automobilio viduje?

– Negalėjau. Maniau, kad apsivemsiu. Reikia paskambinti policijai.

– Nepažiūrėjai vidun, tik užuodei dvoką. Iš kur žinai, kad ten kūnas? Iš kur žinai, kad ten ne gabalas pūvančios mėsos?

– Dieve, man tikrai nepakenktų išgerti. Kodėl automobilyje turėtų būti mėsos? Jame turėtų būti vairuotojas ir galbūt keleiviai. Tuoj pat turiu paskambinti policijai.

– Pitai, – balsu, kuris labiau derėtų kovotojai už gyvūnų teises arba kapitalizmo priešininkei, pasakė

Šarona, – skambinti negalima. Beprotybė. Koks tavo reikalas? Jei nebūtum ten ėjęs – Dievai žino, kokiems galams, – to automobilio nė akyse nebūtum matęs. O dvoką tikriausiai įsivaizduoji – tu juk mėgsti prisigalvoti visokiausių dalykų.

– Tikrai neįsivaizduoju, Šarona. Ir žinau, kieno tas automobilis. Tai tas dingęs mėlynas golfas, tas, priklausantis moteriai, kuri pagrobė tuos vaikus. Rodė per televizorių, laikraščiai rašė.

– Iš kur žinai? Gal nusileidai pažiūrėti? Ne, nenusileidai. Tikrai nežinai, kad ten yra golfas, matei tik mėlyną automobilį.

– Skambinu policijai tuojau pat.

– Ne, neskambini, Pitai. Pirmą valandą pietaujame su Vorenais, o vakare einame į Gilbertų vakarėlį. Šito tikrai nepraleisiu. Atsitempsi policiją – mes niekur neišeisime. Būsime priversti sėdėti čia ir tik dėl to, kas visai ne mūsų reikalas. Jei tame automobilyje ir yra kūnas, o tuo aš labai abejoju, jie įtars tave. Jie pagalvos, kad tu tai padarei. Jie visada mano, kad nužudė tas, kuris rado kūną. Privers tave atvažiuoti kitą savaitę pasikalbėti ir nutemps į teismą. Ar tai šito tu nori, Pitai?

– Juk negalime jo ten tiesiog palikti.

Kai jos vyras pratarė šituos žodžius, Šarona suprato mūšį laimėjusi.

– Jei turi galvoje automobilį, kodėl gi ne? Mums nėra reikalo net eiti prie tos vietos, – ji niekuomet ir neidavo, taigi sudėtinga nebūtų. – Atėjus pavasariui medžiai sulapos, viskas apžels ir jo net nesimatys. Nematau priežasties, kodėl jam ten ir nelikti visam laikui.

– Įsivaizduok, kad jį ras kas nors kitas.

– Puiku. Tegu randa. Tada mūsų nelies, ar ne?

Jausdamasi rami ir tikra, kad įtikino Pitą, Šarona pakilo į viršų pradėti dviejų valandų trukmės proceso, po kurio ji bus tinkama dalyvauti Vorenų rengiamuose pietuose. Išsivadavęs iš jos valdžios, Pitas nudrožė į valgomąjį ir supylė į save gerą porciją „Bushmillso". Ilgai netrukus toji smarvė išgaravo iš jo šnervių. Ta tema vėl buvo paliesta tik po kelių valandų. Jie važiavo atgal iš Trolfildo sodybos, kur pietavo, vairavo Šarona, niekuomet negerianti nieko, kas stipriau už gazuotą vandenį, o Pitas sėdėjo jau gerokai prisilupęs.

– Policijai teks paskambinti rytoj, – vos apversdamas liežuvį pasakė jis. – Pasakysiu jiems, kad ką tik jį aptikau.

– Tu jiems neskambinsi, Pitai.

– Turbūt neteisėta šlėpti – tai yra slėpti – kūną.

– Jokio kūno nėra. Tu jį įsivaizduoji.

Nors jau padaugino per pietus, pas Gilbertus Piteris ir vėl padaugino. Normaliomis aplinkybėmis jis laikydavosi daktaro Kleino nustatytų ribų, nes norėjo dar keletą metų turėti kepenis, bet tokie radiniai, kaip pūvančiu lavonu dvokiantys apleisti automobiliai, nėra normali aplinkybė. Kitą dieną jis jautėsi tarytum pūtų pats, taigi policijai neskambino, sugebėjo tik trečią valandą po pietų vargais negalais išvilkti savo iškankintą kūną iš lovos, kad nuvairuotų atgal į Londoną.

„Ko nematai, tas ir nerūpi" – labai teisinga sena tiesa. Grįžus į namus Pietų Kensingtone, kur visi automobiliai buvo arba jo, arba kaimynų, o medžiai –

tik tie, kurie pasodinti šaligatvio grindinyje, prisiminimai apie radinį tapo migloti ir panašėjo į sapną. Gal tikrai jis įsivaizdavo kvapą. Gal jis sklido ne nuo yrančio kūno ar ne žmogaus kūno, o nuo kokio krūmais užžėlusio negyvo elnio ar barsuko. Ką gi jis supranta apie tuos kaimiškus dalykus? Šarona teisi sakydama, kad iš ten, kur stovėjo, jis negalėjo matyti, ar ten būta golfo, ar kokio kito nedidelio automobilio. Nei jis matė jo groteles, nei užrašą ant bagažinės.

Jis užsiėmęs žmogus ir visuomet toks buvo. Reikėjo stengtis išvengti galimo įmonės perėmimo, spartinti naują kompanijų susijungimą. Veidrodiniame daugiaaukštyje, netoli Trafalgaro aikštės, šitokie dalykai tapo labai realūs, o įvykiai Kento kaime kažkaip nutolo. Tačiau penktadienis visuomet ateina. Nebent mirtum arba ateitų pasaulio pabaiga, penktadienis bus.

Jo metodas ir toliau vengti tos temos – nevažiuoti į Šv. Jono Pasingemą iki, na, sakykim, po Kalėdų. Tačiau nutiko keistas dalykas, pakeitęs jo abejingumą. Mėlynasis automobilis ėmė graužti jo sąžinę. Pitas žinojo jį ten gulint ir smarvę sklindant iš jo. Sakydama, kad jis mėgstąs prisigalvoti, Šarona neklydo. Dievas jį apdovanojo, arba nubaudė, itin lakia vaizduote, kuri dabar automobilį padidino dvigubai, pašalino jį pridengiančius krūmus ir medžius, sustiprino ir dar labiau sudvokino smarvę, kuri iš karjero jau sklido į mišką ir lėkė keliuku tiesiai į namą. Jam ėmė rodytis, kad kitąsyk atvažiavus į užmiesčio namą, bet kada, ta smarvė pasitiktų jį jau įsukus į kelią prie namo. Penktadienis nepermaldaujamai atėjo. Pitas ir norėjo važiuoti

į Kentą, ir ne, dabar jį dar ėmė kankinti baimė, kad tas karjere gulintis automobilis atgrasys jį nuo jo nuostabių namų ir žemių, kad jie jam pasidarys atstumiantys. O jei jis niekada nebenorės ten važiuoti?

Šarona tikrai nesiruošė važiuoti į Pasingemo dvarą antrą savaitgalį iš eilės. Turėti užmiesčio namą puiku, jei tik ten važiuoji retai. Naudinga apie jį nerūpestingai užsiminti stalo kaimynams per vakarienę. Be to, ji įsigijo naują suknelę, kurią ketino vilkėti per labdaringą vakarienę Dorčesteryje šeštadienį, o sekmadienį pas juos pietauja jos motina ir sesuo ir dar keturi svečiai, maistas ir aptarnavimas jau užsakytas. Ir tikrai šitie planai nebus atidėti, kad jiedu galėtų nuvažiuoti į Pasingemą. Be jos Piteris važiuoti tikrai nedrįstų. To dar nebuvo. Jis turi stengtis išmesti tą automobilį iš galvos ir grįžti į tą, kaip dabar jau atrodo, nerūpestingą būseną, kokios jis buvo prieš išeidamas pasivaikščioti po mišką praėjusio šeštadienio rytą.

9 skyrius

Suderinęs su Hampšyro policija, Veksfordas paskambino Ralfui Dženingsui susitarti dėl susitikimo. Kaip galima greičiau, prašytume. Šią žinutę jam teko palikti atsakiklyje. Ant jo rašomojo stalo gulėjo krūva kitų policijos tarnybų ataskaitų ir pranešimų, juos pervertęs jis suprato, kad jokios naudos iš jų nėra. Lygiai kaip ir iš ilgo ilgiausio visuomenės pranešimų apie pastebėtą trejetą registro. Jų nepatikrinti būtų labai neapdairu, nors ir žinojo, kad pasakojimai, kaip Džoana Troj padavė skelbimą internete vaikų dėl pardavimo ir kad ji Gretna Gryne susituokė su Džailsu Deidu, yra gryniausia nesąmonė. Bariui Vainui, Lyn Fankurt, Karen Malahaid ir visiems kitiems teks imtis to varginančio darbo.

Praėjo keletas valandų, per jas jis dar du sykius paskambino Sautamptono telefono numeriu, ir Ralfas Dženingsas jam perskambino. Jo balsas skambėjo atsargiai, kone baimingai. Kas nutiko? Ko Kingsmarko nusikaltimų tyrimams galėtų iš jo pririekti? Ten jis negyvenąs jau šešetą metų.

– Ar skaitote laikraščius, pone Dženingsai? Ar nematėte per televiziją? Jūsų buvusi žmona dingo, ir jau prieš porą savaičių.

– Galbūt, bet aš čia niekuo dėtas. Ji mano *buvusi* žmona.

Iš jo lūpų tai nuskambėjo tarytum būtų kalbama ne apie nutrūkusius santykius, bet lyg Džoana Troj būtų kažkaip nepadori ir atgrasi.

– Vis dėlto norėčiau su jumis pasimatyti. Man labai svarbu išgirsti keletą jūsų atsakymų į mano klausimus. Kada jums būtų patogu mane su kolega priimti?

– *Pas mane*?

– O kurgi dar, pone Dženingsai? Neprašau jūsų atvažiuoti pas mus. Pokalbis ilgai neužtruks, daugiausia valandą, – stojo ilga tyla. Veksfordas pamanė, kad nutrūko ryšys. – Pone Dženingsai, ar mane girdite?

Užsisvajojęs, o gal greičiau suglumęs, Dženingsas sumurmėjo:

– Taip, taip... – ir pridūrė taip, tarytum šis sprendimas radikaliai keistų jo gyvenimą: – Klausykit, pas mane į namus jūs negalite atvažiuoti. Nieko nebus. Tiksliai. Per daug, hm, man tektų aiškintis, o paskui... Ar jums tikrai reikia su manim susitikti?

– Pone, manau, kad labai aiškiai pasakiau, – kantriai pasakė Veksfordas.

– Galim ką nors sugalvoti. Galėtume, hm, kur nors kitur susitikti. Gal bare – ne. Restorane, o! Ir išgerti kavos. Ar gerai?

Iš esmės Veksfordas negalėjo reikalauti susitikti vaikino namuose, nors pasidarė labai smalsu. Turbūt Dženingsas galvojo negalėsiąs atidaryti durų ar nebūsiąs namie kaip tik tada, kai jie ateis, ar atidarysiąs duris, bet jų neįleisiąs. Tačiau šioje situacijoje Veksfordas negali gauti orderio.

– Puiku, – atsakė jis, nors ir labai nenoromis.

Dženingsas pasiūlė laiką susitikti rytoj ir susitikimo vietą – kavinę. „Kažkur ten, – pasakė jis, dabar jau labai paslaugiai, net linksmai, – apsčiai vietos mašinai pasistatyti. Ir kava labai gera, jos ten devyniasdešimt devynios rūšys. Tokia jų gudrybė pritraukti klientus, todėl ji ir vadinasi „Devyniasdešimt devyni puodeliai". Veksfordas jam padėkojo ir padėjo ragelį.

Kas galėtų slypėti už Dženingso nenoro jų įsileisti į namus? Blogesniu atveju ten slepiasi Džoana Troj. Pačiu blogiausiu – ten paslėpti Džailso ir Sofi Deidų kūnai. Veksfordas netikėjo nė viena galimybe. Pasikvietus juos į namus pasikalbėti, Dženingsui pavyktų atsikratyti Džoana. O dėl kūnų... Jei jie, tarkim, užkasti jo sode, užuot neįsileidęs į namus, jis surengtų pasirodymą ir sutiktų policiją išskėstomis rankomis. Taigi dėl ko? Jis ketina sužinoti.

Kai vėl nepraėjus nė minutei suskambėjo telefonas, jis pamanė, kad Dženingsas skambina sugalvojęs kokią naują priežastį nesusitikti arba pakeisti susitikimo vietą. Tačiau skambino jo dukra Silvija iš „Užuovėjos", moterų prieglaudos, kur dirbo du vakarus ir vieną rytą per savaitę.

– Tėti, gal jau ir žinai, prie mūsų pastato ką tik suėmė vyrą, kuris užpuolė savo žmoną plaktuku. Aš viską mačiau. Pro savo langą. Mane tai truputį sukrėtė.

– Nieko nuostabaus. Bet jos neužmušė, ką?

– Ne, taip blogai nėra. Jis žemesnis už ją. Taikėsi į galvą, bet pataikė per pečius ir nugarą. Klykdama ji pargriuvo ir paskui nutilo. Kažkas iškvietė policiją, policininkai atvažiavo. Jis sėdėjo šalia žmonos ant

kelio, verkdamas, vis dar su plaktuku rankoje. Visur pilna kraujo.

– Gal nori, kad atvažiuočiau?

– Ne, viskas gerai. Manau, kad tiesiog norėjau apie tai pasikalbėti. Kalas šiandien su mašina, sakė, atvažiuos manęs pasiimti. Viskas bus gerai.

Veksfordas sugriežė dantimis, bet tik tada, kai ji padėjo ragelį. Bene ji nori pasakyti, kad tomis dienomis, kai dirba „Užuovėjoje", ji duoda Čepmenui savo automobilį, o pati į darbą važiuoja autobusu? Galbūt tik retkarčiais, bet tai vis vien blogai. Nejau Čepmenas neturi savo automobilio? Neblogai jis čia pasitvarkė, pamanė tėvas, puikus didelis namas, senoji klebonija, kurią Neilas atnaujino, pilna gatava šeima, automobilis, ir viskas tik todėl, kad jis maloniai elgiasi – ar kažkas panašaus – su vieniša moterimi.

Jis pažvelgė pro langą. Vėl pradėjo lyti, toks smulkus lengvas lietutis, kuris, kai prasideda, regis, niekada nesiliauja. Iš Centrinės gatvės įsuko automobilis greičiausiu režimu veikiančiais valytuvais, sustojo visai arti durų, iš jo išlipo Vainas ir Lyn Fankurt, vedini galvą striuke užsidengusiu vyru. Plaktuko meistru, reikia manyti.

O kas nutiks Silvijai? Gal jiedviem su Dora vertėtų nuvažiuoti į visų „Senąja klebonija" iš seno papratimo vadinamą namą ir pažiūrėti, kaip jai einasi. Jam visada labai gera pamatyti savo anūkus. Bet ten bus Čepmenas. Veksfordo prakeiksmas, toji itin laki vaizduotė dabar nudiegė baisia mintimi, kad Silvija gali *susilaukti dar vieno vaiko*. Kodėl gi ne? To moterys paprastai ir nori, pradėjusios naujus ir tikėtinai

pageidaujamai pastovius – koks gi ten tas tinkamiausias žodis? Ak taip, – *tvirtus* santykius. Labiausiai vimdanti frazė – „noriu su juo turėti vaiką“. Jokia sveiko proto moteris negalėtų norėti vaiko nuo Čepmeno. Gal jis ir išvaizdus, bet, be to, dar ir kvailas, o smegenų trūkumas lygiai taip pat paveldimas kaip ir grožis – gal net labiau, tačiau Silvijos tėvas dažnai pagalvodavo, kad ji ir pati nėra labai protinga.

Vis dėlto jie nuvažiuos. Kad ir su kuo susidėtų, ji visgi jo dukra, o dabar dar ir patyrusi bjaurų sukrėtimą. Ir jau ne pirmą kartą jis pagalvojo, kad būtų daug geriau, jei ji dirbtų ne tokiam kilniam tikslui.

– Įsivaizduoju dailų lepšį, – pasakė Veksfordas, kai juodu su Burdenu vežė magistrale M3, o jam galvoje vis dar sukosi Kalumas Čepmenas. – Ir net nežinau, kodėl. Džoanai Troj, regis, išvaizda pernelyg nerūpėjo.

– Tie jos drabužiai, – tuos tris žodžius Burdenas ištarė monotonišku tonu, kuris jo jausmus išreiškė kur kas geriau, nei būtų išreiškęs aistringas jausmų protrūkis.

Pats Burdenas vilkėjo tą patį pilkai mėlyną kostiumą, tik šįsyk su baltais marškiniais ir mėlynais, žaliais bei baltais raštais margintu kaklaraiščiu. Veksfordui kilo mintis, kad Burdenas nenorėjęs to grožio pridengti lietpalčiu, bet paskui pripažino sau, kad toks jo menkinimas gal ir be pagrindo.

– Jei norite žinoti, kaip jį įsivaizduoju aš: liesas mažas apgailėtinas cypeklis dideliais dantimis.

– Geras žodis – cypeklis, – pasakė Veksfordas. – Senamadiškas. Pirmojo pasaulinio karo metais taip

vadino artilerijos sviedinius, kurie paleisti į orą cypdavo.

– Nematau priežasties, kodėl jis negalėtų būti taikomas apgailėtinam žmogui pavadinti.

– Ir aš nematau.

– Šiaip ar taip, beviltiška svarstyti, kaip atrodys koks nors žmogus. Žmonės niekada nebūna tokie, kokius tikimės juos būsiant. Nors kartais, pagal vidurkio teoriją, turėtume būti teisūs.

– Netikiu jokia vidurkio teorija, – pasakė Veksfordas.

Kavinė niekuo nesiskyrė nuo tūkstančių kitų tokių pačių kavinių visoje šalyje. Atseit moderni, daug chromo, raudonos vinilinės grindys ir juodos odos minkštasuoliai su atitvaromis pasislėpti ar jaukiai pasėdėti, apskriti stalai sėdėti ir apskriti krūtinės aukštyje – stovėti. Jie atvažiavo per anksti, o Dženingsas ne. „Devyniasdešimt devynių puodelių" kavinėje vienišų vyrų nesimatė.

– Kaip kas nors galėtų norėti kavos su graikiniais riešutais? – paklausė Veksfordas, kai su Burdenu susėdo už atitvaros ir užsisakė po didelį puodelį juodos kavos ir kapučino.

– Arba su migdolais arba cinamonu, jei jau taip? Dievai žino. Tikisi tokiu būdu pritraukti klientų.

Atnešė jų kavą. Veksfordas sėdėjo veidu į duris, kad pastebėtų įeinantį Dženingsą. Jis pagalvojo: įdomu, ar vaikinui už baro ir juos aptarnavusiai merginai aišku, kad jie policininkai. Tikriausiai taip, bent jau dėl jo paties, o gal ir dėl madingai elegantiško Bur-

deno. Ką padarysi. Tai Dženingsas pasirinko susitikti čia, o ne savo namuose.

– Beje, įdomu, kur jis, – žvelgdamas į savo laikrodį pasakė Veksfordas. – Dabar jau dešimt po, o jis turėjo čia būti vienuoliktą.

– Laikas žmonėms nebėra toks svarbus kaip anksčiau. Ypač jaunimui. Prieš susitikimo laiką jie sau mintyse pasirašo „apie", taigi „apie dešimtą" ar „apie vienuoliktą", o tai laisvai gali reikšti ir pusę vienuolikos ar pusę dvylikos, tačiau niekada nereiškia be penkiolikos.

Veksfordas linktelėjo.

– Bėda ta, kad negalime jo užsipulti. Mums jis reikalingas kur kas labiau nei mes jam, – jis išgėrė savo kavą, atsiduso ir pasakė: – Prisimeni tą rakštį subinėj Kalumą Čepmeną? Na, jis... Betgi štai mūsų nenoringasis liudytojas, jei neklystu.

Kaip Burdenas ir nuspėjo, jis buvo visai kitoks nei kuris jų įsivaizdavo. Tačiau Veksfordas neklydo manydamas, kad lengva spėti juos esant policininkus, nes Dženingsas, aukštas lieknas vyras, patraukė tiesiai prie jų. Jis atsisėdo šalia Burdeno, priešais Veksfordą. Džoanos tėvas sakė, kad Dženingsui trisdešimt dveji. Jei neminėtume plinkančio viršugalvio, kurį stengėsi paslėpti užšukuodamas plaukus, jis atrodė daug jaunesnis. Tokiu išdaigišku Piterio Peno veidu, beveik kūdikišku, didelėmis akimis, maža riesta nosiuke ir kone širdelės formos lūpomis. Šviesūs, kiek banguoti plaukai gausiai žėlė jo galvos priekyje, raitėsi prie smilkinių ir gulė kutukais ant ausų.

– Kas gi jus sulaikė, pone Dženingsai? – Veksfordo tonas buvo malonesnis už jo žodžius.

– Atleiskite, kad vėluoju. Negalėjau ištrūkti, – kitaip nei išvaizda, jo balsas buvo žemas ir, nors atrodė, kad Dženingso veido joks skustuvas niekada nelietė, neabejotinai vyriškas. – Tiesą sakant, teko truputį pasikivirčyti. Mano, hm, pasiaiškinimu nepatikėjo.

– Jūsų pasiaiškinimu? – paklausė Burdenas.

– Taip, būtent taip ir sakau. – Priėjo padavėja. – Man prašom baltos kavos su cinamonu. Klausykit, turbūt turiu jums paaiškinti. Žinau, kad tai atrodo keistai. Tiesą sakant, – o Dieve, kokia gėda, – tiesą sakant, mano partnerė – ji vardu Virdžinija – beprotiškai pavydi. Noriu pasakyti, patologiškai pavydi, nors gal ir negražu taip sakyti.

– Mes jai neišduosim, – rimtai pasakė Veksfordas.

– Taip. Taip, neabejoju. Faktas tas, kad ji negali pakęsti nė minties, kad buvau vedęs. Noriu pasakyti, kad jei mano žmona būtų mirusi, turbūt taip blogai nebūtų. Bet aš išsiskyriau, kaip žinote, ir man dabar uždrausta net minėti, eee, Džoanos vardą. Tik kad suprastumėt, iki ko prieita, sakau, ji net negali apsikęsti bet kokiame kitame kontekste perskaičiusi Džoanos vardą, o jei jau sutinka kokią Džoaną... Tikriausiai tam tikra prasme tai glosto savimeilę – na, taip ir yra. Man labai pasisekė, kad aš taip mylimas.

– O kaip mane kadaise dievino, – sau po nosim sumurmėjo Veksfordas. – Jei gerai jus suprantu, pone Dženingsai, sakote, kad negalėjote priimti mūsų savo namuose, nes ten būtų jūsų draugė, kurią įžeistų mūsų pokalbio tema?

Sužavėtas Dženingsas pasakė:

– Jūs mokate *taip* tiksliai pasakyti.

– Ir tam, kad apskritai ateitumėt, jums teko sukurti rimtą priežastį, kodėl, hm, vienuoliktą valandą ryto vienas išeinate valandai iš namų? Taip? Ką gi, neabejoju, kad žinote, kas jums geriausia, pone Dženingsai, – bet kuris sveiko proto vyras nuo tos Virdžinijos bėgtų kuo toliau, sau pamanė Veksfordas. – O dabar gal galime pereiti prie mūsų pokalbio tikslo. Gal galite papasakoti apie savo buvusią žmoną? Kokia ji, kas ją domina, ko ji siekia, kokie jos įpročiai, – ir pridūrė lygiai tokiu pačiu rimčiausiu tonu: – Nesijaudinkite. Mūsų niekas negirdi.

Dženingsas nėra protingas. Jo išsisukinėjimai ir nesugebėjimas atsilaikyti prieš despotizmą tą įrodė. Tačiau charakterį analizuoti jam sekėsi visai neprastai, nors kalbėdamas jis retkarčiais ir žvilgčiojo sau per petį, turbūt baimindamasis, kad tarpdury pasirodys Virdžinija. Veksfordas, tikėjęsis išgirsti „na, ji tokia kaip ir visos kitos“, buvo maloniai nustebintas.

– Susipažinome universitete. Ji mokėsi kalbų, o aš verslo administravimo magistrantūroje. Tikriausiai daugelis pasakytų, kad buvome per jauni kartu apsigyventi, bet būtent taip mes ir padarėme. Abiem mums buvo po dvidešimt trejus. Ji norėjo gauti darbą kokioje nors Kingsmarko mokykloje. Jos tėvas ten gyvena. Motina mirusi.

Džoana labai protinga. Jei būtų kitaip, ji nebūtų gavusi to darbo dar nesulaukusi ir dvidešimt ketverių. Labai, ee, pasitikinti savimi. Noriu pasakyti, kad apie viską ji turi labai tvirtą nuomonę. Ir impulsyvi,

sakyčiau. Jei ko nors užsimano, būtinai turi gauti, ir gauti *iškart*. Manau, kad buvau įsimylėjęs, kad ir ką tai galėtų reikšti, – ar tik čia necituoju kokio įžymaus žmogaus?

– Princą Čarlzą, – pasakė Burdenas.

– O, tikrai? Taigi, tikriausiai buvau įsimylėjęs Džoaną, nes ji nėra... Iš tiesų tai noriu pasakyti, kad ji man niekada nepatiko, ji nėra labai *simpatiška*. Jei ko nors jai reikia, ji pasistengia būti maloni, bet su žmogumi, kurį pasirinko – na, turbūt kartu praleisti visą gyvenimą, ji gali būti gyva kančia. Piktybinė, jei suprantate, ką noriu pasakyti. Susipažinęs su ja pastebėjau, kad neturi jokių draugių. Ne, ne visai tiesa. Vieną ar dvi turėjo, bet, kai išsiskyrėme, supratau, kad jos abi buvo silpnos būtybės, tokios, kurios leidosi Džoanos tampomos už virvučių. Atrodo, tarytum ji negalėtų turėti lygiaverčių santykių.

Dabar, kai jau pasileido aptarinėti savo buvusios žmonos būdą ir polinkius, Dženingsas visai puikiai įsivažiavo. Net nustojo krūpčioti kaskart, kai kas nors užeidavo į „Devyniasdešimt devynis puodelius“. Veksfordas leido jam kalbėti. Visus klausimus galima užduoti vėliau.

– Nusprendėme susituokti. Nežinau, kodėl. Žvelgdamas atgal, neįsivaizduoju. Noriu pasakyti, jau tada suvokiau, kad man smarkiai klius, jei su ja dėl ko nors nesutiksiu. Jos nuomonė yra teisinga, ir visi kiti turi jos laikytis, ypač aš. Turbūt galvojau, kad niekada nerasiu protingesnės ir veiklesnės moters už Džoaną. Niekada nerasiu energingesnės ir, na, su didesniu polėkiu. Ji nesustoja visą dieną, keliasi labai

anksti, noriu pasakyti, maždaug pusę septynių, net ir savaitgaliais, prausiasi, rengiasi, bet, na, jums turbūt visa tai neįdomu. Žodžiu, esmė ta, kad maniau, jog išsiskyręs su ja nerasiu jai lygių. Na, maniau, kad esu teisus, bet klydau, – ši epitafija tiktų dažnam, pamanė Veksfordas, gal net daugumai. Jis manė esąs teisus, bet klydo. – Mano tėtis nupirko mums namą Pomfrete. Jis jau geso, bet pasakė, kodėl gi man negavus jo dabar, kol jis dar gyvas. Jis mirė praėjus maždaug porai mėnesių po mūsų vestuvių. Džoana dirbo Kingsmarko mokykloje – Haldono Finčo ji vadinasi, – o aš – vienoje Londono bendrovėje. Važinėdavau.

– Gal norėtumėt dar kavos? Aš, manau, išgersiu, – ir Veksfordas, ir Burdenas linktelėjo. Abu bijojo, kad jei nepasiūlys tokiu būdu pratęsti pokalbio, Dženingsas gali pastebėti laiką ir išlėkti. Jis mostelėjo padavėjai.

– Kur aš baigiau? Taip, taigi. Girdėjau, žmonės sako, kad galima puikiai sutarti gyvenant kartu, bet vos susituokus viskas ima griūti. Galbūt, bet iš tiesų mudu su Džoana puikiai sutarėme, jei aš su viskuo sutikdavau ir ji vadeles laikydavo rankose. O paskui dar seksas, – padavėjai priėjus priimti užsakymo jis nutilo ir, pažvelgęs į laikrodį, pasakė: – Sakiau Virdžinijai, kad ilgiau negu pusantros valandos netruksiu, tai dar šiek tiek laiko turime. Taip, seksas. Ar tikrai norite apie tai sužinoti? – Veksfordas linktelėjo. – Gerai. Iš pradžių jis buvo geras, noriu pasakyti, mūsų pažinties pradžioje, bet baigėsi dar gerokai prieš vestuves. O praėjus šešiems mėnesiams po santuokos jo, galima sakyti, neliko. Nemanykit, kad aš taip lengvai

pasidaviau, – kokia apgailėtina frazė tokiomis aplinkybėmis, pamanė Veksfordas, bet Dženingsas, regis, nesuprato ką pasakęs. – Ne, mėginau jai pasakyti, ką manau. Ir pasakiau. Turiu omeny, juk buvau normalus sveikas dvidešimt šešerių metų vyras. Pasakysiu Džoanos naudai – ji bent jau neapsimetinėjo. Niekada neapsimetinėjo. Buvo labai atvira. „Tu man nebepatinki, – pasakė ji. – Pradėjai plikti." Atsakiau, kad ji tikriausiai išprotėjo. Noriu pasakyti, mano šeimoje plikimas paveldimas. Ir ką? Pasirodo, mano tėvas nupliko dar prieš susipažindamas su mano motina, o jam buvo tik trisdešimt. Ir jiedu vis vien susilaukė trijų vaikų.

Atnešė kavos. Dženingsas pauostė savąją, turbūt norėdamas nustatyti, ar cinamono įdėta pakankamai.

– Vienu žodžiu, – pasakė jis, – maniau, kad ji turi kažką kitą. Buvo neseniai susipažinusi su Katrina, tų dingusių vaikų motina. Jos nuolat būdavo kartu. Tik nepagalvokit, kad Džoana lesbietė. Visų pirma dėl to, kad, pastebėjau, ji niekada neleidžia jokiai moteriai prie savęs prisiliesti, net neleisdavo pamotei jos pabučiuoti, o juk Efė visai nešlykšti, nieko panašaus. Katrina kartą ar porą suėmė ją už rankos ar kažkas tokio, bet Džoana visuomet atsitraukdavo ar tiesiog ranką nuimdavo. Be to, aš tikrai nebuvau pirmas vyras jos gyvenime, toli gražu. Prieš mane ji bendravo su daugeliu vaikinų, pradėjo jau mokykloje. Bet tik *su vaikinais. Man buvo kilusi mintis, kad ji taip* žavisi Katrina, nes jai patinka jos vyras. Ten nėra į ką pažiūrėti ir šiaip jis tikras kiaulė, bet ką tas moteris

supaisysi, ar ne? Negalėjau sugalvoti kitos priežasties tai draugystei su Katrina – na, apskritai gal ir galiu. Ji tiesiog sutikdavo su viskuo, ką Džoana sako ir daro, be to, Katrina nuolat jai kartodavo, kokia ta protinga ir talentinga. Džoanai tai patiko, ji tiesiog *maudėsi toje šlovėje.* Vis dėlto atsakymo nežinau ir šiandien. Vienu žodžiu, ilgai netrukus po Deidų pasirodymo akiratyje ji pasakė, kad sekso nebebus. Mūsų santuoka turinti tapti partneryste, cituoju: „abipusiam patogumui ir draugystei".

– Tai jūs ją palikote, pone Dženingsai?

– Be abejo, aš, ir netikėkit nė vienu, kuris sako kitaip. Pardaviau namą ir daviau jai pusę pinigų. Bet ką, kad išsivaduočiau. Nuo to laiko jos nebemačiau.

Burdenas paklausė:

– Ar ponia Troj kada nors smurtavo prieš jus? Jums pykstantis, jei su ja nesutikdavote, ar ji jums suduodavo? Ir galbūt žinote, gal jums yra pasakojusi, ar jos praeityje nebūta tokių incidentų, gal dar prieš jums susipažįstant?

– Nieko panašaus tikrai nebuvo. Viskas tik žodžiais. Džoana puiki kalbėtoja. Yra tik vienas...

– Taip, pone Dženingsai?

– Norėjau pasakyti, buvo toks vienas incidentas, na, tai, apie ką jūs kalbate. Ne su manimi. Daug seniau prieš mums susipažįstant. Ji man nepasakojo, pasakojo toks pažįstamas iš universiteto. Nežinau, ar turėčiau jums išplepėti, nors negaliu sakyti, kad jis prašė tai laikyti paslaptyje, tikrai ne.

– Manau, kad verčiau jau papasakokite, pone Dženingsai, – tvirtai pasakė Veksfordas.

– Na taip, papasakosiu. Kai tas vaikinas sužinojo, kad susitikinėju su Džoana, pasakė, kad ji mokėsi vienoje mokykloje – Kingsmarko vidurinėje – su jo pusbroliu. Jie abu buvo paaugliai, bet ji vyresnė, manau, kokiais trejais metais. Ji tą vaiką sumušė, įstatė mėlynes po abiem akimis, net dantį išmušė. Visas buvo sudaužytas, bet niekas nesulaužyta. Viskas buvo nuslopinta, nes pusbrolis pasveiko ir rimtos žalos nebūta, ir dar dėl to, kad Džoanos mama buvo ką tik mirusi ir kažkokia psichologė pasakė, kad dėl to taip ir nutiko. Žinoma, aš paklausiau Džoanos, ji pasakė tą patį, jos mama mirė, ji buvusi sukrėsta, nežinojusi, ką daranti. Bėje, tas pusbrolis tai neigia, bet ji minėjo, kad jis pasakė kažką blogo apie jos motiną. Taip ji ir sakė: jis įžeidė mano mamos atminimą.

Bet štai kas juokingiausia. Na, ne juokingiausia, bet suprantate, ką noriu pasakyti. Tas vaikis mirė. Po keleto metų, nuo leukemijos, kiek pamenu. Jam turbūt buvo kokie dvidešimt vieni ar dvidešimt dveji. Man pranešė būtent Džoana. Dar prieš mums susituokiant, mes dar mokėmės magistrantūroje. Ji pasakė: „Žinai tą Liudoviką Brauną“, – įdomu, kad prisiminiau, bet tas vardas juk toks keistas, ane? – „Tai žinai tą Liudoviką Brauną, – pasakė ji, – jis mirė. Nuo kažkokio vėžio.“ O paskui tarė: „Kai kurie žmonės tikrai gauna, ko nusipelnę, ar ne?“ Ji taip visada. Tas vargšas vaikis galbūt pasakė ką nors bjauraus ir todėl nusipelnė mirti nuo leukemijos. Bet tokia jau ta Džoana. Tą ir turėjau galvoje, kai sakiau, kad ji nėra labai simpatiška.

Liudovikas Braunas, pamanė Veksfordas. Gyveno Kingsmarke, manyčiau, arba jo apylinkėse. Mokėsi Kingsmarko vidurinėje, jaunas mirė, neturėtų būti sudėtinga surasti jo šeimą.

– Jūs mums labai padėjote, pone Dženingsai. Ačiū jums.

– Turbūt nesakysiu, kad man buvo labai malonu, ką? – vėl pažvelgęs į laikrodį jis baisiausiai susirūpino. – Dieve mano, po penkių minučių turiu būti namie. Taksas, manau, jei tik pavyks pasigauti.

Jis išbėgo. Lengvai šypsodamasi padavėja nužvelgė jį. Gal jis čia buvo su Virdžinija ir toji pateikė viešą savo savininkiškumo pavyzdį.

– Būna žmonių, – pasakė Burdenas, kai Veksfordas apmokėjo sąskaitą, – kurie visiškai neturi savisaugos instinkto. Kaip nuo vilko ant meškos.

– Jis silpnas ir jį traukia stiprios moterys. Jo nelaimei, kol kas jis išsirinko dvi tokias, kurių stiprybė piktavalė. Drįstu sakyti, kad jį galima įkalbėti padaryti bet ką: parduoti savo močiutę vergijon, praryti cianido. Vis dėlto, mūsų požiūriu, palyginti su visais kitais, kuriuos apklausėme tirdami šią bylą, jis yra tikra pažanga, ar ne? Pasakė mums įdomių dalykų.

10 skyrius

Automobilyje Burdenas užmigo, o Donaldsonas niekada neprašnekdavo, nebent į jį kreiptųsi ar jis jaustų pareigą įsikišti, taigi Veksfordas paniro į savo mintis, iš esmės susitelkdamas ties Silvija ir jų vakarykščiu susitikimu. Po vakarienės jiedu su Dora nuvažiavo į „Senąją kleboniją“ neva pažiūrėti, kaip jų dukra laikosi po to, ko liudininke tą rytą tapo „Užuovėjoje“. Duris atidarė Čepmenas, kurio jų vizitas, regis, visai nenudžiugino.

– Silvija neminėjo, kad jūsų laukia.

Dora buvo perspėjusi Veksfordą prikąsti liežuvį, todėl šis nepasakė nieko. Dora paklausė, kaip laikosi Silvija.

– Gerai. Kodėl turėtų būti kitaip?

Berniukus jie rado ruošiančius namų darbus vadinamajame šeimos kambaryje prie veikiančio, nors ir labai tyliai, televizoriaus, tame pačiame kambaryje, sprendžiant iš pusiau nugertos vyno taurės ant stalelio, įdubimo fotelio sėdynėje ir laikraščio „Radio Times“ ant ranktūrio, Čepmenas ilsėjosi prieš jiems atvykstant. Veksfordas, įkišęs galvą pro duris ir greitai visa tai nužvelgęs, pasisveikino su Robinu ir Benu ir nusekė paskui Dorą į virtuvę. Ten jie rado vakarienę ruošiančią Silviją, viename puode virė makaronai,

kitame – grybai ir pomidorai su žolelėmis, ant stalviršio buvo išdėliotos daržovės salotoms.

– Ką tik parėjau namo, – pasakė ji, tarytum jai būtų reikėję gintis ar teisintis. – Kalas ketino išvirti vakarienę, bet per televizorių pradėjo rodyti jam labai svarbią laidą, tai dabar jis padeda berniukams ruošti namų darbus.

Veksfordas ir vėl patylėjo – bent jau ta tema.

– O kaip tu laikaisi?

– Normaliai. Jau turėčiau būti pripratusi prie tokių dalykų. Esu pakankamai prisižiūrėjusi. Tik tiek, kad anksčiau nesu mačiusi paties užpuolimo, tiesiog apie juos išgirsdavau vėliau. Bet jaučiuosi normaliai, kas belieka. Gyvenimas tęsiasi.

Bet kuris vyru save vadinantis vyras – Veksfordas pats save nustebino, net mintyse pavartodamas tokį pasakymą, – bet kuris padorus vyras pasodintų ją, paduotų gėrimo, iškraustytų vaikus į kitą kambarį ir leistų jai išsikalbėti, pats klausydamas ir užjausdamas.

– Jau siaubingai vėlu vakarieniauti, bet niekaip negalėjau išeiti. Gal ko nors norėtumėt? Kokio gėrimo?

– Užvažiavome tik minutėlei, – raminamai pasakė Dora. – Jau keliausime.

Automobilyje, važiuojant namo, Veksfordas pasakė:

– Ar jis neturėtų neva būti Naujasis Vyras? Maniau, čia visa esmė. Kokios gi jame daugiau prasmės galėtų būti?

Ir Dora, paprastai tramdydavusi jo išsišokimus, šįkart su juo sutiko. Jis dažnai girdėdavo, kad moterį

prie vyro laiko ne jo išvaizda ar charakteris, bet jo seksualiniai gebėjimai, bet niekada tuo netikėjo. Juk seksas neabejotinai yra geras, jei tu myli kitą žmogų ar jis tave stipriai traukia. Priešingu atveju jis vyrą ir moterį paverčia automatais su mygtukais, kuriuos reikia spausti, ir jungikliais, kuriais reikia įjungti. Jis paklaustų, ką manąs Burdenas, jei tik jo tokie dalykai taip neglumintų. Be to, jis miega. Mąstydamas apie Silviją ir Čepmeną, apie Silvijos darbus ir apie Neilą, jis leido Burdenui pamiegoti dar dešimt minučių, o tada pažadino.

– Aš nemiegojau, – atsiliepė Burdenas it koks nukaršėlis iš savo klubo fotelio.

– Ne, tave ištiko katalepsinis transas. Kokia Kingsmarko vidurinės direktoriaus pavardė?

– Manęs neklauskit. Dženė turėtų žinoti.

– Taip, bet Dženės nėra. Neabejoju, kad ji darbe, būtent toje mokykloje.

Donaldsonas, nors į jį ir nesikreipta, pasakė:

– Dama Flora Greg, pone.

– *Dama*?

– Tikrai taip, – pasakė Burdenas. – Titulą gavo per Karalienės gimtadienio iškilmes.

– Už tai, kad susidorojo su netvarka mokykloje. Mano keturiolikametė dukra joje mokosi.

– Tuomet ji gana nauja, – pasakė Veksfordas. – Tas nutikimas su Džoana Troj buvo – kada? Prieš penkiolika metų. O kas dirbo prieš damą Florą?

Donaldsonas nežinojo.

– Kažkoks vyriškis, – pasakė Burdenas. – Leiskit pagalvoti. Jis direktoriavo, kai susipažinau su Džene,

o ji ten dėstė. Ji sakydavo, kad jis tinginys, tą ypač gerai prisimenu, tinginys ir kelia triukšmą dėl niekų. Imu prisiminti – Lokhartas, štai kokia jo pavardė. Brendonas Lokhartas.

– Nemanau, kad žinotum, kur galime jį rasti.

– Nemanote teisingai, kaip pasakytų Rodžeris Deidas. Bet luktelkit. Jau bus kokie penkeri ar šešeri metai, kai jis išėjo į pensiją ir jį pakeitė Flora Greg. Tada jam turėjo būti šešiasdešimt penkeri. Jau gali būti miręs.

– Tokių metų bet kuris mūsų jau galbūt bus miręs. Kur jis apsigyveno išėjęs į pensiją?

– Pasiliko mūsų apylinkėse, tą tiksliai žinau.

Veksfordas pasvarstė.

– Tai pas ką važiuosime pirmiau? Pas Lokhartą ar pas vargšo Liudoviko Brauno tėvus?

– Pirmiausia mums reikia rasti tėvus.

Dėl Lokharto buvo paprasčiau – jį iškart rado telefonų knygoje. Nepavydėtiną užduotį apskambinti visus penkiasdešimt aštuonis vietos telefonų knygoje įrašytus Braunus ir kaip galima švelniau ir taktiškiau paklausti, ar tik ne jų dvidešimt vienų metų sūnų pasiglemžė leukemija, Veksfordas paliko Lyn Fankurt. Kai jį su Bariu Vainu vežė į Kemelfordo gatvę Pomfrete, jis užsiminė, kad abu galimi nusikaltimai Džoanos Troj gyvenime susiję su mokykla. Pirma tas keturiolikamečio užpuolimas, o paskui toji tariama vagystė. Ar mokykla čia vaidina didelį vaidmenį? Ar tai tiesiog sutapimas?

Brendonas Lokhartas buvo našlys. Tą jis Veksfordui pranešė dar nepraėjus nė dviem minutėms, kai abu policininkai įžengė į namus. Galbūt taip jis tik

norėjo pasiaiškinti, kodėl gyvenąs vienas, nors ir kone šiurpą keliančiai tvarkingai ir steriliai. Jis gyveno nedideliame Viktorijos laikų name, kurį supo sodelis, vasarą galintis būti puikus kandidatas kalendoriui. Lokhartas nusivedė juos į idealiai tvarkingą svetainę, beveidį kambarį, kokių nuotraukos sekmadieninių laikraščių priedų viršeliuose reklamuoja nuvelkamus sofų užvalkalus. Instinktyviai Veksfordas suprato, kad arbatos pasiūlyta nebus. Jis atsargiai prisėdo ant gėlėto švarutėlaičio gobeleno. Vainas pritūpė ant kėdės stačia atkalte, kurios ranktūriai blizgėjo it stiklas.

– Taigi, mokykla, taip, – pasakė Lokhartas. – Mane pakeitė tokia moteris, žinote. Dažniausiai man nepatinka mūsų žodyno naujadarai, bet žodžiui „veržli" darau išimtį. Labai geras žodis „veržli". Jis puikiai apibūdina *Damą* Florą Greg. Koks farsas, ar ne, suteikti tą titulą tokiai moteriai kaip ji? Su ja susidūriau tik kartą, bet man ji pasirodė valdinga, mėgstanti pamokslauti, siaubinga kairuolė ir labai *veržli*. Bet dabar pasaulį juk valdo moterys, ar ne? Kaip jos *paveržė* mūsų mokyklas! Haldono Finčo mokykloje dabar irgi direktoriauja moteris, kiek girdėjau. Per neįtikimai trumpą laiką moterys viską užvaldė, jos *įsiveržė* į kiekvieną sritį, kuri joms anksčiau buvo uždrausta. Labai džiaugiuosi, kad pas mane atvyko *du* policininkai.

– Tada, pone Lokhartai, – pasakė Veksfordas, – galbūt neprieštarautumėt atsakyti į keletą klausimų apie porą jūsų buvusių mokinių, Džoaną Troj ir Liudoviką Brauną.

Lokhartas buvo mažas žmogelis, liesas ir žvitrus, rausvo ir jo amžiui lygaus veido, žilais plaukais, su-

šukuotais net lygiau už Ralfo Dženingso. Tačiau jam kalbant veidas persikreipdavo ir įsitempdavo ir tapdavo panašus į kaukolę.

– Taip džiaugiuosi girdėdamas jus vartojant tą žodį. Kalbu apie „mokinį“. Mielajai *damai* tikriausiai labiau patinka sakyti „studentas“, neabejoju.

O kaip Veksfordui magėjo jo paklausti, ar jis svarstęs pasiieškoti specialisto dėl savo paranojos. Žinoma, paklausti jis negalėjo.

– Džoana Troj, pone. Ir Liudovikas Braunas.

– Tai toji mergina, kuri žiauriai užpuolė tą berniuką, ar ne? Taip. Drabužinėje, jei gerai pamenu. Pasibaigus dramos grupės, kaip iš manęs tikėtasi vadinti dramos būrelį, užsiėmimui. Kiek žinau, paskui ji apkaltino jį per kažkokio spektaklio repeticiją padarius kažką, kas ją suerzino. Taip, prisimenu. Repetavo „Androklį ir liūtą“. Šitą veikalą mokyklų dramos būreliai labai mėgsta, turbūt labiausiai dėl tokio didelio būrio veikėjų.

– Jį gana smarkiai sužeidė, ar ne, nors kaulų ir nesulaužė?

– Pamušė abi akis. Jis buvo nusėtas mėlynių.

– Bet nei policijos, nei greitosios niekas nekvietė? Man sakė, kad viskas buvo užglaistyta.

Lokhartas atrodė kiek susinepatoginęs. Prieš atsakydamas susiraukė kaip chimera.

– Berniukas taip norėjo. Išsiuntėme kažką atvesti jo tėvų, hm, – motinos. Kiek pamenu, šeimoje kvepėjo skyrybomis. Šiais laikais tai įprasta, ar ne? Motina sutiko su savo sūnumi. Nekelkime triukšmo, pasakė ji.

Berniukui buvo tik keturiolika. Veksfordas pabandė prisiminti ką nors apie „Androklį ir liūtą“, bet jam iškilo tik senovės Romos ir laukiniams žvėrims suėsti metamų krikščionių vaizdas.

– Liudovikas tikriausiai vaidino masinėse scenose? Kokį vergą ar eilinį krikščionį?

– O taip, kažką panašaus. Man atrodo, ji kaltino jį pakišus koją ar parodžius liežuvį, kažkas panašaus. Tikrai žinau, kad tai buvo kažkoks menkniekis. Beje, jis mirė ne nuo leukemijos. Juk jūs kalbėjote apie leukemiją?

Veksfordas linktelėjo.

– Ne, ne, ne. Jis sirgo leukemija, tas tiesa, bet kontroliavo ją vienokiu ar kitokiu vaistu. Mano mieloji velionė žmona pažinojo to berniuko močiutę. Ji dirbo valytoja ar kažkokia kitokia tarnaite pas jos draugę. Žmona man pasakojo, ką toji draugė papasakojo jai. Ne, buvo taip, kad jis nukrito nuo kažkokios uolos ir užsimušė.

Vainas paklausė:

– Kur?

– Tuoj papasakosiu. Leiskit man baigti. Jo motina ir, na, turbūt patėvis. Bet jis galėjo būti ir ponios Braun meilužėlis, aš apie tokius dalykus nieko nežinau. Jiedu pasiėmė jį atostogų kažkur prie pietinio kranto, visai netoli nuo čia. Vieną popietę jis išėjo vienas pasivaikščioti ir nukrito nuo uolos. Iš tiesų labai tragiškas reikalas. Buvo pradėtas tyrimas, bet jokių įtartinų aplinkybių nenustatyta, kaip pasakytumėt jūs. Jis buvo silpnas, negalėjo toli nueiti, buvo padaryta prielaida, kad jis priėjęs per arti krašto ir apalpęs.

Veksfordas atsistojo.

– Ačiū, pone Lokhartai. Labai mums pagelbėjote.

– Girdėjau, kad Džoana Troj tapo mokytoja. Ar tai gali būti tiesa? Ji pati netinkamiausia moteris, kuriai būtų galima patikėti vaikus.

– Tai kurgi buvo Džoana Troj, kai Liudovikas Braunas atostogavo Istborne ar Heistingse, ar kur jie ten buvo?

Šį retorinį klausimą Veksfordas uždavė Burdenui, kai abu gėrė arbatą jo kabinete.

– Ir kaipgi mes ruošiamės tą sužinoti? – paklausė Burdenas. – Jau praėjo – kiek? – aštuoneri metai. Manau, tada ji dėstė Haldone Finče. Gyveno su Dženingsu, bet dar susimetę, nesusituokę. Nematau priežasties, kodėl ji nebūtų porai valandų nulėkus prie pietinės pakrantės. Kelias netolimas.

– Atrodo, yra abejonių dėl to, ką Braunas padarė, kad šitaip ją suerzino. Įžeidė jos motiną, sako Dženingsas. Pakišo koją ar parodė liežuvį, sako Lokhartas. Kuris teisus? Ar abu teisūs? Ar ji vis dar pažinojo Liudoviką Brauną? Ar kada išties jį pažinojo, nekalbant apie tą kažkokį įžeidimą ar patyčias per spektaklio repeticiją? Kai jie abu buvo paaugliai?

– Jei ji yra nusikaltėlė psichopatė, atsakymai į visus šiuos klausimus gali būti „taip".

– Neturime jokių įrodymų, kad ji tokia. Jei nenori dar vieno puodelio arbatos, keliaujame pas Braun. Lyn rado ją viename bute Stovertone, jos pavardė, nepaisant to meilužėlio, vis dar Braun.

– Nepaisant *ko*?

– Taip jį pavadino tas senas dinozauras Lokhartas.

Regis, Žaklinai Braun per skyrybas sekėsi kur kas prasčiau nei Džoanai Troj. Jos namai – pusė namo, kuris ir nepadalytas yra labai mažas, Rombo gatvėje, Stovertone. Priekinis langas išeina į vienpusę judrią gatvę. Per sieną, skiriančią butą nuo kaimynų, skverbėsi duslus bumbsėjimas, smarkus ritmas ir Eminemo balsas. Žaklina Braun padaužė į ją kumščiu ir garsas vos vos prislopo.

– Nežinau, kodėl ji užpuolė Liudą, – jos balsas buvo liūdnas ir pilkas, kaip ir išvaizda. Gyvenimas išsekino jos spalvas, džiaugsmą ir energiją, ir tai buvo matyti. – Kvailas vardas, ar ne? Taip norėjo jo tėvas. Ta mergaitė, Džoana, jis jos net nepažinojo, ji buvo daug vyresnė už jį. Na, daug vyresnė, kai esi paauglys. Anksčiau ji nieko nebuvo primušusi, ar bent jau taip sakė. O jis nieko daugiau nepadarė, tik jai bevaidinant nutaisė grimasą. Parodė liežuvį, nieko daugiau.

– Atsiprašau, kad turiu užduoti jums šituos klausimus, ponia Braun, – pasakė Veksfordas. – Stengsiuos, kad jie sukeltų jums kuo mažiau skausmo. 1993 metais jūs nusivežėte sūnų atostogų – kur?

– Mes kartu su partneriu jį vežėmės. Jo pavardė ponas Vilkinsas. Mintis buvo jo, jis visada toks geras. Važiavome į Istborną, apsistojome pas jo seserį.

Įsiterpė Burdenas.

– Ir nei jūs, nei Liudovikas po užpuolimo niekada daugiau nesusidūrėte su Džoana Troj?

– Ne, niekada. Kodėl turėtume? Po pietų Liudas dažniausiai eidavo pasivaikščioti. Daktaras sakė, kad

jam tai sveika. Dažniausiai su juo eidavo ir ponas Vilkinsas, bet tądien jam skaudėjo pėdą, beveik negalėjo ja priminti, nežinome ir niekada nesužinojome, dėl ko, bet rezultatas tas, kad jis negalėjo paeiti ir Liudas išėjo vienas. Dažniausiai jis grįždavo vėliausiai po dvidešimties minučių. O tąkart niekada nebesugrįžo.

Ant laiptų pasigirdo žingsniai, atsidarė durys ir įėjo kažkoks vyras. Žemas ir apvalus, su keletu pagurklių. Jį pristatė kaip „poną Vilkinsą". Veksfordas pasigailėjo, kad jo nemato Lokhartas. Pamatęs turbūt iškart liautųsi tokį neromantišką vyrą vadinti „meilužėliu".

– Kalbamės apie nelaimingą Liudoviko mirtį.

– Nagi nagi?

Pasirodžius partneriui, Žaklina Braun pagyvėjo. Dabar ji pakartojo, ką sakiusi anksčiau, tik kur kas linksmesniu balsu.

– Kvailas vardas, ar ne? Taip norėjo mano vyras.

– Norite sužinoti, iš kur jį ištraukė? – Vilkinsas atsisėdo ir paėmė Žaklinos ranką. – Jis skaitė vieną knygą, – jis prabilo taip, tarytum tai būtų itin retas paslaptingas užsiėmimas, lygintinas su kokiu tarakonų kolekcionavimu ar metaplazijų tyrinėjimu. – Knygą, kuri vadinasi „Rilingtono gatvė 10", ją parašė Liudovikas Kenedis, suprantat? Keistas dalykas, šitokis, pavadinti vienturtį sūnų knygos apie žudiką maniaką autoriaus garbei.

Linguodama galvą, Žaklina išspaudė vangią šypsenėlę.

– Vargšas Liudas. Bet gal tai ir buvo į gera. Ilgai gyvenęs jis vis tiek nebūtų, senatvės nesulauktų.

– Žmonės nesiliauja manęs stebinti, – pasakė Veksfordas, kai leidosi stačiais tamsiais laiptais.

– Ir aš nesiliauju, tai yra ir manęs nesiliauja. Turime pasimatyti su dar vienais tėvais, o gal ir berniuku. Tuo, iš kurio ji pavogė arba nepavogė dvidešimt svarų.

– Ne šiandien. Jis palauks. Man, kaip visada, reikia aplankyti Deidus. Jei nori, gali eiti drauge. O kartu, kadangi jau būsime ten, noriu užsukti pas tuos Holovėjus. Man jau seniai neduoda ramybės vienas dalykas, kažkas, ką pasakė berniuko motina, o jis neigia.

Rodžeris Deidas buvo namie. Jis atidarė duris, nieko nesakydamas, bet žiūrėdamas į juos taip, kaip žiūrima į porą paauglių, jau penktą kartą atėjusių susigrąžinti kamuolio. Katrina gulėjo, panardinusi veidą į pagalvėles.

– Kaip laikotės?

– O kaip tikitės? – paklausė Deidas. – Velniškai blogai, nuo nervų baigiam išprotėti.

– Aš nesinervinu, – pasigirdo duslus Katrinos balsas. – Man tai jau praeitas etapas. Aš *gedžiu*.

– Ar tu neužsičiaupsi, – pasakė Deidas.

– Pone Deidai, – tarė Veksfordas. – Mes mėginame atkurti to šeštadienio įvykius. Atrodo, kad po pietų jūsų sūnus buvo išėjęs vienas. Gal žinote, kur jis galėjo eiti?

– Iš kur man žinot? Turbūt į parduotuvę. Pasinaudodamas tuo, kad manęs nėra namie. Jei tik turi galimybę, vaikai visada eina į parduotuvę. Kai aš namie, tokios galimybės jie neturi, tą galiu jums garantuoti. Didesnį laiko švaistymą man sunku ir įsivaizduoti.

Veksfordas linktelėjo. Jam pasirodė, kad Burdenas kiek suglumo, nes vaikščioti po parduotuves yra vienas malonesnių jo laisvalaikio užsiėmimų. Jei Džailsas Deidas ėjo į parduotuves, ką gi jis pirko? Beveik neįmanoma pasakyti. Jis nežino, kurie daiktai jo kambaryje seni, nauji ar apynaujai, ir neabejoja, kad nežinos ir Deidas.

– Vienas jo draugas, Skotas Holovėjus, jūsų kaimyno sūnus, paliko jūsų atsakiklyje žinutę, o paskui dar porą kartų skambino, bet niekas neatsiliepė. Jis ruošėsi užeiti ir pasiimti Džailsą paklausyti naujų kompaktinių diskų. Ar jis dažnai pas jus lankosi?

Deidas atrodė įsiutęs.

– Maniau aiškiai pasakęs, kad pas mano vaikus svečiai lankosi retai, o pas kitus mano vaikai nevaikšto. Neturi tam laiko.

Staiga Katrina atsisėdo. Atrodo, ji pamiršo savo „geriausią ir brangiausią draugę" neseniai vadinusi žudike.

– Tai tiksliai padariau paslaugą Džoanai. Rekomendavau ją, kai Piteris ieškojo, kas galėtų Skotą mokyti prancūzų kalbos.

– Piteris? – paklausė Burdenas.

– Holovėjus, – atsakė Deidas. – Džailsui, nereikia nė sakyti, nereikėjo padėti mokytis prancūzų.

– Ir ji mokė jį?

– Kurį laiką, – Katrinos veide pasirodė piktdžiuga. – Man buvo taip gaila tų vargšų Holovėjų. Džoana sakė, kad Skotas beviltiškas.

Link durų juos palydėjo Deido įžeidinėjimai, kokie jie bergždi ir neprofesionalūs.

– Išties keista, – pasakė Veksfordas abiem beeinant tą penkiasdešimt jardų iki Holovėjų, – mane jo šnekos erzina kur kas mažiau nei daug švelnesni Kalumo Čepmeno pasikandžiojimai. Turbūt jos atrodo neatskiriama jo esybės dalis, taip kaip, – jis šelmiškai pridūrė, – apsipirkinėjimas ir dabinimasis – tavosios.

– Labai jums ačiū.

Holovėjų durų skambučio beveik nebuvo galima pasiekti, nes jį dengė raudonų puansetijų, žalių lapų ir auksinių kaspinų girlianda. Kalėdų puošmenomis jie smarkiai lenkė savo gatvės kaimynus. Apie lietos geležies belstuką sukosi bugienių vainikėlis, bet Burdenui pavyko po juo pakišti pirštus ir dukart pabelsti.

– Dievuliau, – ponia Holovėj atrodė supykusi. – Koks baisus garsas! – tarytum jie būtų ten pakabinę tas puansetijas. – Ar norite dar kartą pasimatyti su Skotu?

Berniukas lipo laiptais žemyn, palenkė galvą po amalo šakele, kuri, be abejo, kabojo, kad priviliotų bučiuotinus lankytojus*. Visi suėjo į svetainę, nukabinėtą blizgučiais ir žaisliukais kaip prekybos centro kalėdinių prekių skyrius.

– Argi ne gražu? – tarė ponia Holovėj. – Skotas su seserimis viską papuošė patys.

– Labai gražu, – atsakė Veksfordas. Juk jam tikrai nesivaideno, kad berniukas atrodė baisiai išsigandęs.

* Didžiosios Britanijos Kalėdų tradicija – ant durų staktos pakabinti amalo šakelę, po ja susitikę žmonės turi pasibučiuoti.

Jo rankos aiškiai drebėjo ir, norėdamas jas suvaldyti, jis prispaudė delnus prie kelių.

– Nagi, Skotai, nėra jokio reikalo jaudintis. Tau tereikia mums tiesiog pasakyti tiesą.

Įsiterpė Skoto motina.

– Ką, po galais, norite pasakyti? Žinoma, jis pasakys tiesą. Jis visada sako. Nė vienas mano vaikas nemeluoja.

Koks dorybės įsikūnijimas, pamanė Veksfordas, net daugiau, tiesiog antžmogiška būtybė. Nejau visi *visada* sako tiesą?

– Ar tą šeštadienio popietę buvai užėjęs pas Džailsą, Skotai? – Skotas papurtė galvą, o jo motina pratrūko:

– Jei pasakė, kad nebuvo, vadinasi, nebuvo, ir baigta.

– Nebuvau, – sušnibždėjo Skotas ir kur kas garsiau pakartojo: – Nebuvau.

Burdenas linktelėjo. Ir švelniai prabilo:

– Mes tiesiog bandome atkurti tos dienos įvykius Deidų namuose. Kas skambino, kas užėjo ir taip toliau. Jei būtum ten užėjęs, galbūt galėtum mums padėti, bet jei jau sakai, kad nebuvai...

– Nebuvau.

– Tikriausiai žinai, kad ponia Troj, Džoana Troj, taip pat dingusi. Ji buvo tavo prancūzų kalbos korepetitorė – ar tas žodis dar vartojamas?

– Skoto ir mano dukros Kerės, – ponia Holovėj aiškiai nusprendė, ir gana pateisinamai, kad į daugiau klausimų Skotas atsakyti nepajėgus. – Skotas su ja mokėsi tik tris pamokas, niekaip su ja nesutarė. Kerei

ji irgi nepatiko, – regis, ji nepatinka niekam, – bet iš tų pamokų ji šiokios tokios naudos gavo. Šiaip ar taip, egzaminą išlaikė.

Daugiau čia nebebuvo ką veikti.

– Žinau, kad berniukas meluoja, – pasakė Veksfordas abiem susėdus atgal į automobilį. – Tik įdomu, kodėl. Ir ko gi jis taip bijo? Dabar jau važiuosim namo. Šįvakar noriu visa tai apgalvoti ir pažiūrėti, gal man kils kokių protingų minčių, kur galėtų būti tas automobilis. Jis didžiausias kliuvinys mūsų tyrime. O mes, nors ir visos šalies tarnybos jo ieško, padarėme nedaug, kad sukurtume įtikimą versiją, kur jis gali būti.

– Girdėjome apie berniuką, nukritusį nuo uolos į jūrą. Gal jį tada nustūmė ji, o po kurio laiko gal lygiai taip nustūmė ir savo automobilį.

– Ne, pietų pakrantėje tikrai nenustūmė, – pasakė Veksfordas. – Tai tau ne vakarinis Škotijos krantas, kur su automobiliu gali privažiuoti prie paties krašto. Ar gali įsivaizduoti, kaip tą padaryti kažkur aplink Istborną? Aš pagalvosiu apie tai. Keliauju namo ir pagalvosiu. Pamėtėk mane, Džimai, gerai?

Tiesą sakant, labai sunku atsisėsti į krėslą, net jei namuose tylu ir net jei esi vienas, ir susitelkti ties viena konkrečia tema. Mėginusieji melstis ar medituoti yra patyrę, kad mintis blaško daug dalykų – žmogaus balsas už kambario sienų ar gatvėje, eismo ūžimas ar „musės zvimbimas“, kaip pasakė Džonas Donas. Veksfordas nemėgino melstis, tiesiog ieškojo problemos sprendimo, bet kai pasėdėjęs pusę valandos kartą snūstelėjo, dar vienąkart bandė susilaikyti

nenusnūdęs ir porą kartų pajuto mintis nuslenkant prie Silvijos ir naujų potvynių galimybės, jis pripažino savo nesėkmę. Išėjus ilgiau pasivaikščioti, būtų lengviau susikoncentruoti. Tačiau lijo, tai lengvas lietutis, tai rimtai prapliupdavo, ir tos lietaus užgaidos tapo dar viena jo minčių seką trikdančia aplinkybe. Daugiau idėjų, kas nutiko mėlynam Džordžo Trojaus keturių durų golfui, registracijos numeris LC02 YMY, po tokio pasėdėjimo jam nekilo.

Naktį jis sapnavo jį, paniro į vieną tų beprotiškų chaotiškų sapnų, kuriuose vyrauja keistos metamorfozės. Tas automobilis, vairuojamas tarytum ir vyro, važiavo priešais jį kažkokia magistrale, bet įvažiavęs į pakelės aikštelę ir sustojęs virto drambliu, stovinčiu ir ramiai žiaumojančiu obels lapus. Vairuotojas dingo. Veksfordui kilo mintis užlipti drambliui ant nugaros, bet tas ėmė keistis ir judėdamas virto Trojos arkliu tamsiai mėlynu žvilgančiu kėbulu, vienos iš keturių jo durelių jam bežiūrint atsidarė ir pro jas išlipo moteris su dviem vaikais. Nespėjęs įžiūrėti veidų, Veksfordas pabudo.

Tai nebuvo tas būdravimas, kai žinai greitai vėl panirsiąs į miegą. Jis gulėtų atmerktomis akimis mažiausiai valandą. Taigi atsikėlė, susirado Džordžo Bernardo Šo „Raštus“ ir atsivertė „Androklį ir liūtą“. Dabar kūrinys jam pasirodė pretenzingesnis – juk paskutiniąkart skaitytas prie trisdešimt penkerius metus, – visiškai atgyvenęs, o jausmai, kurie jį rašant gal ir atrodė stiprūs, jau išsivadėję. Veikale tik du moterų vaidmenys – Megera, Androklio žmona, ir Lavinija, gražioji krikščionė. Pastarąją Džoana Troj turbūt ir

vaidinusi. O ką galėjo vaidinti Liudovikas Braunas? Vienintelis berniuko vaidmuo – pasiuntinukas, kurio teksto tebuvo kokios penkios–septynios eilutės. Neabejotinai, tas ir buvo Liudoviko.

Kažkuriuo metu, turbūt kai Lavinija flirtavo su Kapitonu – tokia scena keturiolikos metų berniukus turėtų priversti krizenti, – jis nutaisė kvailą fizionomiją ir parodė liežuvį. O gal jis vaipėsi kurį nors kartą, kai jam teko kviesti į areną gladiatorių arba liūto auką? Ir už tai Džoana jį negailestingai sumušė? Iš kur atsirado toji istorija apie Džoanos motinos įžeidimus? Gana akivaizdu, kad tokia tik Džoanos versija, papasakota savo vyrui. Taip tas Liudoviko užpuolimas atrodė labiau pateisinamas. O iš tiesų jis nepadarė nieko daugiau, tik parodė liežuvį.

Veksfordas grįžo į lovą, užmigo ir pabudo septintą. Pirma mintis, atėjusi jam į galvą, buvo: automobilis yra kažkur privačiame sklype. Kokiame nors žemės sklype, didelės valdos parke ar miške, neprižiūrimoje kokios nors apleistos valdos teritorijoje. Tokioje vietoje, į kurią ilgais žiemos mėnesiais niekas nekelia kojos. Ji nuvarė automobilį ten ir paliko. Nes jame yra neišnaikinamų dalykų, dėmių, apgadinimų, inkriminuojančių įkalčių arba vaikų kūnai.

11 skyrius

Džordžas Trojus labai stengėsi atsakyti, bet nesėkmingai, nuo klausimo esmės jis nuklydo į įvairius šalutinius pasvarstymus. Pasileido pasakoti apie aplankytus valstybės paveldo saugomus objektus, nuostabius statinius, tokius kaip Klasvortas ir Blenheimas, kuriuos jis visuomet norėjęs pamatyti, bet neturėjęs laiko, apie Škotijos dykynę, kurioje jo tolimas pusbrolis, jau seniai miręs, buvo pašautas į kojį, kai neprotingai išėjo pasivaikščioti, kai tuo metu ten vyko medžioklė. Jo žmona, ne Vainas, galiausiai nutraukė jį žodžiais: „tai labai įdomu, mielasis, bet ne tai, kas seržantą dabar domina".

– O ta dykynė, – paklausė Vainas, – kurioje vaikščiojo jūsų pusbrolis, ar ji priklausė jo šeimai? Noriu paklausti, ar jos savininkas buvo jo pažįstamas ar giminaitis?

– Dievulėliau, ne, – atsakė Efė Troj, kuri aiškiai buvo tą istoriją girdėjusi anksčiau, tikriausiai ne vieną kartą. – Trojų šeima visai ne tos lygos. Tas pusbrolis gyveno Morkambe ir, šiaip ar taip, tai nutiko dvidešimt šeštaisiais metais.

Vainas nenustebo.

– Taigi, ar Džoana, – kadangi niekas neprieštaravo, jis ėmė ją vadinti Džoana, – pažįsta ką nors, kas turėtų didelę žemės valdą?

– Negalima sakyti „pažįsta“. Arčiausiai prie tokių žmonių ji buvo priėjusi, kai papildomai ruošė kandidatus valstybiniams egzaminams. Buvo viena tokia mergaitė, dabar neprisimenu jos pavardės, – atrodė, kad ponia Troj norėjo paprašyti vyro pagalbos, bet persigalvojo žinodama, koks bus rezultatas. – Nei tai Džiulija, nei tai Džiudit kažkokia. Džoanai ji nepatiko, sakė, kad baisiai nemandagi. Jos tėvai buvo Saltramo dvaro šeimininkai, tikriausiai ir dabar yra. Žinote tą didelį namą su beveik keturiasdešimties akrų teritorija, kuris prieš kokius dešimt ar dvidešimt metų buvo restauruotas? Forbio kelyje. Kokia gi jų pavardė?

– Grinvelai, – pasakė Vainas. Apieškant visas apylinkių valdas, buvo aplankytas ir Saltramo dvaras bei jo teritorija, Grinvelai taip pat apklausti. – Gal yra tokių vietų, kur Džoana mėgsta nueiti ar nuvažiuoti? Juk ji nebūtinai turi pažinoti šeimininkus ir nebūtinai šiose apylinkėse. Gal yra vietų, kur ji eidavusi pasivaikščioti, ten, kur esama visuomenei prieinamų pėsčiųjų takų?

– Ji nelabai mėgsta vaikščioti, – daugiau nebegalėdamas tylėti pasakė Džordžas Trojus. – Kartais praktikuoja greitąjį ėjimą ar, kaip dabar madinga sakyti, pabėgioja, kaip ten šitai vadinasi. Bet jau tikrai nei jinai, nei kas nors kitas netrauktų ilgiausią kelią, kad pabėgiotų privačios valdos takais. Ne, neįsivaizduoja-

ma, kad kas taip elgtųsi, tik ne tada, kai ir prie namų pakanka vietų palakstyti. Jei nori pagimnastikuoti, ji eina į sporto klubą, kaip dabar vadina gimnastikos sales. Džoana man sakė, kad žodis „gimnastika“ kilęs iš graikų kalbos ir maždaug reiškia „apsinuoginti“. Aišku, nesakau, kad ji ten apsinuogindavo, žinoma, ne. Džoana visuomet rengiasi padoriai, tiesą sakau, Efe? Esame matę ją su šortais, bet tik labai karštu oru, taip sakant, tikriausiai šortus ji maunasi ir į tą sporto salę. Bet kad ir kaip ji rengtųsi, nėra nė menkiausios abejonės, kad gimnastikuoja ji būtent ten, tame sporto klube.

Jam stabtelėjus atsikvėpti, staigiai įsiterpė Efė:

– Bijau, kad nelabai kuo galime padėti. Džoana gimė kaime ir ten praleido daugiausia laiko, bet negalėčiau pasakyti, kad ji mėgsta kaimą, tikrai ne. Tokie dalykai, kaip gamta, žemės ūkis ar augalai ir gyvūnai, jos, galima sakyti, nedomina.

– Juk pranešite mums, kai ją surasite, ar taip? – Džordžas Trojus, regis, liovėsi jaudintis dėl dukters, nes prabilo taip, tarytum Kingsmarko policija ir visos šalies tarnybos ieškotų autobuse palikto jo lietsargio. – Kai ji atsiras, kad ir kur dabar būtų. Mes norėtume žinoti.

– Galite neabejoti, pone, – stengdamasis kalbėti kiek įmanoma žvaliau, pasakė Vainas.

– Kaip gera žinoti, ar ne, Efe? Kaip smagu žinoti, kad jie mums apie viską praneš. Iš pradžių aš labai jaudinausi, mudu abu labai jaudinomės. Mano žmona jaudinosi ne mažiau už mane. Žinote, ji visai ne tokia,

kokią įsivaizduotumėte tipišką pamotę, tikrai ne. Kol mano vargšė mieloji pirmoji žmona buvo gyva, mes draugavome šeimomis, iš tiesų tai ji yra ir Džoanos krikštamotė. Krikštamotė ir pamotė, tai labai neįprasta kombinacija, kaip galvojate? Matote, Efė yra jai ir krikštamotė, ir pamotė. Vargšei Džoanai buvo tik šešiolika, kai mirė jos mama, baisus dalykas jaunai merginai, ji visai neteko pusiausvyros, jai buvo labai labai blogai, o aš niekuo padėti negalėjau. Viską padarė Efė. Efė atėjo tarsi angelas ir išgelbėjo Džoaną nuo visko, ji buvo jai motina, ir krikštamotė, ir pamotė, visos trys ji buvo jai, ir visai neperdedu sakydamas, kad būtent ji išgelbėjo Džoanai sveiką protą...

Sulig šiais žodžiais Bariui Vainui, kuris pasijuto tarytum trenktas per galvą kažko didelio ir sunkaus, išsijungė klausa. Jis sėdėjo, kaip tikriausiai parafrazuotų Veksfordas, tarytum paminklas kantrybei ir šypsojosi liejantis tai beprasmei tiradai, kol jį išvadavo Efė, pašokdama ant kojų ir pakartodama savo paskutinius žodžius: „Bijau, kad nelabai kuo galime padėti."

Ji palydėjo jį prie durų, stabtelėjo prieš atidarydama ir pasakė:

– Aš vis dar jaudinuosi. Ar yra dėl ko?

Vainas pasakė tiesą:

– Nežinau, ponia Troj. Tikrai nežinau.

Nė vienas dantistas nesikreipė pranešti, kad pas jį buvo apsilankiusi jauna moteris dėl nulūžusio danties vainikėlio. Veksfordas buvo įsitikinęs, jog atsiras

sakančių, kad ją matė ir tvarkė jos burną, net jei tų pacienčių tapatybė aiškiai ne ta. Bet negauta nė vieno pranešimo. Kadangi tai buvo taip neįprasta, jis net išsirinko pirmą pasitaikiusį policijos skyrių tolimame Škotijos regione ir paklausė vadovaujančio detektyvo, ar pareigūnai tikrai perspėję dantistus. Jokių abejonių, pranešta kiekvienam plačiai išsidriekusio regiono dantistui, visi iki vieno mielai sutikę padėti.

Jei nukrenta vainikėlis, nejau neskauda? Veksfordas nežinojo. Jis paskambino savo dantistui ir tas paaiškino, kad viskas priklauso nuo to, ant kokio danties tas vainikėlis buvo uždėtas. Neskaudėtų, jei vainikėlis ant danties su negyvu nervu arba ant implanto. Kalbant apie išvaizdą, nulūžusio danties nesimatytų, jei jis krūminis, o taip greičiausiai ir yra. Tačiau padėjęs ragelį, Veksfordas prisiminė, ką sakė Efė Troj: kad Džoana apsivilkusi dantis, nes manė, jog jie negražūs ir ją sendina...

Dabar tas dantis atrodytų dar negražiau. Jei ji nesilankė pas dantistą, tai kodėl? Gal kad jai išvaizda neberūpėjo, o danties neskaudėjo? O gal kad ji numanė juos perspėsiant dantistus ir nenorėjo į save atkreipti dėmesio? O gal dėl daug baisesnės priežasties?

Kol buvo apieškomos plačios Seivesburio ir Minfordo dvarų valdos, abi lengvai pasiekiamos nuo kelio, Veksfordas nužingsniavo į savo susitikimą Haldono Finčo mokykloje. Ji taip pat yra didelė vidurinė mokykla, bet visuotinai pripažinta – bent jau iki Filipos Sikorski atėjimo – kaip kur kas prestižiškesnė už senąją Kingsmarko grafystės vidurinę. Jei tik galėjai,

savo vaikus siuntei būtent į ją. Pasitaikydavo, kad tėvai, kuriems rūpėjo vaikų išsilavinimas, būtent dėl to persikraustydavo į Haldono Finčo mokyklai priklausančius rajonus. Džoana Troj aiškiai buvo puikiai išsilavinusi ir padariusi ypatingą įspūdį, kad tokia jauna ten gavo darbą.

Buvo paskutinė trimestro diena. Visa Haldono Finčo mokykla per pietus baigs darbą ir išsiskirstys Kalėdų atostogų. Nuo šiandien niekas nebesigrožės vestibiulyje ant nedidelės pakylos stovinčia kukliai baltai ir sidabru puošta Kalėdų egle. Iš lifto išėjo vyras, nepanašus nei į mokytoją, nei į tėvą, nei į mokyklos inspektorių, bet galintis būti bet kuris iš jų. Neaukštas, liesokas, smėlio spalvos plaukais, su džinsais ir rudu odiniu švarku. Veksfordą palydėjo viršun į mokyklos direktorės kabinetą. Ji visiškai neatitiko jo susikurto mokyklos vadovės stereotipo. Tamsiai raudonai lakuotais nagais, pasidažiusi tamsiai raudonu lūpdažiu, o jei jos sijono ir negalima pavadinti mini, tai jis vos siekė kelius. Labai šviesūs plaukai susukti garbanomis apie dailios formos galvą. Atrodė maždaug keturiasdešimties, aukšta ir liauna, kvepėjo kvepalais, kuriuos Veksfordas – jis gerai atskirdavo kvepalus – atpažino esant Lauros Biadžioti „Roma“. Kaip ir daugelio sėkmės lydimų naujojo amžiaus moterų, Filipos Sikorski išvaizda, būdas ir kalbos maniera labai skyrėsi nuo stereotipo.

– Be abejo, skaičiau apie Džoanos dingimą, vyriausiasis inspektoriau. Manau, norėsite manęs paklausti apie jos išėjimo iš darbo aplinkybes, – balsas,

kurį jis tikėjosi būsiant aristokratišką, skambėjo su stipriomis Lankašyro intonacijomis. Dar viena staigmena. – Beje, gal jums bus įdomu sužinoti, kad čia ką tik buvo atėjęs žmogus, pavarde Kolmanas. Sakėsi esąs privatus detektyvas. Žinoma, su juo pasimatyti negalėjau, nes buvau susitarusi su jumis.

– Manau, sutikau jį apačioje. Jo firmą pasamdė dingusių vaikų močiutė.

– Supratau. Turbūt norite, kad pereičiau prie Džoanos Troj. Tuo metu, kai ji išėjo, čia dirbau dar tik šešis mėnesius ir, nors tai buvo prieš penkerius metus, iki šiol negaliu atsigauti nuo to sukrėtimo.

– Kodėl, ponia Sikorski?

– Tai buvo taip *nebūtina*, – atsakė ji. – Ji nieko nepadarė. Tas kvailas berniūkštis viską įsivaizdavo, sukūrė ar nežinau ką. Nežinau kodėl. Kažkoks psichologas sakė, kad jis buvo ties nervinio protrūkio riba. Nesąmonė, tada pasakiau, netikiu aš jokiais nerviniais protrūkiais, – Veksfordas nuoširdžiai su ja sutiko, bet to nepasakė. – Manau, norėsite žinoti, kaip viskas buvo. Ar jau girdėjote Vimbornų versiją?

– Vimbornų?

– Ak, atleiskite. Jie Deimono tėvai. Jis – Deimonas Vimbornas. Dabar aišku, kad negirdėjote. Trumpai tariant, buvo taip. Džoana pavadavo susirgusį kūno kultūros mokytoją. Ji su moksleiviais buvo sporto aikštėje, mergaitės žaidė tinklinį, o berniukai, kokie aštuoni, tenisą. Buvo sujungtos dvi popietinės pamokos. Paskui ji sugrįžo su vaikais į drabužinę, bet ten užsibuvo ne ilgiau nei kelias minutes. Kitą dieną

pas mane atėjo baisiausiai įsiutę ponai Vimbornai ir papasakojo, kad Deimonas sakė, jog Džoana pavogė dvidešimties svarų banknotą iš jo kuprinės. Ta kabėjo ant jo kabliuko ir, kai jis atėjo į drabužinę su berniukais – visos mergaitės jau buvo ten, – panelė Troj kažką darė su jo kuprine. Buvo įkišusi į ją ranką, pasakė jis.

Taigi, buvo labai nesmagu. Aš apklausiau Deimoną, jis laikėsi savo istorijos. Sakė nesusigaudęs, kol negrįžęs namo. Paskui paieškojęs savo pinigų ir supratęs, kad jie dingo. Paklausiau jo, ką jis, po galais, sau manęs palikdamas drabužinėje kabėti kuprinę su dvidešimčia svarų, bet, savaime suprantama, esmė iš tiesų ne ta. Apklausiau ir ten buvusias mergaites, bet nė viena nieko nepastebėjusi. O paskui man teko paklausti Džoanos.

– Nemalonus uždavinys, – pasakė Veksfordas.

– Taip. Bet buvo gana keista. Tikėjausi, kad ji pasipiktins, negalės patikėti, bus šokiruota. Tačiau ji visiškai nenustebo. Ne, šitaip sakyti būtų netikslu. Atrodė, kad ji tai priėmė, na, taip, kaip priimtumėt, kad atsitiko kažkas blogo, bet to nutikimo tikimybė buvo didelė iš pat pradžių. Jums tikriausiai keista, kad, praėjus tiek laiko, aš viską taip gerai prisimenu, – Veksfordui pakračius galvą ji nusišypsojo. – Tiesiog prisimenu. Prisimenu visas tų pokalbių smulkmenas – tokį jie man padarė įspūdį. Džoana pasakė vieną labai keistą dalyką. Tiesiog negalėjau patikėti savo ausimis. Ji tarė: „Aš nevogiau jo pinigų, bet duosiu jam dvidešimt svarų, jei nuo to jis pasijus geriau." Kalbėjo absoliučiai ramiai, šaltu ir tvirtu

balsu. Paskui pridūrė: „Bet kuriuo atveju paduosiu prašymą išeiti. Gausite jį šiandien po pietų.“ Apie policiją ji nieko neužsiminė, neprašė manęs, kad jos nekviesčiau. Aš pasakiau: „Negaliu sulaikyti ponų Vimbornų, jei jie norėtų iškviesti policiją“, o ji atsakė: „Be abejo, negalite. Žinau.“

– Ir kas paskui?

– Vimbornai policijos nekvietė, manyčiau, žinote. Nežinau kodėl, bet spėju, kad apie savo brangųjį berniuką jie žinojo daugiau, nei išsidavė. Galbūt jis ir anksčiau yra žarstęsis panašiais nepagrįstais kaltinimais. Bet kaip ir sakau, nežinau. Džoana buvo nepalenkiama, jos perkalbėti nepavyko. Man buvo labai apmaudu. Ji puiki mokytoja ir manęs niekaip neapleidžia jausmas, kad tai didžiulis praradimas, kai sugebi mokyti, ir taip gerai kaip ji, gaila švaistyti tą talentą vertimams ir pamokoms internetu ar dar kam nors, kuo ji dabar užsiima.

Filipa Sikorski labai pagyvėjo. Jos veidas lengvai paraudo. Štai jums dar vienas žmogus, kuriam, regis, patiko Džoana Troj, moteris, kurią jos buvęs vyras apibūdino kaip nesimpatišką.

– Ar nuo to laiko palaikėte su ja ryšius? – paklausė Veksfordas.

– Keista, kad tokiomis aplinkybėmis klausiate. Mėginau palaikyti, bet ji nerodė entuziazmo. Man susidarė įspūdis, kad ji norėjo nutraukti visus ryšius su Haldono Finčo mokykla, palikti viską praeityje ir stengtis pamiršti. Beje, Deimonas išlaikė tik du valstybinius mokyklos baigimo egzaminus ir, kiek girdėjau apie jį paskutinį kartą, bastosi po pasaulį

dirbdamas atsitiktinius darbus, kad prasimaitintų, – ji nusišypsojo. – Tas incidentas drabužinėje, kad ir kas ten būtų atsitikę, nuo kuprinių jo aiškiai neatgrasė.

Dėkodamas jai ir išeidamas, Veksfordas ėmė svarstyti, ar bus daug naudos iš pokalbio su Vimbornų šeima, jei Deimonas, kuriam dabar jau dvidešimt dveji, kažkur toli išvažiavęs. Kita vertus, jo tėvai gali žinoti tiek pat kiek Deimonas ar net daugiau. Kam šešiolikamečiam berniukui apkaltinti mokytoją vagyste iš jo? Gal todėl, kad jis tikrai matė ar manė matęs ją rausiantis jo krepšyje. Tada kas privertė jį pakeisti nuomonę? O gal jos nematė ir žinojo nematęs, bet kažkodėl norėjo pridaryti jai nemalonumų ir taip įskaudinti. Ir vėlgi, kodėl vėliau pakeitė nuomonę? Ponia Vimborn ar jos vyras galbūt galės jam paaiškinti. Jų namai netoli mokyklos. Eidamas gatve, kur buvo jų namas, jis galvojo apie apsauginius ir gynybinius mechanizmus, kurie paprastai įsijungia, kai tėvas ar motina iškviečiami išklausyti kaltinimų jo ar jos vaikui. Ypač *jos* vaikui. Pajutusios grėsmę savo atžalai, moterys gali tapti tikros tigrės. Net ir protingiausios dažniausiai nesutinka nė su vienu, kuris sako, kad jų vaikas blogai elgiasi.

Rozmari Vimborn nebuvo iš tų protingiausių. Vos tik jam atsisėdus priešais ją labai mažoje ir netvarkingoje svetainėje ir pasakius, ko atėjęs, ji puolė rėksmingai neigti, kad Deimono elgesys buvęs ne itin pavyzdinis. Iš tiesų juk jis tiesiog suklydęs. Visi kartais klysta, tiesa? Jis manė matęs „tą moterį" vagiant jo pinigus. Buvęs toks prislėgtas, kad nežinojo, ką sakąs. Bet kai aptiko, kad dingo jo dvidešimt svarų...

Vargšeliui Deimonui dvidešimt svarų buvę dideli pinigai, visas kapitalas. Jie gyvenę neturtingai, nebuvę turtingi žmonės, pragyventi užtekdavę, bet tik tiek. Tuos pinigus Deimonas užsidirbęs pas ūkininką, šeštadieniais už prekystalio pardavinėdamas jo vaisius ir daržoves.

– Bet panelė Troj jų nevogė, ar ne, ponia Vimborn?

– Niekas jų nepavogė, kaip ir sakiau. Bet juk visi kartais klysta, tiesa? – toji moteris buvo tikrai barninga, aštrių bruožų, pirma laiko susiraukšlėjusiu veidu. – Ji labai neprotingai pasielgė, kad išėjo. Deimonas pripažino suklydęs. Ji baisi pasipūtėlė, va todėl taip ir padarė, ji apie save tokios geros nuomonės, kad tiesiog negalėjo susitaikyti, kad nekaltas berniukas padarė klaidą. Tiesiog ėmė ir išėjo iš piktumo.

– Ar Deimonui patiko panelė Troj?

– Patiko? Dėl ko čia dabar? Ji jam buvo tiesiog mokytoja. Nesakau, kad tikrasis kūno kultūros mokytojas jam nepatiko labiau. Šiaip ar taip, jis buvo vyras, jam nereikia, kad jį prižiūrėtų moteris, sakė Deimonas.

Veksfordas švelniai paklausė:

– Kur Deimonas galiausiai rado pinigus?

– Jie visąlaik buvo jo kuprinėje, sulankstyti ir įkišti į knygą kaip žymeklis.

Beprasmis vizitas, bevaisis pokalbis, grįždamas galvojo Veksfordas. Iki policijos skyriaus gana ilgas kelias, ir dabar jis niekaip negalėjo suprasti, kas jį apsėdo, kad išėjo pėsčiomis. Gal tai ir sveika, bet tuo metu jis nepagalvojo, kad pėsčiomis teks ir grįžti. Vėl pradėjo lyti, dabar jau nepaliaujamai.

„Kalėdinė akcija!“ – šaukė blyksinti neoninė iškaba per visą Kingsbruko tiltą. Anksčiau ten kabėdavo užrašas „Penkios kalėdinių pirkinių dienos“, bet šiais laikais visos dienos yra apsipirkimo akcijos. Ar ta iškaba jau seniai ten kabo, tik jis nepastebėjo? Kaip tikriausiai nepastebėjo ir išpuoštos Centrinės gatvės, įprastinių simbolių, angelų, eglių, varpelių, senukų su barzdomis ir juokingomis kepurėmis. Viskas tvieskė raudonomis, žaliomis ir baltomis šviesomis ir atrodė prastesnio skonio nei paprastai. Tik anksčiau ten nekabėjo plakatas su užrašu „Dingę iš namų“ ir dviem spalvotomis Džailso ir Sofi nuotraukomis po juo. Telefono numerio jis nepažino. Nevietinis, tikriausiai agentūros „Ieškom ir surandam“ įkurta speciali linija. Kažkodėl jį tai suerzino ir dar labiau padidino pyktį ant savęs už tai, kad dar nesugebėjęs nupirkti jokių dovanų. Ar iš jųdviejų su Dora tikimasi ko nors Kalumui Čepmenui? Jį apėmė įprastinė kalėdinė panika. Bet, tiesą sakant, dovaną jis turi nupirkti tik Dorai. Visais kitais pasirūpins ji, tikriausiai jau ir bus viską supirkusi ir, kaip visada, dailiai ir skoningai suvyniojusi. Jį nudiegė kaltės jausmas, jis tikėjosi, kad jai *patinka* rūpintis dovanomis, kad ji visus tuos metus neapsimetinėja.

Kino teatre rodomo filmo pavadinimas tiko tiesiog puikiai: „Ko nori moterys“. Regis, jos niekada nenori to, ką jis joms nuperka. Veksfordas užėjo į Kingsbruko universalinę, ėjo lėtai ir pastebėjo dar daugiau „Dingę iš namų“ plakatų, paskui suglumęs spoksojo į eiles drabužių, rankinių, kvailų mažmožių „moteriai, kuri turi viską“, į kvepalų buteliukus, pėdkelnes, absurdiš-

kus, gluminančius apatinius. Į pastarųjų parduotuvę jis ir užėjo. Prie prekystalio stovėjo Burdenas, kuris, regis, puikiai žinojo, ką pirkti.

– Bu, – pasakė Veksfordas, bet pasijuto geriau. Maikas tikrai *žinos*. Ko nori ar ką dėvi kitų žmonos, jis tikriausiai žinos daugiau nei pats Veksfordas. Su palengvėjimu atsiduseęs jis atsidavė į inspektoriaus rankas.

12 skyrius

Piterio Bakstono santuokos suvokimu, vyras ir žmona neturi būti tarsi surišti virve. Jis buvo vedęs ir anksčiau. Būtų netikslu sakyti, kad su pirmąja žmona jiedu gyveno atskirus gyvenimus, tačiau kiekvienas turėjo savų interesų ir pomėgių, dažnai išeidavo iš namų atskirai. Štai taip ir prasidėjo griūtis, pasakė Šarona, čia ir buvusi bėda. Jos įsitikinimai visai kitokie.

Vyrui reikia jos paramos ir patarimų, balso, nuolat šnibždančio į ausį išminties ir įžvalgos žodžius. Be jos jis pražūtų. Jai net nerūpėdavę, jei per kviestinę vakarienę jis sėdėdavęs šalia ko nors kito, jei tik jis neprisidirbdavo savo nediskretišku elgesiu ir kvailomis šnekomis. Negalima sakyti, kad ji pavydi ar net itin savininkiška. To neleido jos absoliutus pasitikėjimas savo išvaizda, seksualiniu patrauklumu ir asmenybe. Jos pačios akimis, ji privalėjo prižiūrėti Piterį kiekvieną dienos minutę, išskyrus tada, kai jis būdavęs Trafalgaro aikštėje, bet tuomet ji dažnai skambino. Jos valdžia jam glūdėjo jo priklausomybėje nuo jos, kurią ji iš esmės pati ir sukūrė. Ji nusprendė iš jo nulipdyti tokį vyrą, kokio ji norinti, ir vienintelė jos nesėkmė buvo nesugebėjimas sulaikyti jo nuo gėrimo.

Beveik vienintelė. Žmonių prigimtis tokia, kad ilgai būti kaliniais jie nenori. Piteris nenorėjo pabėgti nuo savo santuokos. Jis džiaugėsi ja ir didžiavosi savo žmona. Kai ji pagimdys du ar tris vaikus, savo valdingumą ir poreikį būti reikalinga sutelks ties jais. Jis nenorėjo pabėgti visam laikui, tik troško galimybės išsprūsti keletui valandų. Pabūti savimi, individu, ne vienu iš poros, ne puse organizmo, vadinamo santuoka, ir to troško tik labai trumpam.

Bėgo savaitgalis po savaitgalio. Šarona apsipirko Kalėdoms, o jis apipirko Šaroną. Neskaitant „didžiosios" dovanos, ji norėdavo, kad jis pakabintų jai kojinę gėrybių: kvepalų, brangių makiažo smulkmenų, aštuoniolikos karatų auksinį raktų pakabutį, perlų auskarus. Atrodė, kad jis visiškai pamiršo mėlynąjį automobilį karjere, tai, kas buvo jo viduje, ir smarvę. Apie jį jiedu visai nekalbėjo, nuo tada, kai tą sekmadienio popietę išvažiavo iš Pasingemo dvaro, nė vienas nepratarė nė žodžio apie jį. Be abejo, Šarona įtikėjo, kad jis nusprendė paklausyti jos patarimo ir, kaip ir ji, pamiršti tą automobilį, palikti jį ten, kur ir buvo, kol jį uždengs šakos, gervuogynai ir paparčiai, rūdys sugrauš kėbulą, o tai, kas yra jo viduje, supus ir išnyks, kol liks tik kaulai. Kol laikas sugers ir neutralizuos tą siaubingą smarvę.

Jis nepamiršo. Dabar apie tą automobilį jis galvojo kone visąlaik. Per susitikimus, konferencijas, apsipirkdamas Kalėdoms, peržiūrinėdamas naują produkciją, naršydamas internete ir pasirašinėdamas sutartis. Vienintelis būdas atsikratyti siaubingos vizijos, kad automobilis išsipūtė iki autobuso dydžio ir

užpildė visą karjerą ir kad smarvė sklido per kaimą lyg nuodingos dujos, buvo nuvažiuoti ten ir pačiam pasižiūrėti ir gal – gal – kažkaip tą sutvarkyti. Bet kaip tą padaryti, kad nesužinotų Šarona?

Juk, šiaip ar taip, jis yra viršininkas. Jei jis nenorėtų vidury savaitės vykti į konferenciją, niekas negalėtų jam papriekaištauti. Ir jau tikrai – nebent įvyktų tas gresiantis perėmimas – niekas negalėtų jo atleisti. Jam tereikia pasakyti, kad jis turįs kitą, svarbesnį, susitikimą. Bet Šarona skambintų. Per konferenciją padėjėja jo netrukdytų, nebent reikalas labai skubus, bet jo konferencijoje nebūtų, jis būtų pakeliui į magistralę M2. Jei Šarona paklaustų, kur yra tas kitas susitikimas, padėjėja galėtų atsakyti nežinanti, juk ji ir nežinotų, nes to susitikimo ir nebūtų, bet Šarona užtaisytų tikrą pragarą. Galiausiai reikalai pasisuko visai kita linkme, nei jis tikėjosi. Kaip paprastai. Jis pasakė savo žmonai susitinkantis su svarbiu investuotoju Beizingstoke ir nebūsiąs Londone didžiąją dalį ryto ir per pietus. Ji net nepaklausė, kas jis toks, ar jo telefono numerio. Dešimtą valandą ji tvarkėsi plaukus, o paskui ėjo į madų demonstravimą.

Jo firma ar tie, kuriems jis teikėsi pasakyti, išgirdo visai kitą istoriją. Laidotuvės Saryje. Jo vairuotojas ėmė gana primygtinai siūlytis jį nuvežti, kai Piteris pasakė, kad nei jo, nei bentlio nereikės, kad jis vairuosiąs pats. Tai buvo dar negirdėtas dalykas. Piteriui pasakius, kad jo nuosavą automobilį reikia pravėžinti, Antonijus pasisiūlė nuvažiuoti juo į Godlmingą. Įspaustas į kampą, jo darbdavys buvo priverstas nedrąsiai pasiaiškinti, kad jam norisi pabūti vienam ir pamąstyti.

Savo mersedese jis vienas nesėdėjo nuo tada, kai nusipirko jį prieš pusantrų metų. Iš pradžių būti vienam ir prie vairo buvo gana malonu, bet po kurio laiko, laukiant grūstyse dėl įvairių kliūčių ir kelio darbų, jam ėmė trūkti ko nors, su kuo galėtų pasikalbėti apie eismą, ko nors, kas jam pasakytų, kaip padėtis pablogėjusi nuo praeitų metų ir kad ji dėl to kaltinanti valdžią. Bet galiausiai magistralė priešais jį atsilaisvino, jis išsuko iš pagrindinio kelio, paskui ir iš šito ir gerokai prieš vidurdienį įsuko į dar siauresnį keliuką, vedantį į Pasingemo dvarą. Nors diena pasitaikė ir žvarboka, jis nuleido automobilio langą ir pauostė orą. Jokios smarvės, nieko. Nejau jis iš tiesų galvojo, kad ji bus? Čia? Žinoma, galvojo, baimė užtemdė jo dienas ir žiauriai persekiojo naktimis. Dabar, kadangi nesijautė smarvės, net ir pakilus prie namo vedančiu keliuku, jam nušvito viltis, viltis, kurią jis žinojo esant nelogišką, kad automobilis dingo, įsmuko į šlapią žemę ar buvo nutemptas į laukus. Jis net pusiau įtikino save viską įsivaizdavęs. Šiaip ar taip, daugiau niekas to automobilio nematė, visas tas siaubas kilo iš kažko, kas gali būti tiesiog haliucinacija...

Nors Piteris ir galėjo pasistatyti automobilį ten, kur keliukas suko į mišką, visgi privažiavo prie pat namo. Dabar, jau atvažiavęs čia, jis įsibaiminęs pajuto nenumaldomą norą atidėti karjero apžiūrą. Nes, žinoma, tai nebuvo nei haliucinacija, nei jis viską įsivaizdavo. Lėtai lipdamas iš automobilio Piteris pauostė orą. Jei jis dėl to automobilio nieko nedarys, būdamas čia nuolat uostys tą orą ir tas uostymas taps neatskiriamas nuo gyvenimo Pasingemo dvare. Atvažiuoji,

sustoji, uostai... Piteris persiavė batus į guminius botus ir ėmė eiti keliuku. Ir tada nutiko labai nesmagus dalykas. Jis buvo visai pamiršęs ūkininko daržinę laukuose ir štai dabar tas pats ūkininkas stovėjo ant jos stogo ir grandininiu pjūklu genėjo svyrančias medžių šakas. Jo išvengti buvo neįmanoma. Pamatęs Piterį, Rikas Mičelas kilstelėjo ranką ir šūktelėjo: „Seniai bematytas! Ar sveiks?“ Piteris palinksėjo ir vangiai mostelėjo. Keliuko vingyje dingęs ūkininkui iš akių, jis darsyk pakėlė galvą, giliai įkvėpė pro nosį, paskui dar sykį. Nieko. Jei automobilio tikrai ten nebus, jam teks apsilankyti pas psichiatrą, nes tai jau gana rimta. Jam už nugaros vėl subarškėjo ir užkaukė grandininis pjūklas.

Žinoma, kad jis buvo ten. Mažas, tamsiai mėlynas automobilis, apvirtęs ant šono, pro atvirą langą skleidžiantis siaubingą smarvę. Čia ją puikiai užuodė, o juk stovėjo net per dvidešimt pėdų viršum jo. Gal vertėtų truputį nusileisti, prieiti arčiau, *pažiūrėti vidun*?

Karjero šlaitai gana statūs, vien nedidelės nuošliaužos, išvagotos medžių šaknų, apaugusios gervuogynais ir sudžiūvusiais paparčiais, nusėtos nulūžusiomis šakomis. Tos šakos apgaulingos, palaikęs kokią šaknimi ir užlipęs, galėjai nučiuožti tiesiai žemyn. Piteris ėmė labai atsargiai leistis. Medžių šaknys apėjusios slidžiomis, šlapiomis samanomis. Kartą jis netyčia nusitvėrė nulūžusios šakos, kurią palaikė šaknimi. Paslydo ir išleido nei tai riksmą, nei tai keiksmą, tačiau tąkart nusitvėrė gyvos šaknies ir išsilaikė. Iš ten darsyk pažvelgė žemyn. Automobilio viduje pamatė

kažką mėlyno, kas galėtų būti džinsinis drabužis, ir dar jis pamatė ranką, blyškią ranką ilgais pirštais.

Gana. Arčiau jis nežengs nė žingsnio. Tai vienas tų vaikų. Jis ėmė kopti atgal. Kelias į viršų buvo lengvesnis nei žemyn. Dabar jis geriau žinojo, kur slypi duobės ir pavojai. Užlipęs viršun, jis pamėgino nusivalyti purvinas rankas į drėgną žolę, bet staigiai atitraukė pirštu palietęs trijų colių ilgio šliužą. Atsistojus ir pakėlus akis vaizdas jam atėmė kvapą. Nuo kelio atsišakojusiu takeliu jo link ėjo Rikas Mičelas.

– Ar sveiks? – iš tolo šūktelėjo Mičelas. Šita frazė buvo jo mėgstamiausia. – Girdėjau jūsų riksmą. Visas išsipurvinote.

Piteris mintyse nusikeikė dėl to nevalingo šūksnio. Žinojo, kad dabar jau viskas baigta. Daugiau jis nebegali apsimetinėti, kad ten apačioje nieko nėra. Artėdamas prie karjero krašto, Mičelas ėmė uostyti.

– Kas per smarvė?

Galiausiai apsivalęs, Piteris pasakė:

– Matote tą automobilį? Jame yra, tiksliau, manau, – du kūnai.

– Tai tie dingę vaikai, – Mičelą apėmė baiminga pagarba. Jis žingtelėjo žingsnį atgal, paskui dar du. – Kas privertė jus ten pažiūrėti? Gi čia nebuvot ištisas savaites, a ne? – ir pats atsakė į savo klausimą. – Tikriausiai kvapas. Gerai, kad čia atėjote. Visa laimė.

Piteris apsisuko ir ėmė eiti takeliu. Paskui jį patraukęs Mičelas ėmė klausinėti, ar jis gerai jaučiasi, ir paslaugiai žerti patarimus. Reikia paskambinti policijai. Tuoj pat su ja susisiekti. Ar jis turįs pasiėmęs mobilųjį telefoną? Jei ne, tai turi jis, Mičelas. Jis būsiąs

kartu, padėsiąs jam. Piteris pasakė verčiau skambinsiąs iš namo.

– Nenorėčiau jūsų gaišinti, – pasakė jis. – Pats susitvarkysiu. Jums tikrai neverta į tai veltis.

Mičelas papurtė galvą.

– Aš mielu noru. Nenorėčiau tokioj situacijoj palikt jūsų vieno.

Jis aiškiai alpo noru dalyvauti rutuliojantis tokiai dramai. Nepalyginsi su kasdieniu švaistymusi pjūklu. Neįtikėtina, bet įžengus į kelią, jis linksmai paklausė:

– Tai ką veiksit per Kalėdas? Gal su ponia Bakston atvažiuosit čia vienai kitai dienai ar planuojat pasilinksmint Londone?

Stengdamasis atsispirti norui pasakyti, kad dabar jam atrodo, jog į Šv. Jono Pasingemą jis nebenorėsiąs ir kojos kelti, Piteris atsakė, kad jie būsią Londone. Piteris įsistebeilijo į namą. Tas atrodė netvarkingas, neprižiūrėtas, net apleistas, taip, kaip ir atrodo namas, prie kurio niekas ištisomis savaitėmis neprieina, išskyrus valytoją, kuri nori kuo greičiau atlikti savo darbą ir keliauti namo. Nei Kalėdų eglės svetainės lange, nei šviesų, nors diena pasitaikė tamsi. Mičelui sekant iš paskos, Piteris užlipo dešine žemų laiptelių puse, atrakino visas tris laukujų durų spynas ir jiedu įžengė vidun.

Viduje šalta. Labai. Kas gi nutiko tam veiksmingam centriniam šildymui, nustatytam kasdien įsijungti devintą ryto ir išsijungti devintą vakaro?

– Maniau, kad šildymą laikote įjungtą, – pasakė Mičelas.

– Taip ir yra. Matyt, kažkas sugedo.

Rodydamas pavyzdį Mičelui, Piteris demonstratyviai nusiavė botus ant kilimėlio, bet ūkininkas, avėjęs sportbačius, dabar jau storai aplipusius purvu, nenusiavė. Nužirgliojo tiesiai per visą prieškambarį. Piteris stengėsi nežiūrėti į jo paliktus pėdsakus. Šitaip įspaustas į kampą jis suvokė, kad geriausia bus pranešti, ir baigta. Šaronai Kalėdos bus sugadintos, taip pat ir jam. Kodėl, prieš važiuodamas čionai, jis geriau apie tai nepagalvojo? Bet jis galvojo, ištisas savaites daugiau nieko ir neveikė, tik galvojo apie tą nelemtą automobilį, galvojo, negalėdamas galvoti apie kitus dalykus, kurie jo mintis užimtų kur kas naudingiau ir pelningiau. Jis pakėlė ragelį, suprato absoliučiai nežinąs vietos policijos telefono numerio ir pasisuko į savo pagalbininką.

– Nulis vienas, aštuoni devyni, du... – pradėjo Mičelas. Jis mokėjo jį atmintinai. Kurgi ne.

Atvažiavo pora uniformuotų pareigūnų, abu vyrai, ir paprašė Piterio parodyti jiems, kur yra automobilis. Seržantas pažinojo Riką Mičelą, buvo su juo labai draugingas, klausinėjo apie šeimą ir ką jis ketina veikti per Kalėdas. Nė vienam pareigūnui ūkininko dalyvavimas nepasirodė įkyrus. Kai Piteris parodė automobilį, jie pasiūlė jam grįžti į namus, idant „išvengtumėt tokio nemalonaus išgyvenimo pasikartojimo, pone“.

Piteris pajuto neturįs pasirinkimo. Atsisėdo prie stalo ledinėje virtuvėje ir paklausė savęs, ką būtų daręs, jei nebūtų pasirodęs Mičelas. Ogi nieko, dabar

pagalvojo jis, nieko. Būtų palikęs automobilį, kur tas buvęs, ir parvažiavęs namo. Po minutėlės ar dviejų jis atsistojo, įjungė orkaitę visu pajėgumu ir pravėrė jos dureles. Tai jam priminė jaunystę, kai gyveno viename kambaryje su „virtuvės zona“ ir dažnai įjungta orkaitė buvo vienintelis būdas pasišildyti. Vėl atsisėdęs jis pamėgino prisiskambinti Paulinai, o paskui centrinio šildymo meistrui. Abu įsijungę atsakiklius. Lyg tyčia pamiršęs savo paties šaknis, Piteris pagalvojo, kad reikalai šitoje šalyje krypsta bloga linkme, jei valytojos įsitaiso automobilius ir atsakiklius.

Praėjo visas pusvalandis, kol policija – ir Mičelas – sugrįžo atgal. Visi trys pakomentavo šaltį ir orkaitės įjungimą, bet nė vienam pareigūnui, regis, tai neatrodė priežastis Piteriui neužsilaikyti Pasingemo dvare neribotą laiką laukti skambučių ir dar daugiau policininkų.

– Man reikia grįžti į Londoną.

– Neabejoju, kad jums nebus kliūčių išvažiuoti šį vakarą, pone, – atsakė seržantas.

Jo padėjėjas pasakė, kad Piteriui bus puiki galimybė, „jei pasisektų“, susitvarkyti su šildymu.

– Norėčiau išvažiuoti dabar, – pakartojo Piteris.

– Deja, ne. Šitą bylą tirs kriminalinė policija. Labai tikėtina, kad patologas norės viską apžiūrėti, ee, vietoje. Paskui reikės atvežti įrangą automobiliui iškelti.

– O kas jame? – paklausė Piteris.

– Šiame etape to atskleisti negaliu, – atsakė seržantas.

Kai policija išvyko, tą patį klausimą jis uždavė Mičelui. Jam atrodė absurdiška, kad šitas landūnas

kaimynas galėtų daugiau už jį žinoti apie *jo žemėje* esantį automobilį su kūnais.

– Verčiau palikim tai policijai, gerai? – patenkinto savimi išraiška pamokomai pasakė Mičelas. – Čia tiesiog kaulai stingsta, a ne? Keliauju namo pietų. Gal galiu atsiųst žmoną atnešt jums ką suvalgyt? Kokią picą ar gabalą kišo?

– Nepražūsiu, – pro sukąstus dantis iškošė Piteris. Kaip ir dėl tų valytojų su atsakikliais, pasaulis aiškiai apsivertęs aukštyn kojom, kai tokie kaimiečiai ima valgyti picas ir kišus. – Nesirūpinkit.

– Ačiū už pagalbą, Rikai, – išeidamas tarė Mičelas. – Kai nieks nesako „ačiū", tenka pačiam sau padėkoti, ane?

Visos virtuvės grindys nupėduotos purvu. Kaip ir dauguma namų savininkų, kuriems sunku pasisamdyti darbininkų, Piteris nuolat baiminosi prarasti Pauliną. Likus dviem dienoms iki Kalėdų, ji tikrai nenorėtų valyti purvo. Jis beveik susiruošė klauptis keturpėsčias valyti pats. Ir būtų valęs, bet išgirdo skambančią mechanišką muzikėlę. Jo nervinė būklė buvo tokia, kad jis akimirką nesusivokė, kodėl jo virtuvėje dešimt po dvylikos kažkas groja „Sur le pont d'Avignon". Paskui susivokė ir iš švarko kišenės išsitraukė mobilųjį. Skambino Šarona.

– Kur tu buvai, Piteri? Visur apskambinau, tavo kontorą, kažkokią vietą, kur sakė tave būsiant. Sakė, kad išvažiavai į laidotuves. Kur tu esi?

Jis neatsakė.

– Ar tai svarbu, ee, brangioji?

– Priklausomai nuo to, ar nori, kad šaltukui paspaudus Pasingemo dvare užšaltų vamzdžiai. Paulina

paskambino pranešti, kad išsijungė šildymas ir ji niekaip negali jo įjungti. Kur tu *esi*?

Puiki proga. Jis galėtų pasakyti... Jo galvą užplūdo idėjos, ką jis galėtų pasakyti.

– Aš Gilforde. Klausyk, kodėl gi man nenulėkus į Pasingemą ir nepažiūrėjus, ką galima padaryti? Turiu vieną kitą laisvą valandą, – jis pasakysiąs smarvę buvus tokią, kad jam tekę pranešti policijai... – Gal man pavyktų pačiam sutvarkyti tą šildymą.

– Pažadėk man paskambinti, Piteri.

– Žinoma, paskambinsiu.

Jis turėjo atsargų gėrimų spintelėje ir, suvokdamas, kad traukia tiesiu keliu duobėn, tiesiai iš butelio susivertė nemažai gryno viskio. Paskui pakilo į viršų ir atidarė dureles, už kurių tūnojo katilas. Dangtelis pakeltas, mygtukas paspaustas, liepsna užsidegė ir liko degti, taigi šildymas vėl veikia. Tokie dalykai ir pradžiugina žmogų, kuriam ilgai tenka įrodinėti, kad jis nusipelnęs mokslo laipsnio dujų inžinerijos srityje. Supukšėjo ir suburbuliavo radiatoriai ir name ėmė šilti. Šaronai jis dar neskambinsiąs. Verčiau tegu jau mano, kad su sistema jis prasikrapštė kelias valandas. Leidžiantis žemyn vienu metu suskambo ir durų skambutis, ir telefonas. Pirmiau atsiliepsiąs telefonu. Skambino Vainu prisistatęs vyras iš Kingsmarko kriminalinių tyrimų tarnybos.

– Palaukite truputį, – pasakė Piteris.

Prie durų stovėjo du uniformuoti policijos pareigūnai. Jų automobilyje priešais namą sėdėjo žilas vyras smėlio spalvos paltu.

– Atvyko lordas Tremletas, pone.

Susierzinęs Piteris iškošė:

– Kas, po velnių, tas lordas Tremletas?

– Patologas. Jis atvažiavo vietoje ištirti kūno.

– Norite pasakyti *kūnų*, taip?

– To tikrai negaliu pasakyti, pone.

Gal galėtų pasakyti tas skambintojas. Piteris jo paklausė, bet tas neatsakė.

– Norėtume su jumis susitikti, pone Bakstonai. Kaip galima skubiau.

13 skyrius

Kai Burdenas su Bariu Vainu atvažiavo į Pasingemo dvarą, patologas jau buvo išvykęs, bet automobilis vis dar gulėjo ten, kur Piteris Bakstonas sakėsi jį aptikęs. Nusikaltimo vietos tyrėjai jau buvo viską išsimatavę ir paėmę mėginius, o pirštų atspaudų komanda dar dirbo. Paskui juos keliuku važiavo vilkikas su kranu, paruoštas ištraukti golfą ir tai, kas jo viduje, iš karjero, o už jo – automobilis, vairuojamas Paulinos Pirson vyro Tedo, kuriam nugara ir gydytojo draudimai kažkaip pasimiršo. Buvo pusė šešių, jau sutemę, bet į įvykio vietą atvežė galingus žibintus, kurie tarp medžių sustatyti ryškiai nušvietė mišką. Ant apžėlusio keliuko krašto stovėjo du automobiliai ir furgonas.

Vieniša lauko lempa apšvietė Burdenui namo fasadą, prie portiko ir laukujų durų vedančius neaukštus laiptus ir du automobilius kieme – solidų mersedesą ir prašmatnų porše. Švietė kelių kambarių langai. Vainas paspaudė skambutį, duris atidarė įspūdingo grožio, kokių dvidešimt septynerių metų moteris. Ji toli gražu neatrodė nudžiugusi juos matydama. Visgi, pamanė Burdenas, visų kosmetikos ir aprangos reikalų ekspertas, tas kasdienės natūralios išvaizdos įvaizdis – jokio akivaizdaus makiažo ir papuošalų, netvarkingai sušiaušti beveik balti plaukai, mėlyni

džinsai, baltas megztinis – aiškiai buvo sukurtas būtent jiems arba įvykio vietos tyrėjams.

– Mano vyras svetainėje, – pasigirdo vieninteliai žodžiai, kuriuos moteris pratarė per kurį laiką. Ji atidarė dvivėres duris ir įžengė pirma jų.

Piteris Bakstonas buvo trisdešimt devynerių, bet atrodė penkiolika metų vyresnis. Veido oda nykiai pilkšvai raudona. Jis vienas tų vyrų, kurie, būdami labai liesi, siaurų pečių ir plonų kojų, turi pilvuką kaip prie jų prikabintą pagalvėlę maišelyje. Tokie, be to, susiduria su problema, ar tą pilvuką išversti virš kelnių diržo, ar bandyti sukišti po juo. Bakstonas buvo pasirinkęs pirmąjį variantą. Jis sėdėjo fotelyje, ant mažo stalelio šalia pasistatęs gėrimo, panašaus į viskį su vandeniu. Kambarys pilnas tokių mažų stalelių rantytais krašteliais ir su lempomis, spintelių ir komodukių, dar pora šezlongų, užuolaidos, pūstos ir raukiniuotos. Įspūdis, tarytum jį būtų apstatęs nuo nervinio išsekimo atsigaunantis interjero dizaineris.

– Kada aš galėsiu grįžti į Londoną? – paklausė Piteris Bakstonas.

Burdenas apie jį šį bei tą žinojo – kur gyvena ir ką veikia.

– Vyriausiasis inspektorius Veksfordas nori su jumis rytoj susitikti, pone Bakstonai...

– Čia?

– Galite atvykti į Kingsmarko policiją, jei jums patogiau.

– Aišku, kad ne. Noriu grįžti į Londoną. Juk Kalėdos. Mums su Šarona – kalbu apie žmoną – reikia pasiruošti Kalėdoms. Ji buvo labai maloni ir atvažiavo

šią popietę čia manęs paremti, bet dabar jau norim vykti namo.

– Kodėl gi jums nepapasakojus man apie tai, kaip savo valdoje aptikote tą automobilį. Kaip suprantu, atvykote čia šįryt. Nes neveikė jūsų centrinis šildymas, tiesa?

Piteriui dar nespėjus atsakyti, atsidarė durys ir įėjo moteris, o paskui ją – apkūnokas vyras, kuris, pamatęs visą kompaniją, įrėmė ranką sau į juosmenį. Moteris atrodė tvirta, tiesi, vidutinio amžiaus ir, sprendžiant iš ką tik padarytos šukuosenos ir suvarstomų aulinukų, galėtų būti aktorė, kokioje nors kaimiškoje muilo operoje vaidinanti ūkininko žmoną. Ji užvertė lavina žodžių.

– Atleiskite, kad šitaip įsiveržėme, ponia Bakston, bet pamaniau, kad netrukdysiu jūsų skambindama į duris, nes turiu raktą. Kaime išgirdau apie jūsų rūpestėlį, žinote, kaip sklinda tos kaimiečių paskalos, ir pamaniau, kad jums gali prireikti kokios pagalbos. Matau, šildymas vėl veikia. Ar, tiksliau, juntu. Šilta ir malonu, ar ne? O šiaip tai lauke darosi šalta, nenustebčiau, jei per Kalėdas pasnigtų. Oi, vaje, atsiprašau, nesusipratau, kad turite svečių.

– Čia policijos pareigūnai, – pasakė Bakstonas šaltu kaip tas oras balsu.

– Tada prisėsiu trumpam, jei neprieštarausite. Gal galėsiu kuo padėti. Tu sėsk ant tos kietos kėdės, Tedai, turi galvoti apie savo nugarą.

Bakstonas akivaizdžiai vos nepaliepė jiems išeiti. Jis mėgino pagauti žmonos žvilgsnį, bet ji užsispyrusiai suko galvą į šoną.

– Taigi minėjote, pone Bakstonai, – pasakė Burdenas, – atvažiavęs sutvarkyti centrinio šildymo, – kažkas Bakstono veide rodė, kad reikalai krypsta bloga linkme. Žmogus buvo sunerimęs labiau nei turėtų. – Kelintą valandą atvykote?

Klausimas kaip pirštu į akį.

– Nežinau. Neprisimenu.

Šarona Bakston galiausiai prabilo.

– Ne, Piteri, prisimeni. Leisk atgaivinti tavo atmintį. Pirmą kartą bandžiau tave surasti kontoroje kiek po dešimtos. Skambinau iš mobiliojo, kai buvau pas kirpėją, tu jau buvai išvykęs. Man pasakė, kad išvažiavai pats vienas, užuot paėmęs Antonijų. Norėjau pasakyti tau, kad Džeksonas pakvietė mus vakarienės sausio dvidešimt septintąją. Paskui ruošiausi apžiūrėti naująją Amerigo kolekciją, bet iš pradžių parvažiavau namo, o tada Paulina man paskambino pranešti apie šildymo problemą.

Nutaikęs progą, Vainas pasakė:

– Bet jūs jau žinojote apie tą šildymą, pone Bakstonai, nes tokia ir buvo jūsų priežastis čia atvykti.

– Ne, nežinojo, – Paulina Pirson griebė savo progą. – Jis negalėjo žinoti. Aš pati nežinojau, kol neatėjau apsitvarkyti ir nuvalyti dulkių. Tas buvo apie pusę vienuoliktos. Vis mėginau prisiskambinti poniai Bakston ir pranešti, bet ji tikriausiai buvo išėjusi. Pamaniau, kad turėtų grįžti namo pietauti, todėl nesilioviau skambinti ir galiausiai kiek po vienuolikos su ja susisiekiau.

– Jau seniai buvai išvažiavęs, mielasis. Nejau neprisimeni? O kai pagaliau tave pagavau, tu buvai ne čia. Tu buvai Gilforde. Taip sakei.

Įdomu, pamanė Vainas. Labai įdomu. Piteris Bakstonas pats atvairavo į Pasingemo dvarą, apsieidamas be vairuotojo, tai jam nebūdinga, ir pasinaudojo centrinio šildymo gedimu, kad pateisintų savo vizitą. Tai koks gi buvo jo tikrasis tikslas? Gal kaip nors susijęs su moterimi? Įmanoma, bet, Vaino gautais duomenimis, jis vedęs mažiau nei trejus metus, o Šarona Bakston labai graži. Be to, apie ją jis kalbėjo ir į ją žiūrėjo susižavėjęs, kone garbindamas. Ir ką jis galėjęs veikti Gilforde? Palik tai dabar ramybėje, pamanė sau Vainas. Verčiau pamąstyk. Ir dar – kas, po velnių, tas Amerigas ir ką jis kolekcionuoja?

– Taigi nuėjote į mišką, – pasakė Burdenas. – Kodėl? – jis pažvelgė į savo pasiruoštus užrašus. – Netoliese ūkininkaujantis ponas Mičelas pasakė vietinei policijai apie vienuoliktą sutikęs jus prie karjero. Jūs papasakojote jam apie automobilį ir, hm, kvapas buvęs labai stiprus. Jis parėjęs su jumis į namą ir davęs jums artimiausio policijos skyriaus telefono numerį. Ar taip buvo? Bet kas paskatino jus eiti į mišką?

– Iš čia kvapo užuosti negalėjote, – pridūrė Vainas.

Įsiterpė Paulina Pirson.

– Tikrai ne. Mano uoslė tiesiog puiki, ar ne, Tedai? Buvau čia anksčiau ir nieko neužuodžiau. Ačiū Dievui. Nuo jos gali pilvas subloguoti, ar ne?

– Bjauri, – atsakė Tedas. – Labai bjauri.

– Jei į mišką jus paskatino eiti ne smarvė, tai kas tuomet?

– Klausykit, žmonės, radau tą nelemtą automobilį ir jums pranešiau. Koks skirtumas, kaip ar kodėl?

– Mes kalbame apie įtartiną mirtį, pone, – atsakė Burdenas. – Visos aplinkybės gali būti itin svarbios.

– Tik ne man. Niekas man nieko nesako. Net nežinau, kiek žmonių buvo tame automobilyje. Nežinau, ar tai tie vaikai ir ta su jais buvusi moteris. Man niekas nieko nepasako.

– Kad daug ir nėra ką sakyti, – tarė Vainas. – Automobilyje rasto kūno tapatybė dar nenustatyta.

– Ką dar norit sužinoti? – Piteris Bakstonas ištiesė ranką paimti stiklo, susivokė, kad jis tuščias, ir ilgesingai pažvelgė į žmoną.

Jos reakcija pralinksmino Burdeną.

– Ne, mielasis, – tvirtai pasakė ji, – daugiau ne. Dar ne. Tuoj užplikysiu tau puodelį gardžios arbatėlės, – ji pasuko savo galvą, puikią kaip gėlės žiedas ant kotelio, į policininkus. – Tikiuosi, ilgai netruksite. Mano vyrui reikėtų eiti anksti gulti. Jis patyrė šoką.

Buvo dešimt po šešių.

– Aš užplikysiu arbatos, ponia Bakston, – tarė Paulina, – kai pareigūnai išeis.

– Kada pastarąjį kartą buvote Pasingemo dvare? – šįkart Burdenas kreipėsi į žmoną.

Jai staiga ėmus dvejoti, Burdenas nusprendė, kad į šį klausimą ji nelabai nori atsakyti.

– Taip iš karto atsakyti negalėčiau. Prieš keletą savaičių. Kada gi čia buvome, mielasis? Gal paskutinį lapkričio arba pirmą gruodžio savaitgalį. Kažkas panašaus. Žinote, žiemą čia ne pati linksmiausia vieta.

Šie žodžiai įskaudino Pauliną Pirson, čionykštę, savo nepasitenkinimą ji pademonstravo suspausdama lūpas ir pakeldama pečius. Tedas garsiai šniurkštelėjo.

Bakstonams pasiseks, jei gaus tą savo arbatą, pamanė Burdenas, kuris ir pats būtų mielai jos išgėręs.

– Ar į Gilfordą nuvažiavote jau po to, kai karjere radote automobilį, pone Bakstonai? – Vainas pažvelgė į savo užrašus. – Ne visai suvokiu įvykių seką. Automobilį suradote apie vienuoliktą, vietinei policijai paskambinote maždaug penkiolika po vienuolikos, pareigūnai čia atvažiavo kiek prieš dvylika, pakalbėjo su jumis ir patraukė į mišką su ponu Mičelu. Dešimt po dvylikos ponia Bakston paskambino jums į mobiliųjį, jūs buvote Gilforde. Bet aš paskambinau jums šitų namų telefonu dvidešimt po dvylikos ir jūs atsiliepėte.

Burdeno lūpos sutrūkčiojo. Jis nutaisė rimtą veidą.

– Kaip jūs sugebate vienu metu būti dviejose vietose? Turbūt toks gebėjimas itin naudingas.

Piteris Bakstonas pažvelgė į savo žmoną ir šįsyk jų akys susitiko.

– Mano žmona suklydo. Aš apskritai nesakiau esantis Gilforde. Man nėra ko ten važiuoti.

– Bet jums buvo ko važiuoti čia? Ar jūs tikrai suklydote, ponia Bakston?

Nepatenkinta ta atsakė:

– Taip išeina.

– Gerai, – Burdenas atsistojo. – Manau, kad tuo ir baigsime. Vyriausiasis inspektorius Veksfordas norės ryte jus apklausti. Ar dešimtą valandą jums būtų patogu?

– Noriu važiuoti namo, – pasakė Piteris Bakstonas lyg vaikas pirmą dieną mokykloje.

– Neabejotinai galėsite – po to, kai vyriausiasis inspektorius su jumis pasikalbės.

Lauke, mašinoje, Burdenas ėmė juoktis. Vainas irgi. Kai Pirsonai nusileido laiptais ir susėdo į automobilį, jiedu vis dar juokėsi. Paulina juos piktai nužvelgė ir kažką suburbėjo savo vyrui.

– Man nederėtų juoktis, – pasakė Burdenas. – Dievai žino, ką jis čia darė. Dabar, kai jie liko vieni, išmušė akistatos valanda.

– Dieviškoji Šarona yra labai graži pažiūrėti, – pasakė Vainas.

– Faktas. Drįstu teigti, kad jis atleis jai už palaidą liežuvį ar už tai, kad išsidavė. Keista, kad jie geriau nepasiruošė prieš mums čia prisigaunant, ar ne?

– Manau, kad ji buvo ką tik įėjusi. Jie nespėjo.

Žibintai išvežti, vilkikas su kranu irgi, o kad jų čia būta, matėsi tik iš automobilio žibintų apšviestų dvigubų provėžų minkštame keliuko grunte.

– Kas atpažins kūną? – paklausė Vainas.

– Dievai žino. Kad ir kam tektų, užduotis itin nesmagi. Jo lordiškoji šviesybė linkęs manyti, kad jis ten prabuvo kokį mėnesį. Tikėtina, kad nuo to savaitgalio, kai Deidai buvo Paryžiuje. Vaizdas tikrai nebus malonus.

Pernelyg nemalonus tėvui matyti, nusprendė Veksfordas. Nes kūnas tikriausiai Džoanos Troj. Jie laikė ją nusikaltėle, prielaida gana protinga, vis dėlto ji yra auka ir, visai galimas daiktas, kad dingę vaikai taip pat tapo aukomis. Ieškant jų kūnų, Pasingemo dvaro valda ir visa ją supanti atvira vietovė turi būti apieškota. O Tremletas, savo ruožtu, šįryt pradės skrodimą. Gal tapatybę galėtų nustatyti jos dantistas, kurį dar

reikia surasti? Gal jis pažiūrėtų, ar jai tinka nulūžęs vainikėlis? Paskui, jei pavyktų kaip nors sutvarkyti jos veidą, sugrąžinti jam žmogišką pavidalą, galbūt galima paprašyti pamotės atpažinti? Veksfordą nukrėtė šiurpas.

Puiki Kalėdų dovana – pamatyti yrantį vienintelės tavo vyro dukters veidą. Gal kaip nors būtų galima to išvengti. Nuo ko ji mirė? Pasak Tremleto, iš pirmo žvilgsnio sunku pasakyti. Jokių aiškių žaizdų nėra. Pasiėmęs Vainą – jie tikrai nešokinės iš džiaugsmo vėl mane pamatę, nusišiepė tas, – Veksfordas buvo nuvežtas į Pasingemo dvarą dešimtai valandai ir atvyko kaip tik, kai Piteris Bakstonas nešė lagaminą laukan, į atvirą poršė bagažinę.

– Tikitės greitai išvykti, pone Bakstonai? – paklausė Vainas.

– Sakėte, kad galėsiu važiuoti namo, kai tik pakalbėsiu su kuo ten reikia.

– Vyriausiasis inspektorius Veksfordas. O dėl išvykimo dar pažiūrėsime, – su žmonėmis būdamas, kaip ir Dievas, šališkas, Veksfordas į jį mąsliai pažvelgė. – Ar galime užeiti vidun?

Bakstonas truktelėjo pečiais, paskui linktelėjo. Jie nusekė paskui jį. „Dieviškosios Šaronos“, kaip ją pavadino Baris Vainas, niekur nesimatė. Pernelyg ankstyvas laikas prabangiai moteriai, nusprendė Veksfordas. Jie suėjo į nedidelį kambarėlį su odiniais krėslais, rašomuoju stalu ir keliomis knygomis, tokiomis, kurios, nors ir dailiais spaustiniais viršeliais, atrodo tuščiavidurės, tarytum už tų paauksuotų odinių fasadų nebūtų lapų. Pro langą matėsi Pasingemo

dvaro miškas. Stipriai krūptelėjęs, Piteris Bakstonas pašoko, kai iš atžalyno plasnodamas ir kudakuodamas pakilo fazanas.

– Taigi, pone Bakstonai, kada jūs tą automobilį karjere pamatėte *pirmą sykį*? – Veksfordas griebėsi intuicijos ir Burdeno bei Vaino pasakojimo. Ir buvo apdovanotas ryškiu Bakstono veidą užkaitinusiu raudoniu.

– Vakar ryte. Negi jie jums nesakė?

– *Jie* man sakė tai, ką pasakėte jūs. Tačiau jie man nepasakė, nes ir nežinojo, kodėl jūs čia vakar atvažiavote. Ne todėl, kad su jūsų šildymu buvo kažkas negerai, jūs to nežinojote. Savo Londono kontoroje jūs pasakėte ponui Antonijui Beliniui važiuojąs į laidotuves Godlminge. Jūsų žmona, atrodo, mano, kad kai jums prisiskambino, buvote Gilforde.

– Ji jau pasakė, kad suklydo.

– Ar ponas Belinis irgi suklydo? Kai inspektorius Burdenas vakar devintą vakaro jam paskambino į namus, jis neabejojo gerai jus supratęs.

Piteris Bakstonas dėjosi nekantriai atsidūstantis.

– Kodėl tai turėtų būti svarbu? Atvažiavau čia. Į nuosavus namus. Ar čia yra kas nors neįprasta? Į niekieno valdą neįsibroviau ir neįsilaužiau. *Čia yra mano namai.* Turiu visas teises čia būti. Miške radau automobilį ir pranešiau policijai. Kas negerai?

– Iš pirmo žvilgsnio nieko. Skamba itin visuomeniškai. Bet kada tą automobilį karjere pamatėte *pirmą* kartą? Kada čia buvote pastarąjį sykį? Ar tik ne tą šeštadienio, gruodžio antrosios, savaitgalį, beveik prieš tris savaites?

– Nesuprantu jūsų insinuacijų, – Bakstonas pašoko ant kojų ir parodė į langą. – Ką visi tie žmonės veikia mano valdoje? Kas jie tokie? Ko jie ieško?

– Visų pirma, jie ne jūsų valdoje. Jie pono Mičelo valdoje. Jie policijos pareigūnai ir sąžiningi visuomenės nariai, padedantys policijai ieškoti dviejų dingusių vaikų. Mes norėtume apieškoti ir jūsų valdą. Neabejoju, kad dėl to neprieštarausite.

– Va šito tai nežinau, – pasakė Bakstonas. – Visai nežinau. Štai mano žmona. Mūsų nuomonė vienoda. Mus piktina tai, kad turime čia būti, norime važiuoti namo.

Tokio tipo moterys kaip Šarona Bakston Veksfordui niekada nebuvo patrauklios, jis priklausė tai vyrų klasei, kurie žavisi švelnesnių bruožų, tamsesnėmis, gyvybingesnėmis moterimis smėlio laikrodžio formos figūromis, bet jos grožį jam teko pripažinti. Ne tokia suniurusi ir niekinanti mina jį išryškintų dar labiau. Užuot ištarusi „labas rytas“, „sveiki“ ar nors „labas“, ji prabilo tokiu balsu ir akcentu, kurie prašyte prašėsi, bet negavo tokios pačios šlifavimo ir poliravimo procedūros kaip jos veidas ir kūnas.

– Mes jums čia nereikalingi. Turime reikalų Londone. Dabar Kalėdos, ar jūs nepastebėjote?

Veksfordas nekreipė į ją dėmesio. Jis pasakė jos vyrui:

– Ačiū už sutikimą. Paieška yra labai svarbi, o ją atliekantys žmonės jūsų valdoje elgsis kaip įmanoma atsargiau.

– Nedaviau jokio sutikimo. Ir neduosiu. Nebent leisite mums išvažiuoti. Mainai būtų sąžiningi, ar ne?

Leiskite mums grįžti į Londoną ir dėl manęs galite raustis nors ir iki Naujųjų.

Savo užrašus vartęs Veksfordas garsiai užtrenkė bloknotą. Jam užsinorėjo, parafrazuojant „Alisą Veidrodžio karalystėje“, pasakyti: „policininkai niekada nesidera“. Bet tepasakė:

– Tada man teks kreiptis orderio. Neturiu galių priversti jus pasilikti čia, bet, manau, turėčiau priminti jums, kad kliudymas policijai atlikti tyrimą yra nusikalstamas.

– Mes pasiliksime, – pasakė Šarona Bakston. – Tačiau norėtume, kad būtų užfiksuota, jog nesutikome su paieška ar jūsų buvimu čia.

Skrodime dalyvavo Burdenas. Stebėtina, bet kaip tokio skrupulingo skonio ir išpuoselėtos išvaizdos žmogus, skrodimo vaizdams jis buvo abejingas. Apatiškai stebėjo su tokia veido išraiška, kaip kitas sėdėtų per televizorių žiūrėdamas serialą apie ligoninės priimamąjį. Veksfordas, kuris jautėsi kitaip, tačiau per ilgus metus buvo pripratęs tuos jausmus slėpti, atvyko, kai viskas buvo beveik baigta. Hilaris, lordas Tremletas, kurio makabriškas humoro jausmas gavus tą titulą tik paaštrėjo, dabar aiškino, kaip reikėtų aptaisyti tuos kaulus ir „nupiešti veidą“ giminaičių labui. Jį, regis, itin pralinksmino prie tokių vaizdų nepratęs palyginti dantų su savo turimais duomenimis ir pamėginti pritaikyti vainikėlį užėjęs dantistas, kuris, prieš pažvelgdamas į lavono burną, žiauktelėjo ir paprašė stiklinės vandens.

– Bet čia ji, – pasakė Burdenas, beširdiškumu vargšui dantistui nenusileidęs Tremletui. – Čia Džoana Troj.

– Bet vis tiek pakviesiu Efę Troj atpažinti, – pasakė Veksfordas, prisiminęs praeityje kartais neteisingai nustatytas tapatybes. – Ji normali moteris, be to, lordas Tremletas patvarkė veidą. Tai nuo ko gi ji mirė?

Tremletas ėmė mautis nuo rankų pirštines.

– Nuo smūgio į galvą. Mirtis turėjo būti staigi. Jai galėjo suduoti su pirmu po ranka pasitaikiusiu objektu, kokiu buku daiktu, bet manau, kad ne. Pirmenybę teikčiau kritimui trenkiant galvą į ką nors kietą, gal grindis, bet ne į minkštą žemę. Tik ne toje jūsiškėje žymiojoje giraitėje, ten ji neužsimuštų, greičiau jau būtų įsiurbta kaip tame liūne iš „Baskervilių šuns".

– Ar ji galėjo mirti automobilyje? – paklausė Veksfordas. – Turiu galvoje, kai automobilis ritosi nuo karjero krašto, ji trenkėsi galva į priekinį stiklą tokia jėga, kuri galėjo ją pribaigti?

– Jūsų žmonės galės jums daugiau apie tai pasakyti. Apie žymes ant stiklo ir panašiai. Bet aš abejoju. Abejočiau, ar ji apskritai vairavo tą automobilį. Labai abejočiau. Baisiausiai pikta, kad neturėjau progos apžiūrėti jos anksčiau, dabar ji mirusi jau mėnesį.

– Būtumėt turėjęs, jei būtų mano valia, – pasakė Veksfordas. Bet to pajaco dėka... – Ar dėl to kritimo arba smūgio jai nulūžo danties vainikėlis?

– Iš kur man žinoti? Aš ne ortodontas. Aš tik eilinis mėsininkas. Gal ir nulūžo. Sunku pasakyti. Daugiau nieko blogo jai nenutiko, nėščia ji irgi nebuvo. Viską

gausite surašyta atitinkama kalba, kurios nesuprasite nė žodžio, kai parašysiu savo ataskaitą.

– Negaliu pakęsti šito žmogaus, – pasakė Burdenas jiedviem sugrįžus į Veksfordo kabinetą. – Duokit man tą kitą – kuo jis vardu? Mavrikijevas – ir būsiu laimingas.

– Ne tu vienas. Ką ji veikė Pasingemo dvaro miške, Maikai, kodėl ji ten buvo? Po to, kai tas kvailys Bakstonas bandė sudaryti su manimi sandorį, kiek pasivaikščiojau po mišką. Pačiam jo vidury yra didžiulė labai graži – na, bus graži pavasarį – atvira erdvė, supama medžių, bet daugiau nėra nieko, tik karjeras ir dar daugiau medžių. Jei ji nevairavo, tai kas vairavo? Ir kur yra Džailsas ir Sofi Deidai?

– Paieška vykdoma visu pajėgumu. O apie pietus gausime tą orderį apieškoti Bakstono valdas.

– Kai jau ims temti. Džiaugiuosi, kad nepaleidau to Bakstono, laikysiu jį ir per Kalėdas, o jei galėsiu, ir iki Naujųjų. Šiaip nesu piktybinis, bet šitą mielai pasodinčiau.

– Dieviškajai Šaronai teks nuriedėti iki artimiausio prekybos centro ir nusipirkti sau šaldytą kalakutą, – pasakė Burdenas, – ir kalėdinį pudingą pakutyje *ir* viską išsikepti pačiai.

– Jei būčiau religingas, pasakyčiau: Dievas nesiduoda išjuokiamas.

Tą popietę pradėjo snigti. Pirmas sniegas Kingsmarke ir į rytus nuo jo per septynerius metus. Pusę keturių paieška Riko Mičelo žemėje sustabdė ir visi – ieškotojai, Kento ir Vidurio Sasekso policija ir Šv. Jono Pasingemo gyventojai – sugužėjo į didžiulę

Mičelų namo virtuvę. Rikas puolė visus džiuginti dideliais puodeliais arbatos (su šlakeliu viskio), ką tik iškeptomis bandelėmis ir keksu bei pagiežingu pasakojimu, kaip aną rytą su juo elgėsi Piteris Bakstonas. Tikrų tikriausia istorija apie snobo miesčionio nedėkingumą ir panieką sąžiningam kaimo ūkininkui. Jei Bakstonas manąs, kad jis, Rikas, parduosiąs jam nors rėželį savosios žemės, jam teksią nusivilti. Kalbant apie Šaroną, anot ponios Mičel, stambios moters aptemptomis kelnėmis ir šokiruojančiai rožiniu treningu, tai toji esanti „purvinų purviniausia prasčiokė", sėdinti su Bakstonu tik dėl pinigų. Tai santuokai ji duodanti dar metus, daugiausia.

Jiems išvažiavus, vis dar snigo, sutemose pasaulis baltai švytėjo, paslėpdamas bet kokius kūnus ar naujus iškastus kapus. Per vakarą, pasak meteorologo, pranešančio orus per dešimtos valandos žinias, prisnigo 12,7 centimetro sniego. Šitokį skaičių galėjo suprasti tik jaunesni nei šešiolikos šalies gyventojai. Veksfordas pažiūrėjo žinyne, kad tai yra penki coliai. Jis palaukė, kol Dora nuėjo gulti, ir suvyniojo jai nupirktus kvepalus, jos keturių anūkų, dviejų berniukų ir dviejų mergaičių, nuotrauką sidabriniuose rėmeliuose ir rausvą šilkinį švarką, kuris, Burdeno pažadu, tikrai tiks. Dovanų pakavimas nebuvo jam prie širdies, taigi ir rezultatas išėjo nekoks. Kai užlipo į viršų, Dora jau miegojo. Jis paslėpė dovanas savo spintos gale ir atsigulė, bet kurį laiką negalėjo užmigti svarstydamas, ar atėjus atodrėkiui vėl neprasidės potvynis.

Džordžo Trojaus automobilis davė puikų informacijos derlių. Visas vidus nusėtas pirštų atspaudų, daugiausia Džoanos. Bet jei tektų remtis pirštų atspaudais nustatant, kas vairavo, išeitų, kad niekas, nes nieko nerasta nei ant vairo, nei ant automatinės pavarų svirties, nei ant priekinio stiklo. Viskas švariausiai nuvalyta. Viduje netvarka, ant užpakalinės sėdynės knygos, knygos ir popieriai ant grindų, vienose užpakalinėse durelėse pusiau nugertas butelis vandens, susukti degalinės kvitai už benziną. Daiktinėje – tamsūs akiniai, pora tušinukų, bloknotėlių, šukos ir du į popierėlius suvynioti ledinukai. Ant užpakalinės sėdynės buvo Džoanos plaukų, kiti tikriausiai priklausė Džordžui Trojui ir jo žmonai. Automobilio priekyje ant grindų rastas tamsiai rudas plaukas, sveikas, *jaunas* plaukas, galėjęs iškristi iš Sofi Deid galvos. Jis išsiųstas į laboratoriją palyginimui su plaukais iš jos šepečio atlikti.

Bagažinėje – kelioninis krepšys, nedidelis, tamsiai mėlynas, su baltais inicialais DRT ant šono. Jame – švarūs juodi džinsai, švarūs balti trumparankoviai marškinėliai, švarios baltos apatinės kelnaitės su liemenėle, pilkos kojinės, pilkas vilnonis megztinis ir dvi panešiotos liemenėlės, dvejos panešiotos apatinės kelnaitės, dvi poros panešiotų kojinių „Marks and Spencer's" plastikiniame maišelyje. Krepšio dugne gulėjusioje kosmetinėje buvo dantų šepetėlis, skardinėlė kūdikių pudros, pakutis šampūno ir purškiamas buteliukas itin brangaus tualetinio vandens – Dioro „Forever and Ever". Tualetinis vanduo nustebino Veksfordą. Tokio daikto jis tikrai nesitikėjo rasti, labiau jį būtų nustebinęs tik prabangus vakarinis drabužis.

Džoanos vilkėti drabužiai irgi uždavė mįslę. Kojos apautos juodais sportbačiais, bet daugiau ant kūno nebuvo nieko, tik beveik kelius siekiantys žydri marškinėliai, bet ir tie skirti labai stambiam vyrui. Nei apatinių, nei kojinių. Jei ji ir buvo pasipuršusi „Forever and Ever", jokių kvapo pėdsakų nebeliko.

Efė Troj apsilankė morge likus dviem dienoms iki Kalėdų ir atpažino kūną esant jos podukros, Džoanos Reičelės Troj. Tai ji padarė ramiai, nekrūpčiodama ir nedrebėdama, bet, kai nusisuko ir veidą vėl uždengė, buvo labai išblyškusi. Veksfordas lydėjo ją namo į Miško gatvę ir praleido pusvalandį su gedinčiu tėvu. Akivaizdu, kad Džordžui Trojui nė nebuvo toptelėję, kad jo dukrai galėtų nutikti kažkas taip rimtai kraupaus, pats blogiausias dalykas. Jis to net nebuvo svarstęs. Viskas jai bus gerai, ji protinga mergina, žino, ką daro. Iš pradžių jis nepatikėjo, paskui buvo sukrėstas be žodžių, tiesiogine prasme be žodžių, nes siaubas tiesiog išdžiovino jam taip būdingus žodžių fontanus ir upes. Jis galėjo tik spoksoti į Veksfordą, išsižiojęs, kratydamas galvą. Žmona mėgino jį tam parengti, bet jos perspėjimus jis suprato kaip pranešimą, kad Džoana patekusi į kažkokią bėdą su teisėtvarka ar išvyko iš šalies dėl kažkokių įtartinų priežasčių. Jis sau net minties neleido, kad ji galėtų būti mirusi, ir dar smurtine mirtimi, ir šita naujiena jį tiesiog sugniuždė.

Pamanęs, kad jį palieka geriausiose rankose, kokios tik gali būti, ir paaiškinęs Efei Troj, kokią jiedu su vyru gali gauti psichologinę ir kitokią pagalbą, nors pats mažai tuo tikėjo, jis išvyko. Dabar pas Deidus,

Lindhersto keliu į viršų, pro namus, kurių kiemuose tujos nukabinėtos spalvotomis lempelėmis, languose stovi Kalėdų eglutės, pro stiklą šmėkščioja popierinės girliandos, angelai ir prakartėlės. „Antrimo“ languose tuščia, nė švieselės šį apniukusį tamsų rytą. Jam reikės pranešti Deidams, kad vis dar nežinoma, kur yra jų sūnus ir dukra, nors Džoanos Troj kūnas rastas. Tačiau tai, kad naujienų nėra, yra geresnė naujiena, kur kas geresnė nei ta, kurią teko pranešti Džoanos tėvui.

Jie apibėrė jį klausimais, Katrina maldaujamai, Rodžeris šiurkščiai. Tokio kaip Rodžerio užduoto klausimo, kodėl policija pasistengė surasti Džoaną Troj, bet ne jo vaikus, Veksfordas panašiomis aplinkybėmis nebuvo girdėjęs. Jis nenorėjo akcentuoti, kad paieška Šv. Jono Pasingeme tęsiama, nes tai skambėtų, tarytum jie ieškotų kūnų, aišku, jie ir ieškojo, tačiau jam teko tai pasakyti ir pravirkdyti Katriną. Jai apsiašarojus ir išėjus iš kambario, pasitaikė proga, kurios jis negalėjo praleisti, taigi jis susiėmė laukdamas neišvengiamos paskui prasidėsiančios audros. Ir tiesiai šviesiai rėžė:

– Ar kada nors turėjote priežasčių manyti, kad Džoana Troj buvo jus įsimylėjusi?

– *Ką*?

„Ką“ yra lengviausias atsakymas, pamanė Veksfordas.

– Girdėjote mane, pone Deidai. Ar turėjote? Ar jus patį ji nors kiek domino? Ar traukė?

Deidas užriaumojo it liūtas, pačių žodžių nebuvo galima suprasti, jis visiškai nepajėgė artikuliuoti. Iš virtuvės sklido Katrinos kūkčiojimas.

– Geros dienos, – pasakė Veksfordas ir kiek švelniau pridūrė: – Greitai vėl norėsiu su jumis pasikalbėti.

Kūčių vakarą dar daugiau prisnigo ir vaikų paieška buvo laikinai sustabdyta. Kol kas jų nerasta nė ženklo, jokio pėdsako, kuris leistų spėti, kur jie galėtų būti.

Tądien vėliau laboratorija pranešė Veksfordui, kad plaukas ne Sofi Deid, o kurio nors kito nežinomo vaiko. Jis ėmė svarstyti, kodėl nusikaltėlis į bagažinę įmetė Džoanos Troj krepšį, bet nepaėmė nieko vaikams.

14 skyrius

Kalėdų dieną Veksfordas ir jo pareigūnai susilaikė nuo vizitų, ne tiek dėl noro patiems ramiai atšvęsti, bet greičiau dėl jausmo, kad tokie veiksmai būtų nederami, per tokias šventes piktinantys, net jei jie trukdytų Trojus ir Deidus. Jam pačiam Kalėdos niekuomet neteikė didelio malonumo, kalėdinis sniegas tuo labiau nedžiugino. Bet džiugino Dorą, užklotas žvilgantis jų sodas, regis, įkvėpė ją visiems tiems neišvengiamiems darbams – ruošti valgį, dengti stalą ir ieškoti, kur padėti daiktus.

– Negaliu pakęsti, kaip jis viską uždengia, – pasakė Veksfordas. – Tu kalbi apie sniego užklotą, o būtent jo aš ir nemėgstu. Atrodo, kad viskas užmigdoma tam – tam laikui.

– Kuriam laikui? Apie ką tu čia šneki?

– Ai, nežinau. Man nepatinka tas žiemos miegas, tas sąstingis, visi visų reikalai sustoja.

– Tavo reikalai neturėtų sustoti, – pasakė Dora. – Dabar tau reikėtų užsiimti tokiais reikalais, kaip antai: atkimšti raudonojo vyno butelį, kad pakvėpuotų, sužiūrėti, kad turėtume užtektinai ledo, – ak, ir dar – sudėliok likerio taureles, jei po vakarienės kas norėtų abrikosų likerio ar „Cointreau“.

Tie „kas“, galintys panorėti likerio – Silvija su Kalumu ir Šeila su Polu. Abi atvažiuos su vaikais („Būk geras, mielasis, patikrink apelsinų sultis ir kolą“, – pasakė Dora) – Silvija su Benu bei Robinu ir Šeila su Amulet bei naująja dukra Anuška, daugumai žmonių Ame ir Ane.

– Ar turi dovaną Čepmenui?

– Kalui, Redžai. Tau teks prie to priprasti. Taip, aišku, turiu.

Užuominą, kad ji turėtų paruošti Bakstonams Kalėdų vakarienę, Paulina Pirson palaikė absurdu.

– Nerasite žmogaus, kuris to imtųsi, ponia Bakston. Tik ne per Kalėdas. Juk visi ruošis savo vakarienę, ar ne? Mano močiutės dienomis buvo kitaip, bet tie laikai, kai žmonės viską atidėdavo, kad patarnautų ponams, jau praėjo. Aišku, nesakau, kad ir tų ponų belikę, tik ne mūsų neklasinėje visuomenėje, ir ačiū Dievui už tai. Tą paukštuką, kurį nusipirkote, jums vertėtų gerai atitirpinti, palaikyti bent jau dvidešimt keturias valandas, bet tiek jūs neturite. Paliksit nors kiek ledo viduje, ir gausit kokią salmoneliozę ar dar blogiau. Viena mano tetulės pažįstama atgulė iš pusiau atitirpinto kalakuto gavusi tą bacilą, kurią moterys leidžia sau į veidus – kaip ji vadinasi? Botkažkokia.

Tai, kad Šarona nemoka gaminti, Piteriui, galima sakyti, buvo netikėta. Jis dar nebuvo atitrūkęs nuo savo šaknų taip toli, kaip pats galvojo, ir vis dar manė, kad visos moterys, savaime suprantama, sugeba paruošti paprastus pietus ar vakarienę, kad tai įaugę joms į kraują, užprogramuota genuose. Šarona

nesugebėjo. Netekusi vilties, ji stebėjo, kaip ledas lėtai šliaužia kalakutu, ir galiausiai paklausė Piterio, kodėl abu negali eiti pietauti į restoraną.

– Todėl, kad bet kuri vieta, kur įkeltum kojį, ir daugybė, kur tu tos kojos nekeltum, jau prieš mėnesių mėnesius užsakytos Kalėdų vakarienei.

– Nesakyk vakarienei, kai kalbi apie pietus, Piteri.

– Visi sako Kalėdų *vakarienė*. Nesvarbu, koks dienos metas, tai vis vien *vakarienė*.

Piteris iškepė tą kalakutą. Aptepė jį sviestu, įkišo į orkaitę ir paliko šešioms valandoms. Galėjo būti ir blogiau. Dar buvo bulvių iš skardinės, šaldytų žirnelių ir padažo iš miltelių, bet savo pasiekimu jis išties didžiavosi. Virti jam padėjo vienas kitas nemažas gurkšnelis viskio, taigi, kai vakarienė buvo paruošta, ant kojų jis stovėjo netvirtai ir džiaugėsi galėdamas prisėsti.

Gėrimas padėjo jam nebegalvoti apie buvusius policijos vizitus ir dar blogesnius galimus vizitus. Tačiau įvakarojus kartu su išdžiūvusia burna, siaubingu troškuliu ir plyštančia galva jam įsismelkė įtarimas, kad policija žino, jog tą automobilį jis rado anksčiau, nei sakosi radęs. Dabar jis nebegalėjo suprasti savo paties elgesio. Kodėl jis nepranešė policijai tada? Tikrai ne dėl to, kad pranešus jam būtų tekę atšaukti porą vietinių pasisėdėjimų, kurie, šiaip ar taip, jo ir taip pernelyg nežavėjo. Taip tikrai būti negalėjo. Ne, tai dėl Šaronos. Tai ji sulaikė jį.

Jis pažvelgė į ją apsiblaususiomis akimis, kurios tarpais dar ir sudvejindavo jam vaizdą. Šarona susisukusi sėdėjo fotelyje, nusispyrusi batus, ramiu giedru

veidu, be šypsenos, ir per televizorių žiūrėjo kalėdinę komediją. Šalia jos stovėjo nuolatinė stiklinė gazuoto vandens. Kodėl jis leido jai uždrausti jam atlikti savo neabejotiną pilietinę pareigą? Pirmojo gruodžio savaitgalio įvykiai jam pasidarė nebesuvokiami. Jis, protingas žmogus, kuriam tuoj sukaks keturiasdešimt, leido savo žmonai, dvylika metų jaunesnei, modeliui, bet jokiu būdu ne *supermodeliui*, moteriai, kuri gyvenime nėra nuveikusi nieko daugiau, nei vaikščiojusi pirmyn atgal podiumu su to trečiarūšio dizainerio Amerigo drabužiais, aiškinti, kaip jam elgtis. O dabar dievai žino, kas jam bus. Jam visai nepatiko tas sąmojis, kad kliudymas policijai yra nusikaltimas. Jei jis atsidurs teisme, visa istorija pateks į laikraščius.

– Šarona? – tarė jis.

Ji net nepasuko galvos.

– Ką? Aš žiūriu šitą filmą.

– Ar kuriame nors laisvame kambaryje yra paklota lova?

– Manyčiau. Kodėl? Prastai jautiesi? – dabar ji jau pasisuko, turbūt prisiminusi savo globėjos vaidmenį. – Gali kaltinti tik save, Piteri. Aš tikrai nežinau, kas gali traukti prie tų stipriųjų gėrimų. Sėdėk kur sėdi, atnešiu tau didelę stiklinę vandens ir nurofeno.

Kodėl ji nežino, ar yra kokia paklota lova? Jos darbas žinoti, jei jau nekloja pati. Jis negalėjo suprasti, kodėl ji pati nekloja, juk daugiau vis vien nieko neveikia. Ji net neparėmė jo, kai jis mėgino pasiaiškinti, ko čia atvažiavo. Niekas neprašė jos kištis, kai detektyvas inspektorius jį apklausinėjo. Ji įsikišo savo iniciatyva, kone piktybiškai. Niekas neprašė jos papasakoti

visą teisybę. Galėjo ir patylėti. Jei jau kalbėtume apie tą paiką bobą Pauliną, tai toji apskritai nebūtų šnekėjusi apie tą šildymą, jei Šarona nebūtų parodžiusi pavyzdžio.

Jis išgėrė vandenį ir nurijo tabletę nuo skausmo. Šarona sugrįžo prie savo televizijos filmo, bet šįsyk šypsena kiek iškreipė tobulus jos veido bruožus. Piteris pažvelgė į ją kone su antipatija. Paskui, netaręs nė žodžio, atsistojo ir nuėjo susirasti lovos, jei jau nepaklotos, tai nors su antklode ir kuo toliau nuo jųdviejų miegamojo.

Kalumas Čepmenas žaidė su abiem berniukais ir dvimete mergaite, stengdamasis pateisinti savo kaip vyro, kuris „moka elgtis su vaikais", reputaciją. Tačiau jis žaidžia su jais gana šiurkščiai, pamanė Veksfordas, nepatenkintas, kaip tas svaido mažąją Amę. Dėl berniukų tai ne taip svarbu, jie dideli ir gali patys savimi pasirūpinti. Tačiau kištis turėtų Amės tėvai, ne senelis.

Moteris, gyvenanti su savo pasirinktu meilužiu, turėtų būti linksma ir pagyvėjusi, bet Silvija atrodė nelaiminga. Žinoma, visi jie balansavo ties riba, visi pernelyg stengėsi džiaugtis šiomis „šeimyniškomis" Kalėdomis. Šeila išsekusi nuo maitinimo krūtimi ir naujojo vaidmens repeticijų, o Polas susirūpinęs dėl jos. Dora supykusi ant Veksfordo, nes jis pamiršo jos paliepimą dėl ledo, o pats jis negalėjo atsipalaiduoti mintims vis krypstant prie Deidų dingusių vaikų, rasto Džoanos Troj kūno ir nesuvokiamo Piterio Bakstono elgesio. Kad ir kas nuvairavo mėlynąjį golfą

į Pasingemo dvaro mišką, turėjo tą vietą pažinoti, bent jau žinoti, kad ten būta miško ir kad jį galima pervažiuoti automobiliu. Bet žinojo neužtektinai gerai, kad nenusiristų nuo karjero krašto? O gal kaip tik puikiai ir į karjerą įvairavo tyčia? Ne, neįvairavo. Išlipo ir nustūmė. Su Džoana, pasyviai sutinkančia sėdėti vairuotojo sėdynėje? Neįmanoma. Prieš automobiliui nusiritant ji turėjo būti negyva ar bent jau be sąmonės. Greičiausiai negyva. O kaip vaikai? Ar jie tuo metu taip pat buvo negyvi, ar juos kur nors paslėpė? Jei jis, kad ir kas jis toks buvo, nužudė vaikus ir juos palaidojo, kodėl tuomet lygiai taip nenužudė ir nepalaidojo Džoanos? Veksfordas nematė jokio tikslo įkelti kūną į automobilį. Mėlynasis golfas lygiai taip sėkmingai galėjo būti nustumtas į karjerą tuščias. Kad ir kas jis buvo, turėjo žinoti, kad dvaras ir jo prieigos retai lankomos, tai gal jį pažįsta Piteris Bakstonas? Nusikaltėlis galėjo būti ir *pats* Piteris Bakstonas. Veksfordas buvo įsitikinęs, kad jis niekada nebūtų pranešęs apie rastą automobilį, jei tuo momentu miške nebūtų Riko Mičelo.

– Redžai, – pasakė Dora, – pabusk. Užplikiau arbatos.

Silvija priešais jį padėjo puodelį su lėkštute.

– Gal norėtum ką suvalgyti, tėti?

– Gailestingasai Dieve, ne. Tik ne po tokios vakarienės.

Jis pakėlė akis ir, jai atitraukiant ranką, apie riešą pamatė žymę – lyg nudeginimą, tamsiai raudoną nubrozdinimą. Po kurio laiko jam teko gerai pagalvoti, kodėl tada nepaklausė, kas ten buvo.

Antrą Kalėdų dieną paieška atnaujino. Jie neieškojo gyvų žmonių, ieškojo kapų. Pasimokęs metrinės sistemos, Veksfordas apskaičiavo, kad ant žemės dabar gulėjo kokie 7,6 centimetrai sniego. Kad ir kiek būtų – o trys coliai jam visada buvo ir bus kur kas aiškesni, – dėl to paieška buvo beprasmė, tai tik patvirtino jo nuomonę, kad sniegas esąs vien nepatogumas, viską uždengiantis trukdis. Jo mintys sugrįžo į vakardieną, jis prisiminė, kaip Kalumas Čepmenas mėtė Amę į orą ir apsimetinėjo negalintis jos pagauti, kaip Šeila užmigo per sekundę vos atsisėdusi į krėslą, sudirgusią Dorą ir visąlaik matytą pokylio vaiduoklį, tą, kurio ten nebuvo ir niekada nebebus, Neilą Feirfaksą, buvusį Silvijos vyrą.

Seneliai – kas jie tokie? Negali kištis, net negali patarti. Privalo užsičiaupti ir šypsotis, apsimesti, kad viskas, ką tavo dukros daro ir suteikia savo vaikams, yra puikus jų auklėjimas. Seneliai... Ar Deidų byloje jis skyręs pakankamai dėmesio seneliams? Briusams ir Matildai Keriš? Galbūt būtų gera idėja aplankyti tuos žmones jų pačių namuose, suderinti tai su Safolko ir Glosteršyro policija ir nuvažiuoti pas juos, kol dar neprasidėjo atodrėkis. Keliai dabar švarūs ir, jei daugiau nebesnigs...

Jei apie savo vaikų vaikus seneliai ir nežino daugiau už pačius jų tėvus, jie kartais pastebi tai, ko nemato motinos ir tėvai. Pažiūrėkit, kaip *jis* supratęs, kad Amei nepatinka būti svaidomai Čepmeno, jis galėjo tai išskaityti iš stojiškos jos mažo veidelio išraiškos, jos pasiryžimo būti mandagiai kaip ji mokyta, o štai Polas, regis, nieko nepastebėjo. Silvija

mėgino save įtikinti, kad jos meilužis moka elgtis su vaikais, bet Veksfordas kartais pamatydavo Robino akyse šmėkštelint panieką. Jis laikysis tos savo idėjos pasimatyti su Deidų seneliais jų pačių aplinkoje, artimiausiu laiku susitars dėl susitikimų, galbūt net pačiu artimiausiu laiku.

Tačiau dabar – patys Deidai. Pas juos nuvyko vienas. Jų namas turbūt buvo vienintelis be jokių papuošimų šiuo metų laiku, tačiau Veksfordas įsivaizdavo, kad per normalias Kalėdas viskas čia žaižaruoja ir blizga, žaliuoja miško šakomis. Duris jam atidarė Katrina, jos veidas tapo toks, koks turbūt buvo tos moters iš „Riksmo" prieš Munkui pradedant jį tapyti.

– Ne, ponia Deid, ne, – greitai pasakė jis. – Neatnešu jums jokių naujienų, nei blogų, nei kitokių. Tiesiog noriu pasikalbėti dabar, kai situacija jau pasikeitusi.

– Pasikeitusi?

– Ta prasme, kad rastas ponios Troj kūnas.

– Ak taip. Taip. Tąsyk geriau užeikite, – tai buvo nemandagu, bet ne taip, kaip elgėsi Rodžeris Deidas, kuris, pamatęs Veksfordą, pakėlė akis ir pasišalino į svetainę.

– Maniau, gal suradote mano vaikus, – labai liūdnai pasakė Katrina, ašaroms besitvenkiant jos akyse kaip visuomet. – Pamaniau, kad suradote juos negyvus.

– Prašom atsisėsti, ponia Deid. Turiu abiem jums pasakyti, kad Pasingemo dvaro kaimynystėje vykdomos plačios paieškos, bet kol kas nieko nerasta.

– Koks tikslas ieškoti, kai viskas padengta sniegu? – paklausė Deidas.

– Jei nekalbėsime apie tai, kad paieška vykdantiems žmonėms teko nemalonesnė užduotis nei įprasta, sniegas nėra toks gilus, be to, prasidėjo atodrėkis. Dabar norėčiau, kad man pasakytumėt, ar kuris nors – Džailsas ar Sofi – kada nors buvo Šv. Jono Pasingeme? Ar jie yra kada minėję tą vietą?

– Niekada. O kodėl turėtų minėti? Mes ten nieko nepažįstam.

Katrina elgėsi ne taip šiurkščiai.

– Niekada negirdėjau apie Šv. Jono Pasingemą, kol mums nepranešė, kad surado Džoaną. Ir jos automobilį. Esu buvusi Toksbure, bet jau prieš metų metus ir be vaikų, – ištarusi pastaruosius jaudinančius žodžius, ji garsiai pravirko.

– Automobilis rastas Pasingemo dvaro miškuose. Ši valda priklauso žmogui, kurio pavardė Bakstonas, Piteris Bakstonas. Ar žinote tokį?

– Pirmą kartą girdžiu, – atsakė Deidas. – Girdėjote, kaip mano žmona pasakė, kad to Pasingemo nežinome. Jūs ką, kurčias?

Sunkiausias dalykas, kartais pagalvodavo Veksfordas, išsilaikyti šaltakraujiškam, kai su tavimi taip kalba visuomenės narys, ypač jei pats esi karštakošis. Bet taip ir turi būti. Jis privalo prisiminti – ir prisiminti visą laiką, – kad dingo du to žmogaus vaikai, vieninteliai jo vaikai, be to, jie greičiausiai nebegyvi.

Pro ašaras Katrina dėbtelėjo į savo vyrą tokiom dygiom akim, kokių Veksfordas dar nematęs, ir, užuot pasakiusi ką naudingo, paklausė:

– Gal žinote, kada Džoanos laidotuvės?

– Deja, nežinau.

– Norėčiau nueiti. Vargšelė Džoana buvo mano pati pati brangiausia draugė.

Po šito jis pamanė, kad vertėtų darsyk aplankyti Piterį Bakstoną. Kartu pasiėmė ir Vainą. Šįkart keliu jiedu ėjo pėsčiomis, tikėdamiesi pamatyti, ar įvažiavimas į mišką, kuriuo važiavo mėlynasis golfas, aiškiai matosi, bet sniegas paslėpė viską, – šiomis sąlygomis matėsi tik tiek, kad toje vietoje, kur keliukas greičiausiai prasidėjo ir driekėsi tolyn į mišką, medžiai augo toliau vienas nuo kito, tokiu atstumu, kad galėtų pravažiuoti automobilis.

Bakstonas duris atidarė pats. Jo žmonai rytas ir vėl buvo per ankstyvas. Jis atrodė kaip ligonis, kurį tuoj ir neišvengiamai ištiks koks infarktas ar insultas – veidas tarsi margas rausvas granitas su pilkomis ir raudonomis dėmėmis, ir dar lygiai taip gruoblėtas. Akių obuoliai aptraukti raudonų kraujagyslių tinklo. Šiek tiek drebančios rankos ir burnos kvapas, kurio nevaliojo užgožti ir pipirmėčių dantų pasta, trenkiantis vakarykščio viskio garų ir kažkokio neaiškaus virškinimo fermento kokteiliu, nuo kurio Veksfordas net žingtelėjo atgal. Jis pajuto neįprastą poreikį perspėti tą žmogų, kad jis save žudąs, bet, aišku, neperspėjo. Laikraščiai ir žurnalai buvo prikišti straipsnių apie tai, kas nutinka, kai valgai šlamštą ir perlenki lazdą gerdamas. Bet jis turbūt žino Mozę ir pranašus. Tegul jų ir klauso.

– Regis, pats laikas pasikalbėti, pone Bakstonai, – nerūpestingai tarė Vainas.

Bakstonas metė piktą žvilgsnį. Jam blogesnio laiko ir būti negalėjo. Jis palydėjo juos abu koridoriais į virtuvę, ir Veksfordas pamanė, jog svetainė, neabejotinai nukrauta vakarykštėmis lėkštėmis ir taurėmis, tikriausiai netinka rytiniams svečiams priimti. Tačiau taip negalėjo būti, nes virtuvė, ko gero, atrodė dar blogiau – visur voliojosi puodai, keptuvės, tuščios skardinės ir kiti Kalėdų vakarienės ruošimo rykai. Nežinia kodėl Bakstonas pasiūlė jiems išgerti.

– Vandens, apelsinų sulčių, kolos ar ko stipresnio?

Akivaizdu, kad pasiūlymas pateiktas tam, kad jis pats galėtų paragauti ko stipresnio. Veksfordas su Vainu būtų neatsisakę arbatos, bet jos nesiūlyta.

– Pataisysim sveikatą, – vaiduokliškai sukikenęs pasakė Bakstonas, pildamas viskį. Gazuoto vandens policininkams jis padavė su aiškia pašaipa. – Kaip ten sako, nuo ko susirgai, tai tuo ir?..

– Kas dar, be jūsų ir žmonos, pažįsta šias vietas? – paklausė Veksfordas. – Kas pas jus čia lankosi?

– Mūsų draugai. Žmonės, kurie mums dirba, – pirmus du žodžius Bakstonas ištarė išdidžiai, kitus keturis – su vos slepiama panieka. – Turbūt nesitikite, kad pasakysiu jums savo draugų pavardes.

Vainas atrodė nustebęs.

– Kodėl gi ne? Jie neturėtų prieštarauti, jei nieko blogo nepadarė.

– Žinoma, jie nepadarė nieko blogo. Krisas Vorenas yra grafystės tarybos narys, o jo žmona Mariona, na ji yra... – mėgindamas tiksliai paaiškinti, kas tokia esanti Mariona Voren, Bakstonas, regis, susidūrė su

kažkokiais sunkumais, – ...puikiai žinoma dama šiame regione.

– Ir kurgi ponai Vorenai gyvena? – Vainas užsirašė Bakstono nenoromis pasakytą Trolfildo sodybos adresą. – Kas dar, pone?

Jųjų kaimynai, Gilbertai, atsakė Bakstonas. Sakydamas „kaimynai" jis tikriausiai turėjo galvoje biblinę to žodžio reikšmę, pamanė Veksfordas, nes prie Pasingemo dvaro jokio namo ir per žvilgsnio nuotolį nesimatė.

– Jie gyvena labai dailiame name pačiame miestelio centre, – Bakstonas kalbėjo lyg skaitydamas iš antrarūšės kelionių brošiūros.

Jis nežinąs nei namo pavadinimo, nei tikslaus numerio, tiesiog pažįstąs iš matymo, niekas negali tokio nepastebėti. Vainui neatlyžtant, iš Bakstono ištraukta ir daugiau pavardžių: pažįstamų iš kaimo, sutiktų per „Chardonnay" vakarėlį, pora londoniečių, kurie kartą savaitgalį čia svečiavosi. Kalbėdamas apie pastaruosius, kuriuos aiškiai laikė socialiniu laipteliu žemesniais už save, jis buvo maloningesnis, bet Rikui Mičelui ir jo žmonai paniekos negailėjo. Šitie esantys landūs, nosį kur nereikia kišantys žmogeliai, kurie, jam nesant, turbūt šniukštinėja po visą jo valdą. Staiga jis, regis, praregėjo, kad policijos apklausos ne tiek trikdo jo privatumą, kiek suteikia jam puikių progų, kurių kitur turbūt nepasitaikys.

– Lygiai tokie patys ir ta Paulina su savo vyru. Ji užeina čia kada tinkama. Apie jokią nustatytą tvarką nė kalbos nėra. Vaikštau čia miške – nemanau, kad šitie žmonės gali suprasti, jog man patinka vaikščioti

po nuosavą teritoriją, – ir ką sutinku? Ogi Paulinos vyrą, išėjusį pasivaikščioti su kažkokiu itin nemalonios išvaizdos tipu, kurį jis man pristato kaip poną Kolmaną. Privatų detektyvą. Mano žemėje. Ir tai tik vienas pavyzdys. Gali būti, kad, kai manęs čia nebūna, visi apylinkių gyventojai braunasi į mano valdas.

– O kur dabar ponas Kolmanas?

– Iš kur man žinoti? Tai nutiko vakar. Per Kalėdas, ar galite įsivaizduoti tokį dalyką?

Veksfordas linktelėjo. Tai tik įrodo, kad „Ieškom ir surandam" neriasi iš kailio.

– Kiek laiko jau turite Pasingemo dvarą, pone Bakstonai?

– Greitai bus treji metai. Nusipirkau jį iš žmogaus, pavarde Šendas-Gibas, jei jus tai domina.

Bakstonas pasisuko – nervingai, pamanė Veksfordas, – įėjus žmonai. Šiandien ji vilkėjo treningą, baltą kaip tas sniegas lauke. Gal ji ruošėsi pabėgioti arba susirasti kokią vietinę sporto salę, ar tiesiog tokia jos mėgstama dieninė apranga? Jis su ja pasisveikino, o ji griežtai paklausė, ko jie norintys. Veksfordas nematė reikalo atsakyti. Už jį atsakė Bakstonas, o tuo tarpu Šarona griebė viskio butelį, užsuko kamštelį ir nusinešė. Ji pasielgė lygiai taip, kaip Veksfordas kartą buvo matęs Silviją sureagavus į Beną, be sustojimo ryjantį mėtinius ledinukus, o Bakstono veido išraiška, kiek jis prisiminė, tapo lygiai tokia pat kaip tada Beno.

– Ar yra dar kitų, ką galėtumėt paminėti, pone Bakstonai?

– Ne, nėra. Ar jie vis dar ieško tuose laukuose? Ir kada mes galėsime grįžti į Londoną?

– Atsakymas į jūsų pirmąjį klausimą – taip, – atsakė Veksfordas, – į antrąjį – rytoj ryte. Tačiau manęs netenkina jūsų paaiškinimas apie tai, kaip radote automobilį, pone Bakstonai, ir aš norėsiu su jumis darsyk pasikalbėti.

Protesto jiedu su Vainu nebelaukė. Lauke išlindo saulė ir prasidėjo atodrėkis. Nuo namo pakraigės varvėjo vanduo, o sniegas ėmė darytis permatomas.

– Jei karščio banga Anglijoje reiškia dvi gražias dienas ir audrą, – pasamprotavo jis, – tai atšalimas, vadinasi, yra dvylika valandų sniego ir keturiasdešimt aštuonios pliurzės.

Keliuku, dar prieš valandą padengtu gruzdančia plutele, dabar vietomis tekėjo upelis. Pusiaukelėje jie sutiko grupelę ieškotojų, kurie nieko neradę. Veksfordą apėmė nusivylimas. Logiška, kad Deidų vaikai turėtų būti kažkur netoliese, tikrai čia. Kurgi daugiau jie galėtų būti? Jis pamėgino įsivaizduoti, kad nusikaltėlis čia atsivežė juos visus tris – galbūt daugiau nei vienas nusikaltėlis, – visus negyvus. Džoaną paliko automobilyje, paskui jį nustūmė nuo karjero krašto. Kas tąsyk nutiko kitiems kūnams? Nėra jokios prasmės jų kur nors vežtis, o Džoanos kūną palikti. Gal jam vertėtų mąstyti ne apie kūnus, bet apie du gyvus žmones? Ar būta dviejų automobilių? Vienas – palikti kaip Džoanos kapą, kitas – važiuoti toliau. Vaikai išvežti – bet kur?

Visa tai atrodė pernelyg neracionalu, kad būtų galima sugalvoti tolesnę įvykių seką. Kas, pavyzdžiui,

buvo tie du, galimas daiktas, vyras ir moteris, tuos du automobilius čia atvairavę žmonės? Koks jų motyvas? Ir iš kur, svarbiausia, jie žinojo apie Pasingemo dvaro teritoriją ir karjerą pačiame jos viduryje. Staiga jis pagavo save galvojantį apie tą atvirą erdvę, tą miško proskyną, ir pasiūlė Vainui prieš išvažiuojant vėl į ją nueiti.

Šitoje vietoje sniegas tikriausiai nutirps vėliausiai, nes niekas nesutrikdė jos lygios nepaliestos baltumos, nė kojos ten neįkėlė. Iš vietos, kur jie stovėjo, proskyna panėšėjo į sniego ežerą, apsuptą belapių tamsių vienodo dydžio medžių sienos. Vėjo nebuvo, nejudėjo nė menkiausia šakelė.

– Gal tas Šendas-Gibas galėtų mums pagelbėti, – pasakė Vainas.

15 skyrius

Nesenų įvykių jis neprisiminė. Ir jam „neseni“ reiškia porą ar trejetą pastarųjų dešimtmečių. Kas buvo iki jų, jo jaunystės ir vidutinio amžiaus metais, jis prisiminė be vargo. Žinoma, Veksfordas ir anksčiau yra susidūręs su tokiais senais žmonėmis, bet retai kada šitai būdavo tokio masto. Bernardas Šendas-Gibas neprisiminė ir savo namų šeimininkės vardo, ne ką jaunesnės už jį patį, į ją kreipėsi „Pole – Panse – Mira – Pene“, kol galiausiai pataikė ir triumfuodamas sušuko „Bete!“

Šitos tarties Veksfordas jau seniai nebuvo girdėjęs. Jo vaikystėje taip kalbėjo aukštuomenė, senieji kaimo dvarininkai ir kiti, žemesnei klasei keliantieji pagarbią baimę, bet toji kalba dabar praktiškai neegzistavo, buvo mirusi. Veksfordas kažkur skaitė, kad aktoriams tenka išmokti taip kalbėti prieš vaidinant televizijos filmuose apie trečiąjį dešimtmetį, išmokti sakyti „jaučosi“ vietoj „jaučiuosi“ ir „važoja“ vietoj „važiuoja“. Tokia tartis buvo paplitusi, pamanė jis, kai jo senelis buvo jaunas ir vietos klebonas, pravažiuodamas pro jį ir jo draugus, pliaukštelėdavo botagu ir sušukdavo: „Nosimt kepures, kai ponas važoja!“

Šendas-Gibas buvo ponas, bet itin mandagus ponas, sutrikęs dėl nesugebėjimo prisiminti paskutiniųjų savo metų Pasingemo dvare.

– Vai tai būtų gerai, mano mielas, kad galėčiau ką nors prisiminti, – tarė jis ta neprilygstama tartimi, – bėt nėko nebėra.

– Galbūt jūsų šeimininkė...

Ponia Šend-Gib tada dar buvusi gyva ir Betė patarnaudavusi jiems abiem. Bet ji esanti seno sukirpimo tarnaitė, ne tokia, kuri kištųsi ar norėtų kištis į savo darbdavio reikalus. Veksfordas pamanė, kad jei reikėtų jai jį pavadinti, ji sakytų „šeimininkas". Ji sėdėjo vienoje kompanijoje su juo, nes Veksfordas jos paprašė pasilikti, be to, ir prisėsti, bet ant kėdės kraštelio ji pritūpė jausdamasi nesmagiai.

– Ar gali ką prisiminti? – Šendas-Gibas paklausė tuo savo švelniu, mandagiu tonu. Jis buvo ne iš tų, kurie į ką nors kreipdamiesi nepaisytų pavardžių, manierų ar titulų, ir tikrai mėgino prisiminti, kuo ji vardu, stengėsi, bet jam nepavyko, tam dėjo didžiausias pastangas, bet vis tiek nepavyko.

– Tikrai visai nežinau, pone, – atsakė ji. – Galėčiau pamėginti. Pavasarį ir rudenį suvažiuodavo stovyklauti skautai. Tie buvo geri vaikiai, niekad nepridarydavo bėdos, niekad nepalikdavo jokios netvarkos.

– Ar dar kas nors stovyklaudavo tame miške? – paklausė Vainas. – Draugai? Giminaičiai?

Šendas-Gibas mandagiai klaūsė, retkarčiais linktelėdamas ar suglumęs šypsodamasis. Jis atrodė tarytum žmogus, nedrąsiai teigęs suprantantis užsienio kalbą, bet žmogaus, kuriam ta kalba gimtoji,

užkalbintas, suvokęs, kad nieko nesupranta. Betė pasakė:

– Nieko panašaus nebūdavo. Tik ne *nakvynei*, tikrai ne. Kaimas ten rengdavo savo vasaros šventę. Ar apie tokius dalykus klausiate? Nuolat ten ją rengdavo. Ji vykdavo birželį, kaimiečiai pastatydavo palapinę, jei kartais lytų, pone, nes dažniausiai ir lydavo. Tie irgi buvo labai tvarkingi, nė šiukšlelės nenumesdavo, – ji pasvarstė. – Dar buvo ta kompanija, kuri ten šokdavo ir dainuodavo. Šokių aikštelėje, pone.

Šendo-Gibo veidą užliejo nostalgija. Jo žydrose akyse, pridengtose raukšlių raizginio, sužibo šviesa.

– Šokių aikštelė, – pasakė jis. – Tais laikais mūsų vasaros būdavo gražios ir karštos, pone ee... Nemanau, kad kada lydavo birželį. Į Vidurvasario šventę šokti susirinkdavo visas kaimas, ir muziką savo patys grodavo, tada nebuvo jokių tų jūsų gramofonų, – kasečių ir kompaktinių plokštelių revoliucijų jis jau nepastebėjo. Vinilinė plokštelė tikriausiai buvo paskutinė naujovė, kurią jis prisiminė.

– Šokdavome šokių aikštelėje, gražiausioje Kento vietoje, ant aukštos kalvos, betgi plokščios kaip blynas ir žalios kaip smaragdas. Reikėtų mums ten nukeliauti, kai ateis vasara, Pole, ee, Deize, na, nesvarbu. Turėtume paprašyti jaunojo Mičelo mane ten nuridenti su manąja kėde, ką?

Betė į jį pažvelgė. Su begaliniu švelnumu. Ir labai maloniai pratarė:

– Jūs nebegyvenate dvare, pone. Išsikraustėte jau prieš trejetą metų. Dabar ten gyvena kitas ponas su ponia. Juk prisimenate, ar ne?

– Kartais, – atsakė jis, – kai man pasakai, prisimenu, – ir jis perbraukė drebančia gyslota ranka sau per antakį, tarsi tas judesys nubrauktų jo atmintį apėmusią miglą. – Tenka tavim patikėti.

Veksfordas taip ir įsivaizdavo tarp naujai sužaliavusių medžių pastatytą gegužės medį ir jauną merginą, atvedamą karūnuoti Gegužės karaliene, apkūnoką, šviesios odos kaimietukę, visai ne gražuolę šios dienos standartais, ne tokią, kaip Šarona Bakston.

– Tai tie buvo žmonės, kuriems ponas Šendas-Gibas leido naudotis savo valda? – paklausė jis.

– Ne visiems, kurie prašė, – greitai pratarė Betė. – Jei pasitaikydavo tokių, kurie palikdavo netvarką, jų niekada atgal nepriimdavo. Buvo viena porelė, norėjusi ten surengti vestuvių pobūvį. Ponas Šendas-Gibas sutiko, nes pats jautėsi blogai, o ponia Šend-Gib – ji pabandė nuleisti balsą, bet nesėkmingai, – skaičiavo paskutines dieneles, – ponas Šendas-Gibas suvirpėjo ir pabandė nusišypsoti. – Vaje, kokią jie paliko netvarką. Visur šiukšlės, skardinės ir dar nežinia kas. Jiems užteko įžūlumo sugrįžti ir paprašyti surengti kažkokį kviestinį vakarėlį, bet ponas Šendas-Gibas pasakė ne, jam esą labai gaila, bet šį kartą ne, ir jiems tai labai nepatiko. Tiesiog buvau priblokšta, kokie jie buvo šiurkštūs.

Veksfordas užsirašė tų žmonių pavardes, bet tik tas pavardes jam ir buvo lemta gauti. Betė prisiminė, kad būta ir kitų, norėjusių pasinaudoti „šokių aikštele“, bet tik ne jų pavardes. Ponas Šendas-Gibas žinojęs, bet jai nesakęs, ji žinanti savo vietą, pridūrė neįtikėtiną frazę Betė. Ji težinojusi tų sutuoktinių pavardę,

nes ponia Mičel apie juos kalbėjusi, visas kaimas apie juos kalbėjęs.

– Kai minėjote šokius ir dainavimą, – pasakė Vainas, – ar kalbėjote apie tuos sutuoktinius?

– Ne, šitie visai kiti, – pasakė Betė. – Šitoji kompanija niekada nepalikdavo netvarkos. Kai išvažiuodavo, net nepamanytum, kad ten kas buvo. Bet ką ir sakyti, jie tikrai triukšmingi, gal ir galima tai pavadinti dainavimu, bet kitas pasakytų, kad jie rėkauja ir šūkauja. Bet ponui Šendui-Gibui netrukdė, jis leido jiems ten sugrįžti ir kitais metais, – jos darbdavys užmigo. – Nemanau, kad iš namo jis juos girdėjo, vargšas senasis ponas.

Rėkauja ir šūkauja, pagalvojo Veksfordas važiuodamas atgal į Pasingemo dvarą su juos lydėjusiu Kento policijos detektyvu konstebliu. Be abejo, senyva senamadiškai mąstanti moteris turėjo omeny, kad toji kompanija šoko pagal nuolat diskotekose skambančią arba pro atvirus automobilių langus aidinčią muziką. Ūkininkai Mičelai tikriausiai žinos ir neabejotinai padės labiau nei savo vietą gerai žinanti seno sukirpimo tarnaitė bei nusenęs negrįžtamai išnykusios atminties žmogus.

Rikas Mičelas ir jo žmona Džiulė žinojo viską. Ar bent jau stengėsi sudaryti tokį įspūdį. Jie žinojo viską ir buvo tikrai „geri žmonės“, tokie, kurie lankytojus užverčia maisto ir gėrimų pasiūlymais, suteikia jaukumo ir skiria savo laiką. Kad pas juos užvažiuos trys policininkai, jiems pranešė iš anksto, ir Džiulė Mičel nukrovė stalą kava ir apelsinų sultimis, bandelėmis, pyragėliais su džiovintais vaisiais ir pyragu.

Vainas ir jaunasis detektyvas konsteblis ėmė šveisti. Veksfordas norėjo, bet nedrįso. Rikas Mičelas greitai perėjo prie paskaitos apie Šv. Jono Pasingemo kaimo gyvenimą nuo viduramžių iki šių laikų. Ar taip bent jau atrodė Veksfordui, kuris susivokė esantis bejėgis nutraukti to žmogaus kalbą, kaip būna tais atvejais, kai pašnekovas ignoruoja visus bandymus įsiterpti ir negailestingai tęsia. Jis pagalvojo, kad šitos technikos Mičelas, matyt, bus išmokęs klausydamas ministrų interviu per radiją.

Tačiau pagaliau žmogus stabtelėjo atsikvėpti ir Veksfordas greitai įsiterpė:

– O kaip dėl tos poros, – jis pažvelgė į savo užrašus, – ponų Kroft, kurie miške rengė savo vestuvių pobūvį? Kur jie gyvena?

Mičelas atrodė įsižeidęs. Nesunku numanyti, ką jis galvojo. Atvažiuojat čia, valgot mano maistą, skaniuosius naminius pyragėlius, dėl kurių žmona valandų valandas prakaitavo prie karštos viryklės, ir net nesiteikiat leisti man baigti sakinio...

– Miestelyje, – niūriai atsakė. – Kotedže kažkokiu idiotišku pavadinimu. Kaip jis vadinasi, Džiule?

– Nežinau, ar tariu gerai. Anksčiau jis vadinosi Gebenių kotedžu, bet dabar jį pavadino kažkaip keistai indiškai. „Kerala“ ar kaip ten jis tariamas.

– Ji indė, toji, kuri tada ištekėjo, – perduodamas informaciją Rikas Mičelas, regis, pamiršo savo nepasitenkinimą. – Kažkokiu keistu indišku vardu. Narinder, jei man gerai verčiasi liežuvis. Vyras toks pat anglas kaip jūs ar aš, – jis su nerimu pažvelgė į Kento policijos detektyvą konsteblį, vyrą juodųjų alyvuogių

spalvos oda, juodais juodžiausiais plaukais ir rudomis akimis. – Dabar jie turi kūdikį, tokį, kokius vadina mišrios rasės, vadinasi. Bet turbūt pasaulyje visokių reikia.

– Pono Šendo-Gibo šeimininkė mums sakė, kad būta žmonių, kurie naudojosi mišku, ir, pasirodo, net keletą metų iš eilės, ir kurie smarkiai rėkauja ir šūkauja. Ar žinote ką nors apie tai?

Žino ar ne, Veksfordui nebuvo lemta patirti dar keletą minučių. Abu Mičelai pasileido baisiausiai girti buvusius Pasingemo dvaro šeimininkus ir apgailestauti, kad jų nebėra. Žmonės jie buvę nuostabūs, – senoji dvarininkija, bet be menkiausio pasipūtimo.

– Pasingemui išaušo labai liūdna diena, kai mielas senasis ponas Šendas-Gibas pardavė savo namus, – pasakė Džiulė Mičel tokiu niūriu balsu, kokiu televizijos žinių laidos vedėjas pereina nuo Anglijos futbolo komandos pergalės prie popdainininko mirties. – Jis buvo vienas iš milijono. Nieko panašaus į tuos naujuosius žmogelius, tuos nuvorišus spekuliantus Bakstonus.

– Tą galima kartoti ir kartoti, – pasakė jos vyras ir akimirką Veksfordas išsigando, kad ji taip ir padarys. Bet ji tik papurtė galvą labiau iš sielvarto, nei iš pykčio, ir Mičelas tęsė: – Aš manau, kad jis jau ištisas savaites žino, kad ten gulėjo tas automobilis. Gal jis ten pats jį ir įstūmė, o kartu *ir* kas buvo jame, aš visai nenustebčiau. Ką jis ten veikė vidury savaitės, gruodžio mėnesį, va ką norėčiau sužinoti. Vėl lankė savo nusikaltimo vietą, kito paaiškinimo nėra. Jis puikiai žinojo, kad tas automobilis ten guli.

Veksfordas buvo linkęs sutikti, bet garsiai nepasakė.

– Grįžkime prie tų muzikuojančių lankytojų, gerai? Tų „rėkaujančių ir šūkaujančių“. Ar žinote, kas jie tokie?

Blogiausias klausimas, kurį galima užduoti tokiam žmogui kaip Mičelas – toks, į kurį jis nežino atsakymo. Klausimas, kuris, jei į jį atsakytų teisybę, galėtų jį inkriminuoti, šiuo atveju būtų kur kas geresnis. Jis aiškiai nežinojo, ką atsakyti, bet vis tiek atsakė.

– Tiksliai, *kas* jie tokie, nežinau, jei kalbate apie pavardes. Žinau tik, *kaip* jie elgiasi, šita vandalų gauja, jei jums ką nors reiškia tai, kaip jie sustatė savo automobilius palei dvaro keliuką. Paliko baisias provėžas ant žolės, o tokios provėžos niekada neapauga, taip ir lieka visam laikui, kaip gamtovaizdžio dėmė...

– Ir puikiai girdėjosi, kaip jie rėkė ir šaukė, Rikai, – pasakė Džiulė. – Pats žinai. Jau ruošėmės skųstis...

– Bet tik ne ponui Šendui-Gibui. Tada jo jau nebebuvo. Mes rimtai ketinome parašyti Bakstonui skundą. Jam tai visai netrukdė, ane? Kai jie ten buvo, nebuvo jo paties. O ne, jis linksminosi Londone, be abejo.

– Ką jie ten rėkė, skambėjo visai ne angliškai, – pasakė Džiulė. – A TAU, A TAU, va taip skambėjo.

– Kaip paskiros raidės? – paklausė Vainas.

– Taip *skambėjo*, bet juk tai ne anglų kalba, ar ne?

Tas pabrėžtinas angliškumas Mičelui tikriausiai sužadino paskutinius sąžinės likučius, nes, jiems išeinant, jis maloniu tonu paklausė Kento policijos detektyvo konsteblio:

– Jums viskas gerai, ane?

Veksfordas grįžo į Kingsmarką, palikęs anuodu toliau rinkti informaciją kaime. Jis ruošėsi eiti į laidotuves, Džoanos Troj. Ji nenuvairavo automobilio per karjero kraštą, į automobilį buvo įkelta jau negyva. „Nužudyta?“ – telefonu jis paklausęs Tremleto.

„Nėra priežasčių taip manyti, jokių priežasčių.“

Tik tiek, kad jos kūnas buvo paimti iš tos vietos, kur ją ištiko mirtis. Buvo pasistengta paslėpti tą kūną. O kaip su tuo susiję Deidų vaikai? Šiaip ar taip, tėvai dalyvavo laidotuvėse Šv. Petro bažnyčioje Kingsmarke, ir Rodžeris Deidas, ne tik jo žmona, be to, ir Katrinos tėvai, jei jis teisus manydamas, kad tas senyvas vyras – Katrinos tėvas. Dabar galėtų būti puiki proga įvykdyti savo sprendimą pasikalbėti su seneliais. Nesvarbu, kad jie ne savo pačių namuose. Deidai jaučiasi geriau, pamanė Veksfordas, jie *atrodo* geriau. Jie tiki, kadangi Džoana negyva, o automobilyje kitų kūnų nebūta ir kitur jų nerasta, kad Džailsas ir Sofi yra gyvi. Ar aš pats tuo tikiu, paklausė jis savęs. Negalėjo surasti nė menkiausios priežasties tuo tikėti ir žinojo, kad tie tėvai pasikliauja instinktais ir intuicija, o ne sveiku protu.

Diena buvo žvarbi ir drėgna, katedros dydžio bažnyčioje vėrė šaltis. Kiek žmonių žino, jog neprivaloma rengti laidotuvių ceremonijų? Kiek žino, kad nebūtina ir įstatymai neliepia kalbėti niūriai monotoniškų maldų ir giedoti giesmių – nuolat tų pačių „Būk man ištikimas“ ir „Viešpats – mano ganytojas“, – jei pats esi netikintis, o ir velionis netikėjo? Visi čia susirinkusieji bažnyčioje nesilankę metų metus, pamanė jis.

Visiems būtų buvę kur kas geriau, jei Džoanos Troj kūną kremuotų, o paskui draugai ir šeimos nariai ramiai susirinktų jos paminėti. Bent jau gėlės buvo tik nuo šeimos – paprastas šiltnaminių narcizų vainikas nuo Džoanos tėvo ir pamotės.

Ralfas Dženingsas, buvęs vyras, neatvyko, bet kaimynė, Ivona Mūdi, toji, išsakiusi jam savo įtarimus dėl Džoanos aistros Rodžeriui Deidui, dalyvavo. Kai visi kiti sėdėjo ar stovėjo, ji klūpojo tyliai raudodama. Jis pastebėjo, kad Džoanos tėvas neverkė. Sielvartą jis rodė kitaip, susendamas kokia dešimčia metų. Žmonės dar neatsisakė papročio laidotuvėms rengtis juodai. Visi gedėtojai vilkėjo juodus drabužius, ir tik Ivona Mūdi ir Dorina Brius buvo su skrybėlėmis. Visi išgarmėjo iš bažnyčios, Džordžas Trojus įsikibęs žmonai į parankę, Katrina Deid laikydama nenoromis vyro paduotą ranką, ir susėdo į automobilius, nuvešiančius į gana toli, Meiflit Tajuje, esantį krematoriumą. Katrinos tėvai nevažiavo. Veksfordas apskritai nustebo juos išvydęs bažnyčioje, bet pamanė juos paprasčiausiai atvykus paremti dukters. Briusai atvažiavo nuosavu automobiliu. Kai ponia Brius padėjo vyrui įsėsti ir paleido variklį, Veksfordas sėdo į savąjį automobilį ir važiavo paskui juos į Lindhersto kelią. Dar Briusams neįėjus į namus, jis jau stovėjo prie slenksčio.

Dorina Brius jo nepažino ir kažkodėl nusprendė, kad jis nori kažką jiems parduoti. Net kai jis paaiškino, ji nepageidavo suprasti, o pranešė, kad jos vyrui reikia pailsėti, mat jo nesveika širdis, jam tiesiog būtina pagulėti. Ji nenorėjusi, kad jis šįryt važiuotų. Juk nė

jie tą Džoaną Troj pažinoję. Spalio mėnesį Erikas patyręs infarktą ir nuo to laiko jam negalima persistengti. Aišku, jūs gi nežinote, kaip jis anksčiau visuomet lakstydavęs. Veksfordui Erikas Briusas atrodė visai nepanašus į kur nors „laksčiusį". Liesas smulkutis senyvas žmogelis, išblyškęs ir suvargęs, visai ne toks, kokį įsivaizduotum turint nesveiką širdį. Jam nebuvo leista lipti į viršų, jį nuvedė prie sofos ir užklojo antklode. Ant lentynos virš radiatoriaus prigulusi juodoji katė tą bruzdėjimą stebėjo su katiniška panieka, paskui kaip galima toliau ištiesė priekinę leteną, tarsi norėdama pasigrožėti savo išskėstais nagais.

Veksfordą nusivedė į valgomąjį – retai naudojamą kambarį, tamsų dėl gotikinių langų ir sunkių raudono aksomo užuolaidų. Dorina Brius atsisėdo priešais ir nervingai barbeno pirštais į stalą.

– Kartais, – pasakė jis, – seneliai geriau pažįsta savo anūkus nei patys jų tėvai. Žinau, kad Džailsui su Sofi patiko būti pas jus – Safolke, ar ne?

Turbūt ji visus vadino „mielaisiais". Tai tikrai ne meilės ar intymumo ženklas.

– Teisybė, mielasis. Berningene. Kur būdavo Amerikos karinės pajėgos, bet dabar ten daug gražiau, kai nebėra tų baisių pastatų. Visi girdime apie tuos paauglius, kuriems daugiau nerūpi niekas, tik klubai ir pramogos, ir dar blogiau, bet mūsiškiai buvo visai ne tokie. Jie dievina gamtą ir kaimą, mėgsta būti gryname ore. Sofi verkdavo, kai reikėdavo grįžti namo. Džailsas, žinoma, ne, mielasis, berniukas juk neverktų.

– Ką jie veikdavo per dienas?

Ji suglumo. Akivaizdu, kad ji nesuprato ir nežinojo, ką jie veikdavo savo namuose, Kingsmarke.

– Eidavo pasivaikščioti, mielasis. Mes nusiveždavom juos prie jūros. Mudu su Eriku nemanome, kad jie pakankamai suaugę vykti vieni. Na, Erikas mano, bet juk žinote, kokie tie vyrai, sako, kad aš elgiuosi su anūkais kaip su kūdikiais. Vis dėlto jam patikdavo su jais leisti laiką, visada norėdavo būti su Džailsu, kad ir ką tas veiktų. Žinoma, tai buvo prieš jo infarktą, mielasis.

– Kada jie pastarąjį sykį pas jus svečiavosi, ponia Brius?

– Rugpjūtį, – prieš atsakydama ji ilgai negalvojo. – Per mokyklos atostogas, mielasis. Trimestro metu jiems neleidžiama atvykti net savaitgaliui. Žinote, mielasis, Rodžeris juos baisiai spaudžia prie mokslų, kaip juodus jaučius, – jos balse pasigirdo pasipiktinimo gaidelė. – Namų darbai, namų darbai, namų darbai ištisus vakarus. Nesuprantu, kaip jie nemaištauja. Dauguma paauglių maištautų, kaip suprantu. Ir visgi manau, esu įsitikinus, kad jie dėtų daug pastangų, net jei jo didenybė nemosuotų botagu. Jiems patinka mokytis. Šiaip ar taip, bent jau Džailsui. Jis labai protingas berniukas, daug pasieks.

Vienas Dorinos Brius pasakytas dalykas Veksfordui atvėrė akis. Jis susidomėjęs paklausė:

– Minėjote, kad Sofi verkavo, kai reikėdavo važiuoti namo?

– Tikrai taip, mielasis. Verkdavo taip, kad atrodydavo širdis plyš.

– Trylikametė? – paklausė jis. – Ar sakytumėt, kad pagal savo metus ji buvo vaikiškesnė?

– Oi ne, mielasis. Nesakyčiau taip. Visai ne dėl to, – ponia Brius pritilo ir atsargiai pažvelgė į uždarytas duris. Paskui ji, regis, prisiminė, kad žento nėra namie. – Daugiau dėl to, kad ji nesutaria su tėvu. Džailsas jo bijo, bet Sofi – na, ji tiesiog negali pakęsti jo buvimo šalia. Gaila, ar ne?

Ir šita moteris Deidus apibūdino kaip „čiagi jums ne probleminė šeima“.

16 skyrius

Briusų namų taip ir neteko pamatyti, bet išvydęs Matildos Kerį namus Veksfordas pagalvojo, kad Briusų būstas paaugliams svečiuotis turėtų tikti labiau. Bet čia Džailsas ir Sofi, matyt, viešėdavo retai. Pats namas išskirtinis, pilkai gelsvais namais nusėtame Kotsvoldo kaimelyje, tokio pat akmens kaip ir kiti Trejybės gatvelėje, bet aiškiai pastatytas devintajame dešimtmetyje, atšiaurus, plokščio fasado ir nuožulnaus stogo. Iš pirmo žvilgsnio gana atstumiantis. Gali būti, kad Katrina Deid drausdavo vaikams lankytis pas močiutę iš tėvo pusės. Atrodo, kad savo anytos ji itin nemėgo. Kiek toje šeimoje daug antipatijos!

– Ar jie dažnai pas jus svečiuodavosi? – paklausė Burdenas, kai juos nusivedė į šaltą, kukliai apstatytą svetainę.

– Žiūrint ką turite galvoje sakydamas „dažnai". Retkarčiais svečiuodavosi. Kai turėdavau laiko. Kai jiems leisdavo.

Veksfordas nužvelgė kambarį, į kurį pateko. Vienintelis malonus dalykas jame – pilnos knygų lentynos ant trijų sienų iš keturių. Jis atkreipė dėmesį į modernią muzikos aparatūrą, kompiuterio stalą su monitoriumi, interneto prieigą, spausdintuvą ir kitus jam nepažįstamus aksesuarus. Visi baldai,

išskyrus baltas arba juodas kėdes ir sofą, šviesaus medžio, chromuoto metalo ir juodo melamino. Siena be lentynų nukabinėta keistomis abstrakcijomis aliumininiuose rėmuose – miesto purvo ir žlugusios pramonės objektų nuotraukomis, kurias Veksfordas atpažino kaip darytas pačios Matildos Keriš. Ji pati atrodė ne šiltesnė už savo meną, aukšta liekna moteris tiesia nugara ir silpnomis ištįsusiomis kojomis, apsivilkusi pilkas kelnes ir juodą tuniką, apie jos kaklą iki liemens kyburiavo vienišas pilkų ir baltų akmenukų vėrinys ant sidabro grandinėlės.

Jai, ko gero, gerokai per šešiasdešimt, pamanė Veksfordas, bet vis dėlto, žvelgdamas į ją, sena jos tikrai nepavadintum. Nepaisant visų raukšlių, žilų plaukų ir sugrubusių rankų.

– Kaip suprantu, pastarąjį kartą su jais matėtės spalį?

Ji linktelėjo.

– Kai būdavot drauge, – įsiterpė Burdenas, – ar jautėtės artimi? Jie – paaugliai, ir tą sunku įsivaizduoti, bet ar jie su jumis atviraudavo?

Šįkart ji vos vos nusišypsojo.

– Juk su savo tėvais jie tikrai negalėjo būti artimi, tiesa? Mano sūnus juos uja, o jo žmona isterikė, – ji tai pasakė gan ramiai, tarytum kalbėdama apie pažįstamus, kurių elgesį kartais pasitaiko stebėti. – Kai turėdavo galimybę, anūkė su manimi kalbėdavo. Truputį papasakodavo apie savo jausmus. Bet retai. Jos motina tokius dalykus užgniaužia.

– Ar jiedu sutardavę tarpusavy, Džailsas ir Sofi? Ar, be to, kad jie brolis ir sesuo, dar buvo ir draugai?

– O taip, manyčiau. Sofi smarkokai pasidavusi Džailso įtakai. Ji linkusi daryti tai, ką daro jis. Pavyzdžiui, jei jam patinka kokia nors muzika, jai taip pat patiks.

– Ką manytumėt apie versiją, kad Džoana Troj turėjo romaną su jūsų sūnumi? Arba norėjo tą romaną turėti?

Čia Veksfordas pirmąsyk išgirdo jos juoką.

– Tiems žmonėms ko tik nenutinka, ar ne? Bet tikrai nemanau, kad jis būtų toks geras aktorius. Žinoma, panelės Troj nepažįstu. Gal jai ir norėjosi romano su mano sūnumi. Dėl skonio nesiginčijama.

Stingdanti moteris. Taip ji kalbėjo apie savo vaiką.

– Sakėte „jausmus", ponia Keriš. Kaip ten tie Sofi jausmai?

– Tai turėtų būti paslaptis. Bet reikalas rimtas, pasakysite jūs, jei aš taip nepasakyčiau pirmoji. Nesileidžiant į detales: ji man sakė, kad nekenčianti tėvo ir nemėgstanti motinos. Matote, Katrina jai leidžia daryti, ką nori, paskui įsiunta dėl to, kad ji tai daro, o mano sūnus draudžia bet kokius malonumus ir verčia arti. Ko Sofi tikrai norėtų – tai atvažiuoti gyventi su manimi.

Štai ir vėl, beveik tas pat, ką sakė Dorina Brius, tik kitais žodžiais išreikšta.

– O ką jūs į tai atsakėte?

– Pone Veksfordai, būsiu su jumis atvira. Aš nemyliu savo anūkų. Kaip galėčiau? Matau juos tik porą trejetą kartų per metus. Jiems jaučiu – kaip čia geriau pasakyti – geranoriškumą, ir viskas. Linkiu jiems paties geriausio. Myliu savo sūnų, dėl to nieko padaryti

negaliu, bet pernelyg jis man nepatinka. Jis šiurkštus ir tradicinių pažiūrų, neturi jokių socialinių įgūdžių. Pastarųjų ir pati per daug neturiu, bet tikiuosi, kad į pasaulį žiūriu atviriau. Neturiu pretenzijų būti konformiste. Darau, kas man patinka. Vargšas Rodžeris nelaimingas, nes niekada nedaro nieko, kas jam patinka, jau metų metais.

Išties atvira, pamanė Veksfordas. Kada jis girdėjęs, jei apskritai girdėjęs, taip kalbant motiną ir močiutę?

– Katrina niekada net minties sau neleistų, kad kuris nors vaikas gyventų su manimi, – pasakė ji. – O jei jau apie tai prakalbome, tai kodėl ji turėtų? Aš neleisčiau savo vaikams gyventi su seneliais. Be to, aš egoistė, man patinka gyventi vienai, viena ir noriu gyventi iki mirties. Todėl ir negyvenu su savo vyru, nors mudu kuo puikiausiai sutariame.

Tai jį priblokšė. Jis manė, kad ji našlė, kad ji jau porą kartų tapusi našle. O kitų žmonių sugebėjimas skaityti mintis visada jį džiugino. Tą dovaną jis ir pats turi. Dabar ją pademonstravo Matilda Keriš.

– Ne, su savo pirmuoju vyru, Rodžerio tėvu, išsiskyriau. Dabar jis miręs. Mano antrasis vyras dėsto viename Europos universitete. Jis turi savo darbą ir nori gyventi užsienyje, o man geriau gyventi čia – toks mūsų gana paprastas ir draugiškas susitarimas. Kartą ar du per metus kartu praleidžiame šiek tiek laiko – tarp kitko, daugiau nei su Džailsu ir Sofi.

Burdenas pagavo vieną žodį.

– Minėjote vaikus, ponia Keriš. Ar, be Rodžerio, turite ir kitą vaiką?

– Dukterį, – abejingai atsakė ji. – Ji ištekėjusi, gyvena Šiaurės Airijoje. Antrimo grafystėje.

Burdenas užsirašė tos moters vardą, pavardę ir adresą. Įdomu, pamanė jis, ar Matildos Keriš santykiai su dukterimi tokie patys kaip su sūnumi – instinktyvi meilė, tačiau nemėgstant ir negerbiant ar, greičiausiai, net nejaučiant noro kada matytis.

Jiems beišeinant ji parodė spalvotą grafikos darbą ant koridoriaus sienos. Mecotintas, pamanė Veksfordas, taip vadinasi toji technika. Jame buvo pavaizduoti kažkokio miesto, kuris galėtų būti bet kurioje šiaurės Europos šalyje, aštuonioliktojo amžiaus statiniai. Matilda Keriš, atrodė, tuoj kažką apie jį pasakys, bet paskui nieko nepratarusi nusisuko.

Veksfordas telefonu pasakė:

– Pone Bakstonai, primygtinai patariu jums elgtis, kaip prašau, ir rytoj ryte atvykti į Kingsmarko policijos skyrių. Jau esu jums minėjęs, kad trukdyti policijai atlikti tyrimą yra nusikaltimas. Yra ir dar vienas – trukdymas nešališkai nagrinėti bylą. Prašom negalvoti, kad mano gąsdinimai tušti. Pasimatysime čia rytoj dvyliktą valandą.

– Aš neprieštaraučiau atvykti, – įžeistu tonu pasakė Bakstonas. – Tačiau čia turiu keletą reikalų. Ar negalite atvykti į Pasingemo dvarą?

– Ne, – atsakė Veksfordas. – Man ne pakeliui, – jis nutilo. – Lauksiu jūsų dvyliktą.

Jei Bakstonas neatvažiuos, Veksfordas prieš jį turės rimtą bylą. Idėja tą žmogų suimti jam atrodė itin patraukli. Paskui jis iškart paskambino Šarlotei

Makalister, mergautine pavarde Deid. Jos balso tonas buvo nejaukiai panašus į motinos, itin lakoniškas, šaltas ir ironiškas.

– Rodžerio vaikų gerai nepažįstu. Jokio konflikto nėra. Tiesiog retai važiuoju į Angliją, o pas mus jie neatvažiuoja niekada. Katrina bijo bombų, – ji nutilo, kad sausai nusijuoktų. – Sakau, kad jie pas mus niekada neatvažiuoja, bet Džailsas lankėsi prieš trejus ar ketverius metus, kai buvo ramu. Jis atvažiavo vienas ir jam, regis, patiko bendrauti su mano vaikais.

Jokios naudos, pamanė Veksfordas. Paskui kai ką prisiminė.

– Gal žinote, kodėl jie savo namą vadina „Antrimu“, ponia Makalister?

– Tikrai? Niekad nepastebėjau.

– Nemanau, kad čia sutapimas, tiesa? Jūs gyvenate Antrimo grafystėje, bet vis dėlto neatrodo, kad būtumėt artimi.

– Ak, tą lengva paaiškinti. Santuokos pradžioje jie čia gyveno. Džailsas gimė čia. Tada Rodžeris dar neprekiavo nekilnojamuoju turtu. Jiedu su mano vyru kartu mokėsi mokykloje, buvo geriausi draugai ir taip toliau, mano vyras jam padėjo gauti darbą. Todėl jie čia ir atvažiavo dėl to darbo. Jis pardavinėjo kompiuterius – tais laikais kompiuterių mada dar tik prasidėjo, – bet pasirodė, kad jam prastokai sekasi. Jis nepaveldėjo mūsų mamos proto.

Gal ji nori pasakyti pati paveldėjusi? Turbūt.

– Katrina nusiminė, kai jį atleido, bet nenorėjo išvažiuoti. Jai patiko namelis, kuriame jie gyveno, ji norėjo, kad darbą jis susirastų čia. Paskui Airijos

Respublikos kariuomenė išsprogdino kaimo aludę, tai po šito ji išvažiavo labai greitai.

Bakstonas atvyko. Jis atrodė sergantis. Akių baltymai blyškiai geltoni, skruostai – sutrūkinėjusių kraujagyslių tinklas. Jo kostiumas, šviesiai pilkas dvieilis, atrodė netinkamas šiam metų laikui, o kaklaraištis, per laisvai užrištas, išpuoštas nederamu sodo žiedų raštu – petunijomis, našlaitėmis ir nasturtomis. Tokie linksmi, kone atostogų drabužiai absurdiškai kontrastavo su maišais po akimis ir retėjančiais plaukais. Jaukiame Veksfordo kabinete jis jautėsi labai nesmagiai.

– Paprašiau jūsų čia atvykti dėl dviejų priežasčių, pone Bakstonai, – pradėjo Veksfordas. – Pirmoji dėl klausimo, į kurį jūs gana lengvai atsakysite. Kita jums gali būti kiek sudėtingesnė – turiu omeny, sudėtingesnė ta prasme, kad galite pasijusti kebliai ir susigėdęs. Bet tą kuriam laikui atidėsime, – Bakstonas nusuko savo kepenines akis ir įsistebeilijo į šviesios šokolado spalvos telefoną, tarsi tas būtų radikalios technologijos naujovės pavyzdys. – Jau išvardijote mums įvairius draugus ir pažįstamus, kurie pas jus lankosi ir žino jūsų valdą. Paskui dar kalbėjau su ponu Šendu-Gibu, jis ir jo šeimininkė paminėjo įvairius žmones ir grupes, kurie savo šventėms naudojosi vieta, kurią jis vadina „šokių aikštele“. Pavyzdžiui, buvo tokia pora, ten surengusi savo vestuves, o šeimininkė dar pasakojo apie triukšmingą grupę, kurių dainavimą ir šūkavimą galima girdėti ir pačiame name. Ar jums tai ką nors reiškia?

Raudonas Bakstono veidas dar labiau paraudo. Jis atsakė kaip visuomet:

– Galbūt.

– Taip, pone Bakstonai, žinau, kad galbūt. Galbūt tai ką nors reikš ir man, pavyzdžiui, kad grupė žmonių vasaros naktį lauke paprastai visada smarkiai triukšmauja. Verčiau perfrazuosiu klausimą. Ar žinote, kas tie žmonės yra ir ar jūs leidote jiems ten būti.

Bakstonas prabilo nenoriai, tarytum iš jo kas trauktų žodį po žodžio.

– Ta miško proskyna jie naudodavosi dar tada, kai Šendas-Gibas buvo valdos savininkas. Kai aš įsikrausčiau, tas žmogus – vadovas, organizatorius, nežinau, – parašė man ir paprašė leisti ir toliau ja naudotis. Porą kartų per metus, liepą ir sausį – sausį jiems turėtų būti žiauriai šalta.

– Taigi jūs sutikote?

– Nemačiau jokių priežasčių atsakyti. Darbo dienomis mudu su Šarona čia nebūnam, tai mums tas triukšmas ir netrukdo.

– Vadinasi, jums įsikrausčius jie jau naudojosi ja kokius keturis ar penkis kartus?

– Manyčiau.

– Ir kadangi dabar sausis, jie turėtų ja vėl greitai naudotis?

– Dabar jau ne. Tik ne po nutikimo karjere.

Kodėl šitas žmogus toks atsargus, taip išsisukinėja? Staiga Veksfordas suprato.

– Jūs imate mokestį? Jie moka nuomą?

– Simbolinį mokestį, – nelaimingas atsakė Bakstonas.

– Ir kiek tas simbolinis mokestis būtų, pone Bakstonai?

– Neprivalau jums sakyti.

– Privalote, – trumpai drūtai atsakė Veksfordas.

Bakstono mintys tikriausiai nuklydo prie to trukdymo nešališkai nagrinėti bylą, nes jis liovėsi dvejoti:

– Po šimtą svarų už kartą.

Neblogas uždarbėlis, pamanė Veksfordas. Ypač jei jis pasitaiko dukart per metus ir panaši suma gaunama ir iš kitų mišku pasinaudojančių organizacijų. Malonus priedas žmogui prie pajamų, bet, žinoma, tik ne prie tokių pajamų, kokias gauna Bakstonas. Betgi aišku. Jis jų nedeklaruoja, mokesčių nemoka. Ir aiškiai reikalauja grynųjų. Įmesti į pašto dėžutę voke, be jokios abejonės. Tai ir bus viso šito susigėdimo ir atsargumo priežastis.

– O kas tie žmonės? Kokiam tikslui jie naudoja tą proskyną?

Muistydamasis kėdėje, tarsi jam niežėtų užpakalį, Bakstonas atsakė:

– Jie religingi. Tas „dainavimas“ yra jų giesmės. Jie rėkia „matau, matau!“, tai reiškia, kad jie pamatė angelus ar dvasias ar dar ką nors.

– Maniau, kad kai tai vyksta, jūsų čia niekada nebūna?

– Pirmaisiais metais jie čia buvo, kai mes tik įsikraustėme, ir aš nuėjau pažiūrėti. Norėjau sužinoti, su kuo turiu reikalų.

– Kas tie žmonės tokie, pone Bakstonai?

– Jie save vadina Amžinosios Evangelijos bažnyčia.

Kurios ištikimas narys yra Džailsas Deidas. O tai reiškia, kad, kelis kartus apsilankęs tame miške, jis tikrai turėtų žinoti, ir žinojo, apie karjerą. Ir kiti taip pat apie jį žinotų, be to, ir Džailsą pažįsta. Pažįsta pakankamai gerai, kad pagrobtų jį ir jo seserį ir nužudytų juos prižiūrėjusią moterį? Galbūt. Nebebuvo prasmės klausinėti apie kitas proskyną naudojusias kompanijas, nes šitoji tiesiogiai susijusi su dingusiu berniuku, pirmoji jo sąsaja su Pasingemo dvaru. „Tas žmogus, vadovas, organizatorius", Bakstono žodžiais tariant, neabejotinai bus Jašubas Raitas, Amžinosios Evangelijos bažnyčios pastorius...

Priblokštas, kad Veksfordas žino, kas tas pastorius, Bakstonas tą patvirtino. Tačiau užuot nuraminęs, toks akivaizdus Veksfordo visažiniškumas jį tik dar labiau išgąsdino. Jis išsitraukė mobilųjį telefoną ir paklausė, ar jam galima paskambinti žmonai. Veksfordas truktelėjo pečiais, lengvai šypsodamasis. Žmogelis bent jau neprašo paskambinti iš *jo* telefono.

Regis, kad apie vyro vizitą į Kingsmarką ir pokalbį policijoje Šaronai pranešta nebuvo. Iš Bakstono išsisukinėjimų Veksfordui pavyko nemažai suprasti ir, nors tas aiškiai nepasakė „Aš esu Pasingeme" – prie Veksfordo tai jau būtų pernelyg akivaizdu, – žodžiai „Pasingemo dvare" pavartoti buvo. Ką tas Bakstonas darytų, jei ji perskambintų jam į namų telefoną? Gal pasakytų turėjęs išlėkti į Gilfordą? Bakstoną barė smarkiai. Iš savo kėdės Veksfordas puikiai girdėjo pikčiurnos šaižiai rėkiamus priekaištus. Bet ją kaltinti sunku. Bakstonui chroniškas melavimas buvo toks prigimtinis, kad jis melavo, kai teisybė būtų

neabejotinai absoliučiai priimtina tiek klausytojui, tiek ir pačiam kalbėtojui. Pavyzdžiui, kurių velnių jam sakyti tai moteriai va šitai, ką jis dabar susakė: „Turiu lėkt, brangioji, po penkių minučių man dalykiniai pietūs“? Kai „dieviškoji Šarona“ jo nebežavės ir jis nuspręs lėkt pasiautėti į kairę, turės labai daug patirties kurti alibi.

– Tada tikriausiai neturėčiau jūsų gaišinti, – ramiai pasakė Veksfordas. Kad ir kaip daug meluotų ir išsisukinėtų, neraudonuoti Bakstonas dar neišmoko. – Deja, dar nebaigėme. Sakiau jums, kad mums teks išgvildenti dar vieną klausimą, ir manyčiau, kad žinote, koks jisai, – linktelėjimas ir nesmagus truktelėjimas pečiais. – Kada karjere pirmą kartą pamatėte mėlynąjį golfą? Ne, tik nesakykit, kad gruodžio dvidešimt pirmąją. Žinau, kad jums tai nebuvo paslaptis ir anksčiau.

– Tai išeitų, kad truputį anksčiau, – atsakė Bakstonas, tarsi kas vėl iš jo būtų ėmęs traukti žodį po žodžio.

– Ne tas žodis truputį, pone Bakstonai, – galbūt savaitgalį penkioliktą dieną? Aštuntą? Netgi dar anksčiau? *Pirmą*?

Žinoma, Veksfordas smaginosi. Kaip galėtų būti kitaip? Žmones jis paprastai užjausdavo ir su jai elgėsi taktiškai, tačiau Bakstonui savo gailesčio nešvaistė. Kaip jis raitosi, stebėjo be menkiausio sąžinės graužimo. Pirmąkart pamelavę, kaip sakydavo jo močiutė, vai tai rezginį pradedam regzti. Vargšas Bakstonas išspaudė:

– Penkioliktą ir aštuntą atvažiavęs nebuvau.

– Vadinasi, pamatėte gruodžio pirmąją, tai yra ir pirmąjį gruodžio savaitgalį.

– Tai taip išeitų.

– Ką gi, pone Bakstonai, iššvaistėte galybę policijos laiko. Iššvaistėte valstybės pinigus. Tačiau jei man daugiau nemeluosite ir tiksliai paaiškinsite, kaip viskas nutiko, kada išėjote į mišką pirmąjį gruodžio savaitgalį, kai nuo ponios Troj ir Džailso ir Sofi Deidų dingimo buvo praėjusi savaitė, – jis trumpam nutilo ir tiriamai žvelgė į Bakstoną. – Manau, tikėtina, kad vyriausiasis prokuroras nenuspręs kelti bylos.

Veksfordas jo pagailėjo, tačiau užuot atsipalaidavęs, Bakstonas atrodė taip, tarytum tuoj pravirks.

Jokie Bakstono papasakoti faktai nepadėjo nustatyti tikslaus laiko, kada automobilis pateko į karjerą. Bet iki šeštadienio, gruodžio antrosios, automobilyje gulėjęs kūnas buvo pakankamai suiręs, kad skleistų stiprų kvapą. Šalta lauke toli gražu nebuvo, bet vis dėlto viduržiemis. Po ano lietaus oras buvo drėgnas ir švelnus, kūnas turėtų irti gana greitai.

– Net neturiu jokios versijos, – pasakė Veksfordas, kai ilgos dienos pabaigoje jiedu su Burdenu susitiko „Alyvoje ir balandyje“. – Gal tau kas ateina į galvą?

– Dabar jau žinome, kad Džailsas galėjo parodyti Džoanos žudikui kelią į mišką ir karjerą, bet nemanau, kad jiedu su Sofi kaip nors prisidėjo prie jos nužudymo. Kaip jūs manot? Greičiau jau apie Pasingemo dvarą nusikaltėliui jis papasakojo iš naivumo. Nežinodamas, kam to nusikaltėliui reikia. Jiedu su Sofi nė nežinojo, kad Džoana negyva. Juos galėjo

nužudyti dar jiems ir nesužinojus. Arba juos pagrobė, kai Džoana dar buvo gyva. Gal net pati Džoana su tuo kažkuo juos ir išvežė.

– O kaip su tuo susiję tie amžinieji evangeliečiai?

– Niekaip. Vienintelis jų vaidmuo – parodė Džailsui Pasingemo dvarą.

– Visgi norėsiu dar kartą su jais pasikalbėti. Su daugiau jų. Ne tik su pastoriumi Jašubu. Noriu tiksliai išsiaiškinti, kas nutinka per tą jų kvailiojimą po atviru dangumi Pasingemo miške, kai jie pavirsta mėlynaskliaučiais.

– Kas tie mėlynaskliaučiai?

– Tokie, kurie neina į bažnyčią, bet sako mieliau garbiną Dievą po jo „mėlynu skliautu“. Maikai, nežinau kaip ir tuo labiau kodėl, bet manau, kad Džoaną Troj nužudė Deidų namų prieškambaryje, ir tą šeštadienio vakarą.

Veksfordas kurį laiką spoksojo pro langą, tuščiu žvilgsniu, tačiau dabar tuščiame akiratyje pasirodė trys jam pažįstami žmonės, einantys per tiltą susikibę rankomis. Geltonoje gatvės žibintų šviesoje jis atpažino buvusį savo žentą ir abu anūkus. Žinoma. Buvo penktadienis, tas vakaras, kada Neilas turėjo galimybę pabendrauti su savo sūnumis ir juos kur nors vesdavosi. Jei jie eina per tiltą į miesto centrą, greičiausiai traukia į „Makdonaldą“, kur vakarieniauti berniukai mėgsta labiausiai.

– Į ką žiūrite?

– Į Neilą, Beną ir Robiną. Ką tik juos pastebėjau.

– Norit išeit į lauką pasisveikint?

– Ne, – staiga Veksfordas pajuto gilų liūdesį. Ne pyktį, nusivylimą ar gailestį, bet tiesiog liūdesį. – Tegu vargšas žmogus pabūna su savo vaikais vienas. Žinai, Maikai, šiais laikais tai neišsprendžiama problema. Žiniasklaida nuolat aiškina, kaip vyrai turėtų išmokti būti gerais tėvais, bet labai retai kalba apie tokį tėvą, kuriam neduoda galimybės tokiam būti. Žmona jį paliko ir dar pasiėmė jo vaikus, jie *visada* yra su ja. Bet nejau dėl to, kad jis galėtų būti geras tėvas, jie turi gyventi kartu ir metų metais būti nelaimingi? Ir, tarkim, ji nesutinka? Nežinau atsakymo. Ar tu žinai?

– Sutuoktiniai turi gyventi kartu dėl vaikų, – pamokomai pasakė Burdenas.

– Lengva tau sakyti, kai pats esi laimingai vedęs, – Neilas su savo vaikais dingo iš akių. Veksfordas atsiduso. – Dar vieną gersi?

– Tik jei jūs gersit.

– Ne. Verčiau trauksiu namo.

Lauke lijo stipriau nei kada. Vėl tvinstantis Kingsbrukas virė ir putojo tamsios tunelio skylės link. Veksfordas ėmė svarstyti, ar vėl neprasidės potvynis, ir su nerimu pagalvojo apie savo sodą. Burdenas pavėžėjo jį iki namų, bet užeiti atsisakė. Veksfordas pakilo prie laukujų durų ir pastebėjo lietvamzdį, iš kurio vanduo tiesiog pliopė. Nieko nepadarysi. Jis įėjo vidun, Dorą rado svetainėje su savo vyno taure, pirmąja iš dviejų, kurias tą vakarą išgers. Ji atsistojo, pabučiavo jį ir pasakė:

– Redžai, ką tik telefonu labai keistai kalbėjausi su Silvija.

– Kokia prasme keistai?

– Ji atrodė kiek įsiaudrinusi. Sakė, kad Kalas verčia ją už jo tekėti. Taip ji ir pasakė „verčia“. Ir dar užsiminė, kad anksčiau jam yra sakiusi apie tai pagalvosianti, bet kol kas antrai santuokai nepasirengusi. Žinai, kaip šiais laikais sugeba idiotiškai pasakyti. Antrai santuokai nepasirengusi.

– Šiaip ar taip, dėkui Dievui už tai.

– Kadangi penktadienis, berniukai išėjo su Neilu, ir ji pasakė, kad vos namie pasilieka vieni su Kalu, jis iškart pradeda vėl ir jai nepatinka, kaip jis prie jos priekabiauja.

– Kodėl ji tiesiog jo nepalieka? – susierzinęs pasakė Veksfordas. – Šiaip ar taip, vieną vyrą jau paliko, žino, kaip tai daroma. Ko gero, turėčiau sakyti, kodėl jo neišspiria, tą jau taip pat yra dariusi.

– Net neįsivaizdavau, kad jauti tokį kartėlį.

– Taigi, jaučiu. Dėl jų abiejų – už tai, kad jis kiaulė ir stuobrys, o ji tokia idiotė. Nemanai, kad potvynis vėl užlies sodą?

Užvažiavęs į Pasingemo dvarą patikrinti, kaip veikia šildymas – Paulinos nuomone pasitikėti jis negalėjo, – Bakstonas aptiko vyrą, kurio pavardė Kolmanas, stovintį ant žvyro prie namo ir spoksantį į jo miegamojo langus.

– Ką čia, po velnių, veikiate? Dinkit iš mano valdos ir daugiau nesirodykit.

– Apsispakajinkit, – pasakė Kolmanas, vartodamas neįprastą senamadišką žodį, kurį Bakstonas miglotai prisiminė girdėjęs iš senelio lūpų. – Nėra reikalo čia aušint burnos, – jis spėriai išsitraukė iš

kišenės vizitinę kortelę ir ištiesė ją Bakstonui. – Jums labiau nei kam kitam turėtų rūpėti, kad mes surastume tuos vaikus.

Bakstonas pamanė, kad taip turbūt ir yra, bet garsiai nepasakė.

– Kam jūs dirbate?

– Poniai Matildai Keriš. Nagi, ko mums nepaėjėjus į mišką ir jums neparodžius man, kur tiksliai radote tą automobilį, – tiesa, kada tai nutiko?

– Visai prieš Kalėdas, – Bakstonas ėmė nervintis.

– Baikit jau. Eina paskalos, kad prieš pranešdamas jau ištisas savaites žinojote, kad automobilis ten guli. Įdomu, kodėl taip ilgai tylėjote?

Bakstonas nusivedė jį į mišką ir nupasakojo, kokiu maršrutu automobilis turėjo važiuoti išsukęs iš pagrindinio kelio. Po kurio laiko Kolmano kompanija jam ėmė atrodyti visai maloni, ypač dėl to, kad privatus detektyvas turėjo gertuvėlę su viskiu, kurią keliskart padavė Bakstonui. Išsiskirdami – Kolmanui važiuoti į Kotsvoldą, Bakstonui – į Londoną – jie jau buvo susitarę palaikyti ryšį.

Šaronos namie nebuvo, jokio raštelio jam irgi nepalikta. Bakstonas su nerimu pagalvojo, kad galbūt po to, kai jis paskambino jai iš Kingsmarko policijos, ji skambtelėjo į Pasingemo dvarą ir, kadangi niekas neatsiliepė, nusprendė išvažiuoti už bausmę. Anokia čia naujiena. Telefonas tyliai ir kaltinamai stovėjo ant savo mažo staliuko, toks mažas baltas aparatas, kurio išradimas ir tolesnis visuotinis naudojimas turbūt sukėlė pasaulyje daugiau problemų nei vidaus degimo variklis. Jis kažkodėl pakėlė ragelį ir surinko

1471, kad sužinotų paskutinio skambinusiojo numerį. Numerio, kurį pamatė, nepažino, bet žinojo, kad jis nepriklauso nei kam nors iš tų, kuriuos jiedu su Šarona vadina draugais, nei kokiam nors prekybininkui ar parduotuvei, kokias jis tik prisiminė.

Beeidamas įsipilti išgerti jis pastebėjo, kad tarp pirštų laiko ir sukioja tą vizitinę kortelę, kurią jam davė firmos „Ieškom ir surandam“ atstovas.

17 skyrius

„Antrimo“ prieškambaris buvo tiesiog ardomas gabalais.

– Viską sutvarkys, kaip buvo, – labiau viltingai nei užtikrintai Katrinai Deid pasakė Vainas. Suspaudusi rankas Katrina sudejavo ir galiausiai pasišalino į svetainę, kur atsigulė ant sofos, panardino veidą į pagalves ir užsitraukė antklodę ant galvos.

Teko išlupti kilimą ir porą grindlenčių. Nuo grindjuostės nugramdyta ruda dėmelė, o radus raudonai rudą dėmę, išluptas gabalas grindų prie drabužių spintos. Vainas žinojo, ką jam paskui teks padaryti, ir visai tuo nesidžiaugė, bet tokia ta policininko dalia, kartais pagalvodavo jis, daugybė nemalonių ir visai nedžiuginančių užduočių. Detektyvė konsteblė Lyn Fankurt jam maloniai tarė:

– Seržante, jei norite, aš jos paklausiu. Man nieko. Tikrai.

Kartais Vainas pagalvodavo, kad jei nebūtų laimingai vedęs, vaikų ir pareigų turintis vyras, neatsisakytų romano su Lyn. Ji buvo kaip tik tokia, kokios jam patinka, tokio senamadiško kūno sudėjimo ir gražiais auksiniais rusvais plaukais.

– Ne, pats paklausiu. Dabar. Ir bus baigta.

Jis nuėjo į svetainę ir sukosėjo. Katrina pakėlė nuo ašarų dėmėmis išmuštą veidą nuo pagalvių. Vainas atsikrenkštė.

– Ponia Deid, atleiskite, kad turiu jūsų to paklausti. Patikėkit manim, tai tik atsargumo priemonė. Nieko blogo nepagalvokit. Tačiau gal kartais žinote, kokios jūsų vaikų kraujo grupės?

Katrina pagalvojo viską, ką galima pagalvoti. Ji garsiai suaimanavo. Netekęs vilties, jis pažvelgė į ją ir pašaukė Lyn, kuri ramiai įėjo, prisėdo prie Katrinos ir švelniai jai kažką sušnibždėjo. Jokių smarkių įkalbinėjimų, jokio pliaukšėjimo per veidą. Katrina sukūkčiojo, paspringo, kumščiais užsidengė akis ir padėjo galvą Lyn ant peties, galiausiai iškvėpė, kad nežino, niekada tokiais dalykais neužsiiminėjusi.

– Gal jūsų vyras galėtų mums pagelbėti?

– Jis darbe. Jam nerūpi. Vaikai yra tiesiog daiktas, kurį jo padėties vyrai mano privalantys turėti. Jis niekada jų *nemylėjo*, – ištarusi tą žodį ji vėl ėmė aimanuoti ir prapliupo ašaromis.

Lyn paplekšnojo jai per petį ir švelniai paklausė:

– Bet ar jis žinotų kraujo grupes?

– Manyčiau. Jei ten yra ką žinoti.

Tada pasigirdo atidaromų ir uždaromų durų garsas ir į kambarį įėjo Rodžeris Deidas. Katrina darsyk panardino veidą į pagalves. Kaip visada, ieškodamas, ką apkaltinti, Deidas agresyviai paklausė Vaino:

– Ką jai aiškinote?

Lyn atsakė:

– Mums reikia sužinoti jūsų vaikų kraujo grupes, pone Deidai.

– Tai ko iškart į mane nesikreipėte? Juk žinot, kad ji pamišusi isterikė. Pažiūrėkit, iki ko ją privedėt.

Jis kilstelėjo savo žmoną – tačiau jam nebūdingai švelniai, – ir apkabino.

– Nagi, nagi, liaukis. Taip nieko nebus, – jis pažvelgė į Lyn. – Jų kraujo grupes rasite segtuve viršuje. Jei paklausiu, kam jums jų reikia, turbūt atsakysit, kad tai tik formalumas.

Nė vienas pareigūnas neatsakė. Deidas atsiduso, išsilaisvino iš žmonos gniaužtų – ji laikė jį abiem rankom apie kaklą – ir ėmė kilti laiptais į viršų. Vainas pažvelgė į Lyn ir pavartė akis.

Nebuvo jokių priežasčių manyti, kad tame prieškambaryje neįvykdyta triguba žmogžudystė. Nebent tai, kad daug kraujo nebūta, galima laikyti priežastimi. Prieškambarį nesunku išvalyti, pamanė Veksfordas. Nei kilimo, nei takelių, medinės grindys aiškiai nulakuotos storu dėmėms atsparaus lako sluoksniu, kuris nesugertų nei kraujo, nei jokio kito skysčio. Dar neaišku, ar paimtų mėginių užteks palyginti su Džoanos Troj kraujo grupe.

Vieno Deidų vaikų, Sofi, kraujo grupė buvo tokia pati kaip Džoanos, O+, labiausiai paplitusi. Džailso Deido grupė – A+. Jei paimtuose pavyzdžiuose kraujas bus tik O+, daug jie vis vien nesužinos – tik tiek, kad Sofi galėjo būti nužudyta kartu su Džoana. Kita vertus, gal ir ne. Bet jei juose rastų ir A+ kraujo, labai įmanoma, kad jis Džailso. O kaip dėl DNR? Plauką iš Sofi šepečio jie jau turi. Bet DNR iš jo galima išskirti, tik jei plaukas išslinko, o ne buvo nukirptas...

Vidurdienį jis susitiks su Jašubu Raitu. Pas jį namie, paklausti apie ritualines sueigas „šokių aikštelėje“. Lyn Fankurt, jau grįžusi iš Deidų, važiavo su juo. Tai jo pirmasis vizitas į tą dviejų butų vienaaukštį pačia niūriausia išorės danga, kokią tik galima įsivaizduoti – pilku cemento skiediniu su žvirgždu. Priešakiniu kiemu ten aiškiai nesirūpinta, o paskui, atrodo, kažkas puolė ir dalgiu nušienavo žolę, dilgėles ir jaunus medžių ūglius. Reikia manyti, kokią retą dieną, kai nelijo. Dabar lijo, nuo vandens pilkos sienos įgavo tamsesnę anglies spalvą. Kaskart, kai Veksfordas pamatydavo tokias cementines sienas, prisimindavo seną nutikimą, kai jam buvo septyneri ir jis kažkodėl nakvojo pas tetą. Jos namo sienų paviršius buvo toks pat. Jį anksti paguldė miegoti galiniame miegamajame, o tuo tarpu šeimininkai užiminėjo svečius. Kompanija sėdėjo šezlonguose po jo langu, jo teta ir dėdė, pora senų moterų – kaip jam tada atrodė – ir dar vienas senis visiškai plika blizgančia galva. Jiems nežinant, jis stebėjo juos pro savo atvirą langą ir, nesugebėjęs atsispirti pagundai, ėmė nuo sienos lupinėti žvirgždo akmenėlius ir mėtyti ant tos plikės. Keletą minučių jis jautė palaimingą pasitenkinimą, stebėdamas, kaip tas senis, manydamas, kad tai koks vabzdys, brauko tuos akmenėlius sau nuo galvos. Du trys kartai, ir jis pažiūrėjo į viršų. Jie visi pažiūrėjo. Tetulė Freda užlėkė laiptais, griebė savo sūnėną ir tvojo jam plaukų šepečiu – taip sukėlė baisiausią Veksfordo motinos pasipiktinimą. Šiais laikais, pamanė jis, Lyn spaudžiant durų skambutį ir abiem laukiant, savo brolienę ji atiduotų Europos Žmogaus Teisių Teismui.

Tekla Rait atidarė duris. Veksfordas ją matė pirmą kartą ir kiek nustebo. Šviesūs plaukai, labai graži, bet taip apsirengusi... ką gi jam priminė tie jos drabužiai? Žengdamas per svetainės slenkstį jis suprato. Kartą jis matė nuotrauką – mormonų žmonų Jutoje, kur poligamija seniai nelegali, bet visi apsimeta nieko nematantys. Jos buvo apsirengusios kaip Tekla Rait ar, tiksliau, ji apsirengusi kaip jos: medvilninė išblukusio rašto suknelė iki vidurio blauzdų, nuogos kojos, apžėlusios šviesiais susiraičiusiais gyvaplaukiais, įsispyrusi į plokščias basutes, kokias jo žvirgždo akmenukų mėtymo laikais avėdavo vaikai. Ilgi plaukai netvarkingai sumegzti šukomis ir segtukais.

Jis manė susitiksiąs su vienu Jašubu Raitu, bet pastoriaus žmona atvėrė duris, ir viduje jis išvydo susiėjimą, kuris jam buvo panašus į tokius renginius, kuriuose jis niekada nėra dalyvavęs, bet apie juos girdėjęs – maldos susirinkimus. Jam teko prisiversti nespoksoti. Turbūt visos kėdės, kurias tik turėjo Raitai, buvo sustatytos ratu, o ant kiekvienos, ant aštuonių iš dešimties, sėdėjo po vyrą. Jie nemūvėjo dryžuotų kelnių, nevilkėjo frakų ir nebuvo užsidėję cilindrų, bet sekundę jam pasirodė, kad taip ir yra. Visi su kostiumais ir kaklaraiščiais. Visi labai trumpai kirpti. Kai jiedu su Lyn užėjo, visi kaip vienas pakilo, o Lyn teko keletas itin keistų žvilgsnių. Jis pamanė, kad ponia Rait juos paliko, nes verkė jos kūdikis, bet greičiausiai ne dėl to, turbūt ji išėjo, nes moterims jų taryboje ne vieta. Tačiau Jašubas Raitas žengė į priekį ištiesęs ranką. Veksfordas taip pat neatsakė – taip jam įprasta – ir pristatė Lyn, tikėdamasis

nepritariamo žodžio. Tačiau jo neišgirdo, tik gana slogią tylą.

Veksfordas prisėdo, prisėdo ir Lyn. Dabar visos kėdės buvo užimtos. Prieš jam pradedant prabilo vienas vyras ir Veksfordas suprato per anksti padaręs išvadas.

– Aš esu Suvienytosios Evangelijos bažnyčios vyresnysis. Vadinuosi Hobabu Vinteriu, – jis trumpai žvilgtelėjo į Lyn ir nusuko akis. Feministė tame žvilgsnyje įžiūrėtų moterų baimę. – Mano pareiga atkreipti jūsų dėmesį, kad mūsų susitikimuose moterys paprastai nedalyvauja, bet šiuo atveju padarysime išimtį.

Veksfordas nepasakė nieko, bet, kaip jis ir buvo tikras, prabilo Lyn.

– Kodėl gi ne? – niekas neatsakė, ji pakartojo klausimą ir pridūrė: – Tikrai norėčiau sužinoti, kodėl.

Atsakė pastorius, nuoširdžiu ir draugišku tonu, tarsi Lyn tiesiog negalėtų nesuprasti, ką jis nori pasakyti.

– Nevalia pamiršti, kad būtent moteris privedė vyrą prie nuodėmės.

Lyn buvo akivaizdžiai pernelyg priblokšta, kad galėtų iškart atsikirsti, o kai po kelių sekundžių pravėrė burną, Veksfordas tik jai vienai sušnibždėjo:

– Detektyve konsteble Fankurt, ne dabar. Tiek to.

Ji nepasakė nieko, bet jis puikiai žinojo, kad nuo įsiūčio ją tiesiog purto. Veksfordas greitai tarė:

– Prašyčiau jūsų prisistatyti. Tuomet žinosime, kas ir kaip.

Vienas po kito ratas ištarė savo vardus, prieš juos pridėdami pareigas – vyresnysis, lektorius, inspektorius, pavaduotojas. Labai keista, pamanė jis.

– Gal dabar kas nors galėtų man papasakoti apie tą dukart per metus, sausį ir liepą, Pasingemo dvaro valdoje vykstančią ceremoniją? Turbūt tai ir bus tas apsivalymo ritualas, kurį man kartą minėjote.

– To ritualo, kaip jūs sakote, nors mes jį ir vadiname kitaip, šį sausį nebus. Dėl esamų aplinkybių.

– Taigi, jei vadinate kitaip, tai kaip?

– Išpažinties susirinkimas.

Šitie žmonės aiškiai nedegė noru išsipasakoti. Veksfordas apžvelgė vyrų ratą. Kai kurių veidai lyg ir miglotai pažįstami, yra juos matęs kažkur Kingsmarke. Veidų išraiška rami, santūri, švelni. Visi gana panašūs – nė vieno nepavadintum gražiu, apvalainais veidais, švariai nusiskutę, mažomis akimis ir burnomis, nors nosių forma ir dydis skyrėsi, plaukų spalva taip pat skirtinga, kur tuos plaukus galima įžiūrėti. Visi veidai keistai lygūs, be raukšlių, tačiau kažkaip jis suprato, kad jauniausiam nėra ir trisdešimties, o vyriausiam – per penkiasdešimt. Jei yra gyvas ir jei pasiliktų su jais, ar ir Džailsas Deidas vieną dieną įgautų tokią išvaizdą?

– O kas vyksta išpažinties susirinkimuose? – paklausė Veksfordas.

– Dalyvauja bažnyčios nariai, – lakoniškai atsakė Jašubas Raitas. – Nauji nariai išpažįsta savo nuodėmes ir gauna išrišimą. Apsivalo. Kaip jau vieną kartą jums sakiau, iš jų kūnų ir sielų „išvalomi toksinai“. Paskui patiekiama sausainių, kolos ir limonado.

Maistu ir gėrimais, žinoma, rūpinasi moterys, – jis vėl švelniai nusišypsojo ir pažvelgė į Lyn, ta nusuko akis. – Už tai atsakinga panelė Mūdi. Žmonės būna labai laimingi, džiaugiasi, gieda, sveikina naująjį narį kaip savą. Kiekvienam naujam nariui (ar narei) paskiriamas globėjas – žinoma, vienas vyresniųjų. Kad nenuslystų atgal į nuodėmę.

– Kas, jūs sakėte, yra atsakinga už maistą ir gėrimus?

– Panelė Ivona Mūdi. Ji viena labiausiai atsidavusių mūsų narių.

Jie trumpam išėjo iš kambario.

– Pas mus ji atėjo savo noru, pone, ir pati pripažino pažįstanti Džailsą Deidą, – pasakė Lyn. – Negalite sakyti, kad bandė mus apgauti.

– Nė nedrįsčiau. Bet tai įdomu įvairiais aspektais, ar ne? Ji gerai pažinojo Džoaną Troj, buvo jos kaimynė, o Džailsą pažinojo per bažnyčią. Ir ne tik. Ji žinojo apie proskyną, Šendo-Gibo vadinamą „šokių aikštele“, taigi žinojo ir apie karjerą, ir kelią per mišką iki jo. Savo žodžius „nė nedrįsčiau“ atšaukiu. Ji nebandė mūsų apgauti, ji *apgavo*. Atėjo pas mus savo noru, nes suprato, kad tai bus geriausias būdas pademonstruoti savo nekaltumą. Grįžtam ten.

Narių ratą rado kaip palikę, vis dar romiais, švelniais ir neperprantamais veidais. Veksfordas pajuto, ko nejuto anksčiau – mažame kambaryje tvyrantį vos užuodžiamą nemalonų kvapą. Jam prireikė minutėlės suprasti, kad jį skleidė aštuoni vyrų kostiumai, dėvimi kasdien, bet retai nešami į valyklą. Jis vėl atsisėdo.

– Kaip jūs patenkate, gal turėčiau sakyti patekdavote, į išpažinties susirinkimo vietą? Automobiliu?

– Aišku, automobiliu, – pasakė Raitas. – Kai kurie žmonės kartais važiuoja traukiniu, o iš stoties taksi, bet šitaip yra sudėtinga, o, be to, ir brangu. Dauguma mūsų narių, pone Veksfordai, nėra pasiturintys, – energingai linksėdami vyrai rate parodė pritariantys. – Be to, Pasingemo dvare visuomet būdavo per mažai vietos automobiliams pasistatyti, o ponui Bakstonui nepatinka, jei paliekame juos prie jo namų. Pridėkite dar ribotas mūsų narių pajamas ir suprasite, kad paprastai automobilyje važiuojame po tris ar keturis. Taip taupiau.

– Taigi, bet kuris Suvienytosios Evangelijos bažnyčios narys, – tarė Burdenas, – žino, kaip patekti į Šv. Jono Pasingemą, kur yra keliukas į Pasingemo dvarą, kelią per mišką ir kur yra karjeras?

– Apskritai kalbant, taip, – šįkart atsakė žmogus, pasivadinęs Hobabu Vinteriu. Ir iš kur jie tuos vardus traukia? Tik ne iš krikštatėvių ir krikštamočių per krikštynas, Veksfordas buvo tuo tikras. Aiškiai susigalvoja vėliau. – Aišku, kaip mes ir sakėme, kai kurie būna kitų narių automobilių keleiviai. Kai kurie nemoka vairuoti. Vienas ar du atvažiuoja traukiniu ir Pasingemo aikštės stotyje sėda į taksi.

Jei jis ir norėjo pasakyti daugiau, Jašubas Raitas jį šiurkščiai nutraukė.

– Kur link tie klausimai suka?

Veksfordas griežtai pasakė:

– Link to, kad surastume, suimtume ir nuteistume Džoanos Troj žudiką, pone Raitai. Ir kad surastume

Džailsą ir Sofi Deidus, – jis trumpam nutilo. – Gyvus ar mirusius.

Raitas tyliai linktelėjo, bet atrodė kiek įžeistas. Žmona pašaukė jį prie durų, priėjęs jis duris atidarė ir palaikė, kad ji užeitų su padėklu. Ant jo stovėjo dešimt stiklinių su kažkokiu blyškiai geltonu gazuotu skysčiu. Lyn paėmė savąją su tokia veido išraiška, kad Veksfordas vos nepradėjo juoktis. Gėrimas pasirodė esantis limonadas, bet nelauktai skanus, naminis.

– Kiek suprantu, visi dalyvaujate išpažinties susitikimuose? Taip. Norėčiau užsirašyti pilnus jūsų vardus ir pavardes, adresus ir... – jis kirto: – ...Norėsiu sužinoti, kur visi buvote šeštadienį, lapkričio dvidešimt penktąją, tarp dešimtos ryto ir vidurnakčio.

Jis tikėjosi pasipiktinimo balsų, bet veidai išliko abejingi, užprotestavo tik vienas pastorius.

– Mūsų alibi? Jūs rimtai?

– Visiškai, pone Raitai. Dabar, tikiuosi, padarysite kaip prašomi ir padiktuosite savo duomenis detektyvei konsteblei Fankurt.

Raitas pamėgino pajuokauti, bet jo balsas skambėjo karčiai.

– Susemkite nuolatinius įtariamuosius, – pasakė jis.

Grįžęs į darbą, Veksfordas peržiūrėjo sąrašą. Septynetas – Hobabas Vinteris, Pagielis Smitas, Nūnas Plameris, Efas Teiloras, Nemuelis Morisonas, Hanochas Kreinas ir Cūrišadajus Viltonas. Vardai groteskiški, pavardės absoliučiai angliškos. Nebuvo ne tik nė vienos azijietiškos pavardės – tą jis galėjęs suprasti iš evangeliečių išvaizdos, – bet ir jokios škotų ar valų

kilmės, jau nekalbant apie svetimšalius iš žemyninės Europos. Įdomu, pamanė jis, ar tai reiškia, kad įstoję į Evangelijos bažnyčią jie gavo krikštą ir naujus vardus, kaip gauna judaizmą priėmę žmonės.

– Keista, ką? – pasakė jis Burdenui. – Kalbu apie tas keistąsias krikščionių sektas, anksčiau juos vadino disenteriais, nonkomformistais, nežinau, kaip vadina dabar, visi jie nepaliaujamai kalba apie evangeliją, bet įsikibę laikosi Senojo Testamento vardų, tiesą sakant, senoviškų žydiškų vardų, kai žydai jų apskritai nevartoja. Manytum, kad jie turėtų vadintis Jonais, Morkais, Lukais ir panašiai, bet ne, šitie vardai jiems mat katalikiški.

– Pažįstu vieną žydą, vardu Mozė, o tai jau iš paties pačiausio Senojo Testamento. O mano sūnų vardai Džonas ir Markas, bet aš ne katalikas.

– Ne, tu esi joks, kaip ir aš. Tiek to. Jei nesupranti, ką noriu pasakyti, tai bent jau aš pats suprantu. Baris, Karen ir Lyn tikrina alibi, o mudu susitiksime su Ivona Mūdi, tik šįkart mes važiuojame pas ją.

Liko vienas klausimas, kurį jis pamiršo užduoti Suvienytosios Evangelijos bažnyčios vyresniesiems ir vadovams, bet tą jis suprato kiek vėliau.

Nedidukas kotedžas, kuriame gyveno Džoana Troj, atrodė vienišas ir apleistas. Gal tik dėl to, kad jie žinojo jį stovint tuščią, o jo šeimininkę išėjus visiems laikams. Vazone augęs lauras, kurį, jei būtų grįžusi namo pirmadienį, lapkričio 27-ąją, Džoana neabejotinai būtų įsinešusi vidun žiemai, kad apsaugotų nuo lietaus, sniego ir šalnų, tokiame ore pasidavė

ir virto vėjyje barškančia ir drebančia parudavusių lapų šluota. Lietus užleido vietą balzganai miglai, ne tokiai tankiai, kad ją būtų galima vadinti rūku, bet horizontą slepiančiai.

Ivonos Mūdi namo pirmo aukšto lange priklijuotas skelbimas, kuriame pranešama, kad šeštadienį, sausio 20 dieną, Amžinosios Evangelijos bažnyčioje, Jorko gatvėje, Kingsmarke, vyks „Žiemos kermošius". „Kviečiame visus. Arbata, pyragaičiai, turgelis, žaidimai ir linksma loterija." Savo narystės ji neslepia, pamanė Veksfordas. Bet, tiesą sakant, jis ir neturi priežasties manyti kitaip, tik neaiškų jausmą, kad kalbėdama apie Džailsą Deidą nuoširdi moteris būtų pasakiusi: „pažįstu tik sūnų, jis mano bažnyčios narys", užuot apskritai tos bažnyčios neminėdama. Jiems užėjus vidun ir susėdus užgriozdintoje svetainėje, kur tvyrojo stiprus pavasario pievų oro gaiviklio kvapas, jis ir paklausė kodėl.

– Tai nebuvo svarbu, – atsakė ji ir pridūrė: – Tiesą sakant, nemaniau, kad tai jūsų reikalas.

– Bet manėte, kad mūsų reikalas sužinoti apie galimus Rodžerio Deido ir Džoanos santykius?

– Informacija buvo naudinga, ar ne? Svetimavimas turi įtakos nužudymui. Žinau tai. Ne iš asmeninės patirties, aišku, ne, bet iš to, ką mačiau per televiziją. Pusė rodomų serialų ar filmų yra apie tokius dalykus. Žinoma, aš renkuosi, ką žiūrėti. Pusės programos tenka vengti, ji nėra tinkama tokiai Jėzui atsidavusiai moteriai kaip aš.

Ji galėtų būti visai patraukli, pamanė Veksfordas, jei nevirstų, kone nepadoriai, iš savo žalio kelnių

kostiumėlio. Pradžioj jis žiūrėjo, paskui iš mandagumo stengėsi nebežiūrėti, į iš pirmo žvilgsnio dvigubą jos krūtinę – tikrąsias krūtis ir riebalų kalną po jomis, virš pernelyg persmaukto liemens. Kad nekristų ant veido, jos tamsūs garbanoti plaukai prispausti lankeliu, tokia puošmena, kurios, jo nuomone, dvidešimties sulaukusios moterys nebeturėtų nešioti. Gausiai išsidažiusi, taigi reikia manyti, kad evangeliečiai nepaisė Biblijos dažų ir papuošalų kritikos.

– Ar jums patiko jūsų kaimynė, ponia Mūdi?

– Mane galite vadinti panele. Savo nekaltybės nesigėdiju, – Burdenas ėmė tankiai mirksėti. – *Patiko*? Nesakau, kad nepatiko. Man buvo jos gaila. Mums visuomet gaila nusidėjėlių, ar ne? Jausčiau gailestį kiekvienam šitiek nuklydusiam nuo Dievo ir prievolių, kad svarstytų apie svetimavimą su vedusiu vyru. Tas vargšas berniukas Džailsas. Man buvo gaila *jo*.

– Ir kodėl gi? – jos paklausė Burdenas.

– Penkiolikametis, vos per žingsnį iki vyro, ir jos įtakoje. Jis pakankamai suaugęs, kad suprastų, kas vyko tarp jos ir jo tėvo, jei to nematė dar ir jo sesuo. Nuo nekaltųjų tvirkinimo tiesiog purto.

Ar ji visuomet tokia? Nejau jos draugai gali tai pakęsti? Bet galbūt ji jų ir neturi.

– Kada pastarąjį kartą dalyvavote Amžinosios Evangelijos bažnyčios išpažinties susirinkime, ponia Mūdi?

Ji atsiduso, bet galbūt tik todėl, kad jis vėl nepaisė pagarbos jos mergystei.

– Aną liepą negalėjau važiuoti. Pasirūpinau maistu ir gėrimais, bet pati nebuvau. Mano motina prastai

jautėsi. Ji gyvena Eilsberyje, labai sena, beveik devyniasdešimties. Žinoma, suvokiu, kad taip ilgai nesitęs, ji turės atvažiuoti gyventi su manimi. Tokie dalykai siunčiami mums išbandyti, ar ne?

Nei Veksfordas, nei Burdenas šito nekomentavo.

– Taigi, jau metus nebuvote, bet vietovę žinote visai gerai? Turiu omeny Pasingemo dvaro valdą.

Ar ji atsargi, ar jam tik taip atrodo?

– Nežinau, ar pati rasčiau kelią, jei manęs kas nevežtų. Dažniausiai nuveža ponas Morisonas, tai yra ponas Nemuelis Morisonas. Žinoma, kartu su žmona. Pati automobilio neturiu, nevairuoju.

– Nevairuojate ar nemokate? – paklausė Burdenas.

– Moku, bet nevairuoju. Man eismas tapo pernelyg intensyvus ir pavojingas. Toli niekada nevažiuoju, tik pas motiną ir tik traukiniu, – ji ėmė smulkiai pasakoti, kokiais maršrutais važiuojanti iš Kingsmarko į Eilsberį, traukiniu iki Viktorijos stoties, metro per Londoną, paskui vėl traukiniu iš Merilbono stoties. – Kartą į Pasingemą važiavau traukiniu. Suprantat, visi automobiliai buvo pilni. Kelionė buvo siaubinga, bet dėl tokio kilnaus reikalo verta. Iš Kingsmarko į Toksburą, paskui vietiniu traukiniu iš Toksburo į Pasingemo aikštės stotį, paskui taksi, tačiau taksi važiuoti teko tik porą mylių. Bet negalvokit, aš galiu sau leisti nusipirkti automobilį. Turiu labai gerą vadybininkės darbą.

– Prašom pasakyti, kur buvote praeitų metų lapkričio dvidešimt penktąją, – pasakė Veksfordas. – Labai galimas daiktas, tą naktį mirė Džoana Troj. Ar

galite prisiminti, ką veikėte? Mus domina laikas nuo šeštadienio dešimtos ryto iki vidurnakčio.

Į klausimus apie alibi žmonės, nebūtinai įtariamieji, bet ir tie, kuriuos paprasčiausiai norima eliminuoti iš tyrimo, dažnai reaguoja piktai. Bet tokios pasiptinimo audros jiedu sulaukdavo retai.

– Jūs kaltinate *mane* nužudžius Džoaną? Arba išprotėjote, arba esate labai blogi žmonės. Per visą gyvenimą man dar niekas nieko panašaus nesakė.

– Ponia Mūdi, jūs niekuo nekaltinama. Mes tik norime, na, išbraukti pavardes iš sąrašų. Juk savaime suprantama, kad turime Džoaną pažinojusių žmonių sąrašą, ir tiek. *Pažinojusių*. Jūs esate tame sąraše lygiai taip, kaip ir jos tėvas su pamote, ir norėtume jus iš jo išbraukti.

Ji suminkštėjo. Veidas, prieš tai perkreiptas įsiūčio ir pasišlykštėjimo grimasos, dabar kiek atsileido, rankos, suspaustos į tvirtus kumščius, atsipalaidavo.

– Verčiau jau braukit mane tučtuojau, – pasakė ji. – Buvau Eilsberyje su savo motina. Galiu tiksliai ir niekur nežiūrėdama pasakyti, kada ten išvažiavau ir grįžau. Jos kaimynė man paskambino lapkričio dvidešimt trečiąją ir kitą dieną išvažiavau. Ir vėl turėjau atsiprašyti iš darbo, panaudoti dar likusias kasmetines atostogas. Kai nuvažiavau pas motiną, ji jau buvo išvežta į ligoninę. Visi ten jums pasakys, kad tą savaitgalį sėdėjau jos namuose ir lankiausi ligoninėj dukart per dieną – na, šeštadienį popiet nebuvau, nes jai buvo daroma kažkokia procedūra, ji buvo užmigdyta ir man nebuvo prasmės ten eiti iki kito ryto. Visi kaimynai jums pasakys, kad visą vakarą viena buvau namuose.

– Kaimynai, – pasakė Veksfordas, su Burdenu ramiai prisėdęs prie bokalo alaus artimiausioje aludėje, – sakys, kad nei jos matė, nei girdėjo, negirdėjo jokių garsų iš to namo, bet žinojo ją buvus jame, kurgi dar ji galėjusi būti?

– Bet mums teks jų paklausti. Gal tą vakarą ji ir galėjo suvažinėti į Pasingemo dvarą ir atgal, bet būtų užtrukę labai ilgai. Esu tikras, kad ji ten nagų neprikišo.

– Galbūt. Trumpam tai pamirškim ir grįžkim prie pačios Džoanos. Manau, kad jos krepšio turinys nurodo laiką, kada jie visi trys išvažiavo ar, kaip tikriausiai turėčiau sakyti, buvo išvežti iš Deidų namų.

– Turite omeny, kad vakaras turėjo būti vėlyvas, nes Džoana aiškiai vilkėjo, na, naktinukus. Merginos tam ir vilki tokius per didelius marškinėlius.

– Tikrai, nejaugi? – nusijuokė Veksfordas. – Ir iš kurgi tu žinai? Bet ne, ne tai turėjau omeny.

– Suprantu, nes ji lygiai taip pat galėjo būti nužudyta ir sekmadienį ryte. Galėjo būti dar nenusivilkusi tų marškinėlių.

– Maikai, – pasakė Veksfordas, – ji buvo tikras vyturys. Taip sakė Dženingsas. Ar neprisimeni? Kai pasakojo apie jos energiją. Pasak jo, ji visuomet keldavosi pusę septynių, net ir savaitgaliais. Visada palįsdavo po dušu ir apsirengdavo, taip ar panašiai jis sakė. Tame jos krepšy tarp nešvarių drabužių buvo pora komplektų apatinių, vienas penktadieniui, kitas šeštadieniui ir dar vienas *nenešiotas*. Skirtas sekmadieniui. Taigi iš namų juos išvežė šeštadienio vakarą, ir tikriausiai vėlyvą.

Burdenas linktelėjo.

– Jūs teisus.

– O dabar keliauju namo, – pasakė Veksfordas, – ir paieškosiu šitų absurdiškų vardų Senajame Testamente. Ir galbūt dar internete pažiūrėsiu rinkėjų sąrašus, sužinosiu, kokie tų Amžinosios Evangelijos narių tikrieji vardai.

– Kuriems galams? – pradėjus eiti atgal, paklausė Burdenas.

– Savo malonumui. Dabar penktadienio vakaras ir man reikia truputį atsipalaiduoti.

Pats jis internete rinkėjų sąrašų nemokėjo rasti, bet mokėjo Dora. Per pastaruosius šešis mėnesius, kai jų namuose atsirado kompiuteris, ji išmoko šia naujove naudotis.

– Juk nenori jo viso atsisiųsti, ką? Jis kilometrinis.

– Ne, aišku, kad ne. Tiesiog man dar kartą parodyk, kaip tu ten slankai tą tekstą ar kaip tai pavadinti.

Ir štai tas sąrašas ekrane priešais jį. Suvienytosios Evangelijos bažnyčios vyresniųjų adresus jis turėjo, taigi ėmė peržiūrinėti sąrašą gatvė po gatvės. Kaip jis ir manė, nė vienas vyresniųjų nesivadino tėvų jiems duotu vardu. Hobabas Vinteris kadaise buvo – o sąrašuose ir dabar yra – Kenetas G., o Cūrišadajus Viltonas – Džordžas V. Iš visų bažnyčios hierarchų tik vienintelis Jašubas Raitas vadinosi, kaip buvo pavadintas per krikštą. Paskui Veksfordas ėmėsi Biblijos. Skaityti jis taip pat galėjo internete, bet neturėjo žalio supratimo, kaip ir nenorėjo atitraukti Doros nuo televizijos serialo.

Jis sakėsi Burdenui daręs tai savo malonumui, bet skaityti Skaičių knygą – joks malonumas. Apie ją galima pasakyti tik tiek, kad ji sukelia pagarbią baimę ir paleidžia nugara šiurpulius. Matyt, tai susiję su tuo absoliučiu paklusnumu, kurio tų žmonių Dievas reikalavo iš izraelitų. Įdomu, ar su pakeistais vardais tiems amžiniesiems evangeliečiams persidavė ir tas nuolankumas? Paieškojęs tų vardų jis aptiko, kad Hobabas buvo midjaniečio Reuelio sūnus, o Nūnas – Jozuės tėvas, sulig tuo į kambarį įėjo Dora. Ji pažvelgė į ekraną.

– Kodėl domiesi Kenu Vinteriu?

– Jis vienas tų amžinųjų evangeliečių. Vyresnysis ir save vadina ne Kenu, o Hobabu. Ir dar gyvena mūsų gatvėje, tolokai, bet mūsiškėj, – staiga jam dingtelėjo, kad apie tą žmogų Dora kalba labai familiariai. – O ką, tu jį pažįsti?

– Tu jį pažįsti, Redžai.

– Įsitikinęs, kad nepažįstu, – pasakė Veksfordas, dabar jau nebeįsitikinęs ir prisimindamas, kad tame susirinkime keletas veidų jam atrodė matyti.

– Jis mūsų laikraštininkas, – susierzino Dora. – Karalienės gatvėje turi spaudos krautuvėlę. Būtent jo dukra, kokių penkiolikos metų mergaitė, atneša vakarinį laikraštį.

– Ak taip, dabar žinau.

– Man gaila tos mergaitės. Kartais ji pradeda nešioti laikraščius net nenusivilkusi mokyklinės uniformos. Ji mokosi privačioje mokykloje Siujingburyje, toje, kur vaikai vilki rudas uniformas su aukso

apsiuvais. Negerai, kai jos amžiaus mergaitė sutemus viena vaikšto lauke, ir aš tikrai manau...

Jis ėmė svarstyti, ar visa tai turi kokios nors reikšmės, bet suskambo telefonas. Veksfordas pakėlė ragelį.

– Tėti?

Balsas buvo neatpažįstamas. Jis pamanė, kad kažkas ne ten pataikė.

– Kokiu numeriu skambinate?

– Tėti, čia aš, – silpnas, drebantis, dūstantis balsas. – Skambinu iš mobiliojo. Jis toks mažas, kad galėjau paslėpti prie kūno.

– Silvija, kas atsitiko?

– Kalas – Kalas mane sumušė ir uždarė spintoje. Būk geras, atvažiuok ar ką nors atsiųsk...

– Kur vaikai?

– Išėję. Išėję su Neilu. Šiandien penktadienis. Labai prašau, atvažiuok...

18 skyrius

Važiuoti vienam būtų klaida. Geriausia nusiųsti porą pareigūnų, sakykim, Karen Malahaid, kuri apmokyta, kaip elgtis susidūrus su smurtu šeimoje, ir detektyvą konsteblį Hamondą. Tačiau jis negalėtų sėdėti namuose ir laukti. Jis paskambino Donaldsonui ir paprašė atvažiuoti jo paimti, paskui surinko Karen namų telefono numerį. Nors tądien ji nebudėjo, nedvejojo nė akimirkos. Kai Donaldsonas privažiavo prie jo namų, ji jau buvo atėjusi.

– Aš privalau važiuoti, – pasakė Dora.

– Jis gali smurtauti, – Veksfordas nenorėjo jos sulaikyti, bet taip reikėjo. – Jis *yra* smurtautojas. Paskambinsiu tau, kai ją rasiu. Nė sekundėlės tavęs nelaikysiu nežinioje. Pažadu.

Pirmąsias dešimt minučių, kol važiavo į atokią vietovę, kur Silvija – kadaise kartu su Neilu – nusipirko ir restauravo senąją kleboniją, Karen tylėjo. Kai prabilo, pasakė, kad nieko nesupranta, tik ne *Silvija*, Silvija negalėtų tapti tokio dalyko auka.

– Tik ne šitaip ilgai išdirbusi moterų prieglaudoje. Turiu omeny, kad ji diena iš dienos mato šito rezultatus. Ji *žino*.

– Kai tai vyksta tavo asmeniniame gyvenime, viską matai iš kito kampo, – Veksfordas ir pats apie tai

galvojo. – Sau ir kitiems sakai: „Taip, bet čia viskas kitaip."

Senoji klebonija – didelis namas, prie kurio veda kokio šimto jardų vingiuotas keliukas. Priekinis kiemas, jei jį taip galima pavadinti, nes namas stovi ant nuosavos žemės, apsuptas sodo, apaugęs krūmokšniais ir užtemdytas aukštų medžių. Gal todėl Silvija nusileidus saulei įjungdavo lauke šviesą, kad pačiai, o galbūt ir jos sūnums, būtų jaukiau. Bet šįvakar namas skendėjo tamsoje, juodžiausioje tamsoje, nesimatė net jokio šviesos plyšio tarp užtrauktų užuolaidų. Jei užuolaidos buvo užtrauktos. Neįmanoma įžiūrėti net Donaldsonui privažiavus prie pat durų. Nuo medžių šakų varvėjo lietaus lašai, tarp grindinio akmenų tyvuliavo lietaus balutės.

Atrodė, kad name niekas negyvena. Kada Neilas turi grįžti su berniukais? Devintą? Gal net dešimtą? Ryte jie gali ilgiau pamiegoti, į mokyklą juk nereikia. Automobilio žibintų šviesoje Veksfordas patraukė durų link ir pakėlė ranką prie skambučio. Tėvų ir vaikų santykiuose taip jau būna: vaikai visada turi tėvų namų raktus, o tėvai vaikų – niekada. Šeštasis Veksfordo dėsnis, su ironija pamanė jis, pamiršdamas, kokie tie kiti dėsniai. Durų niekas neatidarė. Jis darsyk paskambino. Kai atsisuko atgal, stiprus vėjo gūsis aptaškė jam veidą.

Ką jis darys, jei Kalumas Čepmenas neįsileis vidun? Aišku, įsilauš, bet dar ne dabar. Karen išlipo iš automobilio su žibintuvėliu rankoje ir jo šviesos spinduliu perbėgo per namo priekį. Visi langai sandariai

uždaryti. Veksfordas priėjo atgal prie durų, įspaudė pašto dėžutės dangtelį ir sušuko į plyšį:

– Policija! Įleiskit!

Jis sušuko tik dėl Silvijos, o ne tikėdamasis kokio kito poveikio. Jis mokėjo nutaisyti labai garsų ir skardų balsą ir vėl sušukęs pasistengė, kad jis skambėtų kuo energingiau. Gal ji išgirstų jį, kad ir kur būtų.

Jiedu su Karen patraukė link namo šono. Neperšlapti buvo tiesiog neįmanoma. Takelis užgožtas neapkarpytų krūmų, daugiausia visžalių, jų lapai apsunkę nuo lietaus. Be žibintuvėlio tamsa būtų neįžvelgiama. Jo lempelė metė žalsvai baltą spindulį, miglotos šviesos juostą, nušviečiančią šlapią šakų tankynę ir ne sausesnę aukštą žolę po ja. Apšvietė ir raudoną plastikinį kamuolį, kurio nors berniuko tikriausiai vasarą ten nuspirtą ir nuo to laiko nerastą.

– Ar čia niekas neprižiūri sodo? – subambėjo Veksfordas ir prisiminė savo žodžius, kad jo paties indėlis į sodininkystę – vasaros vakarais sėdėti lauke ir grožėtis žiedais. Šį vakarą toks užsiėmimas atrodė tik nerealus, iliuzinis prisiminimas.

– Kažkur čia, priestato gale, turėtų būti užpakalinės durys.

Jos buvo užrakintos. Įdomu, ar ir sklendė užstumta? Namo gale tamsu kaip ir priekyje. Žibinto šviesoje Veksfordas pažvelgė į savo laikrodį. Kelios minutės po pusės devynių. Kada Neilas turi parvežti berniukus ir ar jis turi raktą? Vargu. Dar vienas Veksfordo dėsnis galėtų tvirtinti, kad pirmas dalykas, kurį padaro žmona išgrūsdama vyrą iš jų bendrų namų, – atima jo raktus.

Staiga Veksfordas prisiminė.

– Daržinėj, – pasakė jis Karen, – va ten ji laikydavo raktą nuo užpakalinių durų. Tolimajame kampe Neilas sijoje išskobė angą. Manė, niekas negalės atspėti, kad jis ten guli.

– Tas, kas norėtų įsibrauti, atspėtų puikiausiai, – pasakė Karen. – Nėra tokios vietos, kur galima paslėpti raktą ir būti įsitikinus, kad jo niekas neras.

– Taip jai ir sakiau. Ji sakė, kad jo ten nelaikys, bet visgi pažiūrėkim...

Bent jau daržinės durys buvo neužrakintos. Viduje niūru, viduramžiška, rąstinės sienos ir tokios žemos medinės lubos, kad nepasilenkęs Veksfordas negalėjo stovėti. Šviesos nėra ir niekada nebuvo. Kadaise tai buvo šeimos namelis, bet tada čia dar pasišviesdavo žvakėmis. Tamsoje matėsi tik motorinės žoliapjovės, nenaudojamų sodo padargų, plastikinių maišų ir kartoninių dėžių griozdiški kontūrai. Jis paėmė iš Karen žibintą ir nukreipė jo šviesą į penktąją siją nuo durų, apšviesdamas nutįsusius voratinklius ir netaisyklingą apskritą angą pajuodusioje ąžuolo medienoje, atrodančią, tarsi ji būtų šakos skylė. Jo rankos turbūt stambesnės už Neilo, nes į angą lindo tik mažasis pirštas. Bet įlindo, ir, kai Veksfordas jį ten pasukinėjo ir ištraukė, ant grindų skambtelėjo kažkas metalinis. Pasilenkęs jis paėmė raktą, atsitiesdamas triumfuodamas sušuko ir skaudžiai trenkėsi galva į siją.

– Ar viskas gerai? – labai susirūpino Karen.

– Taip, – atsakė jis inkšdamas ir glostydamas galvą, vis dar regėdamas žvaigždutes ir spalvotus

fejerverkus. – Visa laimė, kad ji nepaklaũsė mano patarimo.

Kad tik sklendė nebūtų užšauta... Nebuvo. Jis pasuko raktą spynoje ir jiedu užėjo. Iš pradžių į skalbyklą, paskui į virtuvę. Karen apčiuopom paieškojo jungiklių ir įjungė šviesą. Prie virtuvės stalo valgyta vakarienė, pradėta, bet nebaigta. Gertas vynas, pusė butelio, ir dauguma jo, spėjo jis, išgerta Čepmeno, nes taurė, kur paprastai sėdėdavo jis, tuščia, o kita, Silvijos, pilna. Veksfordas išėjo į priebutį, įjungė daugiau šviesų ir sušuko: „Silvija? Kur tu?“

Laiptų viršuje atsidarė durys. Tos, kurios arčiau laiptų aikštelės, tik per kokį jardą nuo viršutinio laiptelio. Pro jas išėjo Čepmenas.

– Ką čia veikiate? Kaip sugebėjote įeiti?

– Turiu raktą, – pasakė Veksfordas ir, jei tas nežino jo slėptuvės, nė nesiruošė sakyti iš kur. – Du kartus skambinau į duris, bet tu neatidarei. Kur Silvija?

Čepmenas neatsakė. Jis pažvelgė į Karen.

– Kas ji?

– Detektyvė seržantė Malahaid, – atsakė ji. – Prašom pasakyti mums, kur galėtume rasti Silviją.

– Ne jūsų reikalas. Čia viskas ne jūsų reikalas. Mes tiesiog susivaidijome, manyčiau, tarp partnerių tai pasitaiko.

Staiga Veksfordas suprato, kur ji yra. Tamsiame kambarėlyje, kurį jiedu su Neilu vadino drabužine, nors išties tai buvo greičiau didelė drabužių spinta. Jo durys rakinamos, tą Veksfordas pastebėjo dar prieš keletą metų, kai Silvija sirgo gripu ir jis atėjo

jos aplankyti. Jis užkėlė koją ant apatinio laiptelio ir, kai Čepmenas nepajudėjo iš vietos, pasakė:

– Baik, leisk man praeiti.

– Čia neužlipsite, – pasakė Čepmenas ir, išsiduodamas, kad nežino apie tą telefono skambutį, pridūrė: – Nežinau, ko čia atvažiavote, gal tik dėl jos įprastinių verkšlenimų, bet ji lygiai kaip ir aš nenori, kad čia būtumėt. Tai tarp mūsų, asmeniški reikalai.

– Kurgi ne, po velnių.

Veksfordas užlipo į viršų ir pabandė pro jį prasibrauti. Čepmenas už jį žemesnis, bet kur kas jaunesnis. Jis užsimojo Veksfordui taikydamas į žandikaulį, bet nepataikė ir vožė į raktikaulį. Laimei, tikriausiai jų abiejų laimei, – nes Veksfordas buvo priverstas pagalvoti apie pasekmes, jei suduotų, – dėl panaudotos jėgos Čepmenas susvirduliavo, prarado pusiausvyrą ir nusirito iki laiptų vidurio. Akimirksniu vėl pašoko ant kojų, išraudęs nuo įsiūčio. Veksfordas stovėjo kur stovėjęs, užimdamas visą kiliminės dangos kvadratėlį laiptų viršuje, – užtvara, pro kurią norint prasibrauti, Čepmenui tektų įnirtingai kovoti. O tas jau lipo laiptais sugniaužęs iškeltus kumščius, bet Karen jį pašaukė. Švelniai.

– Pone Čepmenai!

Jis atsisuko. Nulėkė laiptais žemyn. Galbūt, vėliau pamanė Veksfordas, jis nusprendė, kad jei užpultų moterį, *dar vieną* moterį, jos viršininkas nuskrietų laiptais žemyn jos ginti. Kaip ir būtų padaręs, kaip jau buvo pradėjęs daryti. Viskas nutiko labai greitai. Vieną sekundę Čepmenas tiesė rankas prie Karen pečių, turbūt norėjo griebti už kaklo, o kitą kažkaip

nutvėrė ji, išmetė į orą ir vožė taip, kad jis sudribo ant grindų.

– Puikiai padirbėta, – pasakė Veksfordas.

Jis buvo pamiršęs apie tas karatė treniruotes, kurias ji lankė pernai ir užpernai. Jos padėjo. Veksfordas buvo ir anksčiau matęs, kaip ji kovoja, bet niekada šitaip veiksmingai. Po sekundės jis jau įjunginėjo šviesas ir traukė prie drabužinės. Karen nusekė iš paskos.

– Silvija!

Tyla kėlė nerimą. Kodėl gi, iš tiesų, ji neatsiliepė iškart? Jos miegamojo durys nebuvo užrakintos, tos į drabužinę taip pat. Jis atidarė jas. Išskyrus ant pakabų sukabintus drabužius, daugiau ten nieko nebuvo.

– Silvija, kur tu?

Jokio balso, tik kojų trypimas. Šiame name daug miegamųjų ir visuose yra drabužių spintos. Bet Čepmenas išėjo iš miegamojo prie pat laiptų viršaus... Ją surado Karen tame miegamajame, kambarėlyje, kurį jie vadina džiovykla, nors ten jau senų seniausiai niekas nieko nedžiovina. Viduje nežmoniškas karštis, sklindantis nuo katilo ir prastai izoliuoto visu pajėgumu įjungto vandens šildytuvo. Matyt, kokie keturiasdešimt laipsnių Celsijaus. Silvija sėdėjo ant grindų, nuo jos žliaugte žliaugė prakaitas, aplink išmėtyti drabužiai, kuriuos ji turbūt vilkėjo ir nusirengė, pasilikusi tik su plonu sijonėliu ir berankoviais marškinėliais. Kulkšnys surištos virve, panašia į chalato diržą, bet rankos beveik laisvos. Akivaizdu, kad jai pavyko išsilaisvinti iš raiščių. Dabar jis pamatė, kodėl ji neatsiliepė. Tikriausiai jau po skambučio, bet dėl

kažkokios kitos priežasties Čepmenas užklijavo jai burną lipnia juosta.

Veksfordas pakėlė Silviją ant rankų ir išnešė, paguldė ant nepaklotos lovos. Kol Karen stengėsi kuo švelniau nuplėšti jai nuo burnos juostą, Veksfordas paskambino Dorai, pasakė, kad viskas gerai ir nebėra ko nerimauti. Paskui atsigręžė pažiūrėti į savo dukterį. Karen nuplėšė stipriai prilipusį paskutinį gabalėlį juostos staigiai ir tikriausiai skausmingai. Abi akys pamuštos, tamsiai raudona dėmė ant skruosto, prakirsta panosė, kurią anksčiau dengė lipni juosta, aiškiai užklijuota visai kitu tikslu.

– Jis tau šitaip padarė?

Ji linktelėjo. Akys pritvinko ašarų. Veksfordą užliejo įsiūtis, deginančia virpančia karščio banga. Išgirdęs grįžtantį Čepmeną, lipantį laiptais, jis pajuto, kad gali pratrūkti. Sugebėjimas blaiviai protauti išnyko, jį užvaldė pyktis, galimos pasekmės užsimiršo, savisauga išgaravo. Jis atsivedėjo ir sunkia ranka žiebė Čepmenui tiesiai į žandikaulį. Nuostabu, kad šitaip pavyko, paskui pamanė jis, nes nebuvo niekam trenkęs nuo bokso varžybų mokykloje, bet pataikė tiksliai, atrodo, kad puikiai mokėdamas. Silvijos mylimasis išsikėtojo ant grindų, iš pirmo žvilgsnio be sąmonės, pravira burna. Dieve mano, pamanė Veksfordas, o jei jis negyvas?

Aišku, kad gyvas. Šiaip ne taip atsisėdo.

– Neleisk jam prie manęs artintis, – suriko Silvija.

– Norėtum, – sumurmėjo Čepmenas, glostydamas savo žandą.

– Noriu, kad jis dingtų iš šitų namų. Dabar.

Už tai Veksfordas padėkojo Dievui. Ką jis darytų, jei ji nuspręstų atleisti Čepmenui? Bet taip dar gali ir nutikti... Karen pasakė:

– Gal galite nusileisti žemyn, Silvija? Ar pajėgsite? Paruošiu jums kokio karšto ir labai saldaus gėrimo.

Ji linktelėjo ir sunkiai, kaip senutė, pasikėlė.

– Mano veidas turėtų neblogai atrodyti, – pasakė Silvija. – Kūnas dar prasčiau, tik jums nesimato, – ji su pasibjaurėjimu pažvelgė į Čepmeną. – Pakuokis savo daiktus ir dink. Nežinau, kaip nukaksi į Kingsmarką. Manyčiau, nueisi. Juk tik kokios septynios mylios.

– Nesu pajėgus eiti, – suurzgė tas. – Tavo prakeiktas tėvas manęs vos neužmušė.

– Dar mažai gavai, – pasakė Veksfordas ir pridūrė, nes suprato tik taip galėsiantis juo atsikratyti: – Mes jį paimsim. Nenoriu, bet pėsčias jis tikrai nenueis, – staiga jis prisiminė tą Čepmeno pastabą „Mėnulio gėlės" restorane apie mokesčių mokėtojų pinigų švaistymą. – Mieliau matyčiau jį negyvą griovy, bet jauni miršta tik patys geriausi.

Jie nuvedė Silviją žemyn. Dabar jis pamatė mėlynes ant jos kojų. Kaip jis nesuprato pamatęs tą raudoną į apyrankę panašią kraujosruvą ant jos riešo per Kalėdas? Nes negalėjo patikėti, kad moteris, dirbanti prieglaudoje smurto namuose aukoms, pati taikstytųsi su smurtaujančiu partneriu.

Gana keista, bet atėjo ir Čepmenas. Jo agresiją pakeitė kaltės jausmas. Jis slinko jiems iš paskos, tylus, atrodė, tuoj pravirks. Karen užkaitė arbatinį

ir užplikė arbatos Silvijai, sau ir Veksfordui. Silvijos arbata buvo labai saldi, su pienu, tokia, kokios ji paprastai negerdavo, bet dabar ji, regis, suteikė jai ramybės. Į jos sumuštą veidą sugrįžo raudonis ir ji prabilo. Veksfordas galvojo, kad ji norės atidėti paaiškinimus tam laikui, kai Čepmenas dings jai iš akių, bet, atrodo, jai teikė malonumą, kaip, pripažino jis, ir jam būtų teikę, papasakoti viską smurtautojo akivaizdoje.

– Jis nori mane vesti. Ar norėjo. Turbūt dabar jau nenorės. Jis nesiliovė kabinėtis ir kartą ar du man sudavė, – ji pažvelgė į savo tėvą ir pavartė akis. – Aš idiotė, ar ne? Kas geriau, jei ne aš, žino apie tokius dalykus. Galiu pasakyti tik tiek, kad kai tai nutinka tau, yra kitaip. Patiki, kai sako, kad daugiau taip nebedarys...

Ją nutraukė Čepmenas.

– Aš tikrai pažadu, Silvija. Daugiau taip nedarysiu. Galiu prisiekti ranką ant Biblijos padėjęs, jei nori. Iškilmingai prisieksiu, kad niekada nedarysiu. Ir aš vis dar noriu tave vesti. Žinai, kad visa tai nutiko tik todėl, kad už manęs neteki.

Ji nusikvatojo, sausai ir trumpai, nes iš skausmo ilgiau juoktis negalėjo.

– Šįvakar mes labai smarkiai susiriejome. Pasakiau, kad už jo netekėsiu ir nebenoriu, kad jis čia gyventų. Liepiau išeiti ir jis pradėjo mane mušti. Pargriovė ant žemės ir daužė per veidą. Pabėgau ir užlėkiau laiptais. Pamaniau, kad užsirakinsiu savo miegamajame, bet tai buvo lemtinga klaida. Jam buvo patogiau, kad aš ten. Visų pirma, lengviau surasti lipnią juostą, – Silvija dėbtelėjo į Čepmeną tokiu piktu

žvilgsniu, kad Veksfordas kone gavo šoką. – Šitam name taip šalta, kad gerai, jog aš vilkėjau tiek daug drabužių, na, viena vertus gerai. Toje spintoje vos nenumiriau nuo karščio, bet tai reiškė, kad turėjau mobilųjį megztinio kišenėje.

Čepmenas to nežinojo. Jis papurtė galvą, turbūt piktindamasis savo paties trumparegiškumu, kad prieš įkalindamas jos neapieškojo. Silvija tarė:

– Jis grįžo vėliau, užklijavo man burną, surišo kojas ir rankas ir įgrūdo į tą spintą, karštą spintą. Norėjo tyčia pakankinti. Nežinau, ką jis ruošėsi daryti toliau, gal išvažiuoti *mano* automobiliu arba palaukti, kol Neilas parveš berniukus... Kur mano berniukai?

Sulig tuo klausimu pasigirdo durų skambutis. Veksfordas nuėjo atidaryti. Benas su Robinu įsiveržė vidun ir nulėkė tiesiai į virtuvę. Tai, kad jie pamatys savo motiną tokios būklės, nebus jiems malonu, bet anksčiau ar vėliau vis tiek sužinotų. Veksfordas kaip galėdamas trumpiau papasakojo Neilui, kas atsitiko.

– Kur jis? Duokit man su juo pasiaiškinti.

– Ne, Neilai. Užteks ir manęs. Ir man pačiam nederėjo jam trenkti, dievai žino, ką jis dėl to dabar darys. Šiaip ar taip, jis jau praeitis. Geriausia bus, jei Silvija su berniukais kurį laiką pabus pas mus. Paprašysiu Karen, kad nuvežtų juos Silvijos automobiliu.

– Aš juos nuvešiu, – pasakė Neilas.

Pasirodo, savo sūnums Silvija paaiškino, esą nukritusi nuo laiptų. Ji išėjusi iš miegamojo, kur yra džiovykla, buvo tamsu, ji kluptelėjusi ir nusiritusi laiptais iki pat apačios. Ar jie patikėjo, kad taip ji gavo ir mėlynes po akimis, Veksfordui buvo sunku pasakyti. Tačiau jie,

regis, patikėjo tokiu paaiškinimu ir apsidžiaugė, kaip dažniausiai vaikai apsidžiaugia, sužinoję, kad važiuos nakvoti kitur. Čepmenas, kurio visas kovingumas jau buvo išgaravęs, užlipo į viršų krautis lagaminų.

– Kodėl jis išjungė visas šviesas? – paklausė Karen.

– Nežinau. Jis visuomet aiškindavo, kad aš švaistau elektrą, bet tai mano namas ir sąskaitas apmoku aš. Nežinau, ką jis galvojo daryti sugrįžus Robinui su Benu. Gal jis ruošėsi jiems pasakyti, kad aš prastai jaučiausi ir nuėjau miegoti, ir pralaikyti mane ten visą naktį. Jis galėtų. Vaje, aš tokia *idiotė*.

Taigi Neilas nuvežė savo šeimą pas Veksfordus, o tuo tarpu Veksfordas ir Karen išsivežė Čepmeną. Jis atsitempė šitiek lagaminų, dėžių ir plastikinių maišelių, kad jie vos tilpo į bagažinę, ir Veksfordas norom nenorom paklausė savęs, kiek Silvijos daiktų tas žmogus prigriebė. Bet tam, kad juo atsikratytų, nebuvo gaila nieko. Nė vienas nepratarė nė žodžio. Donaldsonas prie vairo degė iš smalsumo, ištempęs ausis laukė nors užuominos, kad sužinotų, kas nutiko, bet nieko neišgirdo. Jam nurodė važiuoti į Stovertono rajoną, kurio jis šiaip nesietų su vyriausiojo inspektoriaus dukra ar jos aplinka. Ten, gatvėje, palei neveikiančios gamyklos pastatą, jam buvo pasakyta išleisti keleivį prie apsilupinėjusio vargano daugiaaukščio su iškaba nubyrėjusiomis ir nebepritvirtintomis raidėmis, kur švietė tik viena iš keturių apvalių lempų virš įėjimo. Donaldsonas susiruošė padėti užnešti tuos lagaminus ir dėžes laipteliais prie

to įėjimo durų, bet Veksfordas pasakė ne, palik jas ant šaligatvio.

Čepmenas išlipo ir atsistojo tarp savo ir, greičiausiai, Silvijos turto.

– Labanakt, – pasakė Veksfordas, iškišęs galvą pro langą.

Nuvažiuodami jie matė, kaip pakumpęs siluetas tempia neelegantišką bagažą šaligatviu, paskui takeliu ir laiptais. Bagažo būta tiek daug, kad suvaikščioti jam teks ne kartą. Gal jie jį mato paskutinį sykį, o gal ir ne, pamanė Veksfordas, iš gyvenimo patirties žinodamas, kad besiskiriančios poros retai išsivaikšto gražiuoju, jie vis susieina ir vėl skiriasi, o visą tą procesą ženklina rietenos, taikymaisi ir abipusiai kaltinimai. Tik ne šįkart, būkit geri, tik ne tada, kai kalbama apie jo sužalotą dukterį...

Gal Čepmenui pateikti kaltinimus dėl sunkaus kūno sužalojimo, pavyzdžiui, ar net priešinimosi sulaikant? Gal verčiau ne. Juk tai *jo* dukra. Ar jis užbėgs už akių bet kokiems kaltinimams, kuriuos galėtų pateikti Čepmenas, pirmiau papasakodamas Fribornui, ką tas padarė? Čepmenas galėtų keršyti ir apkaltinti Veksfordą užpuolimu, bet greičiausiai neapkaltins, nes taip pripažintų, kad buvo patiestas daug vyresnio už jį žmogus. Veksfordas negalėjo nuoširdžiai teigti, kad gailisi, ką padaręs, nes tas jo smūgis nebuvo skirtas vienam Čepmenui, jis taikė jį visiems šlykštynėms, kurie per pastaruosius metus ateidavo į jo dukterų gyvenimą ir iš jo išeidavo. Tam geibiam nuobodai, su kuriuo Silvija

lakstė per laikotarpį tarp Neilo ir Čepmeno, tam siaubingam literatūros prizo laimėtojui ir poetui, su kuriuo Šeila malėsi pirmyn atgal nuo vaidybos studijų laikų, tam idiotui, vardu Sebastianas Kažkoks, kuris jiems numetė savo šunį, ir Veksfordui teko jį vedžioti. Dabar apie tai nebegalvosiu, pamanė jis, išmesiu iš galvos.

Jis palinkėjo Karen labos nakties ir padėkojo už pagalbą. Kai ji išvažiavo, jis paklausė savęs, kas tai galėtų būti, kažkas, kas nutiko tą vakarą ir erzinamai sukosi jo galvoje. Tai kažkaip susiję su laiptais, tuo, kaip miegamojo durys atsidaro vos per keletą pėdų nuo paskutinės pakopos viršuje. Bet kas, išėjęs iš to kambario, galėjo lengvai nusiristi laiptais, kaip kad Čepmenas nukrito iki vidurio, netekęs pusiausvyros po smūgio Veksfordui. Jis sutelkė mintis. Galvoje perkratė visą įvykių eigą.

Pas Silviją laiptai ir miegamojo durys išdėstyti lygiai taip, kaip „Antrime“. Abiem atvejais suprojektuota nepatogiai ir nemokšiškai, bet pakankamai saugiai, jei elgiesi atsargiai. Tačiau tik įsivaizduokit ką nors prieinant prie tų miegamojo durų... Ne, ne „ką nors“, o Džoaną Troj. Nes Džailsas buvo tame kambaryje ir ruošė tuos varginančius amžinuosius namų darbus, namų darbus, kuriuos tėvas reikalavo ruošti, laikydamas juos svarbesniais už prievolę lankyti mokyklą, o Džoana priėjo prie durų ir pabeldė, galbūt norėdama pasakyti, kad laikas gesinti šviesas ir eiti miegoti. Galimas daiktas, Rodžeris ar Katrina paprašė jos sužiūrėti, kad vaikai nevakarotų perne-

lyg ilgai. Galbūt ji jau buvo priėjusi ir anksčiau, net du ar tris kartus, ir jis įpykęs staigiai atidarė duris ir nustūmė ją nuo laiptų.

Neįmanoma. Joks penkiolikametis berniukas taip nepadarytų, nebent būtų psichopatas nusikaltėlis iš prigimties...

19 skyrius

Kaskart tiriant bylą, jei ji sudėtinga, ateina toks laikas, kai tyrėjas prieina aklavietę ir nebemato nei kelio į priekį, nei nepramintų takų. Taip nutiko ir Veksfordui su ta Deidų dingusių vaikų istorija. Jis manė laikąs tvirtą amžinųjų evangeliečių giją, bet nė vienas jo pareigūnų atliktas tyrimas neatskleidė nieko įtartino, išskyrus tai, kad jie žinojo apie Pasingemo dvaro mišką ir Džailsas Deidas buvo vienas jų. Visiems vyriausiesiems žmonos ir kai kuriais atvejais vaikai suteikė alibi. Džoanos Troj praeitis jį domino, bet dažniausiai pasakojimai buvo susiję su tuo, ką darė ji, o ne su tuo, kas buvo daroma jai. Dabar, kai ji negyva, greičiausiai nužudyta, jos pačios padaryti pažeidimai lyg ir nebesiskaitė. Kam berūpėjo, kad ji buvo kaltinama pavogusi mokinio pinigus? Kad nenusisekė jos santuoka? Ar kad ji užpuolė dar vieną berniuką ir tas po kurio laiko žuvo nukritęs nuo uolos? Ji buvo negyva, palikta savo pačios automobilyje užpelkėjusio karjero dugne. Kalbant apie visus su ja artimais ar tolimais saitais susijusius paauglius – Džailsą ir Sofi, Skotą ir Kerę Holovėjus, Hobabo Vinterio dukrą – galima sakyti, kad vaikų ir turėtų būti jos gyvenime. Ji buvo mokytoja.

Deidų vaikai tikriausiai irgi negyvi. Veksfordas puikiai žinojo, kaip gali būti paprasta rasti kūną, kai jis užkastas tavo paties ar kaimyno sode, ir kaip beveik neįmanoma to padaryti, jei žudikas juo atsikratė kur nors toli, galbūt už šimtų mylių, vietoje, kurioje net pats niekada nėra buvęs. Veksfordas suvokė turįs pažvelgti į tą bylą visai kitu kampu nei tie, iš kurių jau viską išnagrinėjo. Bet kokiu kampu? Nuo ko pradėti?

Na, jis galėtų paklausti Lyn Fankurt apie Deidų vaikų mokslo draugus, nors daugelis jų jau išbraukti iš bylos. Dora, kalbėdama apie Siujingburio gimnazijos uniformą, rudą su auksine juostele, sakė mačiusi, kad tokią, nešiodama laikraščius, vilkėdavo Vinterio dukra.

– Kuo ji vardu? – paklausė jis.

– Vienas tų keistų biblinių vardų. Tabita.

– *Tabita*?

– Sakiau, kad keistas. Bet geriau pagalvojus, jis išties ne keistesnis už Deborą, tik vienas madingas, o kitas ne.

Dabar jis paklausė Lyn:

– Ar ji yra sąraše?

Ji pažiūrėjo.

– Ne. Ar ji draugavo su Džailsu ar Sofi?

– Nežinau. Jie panašaus amžiaus ir lanko tą pačią mokyklą. Ji gyvena mano gatvėje ir yra Karalienės gatvės laikraštininko dukra.

– Ar norite, kad nuvažiuočiau pas ją ir paklausčiau, ar pažįsta Džailsą?

Kodėl? Kokiu, po galais, tikslu? Jis papurtė galvą.

– Jei nuspręsiu pasidomėti, pats nuvažiuosiu.

Dar viena nesėkmė. Jis guodėsi mintimi, kad bent jau jo sodo darsyk neužtvindė potvynis, vėl užliejęs kai kuriuos žemiau Kingsmarke stovinčius namus, ypač tuos prie pat upės. Namuose dabar dar gyveno ir Silvija su savo sūnumis, nes bijojo grįžti namo, jei vis dėlto Kalumas Čepmenas sugrįžtų. Iš kur jai žinoti, turi jis raktą ar ne? Raktą, kurį jis netyčia paliko jų bendrame miegamajame, ji rado ir pasiėmė. Bet per kurį nors vaidingą periodą, kai jis spaudė ją „įteisinti santykius", o ji aiškino, kad jei jis taip toliau tęs, turės išeiti, jis laisvai galėjo pasigaminti kitą. Silvija nesiliovė aiškinusi savo tėvams, kaip galėjusi jį pakęsti nors vieną dieną po to, kai jis trenkė jai pirmą kartą, ji, pati aršiausia ir aistringiausia kovotoja prieš smurtą namuose, ji, kuri kone kasdien patarinėjo moterims palikti smurtaujančius partnerius, kad ir kokius pažadus ar priesaikas jie duotų.

– Viskas atrodo kitaip, kai tai vysta su tavimi, – nuolat kartojo Silvija. – Tai gyvas žmogus, turintis gerų savybių, kuris atrodo labai nuoširdus, nepaisant kitų jo bruožų.

– „Atrodo" – tinkamas žodis, – pasakė jos tėvas, kuriam, praėjus kiek laiko, kai užgijo jos žaizdos ir sumušimai, ėmė trūkti užuojautos. Čepmenas nors jau nemėgino pateikti jam kaltinimų dėl užpuolimo. – Gali daugiau nepasakoti. Esi suaugusi moteris, Silvija, motina, buvai ištekėjusi dievai žino kiek laiko. Kad ir ką Čepmenas tau padarė, kaltink tik save.

Dora pamanė, kad jis labai negailestingas.

– Jėzau, *Redžai.*

– Jėzau, Redžai, ką? Ji socialinė darbuotoja, dėl Dievo meilės. Turėtų iš pirmo žvilgsnio atpažinti šunsnukį.

Jo santykiai su vyresniąja dukterimi greitai grįžo į tas vėžes, kuriose buvo prieš jai paliekant vyrą ir stebuklingai tampant mielesne. O jis pats grįžo į kaltės klampynę, iš kurios stengėsi išsivaduoti nuolat sau kartodamas tarytum mantrą: nedrįsk demonstruoti, kad kurį nors vaiką myli labiau už kitą. Bet Čepmeno nebebuvo ir nors tai teikė džiaugsmo.

Viena iš kliūčių, su kuriomis jie susidūrė, buvo ta, kad jie vis dar menkai nutuokė, kada Džoana ir Deidų vaikai išvyko iš „Antrimo". Jau nekalbant apie klausimą kodėl. Penktadienio vakarą ir naktį visi dar buvo ten. Reikia manyti, kad Džoana vis dar buvo ten ir šeštadienio rytą, ir kurį laiką popiet, nes jos automobilis stovėjo kieme. Šeštadienį popiet dar matė ir Džailsą, ko gero, net pusę trijų. Sekmadienio rytą automobilio nebebuvo. Taigi būtų logiška manyti, kad iki šeštadienio vakaro Džailsas ir Džoana buvo sveiki ir gyvi – bet ar tikrai?

Pietaujant „Mėnulio gėlėje" jis pasakė Burdenui:

– Žinome, kad Džailsas išėjo iš namų maždaug pusę trijų, bet nežinome, kada grįžo. Jei išvis grįžo. Žinome, kad Džoana buvo name, nes ponia Fouler matė jos automobilį prie namo, o, pasak tėvo, Džoana, jei tik galėjo, niekada niekur nėjo pėsčiomis. Bet nė nenutuokiame, kur buvo Sofi. Kiek žinome, po to, kai ji penktadienį vakare apie pusę aštuonių telefonu

pasikalbėjo su motina Paryžiuje, su ja niekas nebuvo susisiekęs.

Burdenas užsisvajojęs linktelėjo. Jis rūpestingai užsakinėjo maistą. Maistas turįs būti patiektas greitai ir „sveikas“ (Burdeną neseniai apsėdo sveikatingumas) ir kaip įmanoma mažiau riebus dėl kiek padidėjusio Veksfordo cholesterolio. „Drakono kiaušiniai“ vis dar buvo siūlomi meniu, pridėtas ir dar vienas patiekalas, dar baisesniu pavadinimu „Skraidantys kūno malonumai“.

– Skamba siaubingai, – pasakė Veksfordas, – bet paragausiu.

– Paklausiu Rafio, ar ne riebu, – perspėjo Burdenas, nors ir nelabai tikėdamasis sąžiningo atsakymo.

Kai jis tą klausimą uždavė, Rafis, kaip visada paslaugus ir greitas, atsakė, kad tai pats liesiausias iš visų jų patiekalų.

– Jame yra lo-cholio, pone, kliniškai įrodyta, kad jis mažina cholesterolį.

– Čia tu prikūrei.

– Niekada nemeluoju, pone Burdenai. Ypač policijos pareigūnams.

Nutaisęs linksmą grimasą, Veksfordas gurkštelėjo gazuoto vandens, kurį reikalavo gerti Burdenas.

– Grįžtant prie mūsų turimos problemos, – tęsė jis, – ar Džailsas apskritai grįžo iš ten, kur ėjo? Neturime pagrindo manyti, kad jis išvis grįžo, bet lygiai taip ir kad negrįžo. O jei apie tai prakalbome, tai kur jis ėjo?

– Į parduotuves? Pas draugą?

– Tie, kuriuos Lyn apklausė, sakėsi nematę jo visą savaitgalį. Skotas Holovėjus mėgino su juo pasikalbėti

telefonu, bet jam nepavyko. Jis galėjo pas jį nueiti arba nenueiti, sako, kad ne, o naudos iš to, jog sakysiu juo netikintis, daug nebus. Ir kur buvo Sofi?

– Visą laiką namuose su Džoana, juk taip?

– Galbūt. Bet mes nežinome. Tikri galime būti tik dėl to, kad Džoana, Sofi ir Džailsas išvyko arba buvo išvežti iš namų kažkuriuo metu šeštadienį vakare.

Burdenas atsargiai tarė:

– Labai įmanoma, kad šeštadienį, prasidėjus lietui, į tuos namus kažkas atėjo. Tai, kad niekas to nematė, dar nereiškia, jog niekas neatėjo. Galimas daiktas, Džailsas tą žmogų atsivedė.

– Skotas? Jei Džailsas užėjo pas Holovėjus ir grįžo namo su Skotu, ponia Holovėj žinotų. Ne, jei Skotas ir ėjo pas jį, ėjo vienas ir, manau, daug vėliau.

– Taigi norite pasakyti, – tarė Burdenas, – yra kažkas, ko mes į savo tyrimą neįtraukėme.

– Be abejo. Nes jis ar ji išvažiavo iš šalies. Žinome, pavyzdžiui, kad Džailso ir Sofi pasai yra čia, kaip ir Džoanos, bet apie kitų pasus nieko nežinome. Ir, jei nežinome, kas tas žmogus yra, daug naudos iš to nėra. Ar Džoaną nužudė „Antrime“ ir ar nužudė tas žmogus? Ar tai įvyko prieškambaryje ir todėl, kad ji nukrito arba buvo nustumta nuo laiptų? Kiek mums žinoma, iki šeštadienio vakaro iš „Antrimo“ išvykusi ji nebuvo, o kai išvyko, Džailsas ir Sofi buvo su ja. Ar tas svečias vairavo jos automobilį? Tai turėtų būti kažkas, ką jie arba vienas jų pažįsta, ką jie pasikvietė.

– Kiek žinome, kaimynai jokio žmogaus nematė, – pasakė Burdenas, – po to, kai ponia Fouler matė Džailsą išeinantį iš namų. Bet esu linkęs manyti, kad

tą vakarą kažkas lankėsi ir kad tas kažkas atėjo susitaręs iš anksto. O gal vizitas ir atsitiktinis.

Atnešė Veksfordo „Skraidančius kūno malonumus“ ir Burdeno „Drugelius ir gėles“, pirmojo patiekalo neatskirsi nuo citrininio viščiuko, o antrasis – įmantrus krevečių, bambuko ūglių, morkų ir ananaso derinys. Kartu su patiekalais atkeliavo ir didokas dailiai nudažytų ryžių dubenėlis. Prie gretimo stalo sėdėjo itin meili porelė, įsigudrinusi laikytis už rankų, jis kairiąja, ji dešiniąja, tuo pačiu metu laisvosiomis rankomis puikiai valdydami lazdeles valgė „Drakono kiaušinius“.

Burdenas tęsė savo versiją.

– Jis tikrai norėtų atsikratyti jos kūnu. Sakykime, kad jis norėjo atsimokėti už kokią nors nuoskaudą. Girdėjome, kaip Džoana sumušė Liudoviką Brauną, kai jie dar mokėsi mokykloje, o panašių nutikimų galėjo būti ir daugiau. Ji ruošė vaikus baigiamiesiems egzaminams. Įsivaizduokim, kad ji kurį nors užpuolė ir jo tėvas norėjo atkeršyti.

– Tada jis būtų atėjęs į jos namus, ar ne? – paprieštaravo Veksfordas. – Ne pas Deidus.

– Jis galėjo paklausti kaimynų, tarkim, Ivonos Mūdi, kur yra Džoana. Ne, negalėjo. Ji buvo išvažiavusi pas motiną. Gal jis pasekė Džoaną ar jo vaikas pasakė jam, kad ji gali būti pas Deidus.

– Nežinau, – suabejojo Veksfordas. – Būtų sudėtinga taktika. Tavasis Iksas sužino, kur yra Džoana, nors ir neaišku kaip, ir šeštadienio vakarą patraukia į „Antrimą“. Žino, kad pataikė kur reikia, nes lauke stovi jos automobilis. Paskambina į duris ir kas nors jį įleidžia.

– Jei Džoana būtų jį atpažinusi kaip savo priešą, nebūtų atidariusi, – greitai įsiterpė Burdenas, – bet Džailsas ar Sofi įleistų.

– Teisybė. Galimas daiktas, jis sukelia skandalą. Juk nemanote, kad jis prisėda su jais išgerti arbatos ir pažiūrėti televizoriaus, ką? Ne, jis ima rietis ir siautėti, bet prie vaikų labai įsismarkauti negali. Taigi kažkokiu būdu jis išsivilioja Džoaną į prieškambarį – štai čia ir kebliausias dalykas, Maikai, – ir išsivilioja vieną. Raitydamas ūsus, mūsiškis piktadarys sušnypščia kažką panašaus į „tuoj aš tau parodysiu, mano karštoji gražuole“, ir vožia jai per galvą. Ta rėkia, nukrenta ir trenkiasi į drabužių spintos šoną. Išbėga Džailsas ir Sofi. „Ką jūs padarėte?“ Jie suvokia, kad Džoana nebegyva. Kūnas turi būti išvežtas ir paslėptas. Taigi Iksas įkalba vaikus išvažiuoti su juo Džoanos automobiliu? Turėjo įkalbėti, ne išvežti jėga. Jie gi ne kūdikiai, penkiolikos ir trylikos metų. Berniukas turėtų būti gana stiprus. Prisimink, koks jis aukštas. Jie pasikloja lovas, sukrauna Džoanos drabužius į jos krepšį, bet patys drabužių pamainos neįsideda. Kur jie važiuoja? Tuo atveju, jei būtų apkaltinti kartu su Iksu? Šita pasakojimo dalis man nelabai patinka, o tau?

– Man irgi nepatinka, bet nieko geriau sugalvoti negaliu, – Burdenas gurkštelėjo vandens. – Kaip Iksas atvyko į Deidų namus? Tikriausiai pėsčiomis, dalį kelio gal atvažiavo viešuoju transportu. Jei jis ar ji atvažiavo savo automobiliu, pirmadienį jis ten dar būtų stovėjęs. O juo jie neišvažiavo, išvažiavo Džoanos. Ar jis paliko pirštų atspaudų? Gal jie buvo tarp nenustatytų namuose rastų pirštų atspaudų, kurių

daugumą fanatiškai valydama dulkes sugadino ponia Brius. Paskui tie marškinėliai su Sofi atvaizdu. Ar Iksas liepė Sofi pasiimti juos, kad galėtų išmesti pro langą prie Kingsbruko tilto dėmesiui nukreipti? Iš to galima būtų spėti, kad jis pats gerai pažinojo Deidų šeimyną.

– Nebūtinai, jei jis tiesiog paprašė vaikų pasiimti kokį daiktą, pagal kurį būtų galima iškart nustatyti vieno jų tapatybę. Bet vis dėlto... Nežinau, Maikai, visame tame tiek daug baltų dėmių ir neatsakytų klausimų, – Veksfordas pažvelgė į savo laikrodį. – Laikas man aplankyti Deidus, – atsiduseęs pasakė.

– Važiuosiu su jumis.

Nuo to laiko, kai dingo Deidų vaikai, praėjo jau daugiau nei du mėnesiai, per tą laiką Veksfordas būtinai aplankydavo Deidus du ar tris kartus per savaitę. Ne suteikti informacijos ar pranešti naujienų, bet parodyti, kad juos palaiko. Kad jų vaikai nepamiršti. Negalima sakyti, kad jo vizitai buvo sutinkami šilčiau nei pradžioje. Netgi priešingai, nes dabar Katrina buvo dar labiau susijaudinusi, paklaikusi ir nerami nei kada anksčiau. Veksfordas manė, kad besibaigiant pirmajai savaitei ji bus išverkusi visas ašaras, bet rezervuarai už jos akių vis dar buvo perpildyti. Kartais ji būdavo bežadė, per visą jo vizitą gulėdavo panardinusi veidą į pagalves, o jos vyras elgėsi arba pribloškiamai šiurkščiai, arba apskritai abejingai. Keista, bet dabar Rodžeris Deidas darbe būdavo rečiau nei pradžioje, kai dingo vaikai. Atrodė, kad pasilikdamas namuose, kai lankydavosi Veksfordas, jis nori kažką pabrėžti, galbūt tik tam, kad pažiūrėtų, kiek gali sau leisti, kol

privers vyriausiąjį inspektorių maištauti ir liautis pas juos vaikščioti. Veksfordas nusprendė, kad taip nebus. Jis ir toliau lankysis, kol vaikų nesuras ar byla nebus nutraukta, kad ir kaip tie tėvai nuspręstų su juo elgtis.

Lietus liovėsi. Lauke šalta ir ūkanota, bet jau buvo justi, kad temsta kiek vėliau ir, nepaisant drėgmės, ore tvyrojo lengvutė užuomina, kad bjaurus žiemos sąstingis traukiasi. „Antrimo" duris atidarė ponia Brius. Niekada nebūdavo taip, kad praėjus kokiai savaitei ji nesugrįžtų aplankyti dukters, viena arba su vyru. Kai ji viešėdavo, jo vizitai būdavo ne tokie siaubingi kaip visada, paprasčiausiai todėl, kad šita moteris elgėsi kaip gerai išauklėtas žmogus, pasisveikindavo, pasiūlydavo arbatos ir net padėkodavo už apsilankymą. Ir buvo pakankamai pagyvenusi, kad sakytų „laba diena", užuot burbtelėjusi įprastinį „labas" ar „sveiki", kuriais juos dažniausiai pasitikdavo kiti.

Nelaimei, Deidas buvo namie. Į Veksfordą jis nekreipė dėmesio, tik apdovanojo piktu žvilgsniu ir vėl įbedė nosį į savo popierius – pluoštą nekilnojamojo turto agento instrukcijų. Katrina sėdėjo fotelyje taip, kaip kartais sėdi vaikai: veidu į atlošą, kojas parietusi po savimi. Akimirksnį Veksfordas pagalvojo, kad jie abu jį ignoruos, teks sėdėti tyloje, jei neminėtum mandagaus Dorinos Brius čiauškėjimo. Burdenas, čia lankydavęsis rečiau, stovėjo negalėdamas patikėti tuo, ką mato. Bet paskui Katrina lėtai atsisuko, vis dar užkėlusi kojas ant fotelio sėdynės, ir rankomis apkabino kelius. Per pastaruosius du mėnesius ji dar labiau sulyso, veidas suvargęs, kyšo alkūnių smaigaliai.

– Ir ką? – paklausė ji.

– Deja, neturiu naujienų, ponia Deid.

Ji prakalbo dainingu pamišėlės balsu:

– Jei tik rastumėt rastumėt jų kūnus kūnus, aš turėčiau kažką kažką, turėčiau lavonus palaidoti.

– Vajėzau, užsičiaupk, – pasakė Deidas.

– Turėčiau akmenėlį su jų vardeliais vardeliais užrašytais... – tai priminė Ofeliją ir jos pamišėlišką giesmę. – Turėčiau kapelį kapelį, kur padėčiau gėlyčių gėlyčių...

Deidas atsistojo ir palinko prie jos.

– Baik. Nevaidink. Tu vaidini. Manai, kad esi labai protinga.

Ji ėmė linguoti į šonus, užsimerkusi, ašaros tryško pro užmerktus vokus. Veksfordas pamanė, kad Deidas sudūos žmonai, bet tuoj suprato, jog taip neatsitiks, tai tik jam į galvą įsirėžę Silvijos nutikimai. Visas Deido smurtas buvo jo liežuvyje. Kaip, pasak Dženingso, ir Džoanos Troj. Ponia Brius paklausė:

– Gal išgersite arbatos?

Ji nuėjo užkaisti. Deidas ėmė vaikščioti po kambarį, stabteldamas pažvelgti pro langą ir beprasmiškai truktelti pečiais. Katrina susiraitė, padėjo galvą ant kelių, ašaros pasipylė upe ir dėl tokios susuktos pozos ėmė tekėti jos nuogomis kojomis. Veksfordas absoliučiai negalėjo sugalvoti, ką pasakyti. Jam atrodė, kad iš tų tėvų jis jau ištraukė visas iki vienos jų vaikų gyvenimo smulkmenas, kurias jie norėjo jam papasakoti. Visa kita jam reikia pačiam atsekti, jie jam nepadės.

Šįkart tyla buvo sunkiausia ir ilgiausia iš visų, kiek jam teko patirti tuose namuose. Katrina užsimerkusi atsilošė tarytum mieganti, Deidas nuėmė dangtelį nuo tušinuko ir ėmė rašyti ant savo nekilnojamojo turto dokumentų, Burdenas sėdėjo nagrinėdamas nepriekaištingu pilku audiniu aptrauktus savo paties kelius. Veksfordas stengėsi numanyti, kokia galėjo būti paties Rodžerio Deido vaikystė, galvodamas apie jo paties išsakytas užuominas, kad jis buvęs pernelyg lepinamas. Matilda Keriš neabejotinai leido jiedviem su seserimi kone absoliučią laisvę pagal tuomet atsirandančią madą – laisva saviraiška, galimybė daryti ką tik geidžia, be jokių pastabų ir nuobaudų. Jam tai buvo nepakenčiama. Gal jam nepatiko blogi santykiai su žmonėmis, kylantys dėl šiurkštumo ir prastų manierų, kurias toji laisvė skatino. Jei taip, jis pats nedarė nieko, kad atsikratytų šios savo būdo ypatybės, tik aiškiai tvirtai nusprendė, kad jo paties vaikams bus taikomas absoliučiai priešingas auklėjimo metodas – senamadiškas griežtumas ir disciplina. To padarinys – vienas vaikas jo nemėgo, kitas bijojo, tai, regis, buvo sudėtinės ir jo paties požiūrio į savo motiną dalys...

Ponia Brius užtruko ilgai... Jo mintys nuklydo prie Kalumo Čepmeno. Kaip tas neteko pusiausvyros ir nukrito nuo laiptų. Ne dėl nerangumo ar netekęs pusiausvyros, bet tik todėl, kad laiptų aikštelė viršuje per siaura, kad būtų saugi. Taip nutiko ir čia, pamanė jis. Džoana nukrito nuo laiptų. Ar kažkas ją nustūmė. Iksas ją nustūmė. Ji gyventų gyvesnė ir už Čepmeną, jei

nebūtų atsitrenkusi galva į tos drabužių spintos šoną. Rasta truputis kraujo ir nulūžęs danties vainikėlis.

Sugrįžo Katrinos motina, nešina padėklu su arbatinuku ir dideliu velykiniu tortu su marcipanais ir degintu cukrumi. Velykinio torto Veksfordas nebuvo valgęs jau metų metus ir tiesiog negalėjo atsispirti. Jis nusprendė nekreipti dėmesio į Burdeno žvilgsnį ir lengvai papurtytą galvą ir leido poniai Brius įdėti į jo lėkštę didelį gabalą. Tortas buvo toks gardus, o jo saldumas toks raminantis, kad net pasišlykštėjimo kupinas Deido žvilgsnis nuslydo jo neįžeidęs. Ponia Brius ėmė kalbėti apie orą, apie trumpėjančias naktis, apie savo vyro širdį ir varginančią kelionę čia iš Safolko, o Burdenas atsakinėjo jai mandagiais vienskiemeniais. Veksfordas suvalgė savo gabalą torto su didžiausiu malonumu ir nustebo pamatęs, kad Deidas valgo lygiai taip pat. Jis pagalvojo apie Džoaną ir laiptus. Ar ją nustūmė Iksas, ar ji suklupo tamsoje ir nusirito? Galbūt netinka abu variantai. Gal Iksas vijosi ją koridoriumi, kurio gale buvo Sofi kambario durys, vijosi ir ji nukrito nuo laiptų, nes negalėjo išvengti durų. Ir kada tai nutiko? Šeštadienį po pietų? Ne, vėliau. Vakare? Turėjo būti tamsu, galbūt viršuje nedegė šviesa. Bet jei vėlyvą vakarą ar naktį ji buvo viršuje ir kartu su Iksu, tai reikštų, kad Iksas – jos meilužis...

Deidas nutraukė šiuos apmąstymus. Jis pabaigė savo tortą, nusibraukė trupinėlius nuo kelių ir pasisuko į Veksfordą.

– Jums metas. Jokios naudos iš jūsų čia nėra. Viso gero.

Abu pareigūnai atsistojo, Veksfordas rimtai svarstė, nors ir buvo apsisprendęs, kiek ilgai jis galės tai pakęsti.

– Pasimatysime po dienos kitos, ponia Deid, – pasakė.

Į namą jį įsileido Keno Vinterio žmona. Vardu Priscila, kaip jis sužinojo iš rinkėjų sąrašų. Anksčiau jos matęs nebuvo ir tikėjosi vyresnės ir dar prasčiau apsirengusio Teklos Rait varianto. Priscila Vinter buvo pakankamai prastai apsirengusi, bet ne jos skurdūs drabužiai, ne senos šliurės, į kurias ji buvo įsispyrusi, ir ne sudiržusios raudonos rankos krito į akis iš pirmo žvilgsnio. Veksfordą nustebino, kone prabloškė, sulinkę jos pečiai, greičiausiai nuolatinio kūprinimosi, bergždžiai stengiantis apsaugoti veidą ir krūtinę, padarinys, suvytęs veidas ir baimingas įdėmus žvilgsnis.

Vyras dar negrįžęs namo. Atpažinusi Veksfordą, pasakė ji dar jam nespėjus pratarti nė žodžio.

– Aš norėčiau pasimatyti su jūsų dukra, ponia Vinter.

– Mano dukra? – būdama penkiolikametės motina, ji greičiausiai dar nesulaukusi ir penkiasdešimties. Ploni žili jos plaukai, iš pirmo žvilgsnio nekirpti metų metus, tįso ant pečių. Amžinieji evangeliečiai neabejotinai draudė vaikščioti pas kirpėjus. – Jums reikia Tabitos?

Mergaitė buvo graži, nors apvalainame veide ir taisyklinguose bruožuose kažkas priminė tėvą. Tamsoki plaukai labai ilgi, rudu kaspinėliu surišti į uodegą,

bet, Veksfordo nuostabai, rudą su aukso apsiuvais mokyklinę uniformą ji buvo persirengusi, apsivilkusi universalią paauglių aprangą – džinsus ir džemperį. Tabita nustebo, kad jos ieško suaugęs žmogus.

– Laikraščių šiandien nenešioji? – paklausė Veksfordas.

– Vėlai grįžau iš mokyklos. Tėtis arba išsiuntė kurį nors berniuką, arba pats nešioja.

Priscila Vinter įsiterpė, tarsi Veksfordas ruoštųsi užsipulti jos vyrą:

– Nešioti ten visai nedaug, – ji susakė visą maršrutą tarsi mokinys daugybos lentelę: – Češamo gatvė ir šita, Kaveršamo, Martindeilo ir Kingstono gatvės iki Lindhersto kelio kampo.

Ji nušlepsėjo grindimis atidaryti jiems durų. Atidaryti galėjo ir Tabita, bet ji paliko tą užduotį motinai ir, prasibrovusi pro ją, nuvedė Veksfordą į svetainę. Jei ji ir nebuvo svarbiausias asmuo namuose, aiškiai lipo tėvui ant kulnų – nors ir mergaitė. Tai bylojo, kad iš tėviškos meilės Vinterio religiniuose principuose atsiranda ir silpnų vietų. Šiame kambaryje stovėjo televizorius, turbūt skirtas mergaitei, pamanė Veksfordas, bet nebuvo jokių knygų, gėlių, kambarinių augalų, pagalvėlių ar puošmenų. Nenusakomos spalvos sunkios užuolaidos užstojo nakties ir lietaus vaizdą. Vienintelis paveikslas – blyškus plikas peizažas, be medžių, gyvūnų, žmogaus siluetų ar debesų danguje. Kambarys jam priminė poilsio kambarį, kokį trečios klasės viešbutis pasiūlo klientams, besiskundžiantiems, kad nėra kur pasėdėti, išskyrus savo kambarį.

Ponia Vinter baugščiai pasakė, tarsi pateikdama itin drąsų pasiūlymą:

– Gal išgersite arbatos?

Kažkada jis svarstęs, ar tik arbata nebus vienas iš uždraustųjų stimuliatorių, bet pasirodo ne.

– Užtruksiu ne ilgiau nei minutę ar dvi, – pasakė jis, prisimindamas to velykinio torto puikumą, – bet ačiū.

– Turbūt būsi girdėjusi apie du dingusius jaunuolius, – pasakė jis Tabitai. – Džailsą ir Sofi Deidus. Norėčiau sužinoti, ar gerai juos pažinojai ir ką gali man apie juos papasakoti. Jie gana artimi kaimynai.

– Nepažįstu jų. Na, žinau, kaip jie atrodo, bet kalbėjusi su jais nesu.

– Mokotės vienoje mokykloje ir Džailsas tavo bendraamžis.

– Žinau, – atsakė mergaitė. – Bet mes iš skirtingų klasių. Jis iš A.

– Iš tos, kurioje turėtum būti *tu*, – pasakė jos motina. – Neabejoju, kad esi užtektinai protinga.

Tabita į ją niekinamai dėbtelėjo.

– Tikrai jų nepažįstu.

Veksfordui teko su tuo susitaikyti.

– Ir tikriausiai panelė Džoana Troj jūsų privačiai nemokė?

– Jai to nereikia, – pasakė Priscila Vinter. – Sakiau juk, ji protinga. Vienintelis dalykas, kurio mokosi privačiai – smuiko pamokos. Tiesa, Tabita, prisiminiau, ar jau parepetavai rytojaus vakaro pamokai?

Jam atrodė keista, kad Tabita nepažįsta Deidų, bet ir priežasties meluoti jis nematė. Jis padėkojo jai ir

palinkėjo poniai Vinter labos nakties. Išėjo į drėgną, tamsią naktį, bet eiti buvo netoli. Pakeliui namo jis nesutiko nė vieno žmogaus, pro jį niekas nepravažiavo. Įėjo į savo namus, šiltus ir gerai apšviestus, jaukiai kvepiančius vakariene, ir vos nesuklupo užkliuvęs už vakarinio laikraščio, gulinčio ant durų kilimėlio, kaip visuomet šiomis dienomis drėgno ir permirkusiais kraštais.

20 skyrius

Silvija nei iš šio, nei iš to pareiškė mananti kitą dieną važiuoti namo. Neilas pažadėjo ją su vaikais paimti ir nuvežti atgal į senąją kleboniją. Doros akys švietė, dėl to apsirikti neįmanoma. Tarsi skaitydamas jos mintis kaip knygą, Veksfordas suprato ją galvojant, kad Silvija su Neilu gali susitaikyti, vėl susieiti, darsyk susituokti, gyventi kartu kaip kadaise, tik šitas antras kartas nemeluos ir jie gyvens ilgai ir laimingai. Nejau ji pamiršo, kad Neilas pagaliau susirado draugę? Kai Silvija nuėjo gulti, jis švelniai tarė:

– Tai neįvyks, žinai, o jei ir įvyktų, būtų negerai.

– Ar tikrai, Redžai?

– Kai jie susituokė, buvo seksas, o kai jis baigėsi, nieko nebeliko. To atgaivinti nebegalima, per vėlu. Bet vieną dieną ji ras žmogų, su kuriuo bus laiminga, pamatysi.

Drąsūs žodžiai, bet išties jis pats toks tikras nebuvo. Ryte atsisveikino su dukra, pabučiavo ją ir viskas vėl buvo gerai. Daugmaž. Kai jis sėdėjo savo kabinete, apie ją galvodamas daugiau nei apie Deidų bylą, suskambo telefonas.

– Klausau. Veksfordas.

– Pone, jums skambina vyresnysis detektyvas inspektorius Votsas iš Glosteršyro policijos.

– Gerai. Prašom sujungti, – Glosteršyro? Jokio sąryšio su ta grafyste jis taip greitai sugalvoti negalėjo. Gal dar vienas klaidingas pranešimas apie matytus Deidų vaikus. Jų vis dar pasitaikydavo.

Malonios tarties balsas tarė:

– Čia Brajanas Votsas. Turiu jums šiokią tokią naujieną. Čia skyriuje yra mergaitė, kuri sakosi esanti Sofi Deid...

– Tikrai? – jį užplūdo jaudulys, bet paskui grįžo sveikas protas. – Yra buvus galybė vaikų, kurie sakėsi esantys Deidai, ir dar daugiau žmonių, juos mačiusių.

– Ne, šita tai tiksliai ji. Net neabejoju. Šįryt šeštą valandą ji paskambino pagalbos telefonu devyni devyni devyni. Iškvietė greitąją savo močiutei. Manė, kad ją ištiko insultas, ir neklydo. Neblogai kaip trylikos metų mergaitei, ką? Vienu žodžiu, ji čia.

– O berniuko nėra?

– Vai, koks jūs godus. Ne, yra tik mergaitė ir ji atsisako pasakoti, kur buvo ar kiek laiko jau gyvena pas tą ponią Keriš. Nė žodžio apie brolį. Ar surasit ką nors, kas galėtų čia atvažiuoti ir pasiimti ją namo?

– Žinoma. Taip, ačiū. Labai ačiū.

– Atrodo, esate priblokštas.

– Na, taip ir yra. Labai tiksliai pasakėte. Ar Rodžeriui Deidui pranešta apie motiną?

– Ji ligoninėje Oksforde. Ligoninė ir turėjo pranešti šeimai.

– Vadinasi, jis žinos, kad, kai ją ištiko insultas, su ja buvo *kažkokia* mergaitė.

– Galbūt. Nebūtinai.

Ar sakyti ką nors Rodžeriui ir Katrinai Deidams? Verčiau ne, pamanė jis. Dar ne. Daugiau nei tai, kad greitąją iškvietė mergaitė, ligoninei nėra reikalo aiškinti.

Ji gali būti ir ne Sofi. Kad ir ką jam sakė telefonu, labai gali būti, kad tai ne ji. Bėda ta, kad pagal taisykles jis negalėjo jos apklausti nedalyvaujant vienam iš tėvų ar už ją atsakingam asmeniui. Laukdamas, kol Karen Malahaid ir Lyn Fankurt mergaitę parveš, jis paklausė savęs, ar ją atpažinsiąs. Išsitraukė jos nuotrauką ir įsižiūrėjo – išties pirmą kartą – į jos veidą. Anksčiau, žvilgtelėjęs prabėgomis, jis pastebėjo, kad ji graži, o jos veido išraiškoje galima įžiūrėti motinos bruožų, bet tada dar nebuvo matęs Matildos Keriš ir neatkreipęs dėmesio į jų panašumą. Kai tai mergaitei sukaks trisdešimt, jos veidas irgi bus vanagiškų bruožų, romėniškos nosies, plonų lūpų. Akys nepaprastai didelės, tamsios, bet neaiškios spalvos, jų gilumoje švietė ryški proto šviesa.

Ką ji veikė Matildos Keriš namuose? Ir dar svarbiau, kiek laiko ji ten gyveno? Vis dėlto ji dar vaikas, bet pagal savo amžių, matyt, itin šaltakraujė ir susitelkusi. Jis įsivaizdavo ją prabundant naktį, gilioje vasario ryto tamsoje, nuo trenksmo, kai jos močiutė krenta ant grindų. Dauguma jos bendraamžių, aišku, verkdami bėgtų pas kaimynus. O ji paskambino pagalbos tarnybai. Įdomu, ar, jau žinodama, kad greitoji atvažiuoja ir jos močiute bus pasirūpinta, ji svarstė pabėgti, bet nusprendė, kad tai būtų beprasmiška, kad ji neturi jokių vilčių? Kur ji važiuotų? Galbūt, beje,

nors jis tuo ir nelabai tikėjo, ji pernelyg mylėjo savo močiutę, kad ją paliktų.

Pietus jis pavalgė valgykloje, stebėdamas, kaip lyja lietus. Paskambino Karen, ta pranešė, kad jos jau važiuoja atgal su mergaite. Jis pažvelgė į sieninį laikrodį, paskui į savo, nusprendė, kad daugiau atidėlioti nedera, ir surinko Deidų telefono numerį. Atsiliepė ponia Brius.

– Gal galite pakviesti poną Deidą arba savo dukrą?

– Katrina miega, mielasis, o Rodžeris išvažiavo į Oksfordą, į ligoninę aplankyti savo motinos. Ją ištiko insultas. Šįryt sužinojo.

Veksfordas nežinojo, ką ir sakyti, bet paskui apsisprendė.

– Kai ji nugriuvo, su ja buvo vaikas. Atrodo, kad Sofi.

Apstulbusi ji nutilo, paskui aiktelėjo, ir jis suprato, kad Deidų namuose niekas neperspėtas.

– Gal paprašytumėt ponios Deid man paskambinti, kai pabus?

Padėjęs ragelį jis ėmė abejoti. O jei ne Sofi? Bus pasakęs Katrinai Deid, kad jos dukra grįžta namo, o pasirodys, kad tai visai ne ji, ir jis puikiai įsivaizdavo Rodžerio Deido reakciją, kai jis šitai sužino, baisų skandalą, kurį jis pakeltų vyriausiajam konstebliui. Veksfordas nusileido liftu. Norėjo pats pasitikti pareigūnes, grįžtančias su mergaite. Brėžiant tiesią liniją, iki Oksfordo visai netoli, bet, esant dabartinei eismo būklei, važiuoti tekdavo ilgai. Būdavo dar blogiau, jei lydavo, o tai reiškia, kad šiomis dienomis blogiau

buvo visada. Trečia valanda, dešimt po trijų. Atsidarė dvivėrės durys ir užėjo Burdenas, iš kažkur grįžo.

– Ar manot, kad tai ji?

– Nežinau. Pasakiau motinai, kad taip. Kas gi dar galėtų būti su Matilda Keriš tokį ankstyvą rytą.

– Gal kas nors su ja gyvena, kad prižiūrėtų.

– Kurgi ne, – sausai pasakė Veksfordas, pamiršdamas, kad ir pats abejojo mergaitės tapatybe. – Kitaip ir negali būti – tas kažkas yra trylikametė paranojikė šizofrenikė, aiškinanti žmonėms, kad yra darbdavės anūkė.

Į kiemą, taškydamas vandenį, įvažiavo automobilis. Vairavo Lyn. Jis pamatė išlipančią mergaitę, paskui Karen, galiausiai Lyn. Vis dar lijo ir jos suskubo vidun. Jis iškart suprato, kad tai ji, jokių abejonių. Apsivilkusi iš namų dingusią rudą striukę, kurią nusipurtė vos įėjusi pro dvivėres duris.

– Ką gi, Sofi, – pasakė jis. – Mums reikės pasikalbėti, bet ne dabar. Visų pirma turi parvažiuoti namo pas tėvus.

Ji pažvelgė tiesiai į jį. Tokios akys pasitaiko labai retam žmogui – migdolų formos, kiek įkypos, nepaprastai didelės, ir tokios tamsiai žalios, kokios tik gali būti žmogaus akys. Nuotraukoje ji buvo gražesnė, bet gyvenime atrodė protingesnė, grėsmingesnė ir stipresnė. Fotoaparatui ji patiko, realybei – ne.

– Nenoriu važiuoti namo, – pasakė Sofi.

– Deja, teks, – atsakė Veksfordas. – Tau trylika metų, o trylikamečiai neturi pasirinkimo.

– Karen sako, kad mano tėvas ligoninėje su Matilda.

– Tiesa.

– Tada važiuosiu. Bent jau *jo* ten nebus.

Ji leidosi padedama apsivilkti striukę ir Lyn palydėjo ją atgal į automobilį.

– Tikra maža poniutė, – pasakė Karen.

– Galima sakyti. Perduokite poniai Deid, kad vėliau norėsiu pasikalbėti su Sofi, sutarta? Tarkim, šeštą. Vienas jų turės būti su ja. Jei ponia Deid nesugebės, tiks ir ponas ar ponia Brius.

Dabar jis labai norėjo viską daryti pagal taisykles. Visų pirma, jis vėl paskambino į „Antrimą" ir šįkart pabendravo su isteriškai ir nerišliai kalbančia Katrina, galiausiai šiaip ne taip suprato, kad ji paskambinusi vyrui į mobilųjį, ar, tiksliau, jos motina paskambino ir pasakė jam. Veksfordas nusprendė, kad vis dėlto jam irgi derėtų padaryti tą patį. Kadangi neturėjo Deido telefono numerio ir vargu ar galėjo pasitikėti, kad Katrina jam gali nesuklysdama jį padiktuoti, jis paskambino į ligoninę, kur gulėjo Matilda Keriš, ir galiausiai jam pavyko pasikalbėti su žmogumi, beveik nekalbančiu angliškai, ir palikti žinutę Deidui.

Dabar jį labai traukė leistis į spėliones. Kiek laiko ji gyveno su ponia Keriš? Visą tą laiką ar tik dalį jo? Kodėl Matilda juos apgaudinėjo? Ir kur dabar yra Džailsas? Kad ir ką jis spėtų, viskas greičiausiai bus netiesa. Įsivaizduojami paaiškinimai dažniausiai būna klaidingi. Jam teks palaukti.

Lietus liovėsi ir pasidarė labai šalta, gal net šalčiausia per visą žiemą. Žvarbus vėjas nudžiovino šaligatvius. Be penkiolikos šeštą vasario mėnesį nebuvo

labai tamsu, bet pilkai raudona saulė jau buvo nusileidusi, ėmė temti. Dangus pasitaikė tamsiai mėlynas, brangakmenio ryškumo, nors žvaigždžių dar nesimatė. Karen nuvežė jį į Lindhersto kelią ir, jo nuostabai, duris atidarė pats Deidas. Gavęs skaudžią pamoką ir visai pamiršęs turįs būti nemandagus.

– Jokios prasmės ten pasilikti. Ji be sąmonės. Aš manau, kad ji neišgyvens.

Tokiu atveju nespecialisto nuomonė reiškia nedaug, bet Veksfordas pasakė labai apgailestaująs šitai girdėdamas ir jie užėjo vidun.

– Iš dukters negaliu išpešti nė žodžio, – pasakė Deidas, – bet čia nieko naujo. Niekada negaliu.

Veksfordas pamanė, kad jiedviem su Karen tai tik į gera. Jie suėjo į svetainę, kurioje per pastarąsias savaites jis praleido tiek daug laiko. Katrina buvo joje ir atrodė dar labiau pamišusi, nei jis kada matė.

– Kaip kokia ragana iš „Makbeto“, – sušnibždėjo Karen, paprastai nelinkusi leistis į literatūrinius palyginimus, o Veksfordas, kurį Sofi motina anksčiau tik suerzindavo, pasijuto rimtai susirūpinęs šia moterimi, kurios plaukai atrodė lyg išrauti kuokštais, o burna atvėpusi, tarsi ji būtų išvydusi kažkokią siaubingą viziją. Jis jai nieko nepasakė, nes nežinojo, ką sakyti.

– Norite, kad per apklausą kas nors su ja būtų, taip?

– Privalau to prašyti, pone Deidai. Jūs, arba – ne, aišku, kad ne, – vienas iš jūsų uošvių.

– Prie manęs ji apskritai nekalbės, – karčiai tarė Deidas.

Jis priėjo prie atvirų durų ir sušuko šaižiu šiurkščiu balsu, taip gerai pažįstamu Veksfordui, su kuriuo tokiu tonu gana dažnai bendrauta: „Dorina! Ateikite čia, gerai?“

Įėjusi Dorina Brius patraukė prie dukters ir davė jai parankę įsikibti.

– Nagi, brangioji, tau bus geriausia prigulti į savo lovą. Tau visko per daug.

Jiems teko vėl laukti. Sofi nesirodė. Ar Dorina Brius guldo Katriną? Deidas atsisėdo ar, greičiau, atsigulė į fotelį, ištiesė rankas ant ranktūrių, išskėtė kojas ir atmetė galvą sielvartaujančio žmogaus poza. Veksfordas paklausė savęs, ką jis tikėjęsis pamatyti šiuose namuose. Palengvėjimą, džiaugsmą, švelnumą ir šviesą? Kažką panašaus. Jis nesugebėjo nuspėti, kaip žmonės reaguos ekstremalioje situacijoje, lygiai taip kaip negalėjo ir numatyti, ką Sofi atsakys į jo klausimus. Jei ji apskritai pasirodys. Sulig ta mintimi močiutė atvedė ją į kambarį. Mergaitė pažvelgė į savo išsitiesusį tėvą ir iškart nusuko nuo jo veidą, persuko kaklą kiek galėdama smarkiau ir kaip galėdama demonstratyviau.

– Kur man sėstis?

Rodžeriui Deidui to buvo per daug, jis staigiai pašoko ant kojų.

– Dėl Dievo meilės, – suriko ant jos. – Tu, po galais, ne pas kokį dantistą, – trenkė durimis ir išėjo iš kambario.

– Tu sėsk čia, Sofi, – pasakė ponia Brius, – o aš atsisėsiu štai ant šitos kėdės.

Veksfordas pastebėjo, kad grįžusi namo mergaitė persirengė. Po ta striuke ji mūvėjo kelnes, jai vos vos didokas, ir megztinį, kuris jos amžiaus mergaitei kažkaip nepaaiškinamai netiko. Dabar jis suvokė, kad tie drabužiai aiškiai buvo Matildos. Išvažiuodama ji nieko nepasiėmė, išėjo, kaip žmonės gana keistai sako, kaip stovi. Dabar ji mūvėjo savo džinsus ir marškinėlius, jokiam žmogui tokiu šaltu oru netinkamus, ypač name, kur centrinis šildymas, galima sakyti, neveikė. Atrodė, kad jai tai nė motais. Tos trikdančios akys gręžė jį.

– Kaip tikriausiai supranti, Sofi, noriu su tavimi pasikalbėti apie tai, kas čia atsitiko savaitgalį lapkričio dvidešimt šeštąją?

– Aišku, suprantu.

– Esi tam pasirengusi?

Ji linktelėjo.

– Nieko neslepiu. Papasakosiu jums viską.

– Gerai. Ar atsimeni tą savaitgalį?

– Žinoma, kad atsimenu.

– Džoana Troj atvažiavo čia prižiūrėti jūsų su broliu. Penktadienį, tiesa? Ar esu teisus sakydamas, kad ji atvažiavo apie penktą? – linktelėjimas. – Ką veikėte tą vakarą?

– Turėjau namų darbų, – pasakė ji. – Nuėjau į savo kambarį ir dariau namų darbus. Tėvas mane išdresavo ruošti pamokas. Kaip to ruso šunį. Išmuša šešias ir sėdžiu prie pamokų, – ji šniurkštelėjo. – Motina paskambino iš Paryžiaus. Aš su ja nekalbėjau, kalbėjo Džailsas. Jis buvo apačioje su Džoana, turbūt žiūrėjo telį. Džoana paruošė mums vakarienę. Pupeles su

pomidorų padažu. Pupeles su pomidorų padažu ir skrudinta duona bei kepta šonine, – ji susiraukė. – *Lievas* maistas.

Karen paaiškino:

– Tai reiškia šlykštus.

Sofi atrodė priblokšta, tikriausiai todėl, kad Veksfordas nesuprato, ką visas pasaulis turėtų suprasti.

– Šoninė buvo *lieva*, pažliugusi. Paskui žiūrėjom kažkokį šūdą per teliką. Dešimtą valandą Džoana mums liepė eit gult. Aš nesiginčijau, ir Džailsas nesiginčijo.

Karen paklausė:

– Sofi, ar tau patiko Džoana?

Tarytum būtų triskart vyresnė, ji paklausė:

– Ar tai susiję su problema?

– Norėtume žinoti.

– Gerai. Aš nesu kaip tėvas, suprantat. Turiu galvoje, nesu atžagari ir bjauri su visais. Dažniausiai elgiuosi gana mandagiai. Ne, man nelabai patiko Džoana, ir Džailsui nepatiko. Jam iš pradžių patiko, bet paskui nebe. Bet koks skirtumas, mes vis tiek turėjom su ja sėdėti.

– O kitą dieną? – paklausė Veksfordas.

– Atsikėlėme. Papusryčiavome. Tada dar nelijo. Džoana norėjo nuvažiuoti į „Asdą" – žinote, tą, kur prie apylankos, – ir mes nuvažiavom kartu su ja. Neblogas būdas praleisti šeštadienį, ane? Ji prisipirko galybę maisto, nusipirko ir vyno, nors jo namuose į valias. Papietavome „Trijų miestų" kavinėje Centrinėje gatvėje ir ji pasakė, kad vakarienės ateis vienas jos draugas, todėl ji to maisto ir pripirko.

Veksfordas atsisėdo tiesiau.

– Draugas? Koks draugas?

– Vyras.

Arba ji puikiai meluoja, arba viskas tiesa. O tai reikštų, kad jis teisus. Ji ir toliau nenuleido nuo jo akių, o dabar dar nusitvėrė sruogą savo ilgų rudų plaukų ir ėmė ją spirale sukti tarp pirštų.

– Parvažiavome namo ir Džailsas išėjo. Galit neklausti, nežinau kur.

– Kada jis sugrįžo?

– Nežinau. Buvau viršuje, ruošiau dar daugiau namų darbų, tuos, kuriuos man atsiuntė repetitorius. Kai nusileidau žemyn, Džailsas jau buvo parėjęs, o Džoana ruošė vakarienę. Mudu abudu atsipūtėm, jis žiūrėjo telį, o aš sėdėjau internete. Turbūt jau buvo kokios šešios. Ar šitai norite žinoti?

Karen linktelėjo.

– Būtent šitai, – ir Veksfordui: – „atsipūsti" reiškia ilsėtis.

– Turint galvoj, kuo ji mus maitino, vakarienė turėjo būti baisi, – pasakė Sofi. – Trijų patiekalų. Avokadai ir greipfrutai su kažkuo, ką ji vadino *coulis,* kažkokia debiliška žuvis – nekenčiu žuvies – ir kažkoks vaisinis pyragas su grietinėle.

– Ar tas draugas atėjo?

Sofi lėtai linktelėjo.

– Apie pusę septynių. Ji vadino jį Piteriu.

Vardas dažnas. Prieš darant išvadas, jam derėtų sužinoti daugiau. Ji pasakė „apie pusę septynių".

– O pavardė?

– Nieks nesakė. Vadino tiesiog Piteriu.

– Ar vakarinis laikraštis tada jau buvo atneštas? – paklausė Veksfordas. Jis paklaus Tabitos Vinter, bet norėjo išgirsti ir Sofi versiją.

– Neprisimenu. Žinau, kad atnešė. Tikriausiai ta mergaitė atnešė, ta iš mūsų mokyklos. Jis buvo šlapias ir mes padžiovėme jį ant radiatoriaus. Dievai žino, kodėl, ten tik šūdus rašo.

Dorina Brius krūptelėjo, bet neįsiterpė.

– Kai pavalgėme, Džoana paklausė, ar Džailsas ketina eiti į bažnyčią. „Per tokį lietų“, – pasakė ji. Ryte jis jai turbūt pranešė, kad eis. Džailsas atsakė, jog neis, nes pamaldos bus sekmadienį, ir tas susmirdęs Piteris ėmė jį erzinti dėl bažnyčios. Džailsui nepatiko, bet jis pripratęs. Žinot, maždaug: „Ką, kai užaugsi, būsi kunigas, ane“, – tipo toks šūdas.

Ponia Brius darsyk sulaikė kvapą. Svečiuodamasi pas ją Sofi tikriausiai atsargiau rinkosi žodžius. Veksfordas paklausė:

– O kaip tas Piteris atrodė?

– Debilas. Eilinis. Nelabai geros formos. Senis.

Ką tai reiškia iš trylikametės lūpų?

– Kiek senas? – klausimas faktiškai beprasmis.

– Nežinau. Ne toks senas kaip mano tėvas.

Tiek to. Daug pagrindo ji nesuteikė, bet ir nepašalino anksčiau pačios sukelto įtarimo.

– Ar Skotas Holovėjus buvo užėjęs? – paklausė jis.

– Tas? Jo, manyčiau. Kažkas skambino į duris, bet mes neatidarėm.

– Kodėl?

– Tiesiog neatidarėm, ir viskas.

Turbūt tuose namuose tai buvo įprasta.

– Tęsk.

– Pavakarieniavom ir pažiūrėjom „Džekobo laiptus“ per teliką. Tą Džekobą ten nušovė per susišaudymą. Paskui Džoana su Piteriu pasakė, kad eina miegoti.

Pakreipusi galvą į šoną, ji pažvelgė į Veksfordą. Tai, ką jis išvydo jos veide, jos akyse, priblokšė jį labiau, nei jei ji būtų pradėjusi jam rėkti nešvankybes. Buvo matyti didžiulis suvokimas, suaugusio žmogaus patirtis, nuvargusi gyvenimo išmintis. Jis paklausė savęs, ar tik jam nesivaidena, ar jis iš tiesų atspėjęs to priežastį, o pažvelgęs į Karen pamatė, kad ji galvoja tą patį. Sofi nebereikėjo raginti tęsti. Paskatinimo nebereikėjo.

– Jie ten graibėsi, laižėsi ir panašiai, juk *suprantat*. Visai nesijaudino, kad mes matome. Jis ruošėsi ją išdulkinti, tas buvo aišku. Ji mums nebeliepė eiti gulti, mus tiesiog pamiršo. Tada ir pasigirdo durų skambutis, – Sofi pakėlė akis į Veksfordą. – Man buvo per daug įdomu juos stebėti, kad atidaryčiau. Bet kadangi jie tik bučiavosi, mes visgi nuėjome miegoti. Buvo kokių pusė vienuolikos. Aš užmigau. Nežinau kada, gal apie vidurnaktį. Mane pažadino triukšmas, riksmas ir trenksmas, ir žingsniai laiptais žemyn. Iš karto neatsikėliau. Jei norite žinoti teisybę, man buvo baisu, ir buvo *baisu*. Po kurio laiko atsikėliau ir nuėjau koridoriumi, o Džailsas tiesiog stovėjo ten, prie savo kambario durų. Žinote, jis visai prie pat laiptų. Tiesiog stovėjo ir žiūrėjo žemyn. Piteris buvo apačioje, pasilenkęs prie Džoanos, čiuopė jos kaklą, pulsą ir panašiai. Jis pažiūrėjo į viršų ir pasakė: „Ji negyva.“

Trumpam stojo mirtina tyla, o tą tylą nutraukė telefono skambutis. Jis suskambo tik du kartus ir kažkas prieškambaryje atsiliepė. Veksfordas pasakė:

– Niekas nepaskambino pagalbos tarnybai? Kai močiutė susirgo, tu skambinai, bet kai moteris nukrito nuo laiptų, ne? Kodėl gi?

– Aš gi ten nebuvau viena, ką? – ji pasidarė agresyvi. – Ne man ką daryti. Aš gi tik vaikas, kaip man visada aiškina tėvas. Neturiu jokių teisių, – Veksfordas iškart pagalvojo tą patį, ką ir anksčiau. Nors niekas nepastebėjo, bet viduje jis visas sudrebėjo. – Piteris pamėgino pakelti Džoaną, bet jam buvo per sunku. Jis paprašė Džailso padėti ir jiedu paguldė ją ant sofos. Kraujo buvo, bet labai nedaug. Piteris paėmė skudurą, nuvalė jį ir paklausė manęs, kur rasti grindų šepetį. To jie visadą klausia moters, ar ne?

Staiga ji tapo keturiasdešimtmete feministe, jos balsas pasidarė šaižus. Dorina Brius perbalo, jos rankos ant krėslo ranktūrių ėmė drebėti. Karen paklausė, ar ji gerai jaučiasi. Ji linktelėjo, toks gyvas paklaikusios vyresniosios kartos atstovės simbolis.

– Net nesiruošiau pasakyti, – tarė Sofi. – Juk tai jis ją nustūmė nuo laiptų.

– Bet tu to nematei?

– Betgi aišku. Jis paklausė, ar mes neturime brendžio. Džailsas davė jam ir jis išgėrė. Paskui pasakė, kad norėtų dar, bet verčiau ne, kadangi reikės vairuoti...

Durys atsidarė ir įėjo Rodžeris Deidas. Sofi staigiai nutilo ir įbedė į jį įžūlų žvilgsnį. Jis tarė:

– Skambino iš ligoninės. Mano motina mirė. Prieš pusę valandos.

Dorina prabilo pirmoji:

– Ak, Rodžeri, kaip baisiai liūdna. *Labai* užjaučiu.

Nekreipdamas į ją absoliučiai jokio dėmesio, jis tiesiog pakartojo:

– Ji mirė prieš pusę valandos, – ir staiga įtūžęs pasisuko į savo dukrą ir ėmė garsiai rėkti: – Čia tavo kaltė, tu maža kale! Jei nebūtum pridariusi jai šitiek problemų, dabar ji būtų gyva. Esi melagė nuo gimimo, privertei ir ją meluoti ir eiti prieš brangiausius ir artimiausius žmones...

Veksfordas atsistojo.

– Pakaks, – pratarė jis. – Išgyvenate didelį sukrėtimą, pone Deidai. Esate kaip nesavas.

Jis būgštavo, kad tas kaip tik elgiasi, kaip jam būdinga, bet pokalbį tęsti jau buvo beprasmiška. Ar mergaitei kas nors gresia? Veksfordas pamanė, kad ne. Šiaip ar taip, namie buvo močiutė, jos *likusi* močiutė, jei tai turi kokios reikšmės.

– Mudu keliausime. Pasimatysime rytoj.

Deidas nusiramino ir, atsisėdęs į fotelį lygiai ta pačia poza kaip prieš tai, paniro į nelaimingą kančią. Veksfordas padėkojo Sofi, pasakė, kad jos pasakojimas buvęs labai naudingas. Nors jam tai ir nebūdinga, jis pasijuto šiandien patyręs tiek, kad jau tikrai pakako. Mergaitei išėjus, ponia Brius priėjo prie jo ir atsiprašinėdama pasakė:

– Nežinau, iš kur jie prisimoko tokių žodžių. Namuose jų tikrai negirdi.

Veksfordas nebuvo tuo tikras. Jis paplekšnojo jai per ranką.

– Jie visi taip kalba. Toks amžius. Manau, kad geriausia nekreipti dėmesio. Rytoj ryte dešimtą?

Ji liūdnai linktelėjo.

Vakaras lauke buvo dar šaltesnis, dangus giedresnis, mėnulis, tarsi išmirkytas pamuilėse, plaukė virš medžių. Jis veidu pajuto oro šviežumą ir drėgmę. Atsisėdo į automobilį greta Karen.

– Tu galvoji tą patį, ką ir aš, tiesa?

– O ką jūs galvojate?

– Kad nors Deidas ir nemėgsta savo dukters, o ji jo nekenčia, tarp jų yra nutikę daugiau nei derėtų.

– Norite pasakyti, *jis* yra padaręs dalykų, kurių *jam* daryti nederėtų, – tai buvo priekaištas, bet jis nuleido jį negirdomis. – Juk turi būti kokia nors priežastis, dėl kurios ji nenori grįžti namo, kai yra tėvas. Tuoj apsivemsiu.

– Ir aš, – tarė Veksfordas.

Automobilis įsuko į gatvę, kur jis gyvena, ji išleido jį prie vartų. Apie Piterį jis neužsiminė. Dar per anksti.

21 skyrius

Jis neklausė mergaitės, kur yra jos brolis. Nes žinojo, kad nesakys? Net jei galima manyti, kad ji pati žino. Jam jau buvo aišku, kad tas Piteris juos išsivežė Džoanos automobiliu, pakrovęs jos kūną į bagažinę.

– O kam tuos vaikus kartu vežtis? – paklausė Burdenas jiems su Veksfordu susitikus ryte.

– Jis negalėjo pasitikėti, kad jie niekam nepapasakos, ką matę, – pasakė Veksfordas. – Bet manau, kad jie išvažiavo savo noru. Sofi laukia nesulaukia, kada galės pabėgt iš namų. Jos motina beprotė ir turiu įtarimų, kad tėvas ją tvirkino.

– Jūs nerimtai.

– Tai ne toks dalykas, dėl kurio juokaučiau, kaip manai? Bet prieš kreipiantis į socialines tarnybas man reikia daugiau informacijos. Gal aš čia prasimanau.

– O kiek jūs tikite jos pasakojimais? Ar ji melagė?

Veksfordas galvojęs apie tai.

– Nežinau. Gal meluoja dėl smulkmenų, ne dėl esminių dalykų. Pavyzdžiui, jų trijulė nepietavo „Trijų miestų“ kavinėje. Jos darbuotojai pažįsta vaikus ir niekas jų šeštadienį nematė. Iš pradžių tas Sofi pasakojimas apie Piterį atrodė išgalvotas, bet kai ji pasakė, kad jiedu su Džoana graibėsi...

– Ji pavartojo tokį žodį?

– O taip, o paskui pridūrė, kad jis ruošėsi ją „išdulkinti“. Tas šlykštynė Deidas sako, kad ji melagė, bet iš to ir supratau, kad ji kalba teisybę. Tada, beje, ir pamaniau, kad jis ją tvirkina. Taip paprastai sako prievartautojai tėvai, – kad vaikas meluoja. Ir labai gerai žinoma, kad tvirkinami vaikai labai anksti subręsta, na, tiksliau, įgyja patirties. Gauna informacijos, nederamos jų gyvenimo tarpsniui, kaip tiedu iš „Varžto pasukimo“.

Žmonos inicijuota Burdeno pažintis su literatūra Henrio Džeimso nesiekė.

– Tai šįryt vėl eisite su ja pasimatyti?

Veksfordas linktelėjo.

– Mirė Matilda Keriš, žinai. Jau rašo laikraščiai. Rašo ir apie Sofi atsiradimą, tačiau apie tai, kad abu įvykiai susiję, jiems nežinoma. Taip geriau. Išties apgailėtina, ar ne? Jei Sofi būtų negyva, apie tai rašytų vedamajame, bet ji sveika ir gyva, todėl nusipelno tik vieno skirsnio. Matildos nekrologą spausdins, matyt, rytoj. Laikraščiai juos pasiruošia iš anksto, kol įžymybės dar neužvertusios kojų. Įdomu, kodėl ji, na, taip sakant, priglaudė Sofi, užuot pasielgusi atsakingai.

– Gal Sofi jai papasakojo tai, kuo jūs įtariate jos tėvą.

– Nieko sau būtų naujiena apie savą sūnų. Bet drįstu teigti, kad apie nuožmųjį Rodžerį ji žino tiek siaubo istorijų, kad tai jos turbūt nebenustebintų.

– Nežinau, ar pastebėjote, – pasakė Burdenas, – bet šįryt visur vėl iškabinėti dingusių vaikų plakatai.

Daugiau nei bet kada. Niekas nepranešė „Ieškom ir surandam“, kad Sofi atsirado.

– Dabar jau bus sužinoję. Žinoma, dabar, kai Matilda Keriš mirusi, to pranešti jiems nėra kam.

– Jie turėtų nutraukti savo paieškas, – pasakė Burdenas, – nebent ji būtų jiems sumokėjusi į priekį. Būtų idiotai, jei tikėtųsi atgauti skolas iš Rodžerio. Tikėkis nesitikėjęs.

Kai Veksfordas su Karen nuvažiavo į „Antrimą“, namie rado tik ponus Briusus ir Sofi. Niekas nepaaiškino, kodėl nėra Rodžerio ir Katrinos Deidų, o Veksfordas ir neklausė. Jam buvo neįdomu. Pirmasis klausimas, kurį jis uždavė Sofi, jai buvo netikėtas. Ji aiškiai tikėjosi tęsti, kaip jie visi trys išvyko iš namų, ir sekundėlę atrodė sutrikusi.

– Kur dabar yra Džailsas?

Ji lėtai papurtė galvą.

– Aš nežinau. Aš *tikrai* nežinau. Stengiuosi padėti, bet negaliu, nes tiesiog nežinau.

– Nes močiutė tau nepasakė?

– Aš klausiau. Matilda atsakė, kad man bus geriau nežinoti, nes jei kas nors paklaus, kaip jūs dabar klausiate, man nereikės meluoti, aš tiesiog nežinosiu.

Gali būti. Matilda Keriš Džailsą išsiuntė kažkur, kur jis būtų saugus... Bet ko jam saugotis? Ir kodėl ji taip darė? Kodėl ji apskritai tai darė? Kodėl ji išvis priėmė tuos vaikus? Dabar išmušė laikas patikrinti, ar Sofi sako tiesą.

– Tai kurgi mes baigėme? Ak taip, tu išgirdai triukšmą, riksmą ir išbėgai iš savo kambario...

– Tą jau pasakojau.

– Galbūt. Bet norėčiau išgirsti dar sykį.

Jos nepavyko pričiupti ten, kur daugybė triskart už ją vyresnių jo klastos neperprasdavo. Ji puikiai suprato, ko jis siekia.

– Džailsas išėjo iš savo kambario. Jis visai prie pat laiptų. Piteris apačioje čiuopė Džoanos kaklą ir pulsą. Jis pakėlė į mus akis ir pasakė: „Ji negyva." Paskui jis pabandė ją pakelti, bet negalėjo ir jam teko prašyti Džailso pagalbos. Jie paguldė ją ant sofos. Piteris paėmė skudurą ir nuvalė kraują, jo daug nebuvo, bet jis pasakė, kad jam reikia šepečio ir vandens. Paaiškinau jam, kur jį rasti, ir jis tą šepetį susirado. Bet prieš pradėdamas jis paprašė brendžio, Džailsas jam davė, bet jis išgėrė tik vieną taurę, kitos negėrė, nes ruošėsi vairuoti.

– Gerai, Sofi, supratau, – jam nesivaideno, ji tikrai triumfavo.

– Jis išvalė kilimą, – pasakė ji, – nušluostė spintos šoną ir liepė mums supakuoti jos daiktus pasiimti.

– Pasiimti kur? – paklausė Karen.

– Jis nesakė. Tiesiog paaiškino, kad turime išvežti iš čia Džoanos kūną. Gerai jau, suprantu, ką galvojate: kodėl aš paprasčiausiai nepasakiau ne? Nežinau kodėl. Nežinau, kodėl Džailsas nepasakė. Turbūt pagalvojom, kad padėjom jam susitvarkyti, aš supakavau Džoanos krepšį, o Džailsas padėjo ją pakelti ir dar nunešti į automobilį. Suprantat, tam tikra prasme įsivėlėme. Klausykit, pamaniau, kad jei pasiliksime, man teks viską papasakoti tėvui, ir puikiai įsivaizdavau visą tą tardymą, visą jo šūdą, neįsivaizduojate, kaip jis pradeda malti šūdą. Būtų mus apkaltinęs, tikrai žinau.

Lietus pylė kaip iš kibiro, jie lauke iškart peršlapo. Aš apsivilkau savo senąją striukę, nes Piteris pasakė, kad naujoji atkreips dėmesį, nors nebuvo kam ten jį atkreipti pirmą valandą nakties ir pliaupiant lietui, tarsi pasaulio pabaiga būtų atėjusi...

Įsiterpė Karen.

– O ką jie vilkėjo, Džoana ir Piteris? Kai ji nusirito nuo laiptų, kad ir kas ten būtų nutikę?

– Ji buvo tik su marškinėliais, ilgais, tokiais vos jai ne iki kelių. O Piteris su šortais, tai yra tokiais apatiniais šeimyniniais. Daugiau nieko. Bet kai jis sutvarkė prieškambarį, apsivilko ankstesnius drabužius – džinsus, marškinius ir džemperį. Visi pakilome į viršų ir mudu su Džailsu apsirengėme ir pasiklojome lovas, paklojome taip, kad atrodytų kaip paklotos kambarinės, – ji nusikvatojo. – Jei labai stengies, pavyksta. Paskui uždarėme visų kambarių viršuje duris. Ne, prieš tai Piteris pasakė mums pasiimti ką nors, iš ko galima būtų pamanyti, kad mes paskendome. Jis pasakė, kad bus potvynis ir kad upė – kaip ten sako? Išsilies iš krantų.

– Jis taip *pasakė*? – tai buvo kone pirmas kartas, kai ji ištarė kažką, kuo Veksfordas tiesiog negalėjo patikėti. Gal tas žmogus pranašas? Tai įvyko dar gerokai prieš prasidedant potvyniams.

– Kodėl gi ne? – jos balsas skambėjo agresyviai kaip tėvo. – Sakė per dešimtos valandos žinias. Pranešė apie pietuose gresiančius potvynius.

– Gerai. Ką pasiėmei?

– Marškinėlius su savo atvaizdu ir vardu. Jie buvo jėgiški, bet pasidarė per maži. Kai buvome Floridoje, abu su Džailsu tokius pasidarėme.

– Taigi išvykote iš namų – kelintą valandą?

– Tada jau buvo kokia antra. Jam teko valytuvus paleisti dvigubu greičiu, antraip nieko nematytų, taip smarkiai lijo...

– Luktelk truputį, – pasakė Karen. – Automobilis buvo Džoanos, tiesa? O kaip su jo paties automobiliu? Juk vakare jis tikriausiai atvažiavo automobiliu, ar ne?

Ar Sofi apie tai nepagalvojo, ar išties nežinojo? Sunku pasakyti.

– Jis nesakė. Gal ir ne automobiliu, gal atėjo pėsčias arba paliko tą savo automobilį gatvėje.

– Jei taip, vadinasi, jis ten ir stovėtų, nebent jis sekmadienį būtų sugrįžęs jo pasiimti, bet tai būtų gana rizikinga.

– Na, aš nežinau. Juk nesitikite, kad žinosiu viską, – Veksfordas pagalvojo, kad ji tuoj pakartos esanti tik vaikas, bet ji nepakartojo. – Upė tikrai kilo. Vis dar galėjai pereiti Kingsbruko tiltą, bet atrodė, kad greitai nebegalėsi. Piteris liepė išmesti marškinėlius per sienelę – kaip ji ten vadinasi? Parapetas – aš ir išmečiau. Ar juos rado?

– O taip, rado.

– Noriu juos atgauti. Jie buvo jėgiški. Ar pagalvojo, kad mes paskendom?

– Buvo tokių, kurie pagalvojo.

– Garantuoju, kad motina tai tiksliai. Žinote, ji tokia kvaiša. Be poros varžtelių, kaip sako Džailsas. Ar sakydavo, kai dar buvo kietas. Prieš tapdamas krikščioniu ir geriečiu. Ar norit sužinot, kas buvo paskui?

– Taip, žinoma.

– Absoliučiai nenutuokiau, kur važiuojam. Pagalvojau, kad nesvarbu. Tiesiog maniau, kad Piteris mumis pasirūpins. Jis atrodė toks visai neblogas ir draugiškas. Bet kai kirtom grafystės sieną, pastebėjau. Pamačiau kelio ženklą su užrašu „Sveiki atvykę į Kentą".

Tada man jau pasidarė įdomu, kur važiuojam. Piteris žinojo. Nebuvo taip, kad jis važiuotų kažkur, bet kur. Išsukome iš pagrindinio kelio ir privažiavome vieną kaimą, ten buvo dar vienas ženklas, pranešantis, kad kaimas vadinasi Šv. Jono Pasingemas, – pavadinimą Sofi ištarė taip, kaip užrašyta. – Piteris pasakė, kad neteisingai tariu, – pasakė ji, – kad reikia sakyti Švenjono Pasamas. Buvo aišku, kad vietas jis žino gerai.

Jis važiavo keliuku – na, greičiau net plačiu taku. Maždaug pusiaukelėje privažiavom keliuką į mišką. Tokį gana šlapią ir klampų, ir aš pagalvojau, kad automobilis gali užklimpti, bet neužklimpo. Miške buvo tokia atvira erdvė, o kitoje jos pusėje – tas karjeras. Visur medžiai. Ten Piteris sustojo. Pasakė, kad valandą čia pasėdėsim, nes buvo dar tik trečia, tad atsikratę automobilio neturėtume kur prisiglausti. Vis dar lijo, bet ne taip kaip namie. Manau, kad buvau trumpam užmigusi. Nežinau, ar Džailsas miegojo. Kai pabudau, dar lijo, bet jau mažiau.

Piteris liepė Džailsui padėti pernešti Džoaną į vairuotojo sėdynę. Kol jie tai darė, sėdėjau gale, bet paskui Piteris liepė man išlipti ir padėti stumti. Stūmėme iš visų jėgų, kol automobilis nuriedėjo per kraštą. Jis

neapsivertė, tiesiog nuslydo truputį pasišokinėdamas ir sustojo įstrigęs krūmuose. Matėsi visai neblogai, jei gerai įsižiūri.

– Gerai, – pasakė Veksfordas. – Padarysime dešimties minučių pertrauką.

„Buvo aišku, kad vietas jis žino gerai“, – pasakė ji. Be jokių sunkumų ten nuvažiavo tamsoje, per lietų. Vardu Piteris... Ir vis dėlto Bakstonas atrodė toks idiotas. Jei visa tai tiesa (o kaip galėtų būti kitaip?), vadinasi, jis puikus aktorius.

Jie sugrįžo į kambarį, atėjo ir ponia Brius su Sofi. Ant padėklo ji nešė tris puodelius arbatos ir stiklinę kolos. Jos anūkė pažvelgė į ją ir pasakė:

– Normalūs žmonės ją geria iš skardinės.

– Ką gi, mieloji, tąsyk šį kartą tau teks pabūti nenormaliai.

Karen pradėjo klausinėti.

– Taigi jūs su Džailsu ir Piteriu buvote miške – kelintą? Ketvirtą ryto? Be automobilio ir tolesnių veiksmų plano. Tiesa?

Mergaitė linktelėjo. Paėmusi kolą, susiraukė.

– Keliuko gale stovi namas. Ar nėjote į namą?

– Nemačiau jokio namo. Nežinojau, kad jis ten yra. Mes nuėjome į stotį.

Tarytum paprasti keleiviai eilinę dieną važiuotų į darbą...

– Į kokią stotį?

– Nežinau. Pasingemo kažkas. Pasingemo aikštė. Tik ten nėra jokios aikštės. Norėta pasakyti, kad tai automobilių aikštelė, kad žmonės gali ten palikti savo

automobilius, bet tada nebuvo nė vieno automobilio. Per ankstyvas metas.

– Kaip nukeliavote iki Pasingemo aikštės? – paklausė Veksfordas.

– Pėsčiomis. Nori nenori teko. Ilgas kelias, daug keliukų, bet Piteris žinojo kelią. Kai nuėjome, kaip tik atidarė stotį. Buvome baisiausiai peršlapę, tiesiog kiaurai permirkę. Tada tas debilas Piteris pasakė, kad mus palieka, kad mums reikia savaitę kur nors prasitrinti, o paskui galim grįžti namo ir sakyti ką tinkami, jis jau bus dingęs iš šalies. Jis užrašė adresą ir padavė Džailsui, pasakė, kad galime apsistoti tenai. Pirmasis traukinys turėjo atvažiuoti kiek po penkių. Nuėjome į stotį ir jis mums nupirko bilietus. Iš automato. Mums reikėjo pereiti tiltą virš bėgių, bet jis su mumis nėjo. Davė Džailsui truputį pinigų ir pasakė viso gero ir sėkmės ar kažką panašaus. Mes palaukėm ant platformos ir apie penkiolika po penkių atvažiavo traukinys.

– Pagrindinės linijos Kingsmarkas–Toksburas–Viktorijos stotis, taip? – paklausė Karen.

– Tai turbūt. Jis nuvažiavo iki Viktorijos, nes ten mes ir išlipome. Tada dar vis manėme, kad keliausime tuo Piterio duotu adresu, bet Džailsas pasakė ne, važiuosim pas Matildą. Buvo truputį po šeštos, per anksti jai skambinti, bet mums reikėjo nuvažiuoti per visą Londoną į Padingtono stotį ir labai užgaišome klaidžiodami. Londono metro nesame daug važinėję, keisdami linijas patekome į priešinga kryptimi važiavusį traukinį, tai kol nuvažiavome iki Padingtono stoties, buvo jau septynios. Džailsas turėjo ir savų

pinigų, ir tuos, kur jam davė Piteris. Kavinė jau dirbo, mes nusipirkome bandelių, sūrio ir bananų, pavalgėme, išgėrėme porą skardinių spraito ir Džailsas nuėjo ieškoti telefono būdelės. Jis turi ir *mobiliaką*, bet jį paliko namie.

– Mobilųjį, – pasakė Karen.

– Matilda pasakė keliauti tiesiai pas ją, ji atvažiuosianti į Kingemo stotį mūsų pasitikti. Kingemas yra artimiausia stotis nuo tos vietos, kur ji gyvena. Mes nusipirkome du bilietus į Kingemą ir pusę aštuonių sėdome į traukinį...

– Luktelk sekundę, – pasakė Karen. – Tavo močiutė tiesiog pasakė važiuoti tiesiai pas ją? Juk Džailsas turbūt jai sakė, kad pabėgote iš namų, ir tikriausiai sugalvojo tam kažkokią priežastį, bet nejaugi ji nenorėjo sužinoti daugiau, nejau neuždavė jokių klausimų, tiesiog pasakė atvažiuoti, ir viskas? Netikiu tavimi, Sofi.

– Tai ką man daryt? Sakau, kaip buvo. Jai nepatiko mano tėvai, suprantat. Mamos visai negalėjo pakęsti.

– Net jei ir taip... Tiek to. Taigi traukiniu nuvažiavote į Kingemą, ten jus pasitiko močiutė ir jūs apsistojote pas ją. Niekam neatėjo į galvą paskambinti tėvams pranešti, kad esate saugūs? Piteris jums liepė nesirodyti savaitę. Kodėl po savaitės negrįžote namo?

Ji truktelėjo pečiais.

– Nežinau. Man čia šlykštu būti, o pas Matildą patiko. Matilda *buvo krūta*...

– *Krūta*? – Veksfordas bejėgiškai pažvelgė į Karen ir ji pasakė:

– Manau, kad tai tiesiog reiškia „kieta“.

Sofi nutaisė pasišlykštėjimo grimasą.

– Džailso, šiaip ar taip, nebuvo. Jis išvažiavo jau kitą dieną. Nenorėjau namie būti viena su *jais*.

– Džailsas išvažiavo? – paklausė Veksfordas. – Kur išvažiavo? Ir kodėl?

– Matilda pasakė, kad jis turi išvažiuoti. Prie manęs jie apie tai nekalbėjo, taigi nežinau, nei ką ji pasakė, nei kodėl. Jau sakiau jums. Jei nežinau, tai negaliu ir išduoti, ar ne?

– O kur buvai, kai atvažiavo policija?

Ji nusišypsojo, paskui nusijuokė.

– Pirmą sykį tiesiog pakilau į vieną iš miegamųjų. Matilda sakė, kad manęs čia jie neieškos, tik jau ne pas senyvą moteriškę, ir dar įžymybę, pasakė ji. Paskui, kai *jūs* atvažiavote, aš pasislėpiau spintoje, kambaryje, kuriame jūs kalbėjotės. Pamaniau, būtų labai *nefainai*, jei nusičiaudėčiau.

– Ir viso to, – pasakė Veksfordas, – ėmėsi Matilda Keriš? Ji žinojo, kaip nerimauja jūsų tėvai, turėjo suprasti, kad jūsų ieško visos šalies policijos tarnybos, ir net apsilankė pas mus skųstis, kad per mažai dirbame.

– Jai tai atrodė smagu. Tądien, kai ji važiavo į Londoną, mane paliko vieną namuose, griežtai paliepusi kojos laukan nekelti. Aš ir neprieštaravau, juk visą laiką lijo. O tąnakt prisivaikščiojau tiek, kad visam gyvenimui užteks.

– O kaip su tais privačiais detektyvais? „Ieškom ir surandam“? Ji juos nusamdė, tikriausiai ir avansą sumokėjo. Ar apie tai ką nors žinai?

– Ji pasakė, kad taip žmonės nė nepagalvos jos įtarti. Geras, ką? Tiksliai jėga. Močiutė žinojo, kad pas ją tikrai nedarys kratos, o Džailso tai niekad neras, pasakė ji.

Veksfordas papurtė galvą. Paprastai jis sugebėdavo kone visame kame įžvelgti linksmąją pusę (taip sakydavo jo žmona), bet čia nematė absoliučiai nieko juokingo, neminint trūkčiojančių mergaitės lūpų ir menkai slepiamo mėgavimosi šia situacija. It vis dėlto jis nenorėjo šitaip žiauriai kitais savo žodžiais nuleisti jos ant žemės.

– Na, dabar ji mirusi. Ir mums nieko paaiškinti nebegalės.

Lygiai taip kaip ir kiti, Sofi žinojo, kad močiutė mirė, bet šis priminimas ją sugniuždė. Ji pakėlė staiga sielvarto apimtą veidą.

– Ji buvo atsipūtusi, aš mylėjau ją, o ji mylėjo mane. Tai daugiau nei man jaučia kas nors kitas. Išskyrus Džailsą, ji buvo vienintelė, kurią mylėjau, – ir ji prapliupo graudžiai verkti.

Pradėjęs tirti šią bylą, pamanė Veksfordas, sakiau, kad jie ne kokie vaikeliai girioje. Dabar nebesu toks tikras.

Po pietų jie vėl kalbėjosi, tik šįkart Veksfordą atlydėjo Burdenas, o su Sofi buvo jos tėvas. Veksfordui tai nepatiko, o Sofi akivaizdžiai labai nenorėjo, kad jis čia būtų, bet Veksfordas nieko negalėjo padaryti. Visai suprantama, kad Dorinai Brius jau gana. Bet jis neabejojo, kad prie Rodžerio Deido mergaitė užsi-

sklęs. Jis tikėjosi, kad nereikės labai dažnai jo prašyti nesikišti. Katrinos visą dieną nesimatė nė ženklo.

Bet galiausiai paaiškėjo, kad Deidas beveik neprabilo ir tikrai nemėgino sulaikyti dukters nuo žodžių, tik sėdėjo užmerkęs akis ir niūriai tylėdamas, regis, abejingas tiek policijos klausimams, tiek Sofi atsakymams. Nors Veksfordas pradėjo iš naujo nagrinėdamas neįtikimą Matildos Keriš norą priimti ir paslėpti anūkus, šiuo pokalbiu jis siekė kaip galima daugiau sužinoti, kur galėtų būti Džailsas. Jam nesinorėjo tikėti mergaitės tvirtinimu, esą ji tikrai nežino. Bet jis pradėjo nuo Matildos.

– Man sunku patikėti, kad močiutė jus priglaudė nieko neklausinėdama. Nejau ji tiesiog sutiko jus priimti ir meluoti policijai? Ar ji jums paaiškino, pavyzdžiui, pasakė, kodėl taip elgiasi?

– Apie tai ji nieko neaiškino, – atsakė Sofi. – Džailsas papasakojo jai, kas mums nutiko, ir aš papasakojau. Papasakojome jai dar automobilyje važiuodami iš stoties. Ji tiesiog atsakė esanti laiminga, kad kreipėmės į ją.

Deidas atsimerkė ir pažiūrėjo į savo dukterį. Žvilgsnis buvo nemalonus, bet ji nė nekrūptelėjo. Veksfordas neatlyžo:

– Nieko blogo nepadarėte, – slėpėte nusikaltimą? Gal paslėpėte kūną? – Patikslinsiu. Patys Džoanai nieko nepadarėte. Kodėl močiutė nepaskambino jūsų tėvams? Pasakėte jai apie Piterį. Kodėl ji nepaskambino policijai ir nepapasakojo to, ką jai sakėte?

Atrodė, kad Sofi ėmė jaustis nesmagiai.

– Neabejoju, kad apie tai ji nė nepagalvojo. Ji tiesiog norėjo mumis pasirūpinti ir prižiūrėti, kad nepatektumėm bėdon.

Veksfordas nusprendė tą temą baigti.

– Tavo brolis negali būti išvykęs iš šalies, – pasakė jis. – Jo pasas paliktas čia. Kada jis išvažiavo iš močiutės namų?

Ji jam jau sakė, bet jis norėjo ją patikrinti.

– Pas Matildą atvažiavome ankstyvą sekmadienio rytą. Tą dieną labai ilgai miegojau, kaip ir Džailsas. Buvome labai pavargę, nemiegoję visą naktį. Tačiau vakare Matilda pasakė, kad jam reikėtų iš pat ryto išvažiuoti, ji jau viską derinanti telefonu. Jis turįs išvažiuoti, kol tėvai dar nepranešė policijai apie mūsų dingimą. Kai pabudau, viskas jau buvo sutvarkyta. Ji nuvežė jį į stotį. Pasakė, kad man geriausia bus nežinoti, kur jis važiuoja, nes tada negalėsiu niekam, kas klausia, pasakyti, – ji triumfuodama pažvelgė į jį. – Pavyzdžiui, jums, – pasakė.

Vanduo, užliejęs didžiąją dalį gatvės, jam priminė žiemos potvynius. Daugiau nebereikia, *meldžiu*. Lietus liovėsi, bet akivaizdu, kad tik laikinai. Sulaužydamas savivaldybės įvestas taisykles, jis išnešė perdirbti išrūšiuotas šiukšles ant šaligatvio. Negalima laikraščių, skardinių ir butelių palikti lauke per naktį, reikia išnešti ryte, bet ryte gali pliaupti liūtis...

Keistas daiktas, pamanė jis, atlikdamas šitą darbą, žmogaus dėmesį visuomet patraukia tekstas laikraščių ryšulio viršuje. Kai tą patį laikraštį skaitai namie, akys niekada neužkliūva už straipsnio apie vandeniui

atsparų akių tušą, Birmos kates ar naujausią penkiolikametę popsensaciją, bet šiomis aplinkybėmis tam kažkaip neįmanoma atsispirti. Straipsnis, kuris pagavo jo žvilgsnį, buvo puslapyje apie maisto ruošimą. Jis kažkodėl gulėjo viršuje, nors laikraštis jau savaitės senumo. Spalvingose iliustracijose buvo pavaizduotas užkandis iš avokadų ir greipfrutų su žaliosios citrinos *coulis*, įmantriai paruoštas jūrų velnias ir *tarte tatin* su grietinėle...

Pala pala, ar tik ne tokius patiekalus, Sofi pasakojimu, Džoana paruošusi to lemtingo šeštadienio vakarienei prieš *tris mėnesius*? Stovėdamas gatvėje, po žibintu, jis darsyk straipsnį peržiūrėjo. Sutapimas? Jis taip nemanė. Kur kas panašiau į įrodymą, kaip daug mergaitė primelavo. Būdama pas močiutę ji tą puslapį perskaitė ir, kai prireikė, prisiminė...

22 skyrius

Kadangi jiedu su Šarona sėdėjo įstrigę Pasingemo dvare per visas Kalėdas, Piteris Bakstonas jame daugiau nesilankė. Dėl tų įvykių jis ėmė jo nemėgti. Net pagalvojo, gal vertėtų parduoti. Bet ar kas jį pirktų, kol tas dvaro teritorijoje automobilyje rastas kūnas dar buvo gyvas žmonių atmintyje? Jis nedrąsiai užsiminė Šaronai apie pardavimo galimybę, bet ji buvo nepalenkiama. Iš pradžių apstulbo, paskui įsiuto.

– Bet mes turime turėti sodybą, Pitai.

– Ir kodėl gi? Parduodam ją ir galėsim nusipirkti didesnį namą čia. Tik pagalvok. Ten nebuvome jau du mėnesius. Ir nemanau, kad nuvažiuosime iki Velykų, jei išvis nuvažiuosim. Dar nesumokėjom municipalinio mokesčio ir neatsiskaitėm su Paulina. Tas namas ryte ryja kurą.

– O ką man pasakyti žmonėms? Kad neturime sodybos? Oi ne. Tikrai nemanau, – ir, kadangi taip akivaizdžiai norėjo išlaikyti Pasingemo dvarą, ji visai ne vietoje pridūrė: – Be to, niekas jo nepirks. Tik jau ne po to, kai išreklamavai faktą, kad valdoje būta negyvėlio.

Vorenai pakvietė juos į savo sidabrinių vestuvių šventę. Pati sukaktis buvo Valentino dieną, bet tais metais toji išpuolė trečiadienį, tad šventė buvo ren-

giama šeštadienį, septynioliktą dieną. Pokylis būsiąs didžiulis, sukviesta pusė grafystės. Šarona buvo tvirtai nusprendusi dalyvauti.

– Žinoma, kad važiuojame, Pitai. Kodėl, po galais, ne?

– Tu važiuok, – bebaimiškai pasakė Piteris.

– Ką, ir palikti čia tave vieną patį? – tartum jis būtų koks vaikas ar nukaršęs senukas, tartum jis galėtų padegti namus arba prisikviesti kitų moterų. – Dievai žino, ko čia prisidirbtum.

Ką gi tai galėtų reikšti? Ko jis prisidirbtų! Gal ji pati tyra kaip krištolas? Jo pasąmonėje vis dar sukosi tas telefono numeris, jau seniai jį mokėjo atmintinai. Dabar kaskart parėjęs namo ir atsidūręs vienas prie telefono jis surinkdavo 1471, bet tas numeris daugiau niekada nebepasirodė.

Kada nors jis nuvažiuos į Pasingemą. Viena aišku – jis turi arba važinėti ten, arba parduoti, o parduoti Šarona jam neleidžia. Į Piterio galvą po truputį skverbėsi neįtikimos mintys – jis ėmė svarstyti, ką tiksliai jis gaunąs iš savo santuokos. Jam buvo aišku, ką jis įdedąs: pinigus, draugiją, pinigus, paklusnumą, pinigus, nuolatines nuolaidas patiriant spaudimą, o ką įdeda Šarona? Save pačią, pamanė jis, save pačią. Uždavęs sau klausimą, kas gi tą ją pačią sudaro, jis baisiausiai išsigando ir panoro tuoj pat bėgti šalin nuo tos temos. Rūpestinga – bet apgaudinėja? – valdinga drabužių maniakė... Praeitą savaitę jis užsiminė apie norą susilaukti vaikų, o ji sureagavo, tarytum jis jai būtų pasiūlęs vienai valtimi apiplaukti pasaulį ar imti pačiai siūtis drabužius ar dar ką ne mažiau

fantastiško. Apie tai jie anksčiau nebuvo kalbėję. Jis naiviai manė, kad visos moterys nori kūdikių, lygiai kaip ir neabejojo, kad jos visos moka virti.

Žinoma, jie nuvažiavo į Pasingemą. Jiems išvažiuojant penktadienio vakarą suskambo telefonas. Po trijų skambučių jis liovėsi ir įsijungė atsakiklis. Piteriui nė į galvą netoptelėjo, kad jam gali skambinti iš Kingsmarko policijos susitarti dėl susitikimo laiko. Šiaip ar taip, sekmadienį jis galėsiąs išklausyti pranešimą.

Kai jie pasuko keliuku link dvaro, ji užsivedė dėl kūno automobilyje.

– Jie niekada nebūtų jo radę, jei nebūtum paskambinęs ir pasakęs.

– Na, paskambinau. Dabar jau per vėlu.

– Po viso to, manau, mums apskritai labai pasisekė, kad Vorenai mus pakvietė. Jie turi būti labai tolerantiški žmonės, kad į tokį dalyką žiūri pro pirštus. Dauguma žmonių nuo mūsų nusisuktų.

– Nešnekėk nesąmonių, – šiurkščiai pasakė Piteris. – Mes ten tos mašinos nenumetėm. Tos moters į ją neįdėjom. Tiesiog nepasisekė.

– Na, *aš* tai žinau, bet kiti nežino. Kiti pasakytų, kad nėra dūmų be ugnies ir kad mes prie to kaip nors prikišę nagus.

– Turi omeny, kad *tu* pasakytum.

Į namą jiedu įėjo apimti apmaudo, Piteris vilkdamas tris žmonos lagaminus, vieną po pažastimi, du tempdamas už savęs, atlikdamas darbą, kuris, jos žodžiais, aiškiai priklausė jam. Jis ištiesė ranką prie jungiklio, bet lemputė nedegė, ir jie keletą minutėlių

klaidžiojo aklinoje tamsoje. Galiausiai Šarona svetainėje apčiuopė jungiklių eilę, bet šviesai dar neįsižiebus suskambo telefonas. Piteris ėmė jo graibyti, numušė ragelį ir parklupo ropoti grindimis jo ieškodamas, bet paskui jam už nugaros sušvito, pro pusiau praviras svetainės duris. Per tą skubėjimą užkliuvęs už didžiausio Šaronos lagamino, jis žioptelėjo „alio?“

– Regis, pataikiau blogu laiku, – pasakė balsas, kurį jis atpažino kaip vyriausiojo inspektoriaus Veksfordo. – Kingsmarko kriminalinių tyrimų tarnyba.

– Ko norit? – Šarona stovėjo tarpdury jį įdėmiai stebėdama. – Labai blogas laikas, labai blogas.

– Labai atsiprašau. Man nesuteikta tiek laisvių, kad galėčiau tokių dalykų paisyti. Ar savaitgalį būsite Pasingeme?

– Kodėl?

– Nes norėčiau rytoj ryte su jumis pasikalbėti labai skubiu reikalu, pone Bakstonai.

Piteris pažvelgė į akmeninį Šaronos veidą, bet su tokiu nepakantumu, kad net pats nustebo: pamatė, kaip nuo pykčio jos veidas tampa bjaurus, ir ėmė galvoti, kaip čia jam nuslėpus nuo jos, ko tas policininkas nori. Jis atsargiai pasakė:

– Gerai.

– Ar jūs su automobiliu? Norėčiau, kad atvažiuotumėt čia. Ryte.

Vorenų pietūs...

– Kelintą valandą ryte? Norėčiau anksti.

– Galvojau apie vienuoliktą.

– Gal galėčiau atvažiuoti dešimtą? – Šarona įdėmiai klausė. – Dešimtą man būtų patogiau.

– Man netinka, – pasakė Veksfordas. – Pasimatysime vienuoliktą.

Ką jis galėjo atsakyti? Girdint Šaronai, jis nedrįso paklausti, ko policija nori šįkart. Jis tik galvojo, kad jo gyvenimas pastarąsias šešias savaites buvo absoliučiai nepriekaištingas. Nesurado gi jie dar ko nors jo valdoje?.. Jis nedrįso paklausti. Veksfordas pasakė, kad jie pasimatysią vienuoliktą ryto, ir padėjo ragelį. Piteris užnešė lagaminus į viršų ir numetė juos miegamajame ant grindų. Centriniam šildymui vėstant name darėsi drėgna ir šaltoka. Jis nusileido žemyn ir ilgokai pasiknaisiojęs virtuvėje, prasirausęs pro krūvas įvairiausio šlamšto, senas sąskaitas, tuščias kartonines dėžes, plastikinius maišelius, neryškias nuotraukas, sunaudotas degtukų dėžutes, AAA elementus, jokių durų nerakinančius raktus, galiausiai spintos gale surado 100 vatų lemputę. Kai jam šiaip ne taip pavyko įsukti ją į patroną, nuėjo į dabar gerokai atvėsusią svetainę ir įsipylė nemažą stiklą viskio.

– Ar užnešei mano daiktus į viršų? – paklausė Šarona. Vietoj atsakymo gavusi atšiaurų linktelėjimą, ji padarė pastabą, kad esanti nusivylusi matydama jį pasiduodantį senam įpročiui girtuokliauti. – Pastaruoju metu tu taip gerai elgeisi.

Būna lašų, kurie tą akmenį ir pratašo.

– Nesielgiau gerai. Nesilioviau gerti, tiesiog gėriau, kai tavęs nebūdavo. Aš suaugęs vyras, *mamyte*, nebe vaikas. Niekas man nenurodinės, ką daryti, – jis paėmė savo viskį. – Dabar einu gulti. Labanakt.

Miegojo jie vienoje lovoje, bet per atstumą, abu gulėjo ant paties pačiausio kraštelio. Piteris pabu-

do labai anksti ir atsikėlė. Negalėjo šiaip sau gulėti svarstydamas, ar jo žemėje dar ko nors nesurado, pavyzdžiui, tų vaikų kūnų ar drabužių, ar kokio ginklo. Jam reikėjo paklausti. Bet negalėjo, tik ne Šaronai taip kaltinamai žiūrint į jį. Kol kas apie tą pokalbį telefonu ji dar nepasakė nė žodžio.

Buvo dar tamsu, bet jau rengėsi aušti. Smulkūs krituliai – nei dulksna, nei migla – kabojo pilkšvame ore. Apsivilkęs vaškuotą striukę, apsiavęs botus, su kaimo džentelmeno tvido kepure ir sportinėmis pirštinėmis Piteris vaikščiojo po mišką, bet kuriuo momentu tikėdamasis išvysti tarp medžių ryškiai šviečiančią mėlyną ir baltą nusikaltimo vietą žyminčią juostą. Bet nieko nesimatė. „Šokių aikštelė" romiai driekėsi medžių apsupta, žalesnė, nei kada ją matęs, pelkės žalumo, liūno ryškumo, ryškėjančioje šviesoje rasos lašeliai žvilgėjo ant kiekvieno žolės stiebelio. Šiuo metu niekas po ją negalėtų vaikščioti, ką jau kalbėti apie šokius. Neradęs nieko, ką būtų galima vertinti kaip priežastį pateikti kaltinimą, jis pasijuto geriau ir grįžo namo atgavęs apetitą pusryčiauti.

Kai jis skrudino duoną ir, kiek nerimaudamas, virėsi kiaušinį, negirdėtoj neregėtoj ankstybėj pasirodė Šarona. Prieš guldama ji veidą nusiprausė, bet nenusivalė akių makiažo, todėl šįryt atrodė, tarytum per naktį gyvenimas jai būtų padvigubinęs naštą. Apsivilkusios nelabai švarų chalatą ir kuokštais, bet nemadingais kuokštais, styrančiais plaukais, jos vaizdas atrodė visai nepatrauklus.

– Taip man ir nepasakei, – tarė ji, – kas ten vakar vakare skambino.

– Iš kontoros, – sumelavo jis.

– Tu net nesiruoši šiandien vienuoliktai važiuoti į kontorą.

– Ir kodėl gi ne?

– Na, visų pirma, ko? Šeštadieniais niekada nedirbi. Kartą sakei, kad tokia taisyklė – niekas tavo firmoje nedirba nei šeštadieniais, nei sekmadieniais. Niekada.

Piteris neatsakė. Jis nukėlė puodą nuo viryklės ir gana negrabiai nupjovė kiaušinio viršų. Tas išvirė kietai, taip, kaip jis nemėgsta. Šarona atsisėdo prie stalo ir įsipylė kavos.

– Juk nevažiuoji į kontorą, ką? Galiu skaityti tave it knygą, Piteri. Tau neskambino iš kontoros, skambino kažkas kitas.

– Jei jau taip sakai, – jis galėtų tą patį pasakyti ir apie jos skambučius, bet susilaikė. Bijojo.

– Ką gi, pas Vorenus turime būti vėliausiai pusę pirmos ir, tikiuosi, man nereikia tau priminti, kad Trolfildo sodyba yra už penkiolikos mylių. Tai verčiau ten, kur važiuoji, ilgiau nei pusvalandį neužtruk, – ji tyrinėjo jo veidą, skaitydama tarsi knygą. – Žinau, kas skambino, – pasakė. – Policija.

Jis truktelėjo pečiais.

– Važiuoji į Toksburo policijos nuovadą. Na, Trolfildo sodyba yra pusiaukelėje tarp mūsų ir Toksburo, tai, vadinasi, nieko baisaus. Ką prisidirbai, Pitai?

– Aš? Nieko blogo nepadariau. Išvis nepadariau. Tik radau automobilį su lavonu.

Ji atsistojo įrėmusi rankas į klubus.

– Ne, ne tik. Dar nuėjai jo apžiūrėti, užsiėmei tuo, kas absoliučiai ne tavo reikalas. Paskui dar pranešei policijai ir atvilkai ją čia, kad ši vieta gautų blogą vardą ir mes niekada nebegalėtume jos parduoti.

– Bet tu nenori jos parduoti!

– Tai neturi nieko bendra. Niekas nesikeistų, jei ir norėčiau, tau niekada nerūpi, ko aš noriu. O dabar jie tave įtaria ir dar kažkuo. Tikriausiai, kad tą automobilį ten nustūmei, o gal taip ir buvo – iš kur man žinoti? Aš sužinočiau paskutinė.

Piteris paėmė skrudintos duonos riekelę ir sviedė ją per visą virtuvę. Išvertė kiaušinio likučius į kriauklę.

– Važiuoju ne į Toksburą, o Kingsmarką. Ir jokiu būdu nespėsiu čia grįžti prieš pusę pirmos, – ir kaip vaikas pridūrė: – Tai šit kaip!

Ji įsistebeilijo į jį kaupdama pyktį protrūkiui.

– Ir automobilio negausi, – pasakė. – Man jo reikia.

– Jei tu važiuoji į Kingsmarką, – suriko ji, – o aš negalėsiu dalyvauti pas Vorenus, daugiau niekada su tavimi nesikalbėsiu.

Jis atgavo drąsą, kuri trejus metus buvo kažkur dingusi.

– Tai gerai, – pasakė.

Iš to kivirčo jam galvoje įstrigo tik vienas sakinys, tas jos pasakymas apie policijos įtarimą, kad automobilį į karjerą įstūmęs jis. Gal policija taip ir įtaria, pamanė jis sėdęs važiuoti į Kingsmarką, gal dėl to jis ir kviečiamas. Bet taip būti *negali*. Kokiu pagrindu? Jis nepažinojo tos negyvos moters, nepažinojo ir

dingusių vaikų. Jam vertėjo paklausti to policininko. Bet Veksfordas kalbėjo tokiu šaltu ir baudžiamu tonu, kad jis pajuto telefonu iš jo nieko daugiau neišgausiantis.

Be dviejų minučių vienuoliktą jis įvažiavo į automobilių stovėjimo aikštelę prie Kingsmarko policijos nuovados. Dar nespėjus atidaryti durelių, į jį labai pagarbiai kreipėsi jaunas policininkas.

– Atleiskite, pone, tačiau čia automobilio statyti negalima.

– Tai kur tada galima? – suirzęs paklausė Piteris.

– Teks pastatyti gatvėje, pone. Į mokamas vietas, jei galite, ne gyventojų vietas.

– Žinau. Nesu šios vietos gyventojas, dėkui Dievui.

Kol Piteris surado vietą šoninėje gatvelėje ir grįžo iki nuovados, užtruko daugiau nei dešimt minučių. Kai jį palydėjo į Veksfordo kabinetą, vyriausiasis inspektorius reikšmingai žiūrėjo į laikrodį. Tačiau pats pokalbis, kurį jis dabar jau tikėjosi būsiant varginamu tardymu, buvo visai trumputis. Veksfordas tik norėjo išsiaiškinti, ką Bakstonas veikęs praeitų metų lapkričio dvidešimt penktosios popietę ir vakarą. Žinoma, jis negalėjo pateikti alibi, nors beveik visiems kitiems tų metų šeštadienių vakarams tikrai galėtų, turint galvoje tokį visuomenišką Šaronos gyvenimo būdą. Tiesą sakant, todėl jis nežiūrėdamas į savo darbotvarkę ir prisiminė tą šeštadienį. Nes paprasčiausiai atvejis buvo kone unikalus – jiedu vieni buvo namuose.

Veksfordo tai visiškai nesutrikdė. Net atrodė, kad jam visai neįdomu. Jis padėkojo Bakstonui už atvykimą, mestelėjo keletą frazių apie orą, o paskui pareiškė

pats palydėsiąs jį į apačią prie paradinių durų. Jie nusileido liftu ir nuėjo juodai ir baltai šachmatinėmis grindimis prie dvivėrių durų. Jam šmėkštelėjo mintis, kad kokių trylikos ar keturiolikos mergaitė, sėdinti ant kėdės šalia pagyvenusios moters, jam kažkur matyta. Atrodo, kad ją neseniai rodė per žinias. Kaip nužudymo auką? Kaip kažko laimėtoją? Kadangi šiandienio laikraščio Piteris dar nevartęs, tai ir negalėjo atsiminti. Mergaitė spoksojo į jį kažkaip nemandagiai, akiplėšiškai, bet jis greitai ją išmetė iš galvos.

Nuovadoje jis užtruko taip trumpai, kad puikiausiai galėjo sugrįžti į Pasingemą prieš vidudienį. Kai jis vėl sėdo į savo automobilį, buvo be penkių pusė dvylikos. Jo (ir avarijos aukų) nelaimei, greta posūkio į Toksburo kelią vilkikas trenkėsi į turistų automobilį, to vairuotojui ėmus lenkti automobilių vorą. Nuo avarijos vietos susidarė dviejų mylių ilgio grūstis ir Bakstonas atsistojo į jos galą. Galų gale, kai greitoji išsivežė sužeistuosius, kai nuo kelio nurinko metalo laužą, dar neseniai buvusį lengvuoju automobiliu, ir nutempė vilkiką, automobilių vora pamažu pratęsė kelionę link Toksburo ir Londono. Buvo dvidešimt po dvylikos, o į Pasingemo dvarą Bakstonas atvažiavo be dešimt pirmą.

Jis žinojo, kad Šarona turi būti namie, kad ir kaip įsiutusi ir grėsminga, nes jis išvažiavo su automobiliu ir paliko ją be priemonės nukakti į Trolfildą, nebent išsikviestų taksi. Jei taip ir padarė, jai teko paaiškinti vairuotojui, kad neturinti automobilio. O Šarona taip nesielgia. Bet Pasingeme jos nebuvo. Šaukdamas ją

jis apėjo namą, su pilnu stiklu viskio. Matyt, jos kas nors užvažiavo, kas nors aiškiai nuvežė pas Vorenus. Na, grįš, kur dėsis.

Vėliau jis per žinias pamatė, kad lyg ir surado Sofi Deid, lyg ir ji pati grįžo namo savo noru. Neaišku, kuris variantas teisingas. Tai štai kas buvo ta jo policijos nuovadoje matyta mergaitė. Butelyje dar likę truputis viskio. Kodėl gi jam jo neišgėrus? Palikti lašelį būtų švaistūniška. Primindamas sau, kad Šarona visgi išvyko į kviestinius pietus, jis pamatė, kad jau po šešių. Netrukus Piteris užmigo ir susapnavo apie tą telefono numerį, kurį sužinojo paskambinęs 1471. Vienas kartas, tik vienas. Tas bičas daugiau nebeskambino. Gal todėl, kad Šarona jį įspėjo neskambinti? Kai pabudo, buvo labai šalta ir tamsu, nors į akį durk. Pamatęs, kad jau ketvirta ryto, Piteris buvo smarkokai sukrėstas. Šaukdamas ją, jis vėl apėjo namus, tik dabar jau ir drebėdamas. Jos nebuvo, ji negrįžo. Gal tas telefoninis žmogus, tas meilužis, jei jis meilužis, parvežė ją atgal į Londoną. Lašeliu pataisęs sveikatą ir padirbėjęs elektriniu dantų šepetėliu, kad išgyvendintų iš burnos šlykštų skonį, jis surinko savo namų Londone telefono numerį ir išklausė savo paties balso, prašančio palikti pranešimą.

Jis vėl užmigo. Paskui vėl paskambino į savo namus Londone ir galiausiai surinko jį persekiojusį numerį. Įsijungė atsakiklis ir tik pakartojo jo surinktą numerį, be vardo ar pavardės, ir labai trumpai liepė skambinančiajam palikti žinutę. Vienintelis pasitenkinimas, jei tai galima vadinti pasitenkinimu, – kad balso būta vyriško. Rytui įpusėjus jam buvo aišku,

kad jį paliko, ir, užuot jausdamas liūdesį, Piteris baisiausiai įsiuto. Išsitraukė iš kišenės Kolmano vizitinę kortelę ir paskambino ne pagrindiniu biuro numeriu, bet Kolmano mobiliojo. Kolmanas greitai atsiliepė.

– Čia Piteris Bakstonas. Noriu, kad jūsų žmonės man atstovautų.

– Žinoma. Su džiaugsmu. Ko mes ieškosime ir ką rasime?

– Įkalčių skyryboms, – tarė Bakstonas ir paaiškino.

– Esate atsilikęs, pone Bakstonai. Pagal 1973-iųjų Santuokos įstatymą abipusiu sutikimu, be kaltininko, galite išsiskirti per dvejus metus, o dabar laikas jau sutrumpintas iki metų.

– Aš nenoriu be kaltininko. Kaltės nors vežimu vežk – jos kaltės. Ir noriu, kad viskas būtų greitai.

– Leiskite supažindinti jus su mūsų įkainiais, – pasakė Kolmanas.

Štai taip Bakstonų santuoka tapo pirmaisiais dėl Deidų dingusių vaikų bylos žlugusiais santykiais.

23 skyrius

Matildos Keriš laidotuvės vyko toje pačioje bažnyčioje ir tame pačiame krematoriume kaip Džoanos Troj prieš kokį mėnesį. Tiek to panašumo faktiškai ir būta. Taip, Rodžeris Deidas dalyvavo abiejose ceremonijose, apeigas atliko irgi tas pats nelaimėlis dvasininkas, apatiškai išbubeno tą pačią šiuolaikinę gedulingų pamaldų versiją tokiai pačiai apatiškai ir kiek agnostiškai gedėtojų kompanijai, bet Katrina Deid nepasirodė palydėti anytos į amžinąjį poilsį, neatėjo ir jos tėvai. Žmonių buvo mažai. Galbūt, pamanė Veksfordas, būtų atėję daugiau Matildos draugų, kaimynų, kolegų menininkų iš to pasaulio, kuriame ji taip ilgai sukosi ir buvo tokia ryški, jei ją laidotų vietos kapinaitėse, o atsisveikinimo žodžius sakytų jos kaimo bažnyčioje. Akivaizdu, kad Rodžeris Deidas nusprendė elgtis kaip tik priešingai.

Deidas sėdėjo pirmoje eilėje, paniuręs, greta moters, nė kiek nepanašios nei į jį, nei į Matildą, bet visgi, pagalvojo Veksfordas, neabejotinai sesers. Toji buvo apkūni, putlaus veido ir standžiai susuktais plaukais. Kuo ji vardu? Šarlotė kažkokia. Kartą jis su ja kalbėjęs telefonu. Ar pokalbis akis į akį būtų nors kiek naudingas? Paskui jis prisiminė žmogų, už kurio buvo ište-

kėjusi Matilda Keriš, pagyvenusį vyriškį, gyvenantį kažkur užsienyje, dabar jos našlį. Tačiau priekinėse eilėse nesimatė jokio žmogaus, kuris galėtų būti jis. Sofi atėjo į bažnyčią ir atsisėdo kaip galima atokiau nuo tėvo. Ji pasidabino juodų juodžiausiais drabužiais – šiais laikais paauglei tai nesudėtinga. Matilda Keriš kažkur išsiuntė jos brolį ir nusinešė jo slėptuvės paslaptį į kapus. Bet kodėl? Kodėl? Kad paslėptų jį nuo to Piterio? Jei taip, tai kaip tas berniukas Piterį domino? Tikriausiai visai ne seksualiai, matyt, jis bijo, kad Džailsas papasakos, ką matė „Antrime" tą šeštadienio vakarą? Tuomet kodėl gi Matilda neišsiuntė ir Sofi? Ji matė lygiai tiek pat, o galbūt ir daugiau.

Jis turi sugebėti išprotauti, *kur* ji išsiuntė Džailsą. Ar gali būti, kad jis išvažiavo pas jos dukterį? Jei taip, vadinasi, duktė atvažiavo čia jį palikusi, bet, be abejo, globojamą jos vyro ir vaikų. Pas ją jis galėtų nuvažiuoti ir be paso. Būdama šiokia tokia įžymybė, draugų Matilda greičiausiai turėjo visur, tiek čia, tiek užsienyje. Bet jis negalėjo išvažiuoti į užsienį, nes neturi paso... Ar koks draugas ar draugė, tarkim, Škotijos šiaurėje priglobtų berniuką, kuris įsivėlęs į žmogžudystės bylą ir kurį nori apklausti policija? Matilda priglobė, juk jie visi vieno lizdo paukščiai...

Įnešė karstą. Liūdnai užgrojus vargonams, negausi draugija pakilo ir patvirtino ankstesnį Veksfordo įspūdį. Atėjo labai mažai žmonių. Nebuvo nei choro, nei kokio stipraus balso tarp gedėtojų. Jie nedarniai užgiedojo – ką gi daugiau – „Neapleisk manęs". Įdomu, kurgi neapleistas dabar gyvena Džailsas Deidas?

Visi Veksfordo komandos nariai, kurie tik galėjo skirti laiko, vakar visą dieną praleido apklausinėdami Džordžą ir Efę Trojus ir Ivoną Mūdi apie Piterį. Pokalbiai jokios naudos nedavė. Tik Džordžas Trojus, atrodė, prisiminė, kad Džoana minėjusi kažkokį Piterį, bet lygiai taip jis prisiminė ją kalbėjus apie tokius Entonį, Polą, Tomą ir Barį. Efė įsiterpė, kad jie ne jos vaikinai, bet mokiniai, ir tada Džordžas visai suglumo. Ivonos Mūdi atsakymai buvo visai nenaudingi. Ji aiškiai buvo įsitikinusi, kad Džoanai nereikėjo turėti jokių draugų, išskyrus ją ir galbūt dar kitas moteris. Galiausiai, nors ir nenoromis, ji pripažino mačiusi vyrų – ji vadino juos berniukais, – einančių pas Džoaną privačių pamokų. Vienas jų gal ir galėjo būti Piteris.

Karstą nukėlė ir nunešė į katafalką, vešiantį į krematoriumą. Atrodo, kad į paskutinę kelionę Matildą Keriš lydės tik dvasininkas. Veksfordas akimis nulydėjo išvežamą Matildą. Deidas su Šarlote Kažkokia nusileido bažnyčios laiptais. Jis piktai pažvelgė į Veksfordą ir kažką sušnibždėjo seseriai. Veksfordas manė, kad tiedu, nekreipdami į jį dėmesio, dabar jau suglaus galvas rimtai pasišnibždėti. Tačiau Deido sesuo pasisuko link jo, nusišypsojo ir priėjo tiesdama ranką.

– Šarlotė Makalister. Malonu susipažinti.

– Labai užjaučiu jus dėl mamos, – nenuoširdžiai pratarė Veksfordas.

– Taip. Ką ji, po galais, sau galvojo slėpdama tuos vaikus? Tikriausiai jai buvo jau visai pasimaišę. Senatvinis marazmas ar dar kas.

Jau kas kas, bet Matilda buvo mažiausiai tikėtina bet kurios senatvinės problemos auka, pamanė Veksfordas.

– Džailsas, žinoma, dar neatsirado, – pasakė jis. – Bet jis gyvas... – staiga Deido bliovimas jam minutėlei atėmė žadą.

– Sofi! *Sofi*!

Mergaitė bėgo iš šventoriaus, bėgo taip greitai, kaip tik gali bėgti trylikametė. Jos tėvas rėkė, nes buvo bejėgis ją sulaikyti. Jis suspaudė kumštį ir treptelėjo.

– Labai kenkia kraujospūdžiui, – ramiai tarė Šarlotė Makalister. – Jei jis taip tęs, senatvės nesulauks.

– Bažnyčioje man atėjo į galvą, – pasakė Veksfordas, – kad jūsų motina galėjo Džailsą atsiųsti pas jus.

– Tikrai, ką jūs sakote? Ką gi, gaila, bet turiu jus nuvilti, kad nesu jau toks obuolys, nukritęs netoli obels. Jei aš jau ir įsivelčiau į jos intrigas, tai mano vyras tikrai ne. Jis yra aukšto rango Karališkosios Alsterio policijos pareigūnas ir sero Ronaldo Flanagano bičiulis. Viso gero jums. Jei manęs prireiktų, dar kelias dienas svečiuosiuos pas Rodžerį ir Katriną.

Veksfordas su Burdenu kartu pietavo ne „Mėnulio gėlėje“, o policijos valgykloje. Pauostęs savo žuvį Burdenas susiraukė.

– Kažkas negerai?

– Ne. Ne visai taip. Menkė turi turėti kokį nors kvapą, turėtų kvepėti skaniai. Šitoji nekvepia niekuo, galėtų būti kartoninė – ne, iš polistireno. Taip ir atrodo.

– Kalbant apie žuvį, – tarė raviolius valgęs Veksfordas, – visa ta istorija apie Piterį neskaniai kvepia, kaip manai? Niekas apie jį nėra girdėjęs. Katrina negirdėjusi, Ivona Mūdi negirdėjusi, o jos aiškiai buvo artimiausios Džoanos draugės. Tėvas ir pamotė negirdėję. Ir dar ką tau pasakysiu. Gal tai ir sutapimas, bet dar kartą peržiūrėjau tą straipsnį apie maisto gaminimą, pasakojau tau apie jį, ir jis parašytas žmogaus, vardu Piteris.

Burdenas kilstelėjo antakius ir linktelėjo.

– Nė vienas Deidų kaimynas nepastebėjo, kad kas nors, išskyrus Tabitą Vinter, tą šeštadienio vakarą būtų ėjęs į jų namus. O jie net ir jos nematė, tik žinojo, kad ji buvo atėjusi, nes atnešė laikraštį.

– Kam Sofi reikėjo jį prasimanyti? Be to, ar ji *galėjo* jį prasimanyti? Vyrą, vardu Piteris, gal ir galėjo, pamatė vardą žurnale, bet tai, ką jis padarė ir sakė? Kaip nustūmė Džoaną nuo laiptų, išvalė kraują, vairavo automobilį ir žinojo apie Pasingemą? Žinojo, kaip tariamas tas pavadinimas?

– Jo vardas gali būti visai kitoks, – pasakė Burdenas. – Kita vertus, nė vienas tų žmonių net nežinojo, kad Džoanos gyvenime būta kokio nors vyro. Kodėl gi jai jį slėpti nuo šeimos ir draugų? Ji nebuvo ištekėjusi.

– Bet greičiausiai jis Piteris. Žinome tik viena – kas jis nėra, ir jis nėra Piteris Bakstonas. Dėl to Sofi buvo nepalenkiama. Tiesą sakant, kai, jam išėjus, jos užklausiau apie jį, ji šitaip pasipiktino, kad akimirką pagalvojau, kad tuoj apsiverks. Sakyčiau, kad ji baisių

baisiausiai nenorėjo, kad Bakstonas būtų tas Piteris, o tai jau savaime keista.

– Nekeista, – lėtai pasakė Burdenas stumdydamas žuvies ašakas į lėkštės kraštą, o joms įkandin ir rusvai žalsvus žirnelius. – Nekeista, jei ji tą Piterį prasimanė ir supanikavo, kai suprato, kad mes į tai žiūrime rimtai, kai susivokė, kad atsirado vienas tikras žmogus, kurį gali apkaltinti nusikaltimu, kurio jis nepadarė.

– Tada, jei Piterį ji prasimanė, kas buvo pas juos ir, tyčia ar netyčia, nužudė Džoaną?

– Tas, kurio ji nenori išduoti. Žmogus, kurį ji nori apsaugoti.

– Tada mums teks vėl su ja pasikalbėti, – pasakė Veksfordas.

– Beje, Bakstonai skiriasi. Centrinėje gatvėje sutikau plakatus nuiminėjantį Kolmaną. Jis man ir pasakė. Nelabai diskretiška iš jo pusės, ką?

Visgi vyko laidotuvės ir kitomis aplinkybėmis jis palauktų dieną kitą, bet niekas, išskyrus Sofi, širdgėlos dėl Matildos Keriš nerodė. Net ir ji, pajuto Veksfordas, gedėjo kaip vaikas, kuriam prieš akis visa nekantriai laukiama ateitis, kuris žino, kad, šiaip ar taip, natūralu, kai miršta senas. Kokia motina buvo Matilda Keriš, kad Rodžeris Deidas, regis, manė, jog numirdama ji faktiškai pridarė mažiau nemalonumų, nei pridarytų likusi gyva? Gal tokia, kokią jis ir įsivaizdavo, geranoriška, aistringa laisvos saviraiškos šalininkė, bet kartu nerūpestinga, siekianti savo pačios (pelningų) interesų ir paliekanti vaikus rūpintis savaisiais. O gal

Deidas tiesiog iš prigimties nemalonus žmogus? Ir kodėl, kodėl, kodėl toji moteris priglaudė tuos vaikus, nepaisydama, kad jų ieško visos šalies policijos pajėgos?

Jis pranešė artimiesiems, kad jiedu su Burdenu po pietų darsyk atvažiuos pasikalbėti su Sofi. Laimei, jam teko kalbėtis su ponia Brius. Deido reakcija būtų buvusi nemalonesnė. Šįkart, netikėtai, per apklausą ją globojo motina, bet jos galėjo ir nebūti, nes ji kone visą laiką pratylėjo, užsimerkusi ir atsilošusi fotelyje. Dar dalyvavo ir Karen Malahaid. „Man tavęs reikia kaip vertėjos", – pasakė jai Veksfordas ir tada mergaitė įėjo. Ji vėl buvo visa apsirengusi juodai, o ant jos dilbio šoko velnias su ragais ir trišakiu. Atrodė kaip tatuiruotė, bet turbūt tebuvo lipdukas.

– Sofi, – pradėjo jis, – būsiu su tavimi labai atviras, tikėdamasis, kad ir tu būsi su manimi atvira. Prieš keturias valandas, pietaudami štai su ponu Burdenu, aptarinėjome žmogų, kurį vadini Piteriu...

Ji nutraukė jį.

– Jis ir yra Piteris.

– Gerai. Jis yra Piteris, – pasakė Burdenas. – Aš išreiškiau savo abejones dėl Piterio egzistavimo. Nė vienas jūsų kaimynas nematė jokio tą vakarą pas jus einančio žmogaus. Skotas Holovėjus neigia čia lankęsis. Buvo atėjusi tik Tabita Vinter, atnešė vakarinį laikraštį, bet į namus ji neužėjo. Tačiau ponas Veksfordas mano, kad Piteris turi egzistuoti, nes jis abejoja, kad tu galėtum jį prasimanyti. Galėjai sugalvoti vyrą, vardu Piteris, bet tik ne tai, ką jis pasakė ir

padarė. Svarbiausia, tik ne tai, kaip jis tarė Pasingemo pavadinimą. Ką galėtum apie tai pasakyti?

Ji sumirksėjo. Pažvelgė žemyn.

– Nieko. Visa tai tiesa.

– Apibūdink Piterį, – paprašė Burdenas.

– Jau apibūdinau. Sakiau, kad jis eilinis debilas.

– Kaip jis atrodo, Sofi?

– Aukštas. Nekokios formos, gana bjaurus. Veidas paraudęs. Tamsūs plaukai, bet jau plinka, – demonstruodama pastangas mąstyti, ji pavartė akis. – Vienas priekinis dantis truputį užlipęs ant kito. Pavėpusi burna. Gal kokie keturiasdešimt penkeri metai.

Ji apibūdino savo tėvą. Bet net ir pasitelkus lakiausią fantaziją bei išradingiausiai klastojant alibi, Piteris negalėjo būti Rodžeris Deidas. Tuo metu jis buvo Paryžiuje su žmona, tą patvirtino viešbučio šeimininkas, kelionių agentas, oro linijos ir Paryžiaus policija. Psichologas pasakytų, kad ji nepažinojusi daug vyrų (nekalbant apie berniukus) ir apibūdinusi savo tėvą kaip geriausiai pažįstamą ir labiausiai nemėgstamą, – kitaip tariant, žmogų, kuris, jos nuomone, galėtų įvykdyti smurtinį nusikaltimą.

– Sofi, – pasakė Veksfordas, – kur yra lapelis, kuriame Piteris jums užrašė adresą.

To jis anksčiau neklausė. Atrodė nesvarbu. Jį priblokšė, kai ji skaisčiai paraudo.

– Džailsas jį išmetė, – atsakė Sofi.

Kad ji sumelavo atsakydama į šį klausimą, Veksfordas abejojo mažiausiai nei dėl kurio nors kito jos atsakymo.

– Ar prieš nuspręsdami važiuoti pas močiutę jį perskaitėte? Ar tas adresas kažkaip privertė jus nuspręsti, kad pas močiutę važiuoti bus geriau?

– Džailsas perskaitė. Aš ne.

Jis linktelėjo. Pažvelgė į Katriną. Ji atrodė kietai įmigusi.

– Mobiliojo telefono Džailsas nepasiėmė. Močiutei paskambino iš telefono būdelės. Iš kur jis žinojo numerį?

– Ji buvo *mūsų* močiutė. Aišku, kad žinojome jos telefono numerį.

– Manau, kad čia jokių „aišku" būti negali, Sofi. Su močiute matėtės tik kokį kartą ar du per metus. Anksčiau pas ją svečiuodavotės retai. Neabejoju, kad namuose, užrašų knygelėje, jos numerį turite. Jūsų tėvai tikriausiai jį įsivedę į namų telefoną kaip dažnai naudojamą numerį, bet tu sakai, kad jį mokėjote atmintinai, kad tu arba Džailsas jį atsiminėte.

Mergaitė truktelėjo pečiais.

– O kodėl nemokėtume?

– Manau, kad keliauti pas močiutę apsisprendėte dar prieš išvažiuodami iš šių namų. Manau, kad nuo pat pradžių žinojote, kur važiuojate.

Ji neatsakė.

– Kuris su ja kalbėjo – tu ar Džailsas?

– Aš.

– Gerai, – pasakė Veksfordas, – šiandien pakaks. Dabar norėčiau pasikalbėti su ponais Briusais, jei galima. Kur jie?

Šitai pabudino ar bent jau išjudino Katriną. Ji atsisėdo tiesiai.

– Mano tėvai sėdi savo kambary. Jie nuėjo ten, nes susipyko su Rodžeriu. Šiaip ar taip, rytoj važiuoja namo, – jos balsas kilo, kol tapo bauginamai šaižus. – Ir aš važiuoju su jais. Važiuoju visam laikui.

Sofi pasakė:

– Kartu pasiimk ir tėvą.

– Nebūk kvailesnė, nei jau esi. Išvažiuoju su jais, nes jį palieku. Dabar tau aišku?

– Tu tikras skuduras, – mergaitė kalbėjo šiurkščiai, bet jos balse buvo justi baimė. – O kaip aš? Negaliu pasilikt su juo viena.

Katrina pažvelgė į ją ir prapliupo savigailos ašaromis.

– Kodėl tu man turėtum rūpėti? Aš tau nerūpėjau, kai abu su broliu pakėlėte sparnus, kai galvojau, kad jūs abu kažkur gulite negyvi. Man laikas pradėti galvoti apie *save*, – Katrina kreipėsi į Veksfordą: – Kai vaikas nužudomas ar dingsta arba jo tėvai taip galvoja, dažniausiai tėvai išsiskiria. Tai gana įprasta. Nepastebėjote?

Į tai jis neatsakė. Galvojo apie Sofi, galvojo ir svarstė labai susikaupęs.

– Išvažiuojame ryte. Jei norite pasikalbėti su mano tėvais, jie Džailso kambary. Tiesiog pakilkit laiptais ir pasibelskit. Tą kalę Šarlotę turėjau įkišti į kambarį, kur miegojo tėvai. Pasirodo, ji gali miegoti tik ten, kur lovūgalis yra į šiaurę. Ačiū Dievui, rytoj man jau viskas liks praeity.

Veksfordas pamojo Burdenui išeiti su juo į prieškambarį. Namuose buvo labai tylu ir šiaip atrodė,

kad jame nėra nė gyvos dvasios. Tikriausiai Rodžeris seserį kažkur išsivedė. Veksfordas tarė:

– Tinkamesnio laiko nebus. Nusivesime Sofi į tą kitą kambarį, tą valgomąjį ar kaip jis ten vadinasi, ir tu jos paklausi. Iškart. Kitai dienai to atidėti negaliu.

– Negalite taip elgtis, Redžai. Jai trylika.

– O Dieve, vadinasi, išties negaliu. Tąsyk teks paklausti dalyvaujant motinai.

Bet kai jie sugrįžo į svetainę, Katrina miegojo arba puikiai apsimetė mieganti. Gulėjo susirietusi kaip katė, keliai po smakru, galvą prisidengusi rankomis. Sofi sėdėjo įbedusi į ją akis, tarytum stebėdama laukinį gyvūną, svarstydama, ką tas darysiąs toliau.

Veksfordas tarė:

– Kodėl tu šitaip nemėgsti savo tėvo, Sofi?

Ji pasisuko į jį, bet atrodė, kad labai nenoromis.

– Nemėgstu, ir tiek.

– Sofi, regis, puikiai nutuoki apie seksą. Paklausiu tiesiai šviesiai. Ar jis yra kada nors tave lietęs ar bandęs paliesti seksualiai?

Ji sureagavo taip, kaip policininkai mažiausiai tikėjosi. Ėmė juoktis. Ne sausu ar cinišku juoku, bet nuoširdžiai linksmai, skambiai kaip varpelis.

– Jūs visi *durniai*, visi iki vieno. Taip galvojo ir Matilda, todėl ir leido mums atvažiuoti. Jos pačios tėvas su ja tai darė, kai ji buvo vaikas. Todėl ir leido mums atvažiuoti ir pasakė, kad mus paslėps. Bet aš pasakiau, kad ji klysta, nors nemanau, kad manim patikėjo. Jis šlykštus, bet ne tiek.

Burdenas pašnairavo į Katriną. Ta nesukrutėjo.

– Vadinasi, tėvo nemėgsti ne dėl to, hm, kad bijai jo dėmesio?

– Mane jis užknisa, nes tiesiog niekada niekada nebūna man geras. Rėkia ant manęs ir yra šlykštus. Ir niekada neduoda ramybės, visąlaik liepia eit į savo kambarį ruošt pamokų. Negaliu pasikviesti draugų, nes tai laiko švaistymas, sako *jis*. Privalau kalti, kalti, kalti. Pavyzdžiui, knygas, kompaktus ir skurlius gaunu tik kaip apdovanojimą už kalimą. Tas pats ir Džailsui. Ar jums aišku?

– Taip, Sofi, – pasakė Veksfordas. – Taip, ačiū. Tada pasakyk man dar štai ką. Kada močiutei aiškinai apie savo tikruosius santykius su tėvu? Vos atvažiavusi pas ją? Tą pačią dieną, tą sekmadienį?

– Tiksliai neatsimenu, bet dar prieš Džailsui išvažiuojant. Buvom visi trys – Matilda, Džailsas ir aš, ir Matilda paklausė, kodėl pabėgom, aš jai pasakiau, ir ji paklausė, ar kartais tik ne dėl ko nors, ką man daro tėvas. Esu girdėjus apie tokius reikalus, visąlaik rodo per teliką, bet man taip niekad nebuvo, tai taip jai ir pasakiau.

– Tada, jei ji patikėjo, kad tavo tėvas buvo paprasčiausiai griežtas ir tik truputį tave ujo, kodėl ji nepaskambino jūsų tėvams ar policijai pranešti, kur jūs atsidūrę ar kad esate saugūs?

Katrina atsipeikėjo purtydama galvą ir mojuodama rankomis. Arba išsivadavo iš transo, į kurį buvo įėjusi. Nuleido kojas ant žemės.

– Aš galiu atsakyti.

Kaip kone kaskart jai pravėrus burną, pasiliejo ašaros. Tačiau šįkart jos neužsmaugė jai gerklės, nesprangdino, tiesiog pasirito įdubusiais skruostais.

– Galiu pasakyti, kodėl nepranešė. Ji pasiėmė mano vaikus, kad man atkeršytų. Nes kai ji čia buvo praeitą spalį, pasakiau jai, kad daugiau neleisiu su jais matytis. Niekada. Na, kai jie suaugs, negalėsiu jų sulaikyti, bet kol gyvena čia su mumis, prileisiu prie jos tik per savo lavoną.

– Gal galėtumėt paaiškinti mums, kodėl nusprendėte daugiau neleisti močiutei su jais matytis?

– Ji žino, – Katrina bedė drebantį pirštą dukters link. – Paklauskit jos.

Veksfordas kilstelėjo Sofi klausiamai antakį. Ta pagiežingai iškošė:

– Jei nori, pati ir sakyk. Už tave tavo juodų darbų nedarysiu.

Katrina truktelėjo rankovę sau ant krumplių ir ja nusišluostė skruostais riedančias ašaras.

– Ji ruošėsi pabūti savaitę. Mano vyras, – tą žodį ji ištarė su ypatinga panieka, – pasakė, kad privalome ją čia kęsti savaitę. Aš nenorėjau. Ji žiūrėjo į mane iš aukšto, visada, nes aš neva tai ne tokia protinga kaip ji. Taigi, trečią jos viešnagės dieną užėjau į Sofi kambarį pasakyti, kad skambino jos repetitorius, pasakyti, kad kitą dieną nebus pamokos, ir, kai atidariau duris, jos ten nebuvo, nebuvo ir Džailso kambary, visus tris radau pas Matildą. Visi buvo jos kambary, o Matilda sėdėjo ant lovos ir rūkė *žolę*.

– Ponia Keriš vartojo kanapes?

– Taigi sakau. Pradėjau rėkti – juk bet kas pradėtų. Pasakiau Rodžeriui ir jis tiesiog pasiuto. Bet nelaukiau, ką jis darys, pasakiau jai, kad ji turi išvažiuoti, tučtuojau. Jau buvo vakaras, bet nebegalėjau jos pakęsti savo namuose nė minutės...

– Verčiau jau pasakyk, ką ir Matilda sakė, ne tik tu, – su panieka pasakė Sofi. – Ji pasakė, kad daro tai, ką ir visada, kai nori atsipalaiduoti. Jei niekada neatsipalaiduosime, pasakė ji, susirgsime ir būsime pernelyg paliegę išlaikyti egzaminams. Jei norėtume pabandyti, tai visai nekenksminga, sakė ji, bet mums ji tikrai neduosianti, esanti absoliučiai tikra, kad patys turime begalę galimybių jos nusipirkti. Aa, tiesa, dar pasakė, kad tėvas yra beviltiškas šūdžius ir kad mes irgi greitai tapsim beviltiškais šūdžiais.

– Baik taip šlykščiai šnekėti, – šaižiausiu balsu sucypė Katrina ir jau ramesniu tonu kreipėsi į Veksfordą: – Aš net supakavau jos daiktus, sumečiau visus prabangius daikčiukus, visus jos juoduosius dizainerių skudurėlius, suverčiau į jos lagaminus ir išstačiau už durų. Mano vyras pasivijo ją apačioje – nors kartą parodė jai jos vietą. To dar nebuvau mačiusi. Buvo devinta vakaro. Nežinau, kur ji nakvojo, tikriausiai kokiame nors viešbutyje. Staiga ji užklykė ant jo: „Nežiūrėkit į mane šitaip!“ Ji buvo sena, žinau. Bet nesielgė kaip sena, elgėsi kaip narkomanė, norėjo mano vaikus pripratinti...

Sofi nykščiu parodė į motiną.

– Ta turi omeny, kad Matilda mus paslėpė jai keršydama, ir manau, kad neklysta.

– Tai buvo jos kerštas, – dabar jau kūkčiodama tarė Katrina. – Tai buvo jos būdas man atsikeršyti.

Jau ne pirmą kartą Veksfordas paklausė savęs, ką apie „šeimos vertybes“ mėgstantys gražbyliauti žmonės pasakytų tapę tokios scenos liudininkais ir išgirdę

tokius atviravimus, kaip teko jam. Bet geriau pagalvojus, ar jis Katrinos vietoje nepasielgtų lygiai taip, gal tik ramiau? Kas apsėdo Matildą Keriš, kad ji elgėsi kaip keturiskart už ją jaunesni narkotikų prekeiviai? Be abejo, todėl, kad pati vartojo kanapes, tikriausiai daugybę metų, ir nuoširdžiai tikėjo, kad jos tik nekalta atsipalaidavimo priemonė.

Jiedu su Burdenu užlipo viršun. Po to, kai Sofi apibūdino savo tėvą, Veksfordas manė supratęs, kas tas „Piteris" ir kas iš esmės tą vakarą atsitiko. Bet iš tiesų šviesą tunelio gale jis pamatė, kai ji užsispyrusi teigė atmintinai mokanti Matildos numerį, tada ir susivokė, kad visi veiksmai buvo suplanuoti dar prieš jiems išvykstant iš „Antrimo".

Jis pabeldė į Džailso kambario duris ir Dorinos Brius balsas paklausė, kas čia. Veksfordas pasakė ir ji priėjo jų atidaryti. Jos vyras sėdėjo nedideliame krėsle, kurį Veksfordas prisiminė matęs svetainėje, skaitytą knygą pasidėjęs viršeliu į viršų ant lovos. Džailso religiniai reikmenys ir plakatai buvo dingę.

Veksfordas nedelsdamas ėjo prie reikalo.

– Pone Briusai, ar Džailsas moka vairuoti?

Kaip ir dauguma jos amžiaus žmonių, bijodama teisėtvarkos, jo žmona tučtuojau puolė teisintis.

– Sakėme jam, kad dar negavęs teisių, draudimo ir taip toliau nė nemėgintų vairuoti. Paaiškinome, kad nieko blogo, jei jis pasitreniruos senajame aerodrome, bet kol jam nėra septyniolikos, egzamino laikyti negalės. Ir jis suprato, ar ne, Erikai? Džailsas žinojo, kad nieko blogo, jei Erikas jį pamokys senajame kilimo ir

leidimosi take, kai jis atvažiuoja pasisvečiuoti, ir kad vairavimą jis turi pasilaikyti tik vizitams pas mus, kad šitas malonumas jo laukia tik pas mus, kažkas, dėl ko jis tų vizitų lauktų.

Taigi žinoma, tas Berningemo aerodromas, buvusi Jungtinių Valstijų bazė...

– Važinėdavote jūsų mašina, ar ne, pone Briusai?

– Kad jis turėtų kokios nors veiklos. Ir man pačiam patiko. Mums visiems patinka mokyti, ar ne? Bet drįstu teigti, kad būtų visai kitaip, jei taip reikėtų duoną užsidirbti.

– Mes būtume ir Sofi išmokę, mielasis, – pasakė ponia Brius, – bet ji didelio entuziazmo nerodė. Manau, kad iš tiesų nenorėjo mokytis iš poros senukų. Na, jūs juk galite tai suprasti, ar ne?

– Bet žinokit, jis buvo puikus mokinys, – pasakė ponas Briusas. – Kaip ir visi tokio amžiaus. Džailsas vairuoja ne blogiau už mane, tikriausiai net geriau.

– Klausykit, kaip jis moka pastatyti automobilį atbuline eiga, – tarė jo žmona. – Dar nemačiau, kad kas tai darytų geriau. Galėtum vairuoti Londono taksi, sakiau jam, nors, žinoma, jis pasieks daug daugiau, ar ne? – ji pažvelgė Veksfordui į veidą. – Juk taip, ar ne, mielasis?

Jis suprato.

– Neabejoju, kad taip ir bus.

– Išvažiuojame rytoj ir... ir Katrina važiuoja su mumis. Tikiuosi, kad tik laikinai. Jei atvirai, man Rodžeris niekuomet nepatiko, bet vis dėlto tikiuosi, kad jie nesusipyks galutinai. Dėl vaikų tikiuosi, kad iki skyrybų neprieis.

Būtų jau antri dėl šitos bylos žlugę santykiai, pasakė Veksfordas, su Burdenu leisdamasis laiptais. Sofi ir jos motiną rado kaip palikę. Katrina vėl paniro į miegą, savo pabėgimo būseną ir vietą. Sofi sėdėjo įbedusi į ją akis, neperprantama veido išraiška.

– Sakei, kad Matilda nuvežė Džailsą į stotį, – tarė Veksfordas. – Kalbėjai apie Kingemo stotį?

– Ji nuvežė jį į Oksfordą.

– Ir jis į Hitrou oro uostą keliavo iš Oksfordo? Ar jis ruošėsi skristi vietiniu reisu?

Kurį laiką ji nepratarė nė žodžio. Paskui, pažadindama motiną, iš visų jėgų suklykė: „Nežinau!“

Buvo labai drėgna ir dabar jau labai tamsu, bežvaigždė naktis, mėnulio irgi nesimatė, nors dar neišmušė nė šešta vakaro. Veksfordas su Burdenu stovėjo po žalsvai geltona gatvės žibinto šviesa.

– Skoto Holovėjaus tėvas vardu Piteris, – pasakė Veksfordas.

– Iš kur žinote?

– Neprisimenu, iš kur. Žinau, ir tiek.

– Negali būti, kad jis *tas* Piteris. Sofi būtų jį atpažinusi. Dėl Dievo meilės, jis beveik jų kaimynas.

– Vis dėlto nueikim ir sužinokim apie tuos Holovėjus kiek daugiau.

24 skyrius

Visuotinai priimtą meilužio įvaizdį Piteris Holovėjus atitiko ne daugiau, nei jo sūnus atitiks po keleto metų. Gana aukštas, bet kartu ir apkūnus, apskrito veido. Labai patogiai įsitaisęs prie židinio su tikrų malkų ugnimi, greta pasistatęs puodelį kažkokio karšto pieniško gėrimo, ant kelių pasidėjęs laikraštį, jis atrodė tarytum šitai būtų jo prigimtinis vaidmuo ir būsena. Taip puikiai jis netiktų jokiai kitai veiklai. Skotas su seserimis irgi buvo tame kambaryje, prie stalo žaidė „Monopolį", o kai ponia Holovėj atsisėdo į krėslą prie nedidelio stalelio, ant kurio gulėjo žydras mezginys, Veksfordas pasijuto patekęs į penktojo dešimtmečio kokio nors jaukios šeimos buities reikmens reklamą.

Burdenas nedelsė ir perėjo tiesiai prie reikalo.

– Pone Holovėjau, ar pažinojote Džoaną Troj asmeniškai?

Žmogus kiek atsitiesė, priblokštas ir pasirengęs gintis.

– Akyse nesu jos matęs. Mano žmona rūpinasi tokiais reikalais.

– Kokiais reikalais? Vaikų lavinimu?

– Taip, visais tokiais reikalais.

Veksfordas žiūrėjo į berniuką. „Monopolio“ žaidimas sustojo aiškiai Skoto valia, nes viena seserų rankoje vis dar laikė indelį su kauliuku, o kita atrodė gerokai supykusi. Dabar berniukas pasisukęs žvelgė į savo tėvą.

Veksfordas griežtai paklausė:

– Kelintą valandą atėjai pas Deidus, Skotai?

Gerai, kad policininkai nesinešioja ginklų. Jis būtų su džiaugsmu nušovęs ponią Holovėj.

– Jis jau sakė jums, kad ten nėjo, – ji čiupo savo mezginį ir ėmė karštligiškai judinti pirštus. – Kiek kartų jis tai turi kartoti?

– Skotai? – paklausė Veksfordas.

Jis buvo gyvas tėvo atvaizdas. Tik ne toks storulis – kol kas. Veidas lygiai toks apskritas, akys taip pat mažos. Kiaulės akutės, prisiminė Veksfordas, taip kadaise tokias vadino.

– Žinau, kad tikrai ėjai pas juos, Skotai.

Berniukas atsikėlė nuo stalo. Atsistojo priešais Veksfordą. Gali būti, kad mokykloje, kurią jis lankė, vaikus mokė atsistoti, kai į juos kreipiasi mokytojas.

– Aš neužėjau į vidų.

– O ką darei?

– Nuėjau ten. Vakare. Buvo – nežinau, kiek buvo valandų, gal devynios ar kiek anksčiau, – Skotas kreipėsi į motiną: – Judu su tėte žiūrėjote televizorių. Išėjau į gatvę ir nuėjau pas juos. Languose degė šviesa, žinojau, kad jie namie. Kieme stovėjo *jos* automobilis.

– Kieno automobilis, Skotai? – paklausė Burdenas.

– Panelės Troj, Džoanos.

– Ir pamatęs jos automobilį persigalvojai ir nusprendei nebeužeiti? Kodėl? Juk ji buvo ir tavo mokytoja, ar ne?

Jis neatsakė, užtat paraudo. Jo veidą pamažu užliejo toks raudonis, kad jis tapo žalios jautienos spalvos. Skotas suburbėjo tarsi perpus jaunesnis vaikas:

– Nes jos nekenčiau. Džiaugiuosi, kad ji negyva, – ir išbėgo iš kambario, kol jo akyse susitvenkusios ašaros nepabiro skruostais.

– Ji turi naują.

Įėjusį pro duris jį pasitiko Doros žodžiai.

– Kas turi naują ką?

– Atleisk, nelabai aiškiai pasakiau, ar ne? Silvija turi naują draugą. Buvo atsivedusi čia trumpam. Jiedu užėjo pakeliui į (kaip čia pasakius) politinį susitikimą. Jame turėjo skaityti paskaitą. „Kelias į naują gyvenimą“ ar kažkas panašaus.

Veksfordas sudejavo. Sunkiai įdribo į sofos vidurį.

– Reikia manyti, jis aukštas ir gražus, bukas ir baisiai nuobodus, ar ne? Arba išgeibęs, zuikio dantimis, labai protingas chamas?

– Nei tas, nei tas. Truputį panašus į Neilą. Tylus. Stengiasi įvertinti situaciją, manau. A, ir Pietų universitete dėsto politologiją.

– Kuo vardu?

– Džonas Džeksonas.

– Na, kažkas naujo. Bet jis ne marksistas, ką? Tik ne šiais laikais? Tik ne dvidešimt pirmame amžiuje?

– Nežinau. Iš kur man žinoti?

– Įdomu, ką pasakys Neilas, – gana liūdnai tarė Veksfordas. Jis tikėjosi, kad tas žmogus bus geras kompanionas, ne nuoboda, bus geras vaikams. Tačiau jis visuomet stengdavosi – nors jam ir ne visada sekėsi – nesijaudinti dėl dalykų, kurių negali pakeisti. Jis manė, kad dukros jį myli, bet nei jo žodžiai, nei veiksmai joms didelės įtakos nebeturėjo. Bet kokiuose šeimos nesutarimuose jos visada teigdavo, kad tėvai negali suprasti, ir kas gi galėtų sakyti, jog jos neteisios?

Dora grįžo prie savo knygos. Jis vėl pasuko mintis prie Deidų. Jų šeimos nesutarimas buvo toli gražu ne įprastinis. Vienas jį nagrinėdamas jis pagalvojo, ar tik tai nebus pirmasis atvejis pasaulyje, kai močiutė supažindina savo paauglius anūkus su narkotikais. Jis buvo pasirengęs išteisinti Matildą – mirusią Matildą – dėl įkalčių trūkumo ir pripažinti, kad taip ji pasielgė nuoširdžiai manydama, kad tiems pervargusiems vaikams kanapės bus kaip gydomoji priemonė. Ji pati tiek ilgai jas vartojo, gal net turėjo tam medicininių priežasčių, pavyzdžiui, artritą, ir jų poveikis buvo ne tiek žalingas, kiek palengvinantis skausmą. Dabar jis prisiminė jai praeinant pro šalį kabinete užuodęs lengvą kanapių kvapą, vos vos juntamą, iš burnos.

Kad ir kaip ten būtų, tiems vaikams kasdien prie mokyklos vartų siūlomi daug stipresni ir pavojingesni narkotikai. Žinoma, tai jokiu būdu nepateisina Matildos elgesio, ir visai nenuostabu, kad tėvai įsiuto. Katrina išgrūdo ją iš namų, o sūnus palaikė savo žmoną. Be abejo, buvo tamsu. Greičiausiai lijo. Lindhersto kelio ir Kingstono parko rajone taksi pagauti neįmanoma.

Jai turbūt teko eiti, nešinai savo lagaminais, iki pat taksi stotelės arba artimiausio viešbučio. Daugumą pagyvenusių moterų apimtų sielvartas, bet Matilda pagyvenusių moterų daugumai nepriklausė. Ji greičiausiai supyko, įsiuto arba, kaip, ko gero, pasakytų Katrina, *sužvėrėjo*. Na, ji tikrai atsikeršijo.

Ar atsikeršijo ir Skotas Holovėjus? Beveik neabejotinai ne. Kaip dabar atrodė Veksfordui, jo žodžiai tik parodė, kad devintą valandą Džoana ir Deidų vaikai dar buvo namuose ir kad vienintelis šios bylos Piteris, neskaitant Bakstono, su žmona žiūrėjo televizorių.

Veksfordui nesulaukus progos kitą dieną pasikalbėti su Burdenu, nutiko kitas dalykas. Jis sulaukė viešnios. Jis nesuprato, kaip jai apskritai pavyko pereiti priimamąjį, bet, matyt, taip nutiko, nes trūko darbuotojų. Visi kvalifikuoti darbuotojai sirgo gripu, o jų vietą jį nuo visuomenės skiriančioje patalpoje užėmė laikinai įdarbinti žmonės. Ji įėjo, o atlydėjusi mergina ją pristatė kaip ponią Virdžiniją Paskal. Veksfordas nebuvo apie tokią girdėjęs. Jis pastebėjo – negalėjo nepastebėti, – kad ji yra jauna, dar ir trisdešimt nesulaukusi, ir stulbinamai graži. Neskaitant viso to – rafinuotų veido bruožų, ilgų rausvai auksinių plaukų, įspūdingų kojų ir pribloškiamos figūros, jis pastebėjo ir dar kai ką – gryną jos tuščio žydro žvilgsnio beprotybę ir be paliovos grąžomas rankas.

– Kuo galiu būti naudingas, ponia Paskal?

Iškviesti sanitarus baltais chalatais su raminamųjų švirkštais? Ji prisėdo ant kėdės kraštelio, vėl tuoj pat pašoko, padėjo rankas ant Veksfordo stalo ir palinko

prie jo. Iš burnos jai sklido kažkoks kvapas, lyg ir nagų lako ar kokio saldaus, bet ne alkoholinio gėrimo. Balsas saldus kaip ir kvapas, tačiau trūkčiojantis ir nervingas.

– Turite žinoti, jis nori, kad žinotumėt, jis ją nužudė.

– Ką jis nužudė, ponia Paskal, ir kas tas „jis"?

– Ralfas. Ralfas Dženingsas, žmogus, su kuriuo aš susižadėjusi. Žmogus, su kuriuo buvau susižadėjusi.

– Aa.

– Jis slaptai su ja susitikinėjo. Jie rengė sąmokslą. Ruošėsi mane nužudyti, – ji ėmė drebėti. – Bet susipyko dėl to, kaip tai padaryti, ir jis ją nužudė.

– Džoaną Troj?

Vos ištaręs vardą Veksfordas pasigailėjo. Virdžinija Paskal nei tai suriaumojo kaip žvėris, nei tai kaip žmogus sustaugė, o paskui ėmė nepaliaujamai žviegti. Minutėlę jis nežinojo, ką ir daryti. Niekas neatėjo. Kai ja atsikratys, teks dėl to tarti vieną kitą žodelį. Tačiau ji liovėsi lygiai taip staiga, kaip pradėjo, ir įdribo į kėdę. Atrodė, kad tas priepuolis kažkaip atpalaidavo ir kurį laiką ji jautėsi rami. Paskui palinko virš stalo ir jis pažvelgė į akis, kurios atrodė žmogiškai normalios tik savo spalva.

– Tą naktį jis ją nužudė, galiu įrodyti, kad jis nebuvo su manimi. Galiu įrodyti bet ką. Jis pervažiavo ją savo mašina, suprantat. Ratai buvo ištepti jos krauju. Aš nuvaliau jį ir pauosčiau. Taip ir sužinojau, kad ten jos kraujas, jis dvokė ja, šlykščiai, vimdančiai.

Tokiems žmonėms reikia pritarti. Ar bent jau kadaise taip rekomenduodavo. Galbūt šiuolaikinėje

psichiatrijoje tai jau nebelaikoma tiesa. Kita vertus, nieko blogo nenutiks.

– O kur jis dabar? Pas jus namuose?

– Jo nebėra. Išvažiavo. Žinojo, kad nužudysiu jį, jei pasiliks. Jis pervažiavo ją prie mūsų namų. Ji ėjo pas mane. Pas mane! – trūkčiojantis malonus balsas pakilo visa oktava. – Jis nužudė ją, norėdamas sulaikyti nuo pokalbio su manimi. Važinėjo per kūną pirmyn atgal, kol visa mašina išsikruvino. Kraujas, kraujas, kraujas! – uždainavo ji, balsas pakilo kone iki cypimo. – Kraujas, kraujas, kraujas!

Va tada Veksfordas jau ir numynė pavojaus mygtuką ant grindų po savo stalu.

– Ir kas tada nutiko? – paklausė Burdenas, kai abu gėrė kavą.

– Atbėgo Lyn ir dar pora uniformuotų, kurių anksčiau akyse nesu matęs. Viena jų moteris. Toji moteriškė jiems nesipriešino, bet visgi apspjaudė Lyn. Liepiau pakviesti Krokerį, bet budėtojai jau skambino daktarui Akandei.

– Ar ji visada tokia, ar tas Džoanos reikalas perpildė jos taurę?

– Nežinau. Svarbiausias dalykas tam vargšui Dženingsui, kad jis galiausiai ją paliko. Tai jau trečia pora, išsiskyrusi per Deidų istoriją.

– Labai nustebčiau, jei Džordžo ir Efės Trojų ar Jašubo ir Teklos Raitų būtų ketvirta.

Veksfordas išspaudė šypseną.

– Bet keista, ką? Manau, vienintelis išmintingas dalykas, kurį girdėjau sakant Katriną Deid, – kad

kai dingsta arba nužudomas vaikas, tėvai paprastai išsiskiria.

– Atrodytų, kad tokia netektis kaip tik turėtų juos labiau suartinti, – pasakė Burdenas.

– Nežinau. Ar jus suartintų? Argi jie nesitiki iš kito to, ko anksčiau neprireikė tikėtis? Ir tas kitas, visada atrodęs toks stiprus, guodžiantis ir optimistas, staiga pasirodo neturįs nė vienos tų savybių. Jis lygiai toks silpnas ir tai parodo, kad visus tuos metus jie gyveno iliuzijomis.

– Galbūt, bet pakalbėti turbūt norėjote ne apie tai, ką?

– Ne, noriu pakalbėti apie Džailsą. Dabar jau gana aišku, kad Sofi Piterį prasimanė. Ji tikriausiai sugalvojo jį per kelionę čia iš Glosteršyro. Esu tikras, kad Matildai apie jį nieko nesakyta. Tai ką tada Matilda laikė Džoanos žudiku?

– Tas, kas nužudė Džoaną, vairavo ir automobilį. Kažkas jį vairavo.

– Džailsas moka vairuoti.

Burdenas nepasakė nieko, tik pakėlė antakius.

– Atrodai nustebęs, bet neturėtum stebėtis. Žinai, kokie yra vaikai, pats tris turi. Garantuoju, kad net tavo mažasis kalba apie tą dieną, kai jam bus galima vairuoti. Visi jie beprotiškai nori vairuoti nuo tos dienos, kai pradeda vaikščioti. Džailsas gal ir religinis fanatikas, bet ne išimtis. Jo senelis išmokė jį sename aerodrome.

– Turėjau nuspėti, – gailiai pasakė Burdenas.

Veksfordas truktelėjo pečiais.

– Iš „Antrimo“ bėgo tik jiedu – Džailsas ir Sofi. Sofi ir Džailsas. Ir viskas. Su negyvėle automobilyje. Gal bagažinėje. Ir visą laiką žinojo, kad galiausiai važiuos pas Matildą. Jie laikę ją „kieta“. Atsimink tą žolę.

Burdenas sausai nusijuokė.

– Turiu pasakyti, kad berniuko religija, regis, neturi didelės įtakos jo moralei. Kalbant apie mergaitę...

– Supranti, tu juos matai šitaip, ar ne? Aš juos matau kaip aukas, kaip tikrus vaikelius girioje.

– Bet šitie svarstymai mums tikrai nepadeda sužinoti, ką Matilda padarė su Džailsu, – šįsyk Burdenas išties neteko kantrybės su Veksfordu. – Turiu omeny, kur jis yra dabar. Kur ji išsiuntė jį? Pas kažkokį mums nežinomą draugą ar draugę? Kokie draugai sutiktų priglausti berniuką, kuris neseniai nužudė moterį...

– Pala pala. Ar tik nenori pasakyti, kad Matilda *žinojo*, kad Džailsas nužudė Džoaną Troj?

– Ar kad Sofi žinojo. Bet ne Sofi jį kažkur išsiuntė. Ir jei tam draugui ar draugei nebuvo pasakyta, kad Džailsas žudikas, kas buvo pasakyta?

– Dievai žino, – pasakė Veksfordas. – Tai įvyko pirmadienį, o iki tos savaitės trečiadienio Džailso nuotrauka jau buvo visuose laikraščiuose. Jis būtų greitai atpažintas.

Burdenas truktelėjo pečiais.

– Vis dėlto tų jį priglaudusiųjų santykiai su Matilda ar atsidavimas jai buvo tokie, kad jie sutiko jį priglausti. Kitaip negali būti ir jis turi būti čia. Negalėjo išvažiuoti iš šalies. Na, galėjo nuvažiuoti į Šetlandą,

Normandijos salas ar Airiją, bet pas tetą Alsteryje jo nėra, tai kur dar Airijoje jis galėtų būti?

Veksfordas pasisuko į jį ir įsispoksojo, bet kartu atrodė tarsi jo nematytų.

– Ką pasakei? Apie Airiją? Dar kartą pasakyk.

– Tiesiog pasakiau „Airija". Ne, „Alsteris".

– Palauk sekundėlę. Niekur neik. Man ką tik šis tas atėjo į galvą. Gal Britanijos pilietis, gimęs Šiaurės Airijoje, turi kokią dvigubą pilietybę... Tuoj paskambinsiu į Airijos ambasadą.

Jis paskambino Deidui padaryti staigmenos, lygiai tokios, kokią prieš pusvalandį padarė Burdenui.

– Džailsas, – paklausė jis, – ar jis turi Airijos pasą?

Išgirdęs Veksfordo balsą Deidas sunkiai atsiduso.

– Tikriausiai pamiršote, kad šiandien šeštadienis? – ir nenoromis atsakė. – Na taip, turi. Mat gimė Šiaurės Airijoje, turi tokią teisę, o kai norėdamas įstoti į savo mokyklą išlaikė bendruosius egzaminus – tiesą sakant, puikiai, – jo vardu kreipiausi dėl Airijos paso. Jis jo norėjo. Dievai žino kodėl. Klausykit, gal nenorit pasakyti, kad šitai jis suplanavo jau prieš ketverius metus?

– Tikrai vargu, pone Deidai. Tikriausiai manė, kad jo kada nors gali prireikti. Gaila, kad anksčiau man nesakėte apie tą pasą. Kodėl?

– Todėl, kad a) apie jį pamiršau ir b) nesitikėjau, kad mano sūnus galėtų elgtis taip, kaip pasielgė, ir

padaryti tai, ką padarė. Tuoj dar man pasakysite, kad jis nužudė tą kalę Džoaną Troj.

Veksfordas neatsakė.

– Pone Deidai, norėčiau, kad leistumėt apieškoti jūsų motinos namus. Bendradarbiaujant su Gloster-šyro policija.

Veksfordo nuostabai, kitą ragelį pakėlė Sofi. Jis išgirdo švelnų trakštelėjimą, o paskui jos kvėpavimą.

– Dėl manęs ieškokit, kiek tik lenda, – pasakė Deidas. – Kol nepatvirtinome testamento, jis man dar nepriklauso. Norite, kad pakalbėčiau su motinos advokatais?

Dar niekada jis nebuvo jiems toks nuolaidus. Gal nelaimė sušvelnino charakterį, nors Veksfordas iš patirties žinojo, kad žmonių būdą ji pagerina retai.

– Jei tik galėtumėt.

– Gal galėtumėt pasakyti, ko ieškote? – sarkastiškas klausimo tonas nubraukė visą tariamą mandagumą.

– Kalbėsiu atvirai, – pasakė Veksfordas. – Noriu sužinoti, kur yra jūsų sūnus. Ir toks būdas ne blogesnis už kitus pradėti.

– Ji žino, – jis irgi išgirdo kvėpavimą. – Ji žino, kur jis yra.

– Nežinau! – iš visų jėgų sušuko Sofi.

– Išlupčiau iš jos tą informaciją, tik žinau, kad užsipulsite mane it žvėrys, jei nors pirštu ją paliesiu.

Pakeliui pas Matildą, lydimas dviejų Glosteršyro policijos pareigūnų, Veksfordas tylėdamas sėdėjo automobilyje, jo mintys nuklydo prie pastarojo jo

vizito tuose namuose. Visą tą laiką, kol jis kalbėjo su Matilda, Sofi buvo namuose, pasislėpusi juokėsi. Ar galima kaltinti žmogų, kuris mano, kad, savaime suprantama, jokia močiutė nesuteiktų prieglobsčio protestuodama prieš to vaiko tėvus, prieš savo sūnų? Taip manė ir jis. Bet per šitiek metų jis turėjo suprasti, kad niekas nėra savaime suprantama. Vis dėlto vos prieš keletą dienų jis galvojo, kad jokia socialinė darbuotoja, nuolatinė smurto namuose ir jo padarinių liudininkė, savanoriškai negyventų su ją mušančiu vyru.

Sunkus jo atodūsis patraukė Burdeno žvilgsnį ir tas drąsinamai pasakė:

– Pralinksmėkit, gal tai ir netiesa. Jau beveik atvažiavome.

Matildos namai jau atrodė negyvenami, oras juose troškus ir pridvisęs. Labai šalta. Šildymas išjungtas, nors vamzdžiai gali užšalti ir pridaryti vandentiekiui daug žalos. Veksfordas pasakė, kad Burdenas ir vienas iš Glosteršyro pareigūnų pradėtų kratą pirmame aukšte, o jiedu su kitu pareigūnu imsiąsi antro aukšto.

Bėda ta, kad jis nė nenutuokė, ko ieško. Galbūt jis paprasčiausiai manė tą suprasiąs, kai pradės ieškoti. Vienas dalykas nuvesiąs prie kito. Jo dėmesį vis atitraukdavo Matildos nuotraukos, kurių čia buvo net daugiau nei apačioje. Bent jau jam taip atrodė, kad jos yra Matildos, nors ir labai skyrėsi nuo tų, kurios jam asocijavosi su ja ir pelnė jai šlovę. Šitose, sukabintose ant sienos palei laiptus, matėsi miestas su didele gotikine katedra, puošiama dviejų vienodų

smailių, tas pats miestas, pavaizduotas jo praeitą kartą pastebėtame paveiksle prie durų. Tarp jų – sepijos atspalvio nuotrauka, tarytum ir to paties miesto, tik šįsyk toji katedra buvo su apvaliais kupolais.

Jis tik švaistė laiką. Nuėjo į pagrindinį miegamąjį, tą, kuriame miegodavo Matilda. Pirmiausia apžiūrėjo drabužių spintą, paltų ir švarkų kišenes, o ten nieko neradęs – rašomojo stalo ir aukštos komodos stalčius. Laiškų Matilda Keriš nelaikė. Jei ten ir būta kokių neapmokėtų sąskaitų, banko išklotinių, čekių knygelių, draudimo polisų ir kitokių šiuolaikinio popierizmo apraiškų, viskas pašalinta, be abejo, advokatų kontoros ir testamento, apie kurį kalbėjo Rodžeris Deidas, vykdytojų. Veksfordas pamanė dar niekada neapžiūrinėjęs tokio tuščio rašomojo stalo. Dokumentų skyreliuose gulėjo keturi tušinukai ir parkeris, ir dar tas senovinis skystis, rašalas, tamsiai mėlyname buteliuke.

Abiejose drabužių spintose ir komodose viskas tvarkinga, sukabinti ir sulankstyti drabužiai, juodos šilkinės kojinės, jokių senos ponios frivoliškumų, kaip antai, levandų maišelių ar džiovintų rožių žiedlapių. Viršutiniame stalčiuje kremai ir losjonai, bet jokių makiažo priemonių. Matilda Keriš neabejotinai nusprendė, kad sulaukus tokio amžiaus lūpdažiai ir vokų šešėliai turi visam laikui keliauti užmarštin. Nežinia kas jį privertė atidaryti indelį su užrašu „drėkinamasis kremas“. Galbūt tik tai, kad tokiu apibraižytu dangteliu ir apsitrynusia etikete jis atrodė ilgai naudotas. Atsukęs dangtelį suprato žiūrįs į rudus rupokus miltelius. Dėl kvapo neapsiriksi. Unikalesnio ir išskirtinesnio kvapo nebūna. *Cannabis sativa*.

Ką gi, kitaip ir būti negalėjo. Jo radinys tik padėjo patvirtinti, ką jau sakė Deidai. Apatiniame stalčiuje jis rado vieną daiktą, drauge su kanapėmis jam pasakiusį, kad vis dėlto Matilda buvo žmogiška: storą švelnių juodų plaukų uodegą, aiškiai nukirptą dar supinta kasa. Kieno gi jie? Sofi? Šarlotės? Bet Sofi plaukai rudi, o Šarlotės šviesoki. Pats sau nusišypsojęs Veksfordas nusprendė, kad jie bus ne kieno kito kaip pačios Matildos. Nukirpti, matyt, prieš šešiasdešimt ar septyniasdešimt metų ir visą tą laiką laikyti. Juk plaukai neyra, nedūla, išlieka dantims sutrupant ir nagams virstant dulkėmis...

Perėjęs prie jos knygų, Veksfordas iškart susidomėjo jų turiniu. Jį visuomet stebino, kad pareigūnas gali atlikti tokią paiešką ir, pervertęs knygos lapus ir ją papurtęs, ja nebesidomėti ir nesmalsauti, apie ką ji ar kas ją parašė. Bet taip nutikdavo dažnai, lygiai kaip dažnai jis tuo ir stebėdavosi. Jokių vertingų ar inkriminuojančių dokumentų tose knygose nebūta. Be šiuolaikinių knygų, jis aptiko ir Kobeto „Kaimiškas keliones", ir Gilberto Vaito „Selborno gamtos istoriją". Dar keletą Tesidžerio knygų, Kingleiko „Eothen" ir T. E. Lorenso „Septynias išminties kolonas". Greta jos, visai ne vietoje, buvo vaikiška knyga su katinu iš animacinio filmuko ant viršelio ir pavadinimu kažkokia nesuprantama kalba.

Jis patraukė į svečių miegamuosius. Viename jų Glosteršyro pareigūnas iš stalčiaus kruopščiai traukė įvairias smulkmenas – šukas, keletą atvirukų, magnetofono kasetę, kažkokio „nemokamai" kosmetikos firmų dalijamo kremo tūbelę – ir krovė jas ant ko-

modos viršaus. Lentynose sukrautose knygose, kaip ir šeimininkės miegamajame, neaptikta jokių vertingų ar inkriminuojančių dokumentų ar nuotraukų; knygos daugiausia kelioninės. Tarp puslapių ieškodamas kokio popierėlio ar atviruko, jis ėmė traukti jas iš lentynos, bet vėl pagavo save, kaip visuomet tokiose situacijose, įdėmiai jas apžiūrinėjant ir skaitinėjant ištraukas.

Fotoaparatai su juostelėmis neabejotinai buvo apačioje. Jei dar dirbo, Matilda tikriausiai jau buvo įsigijusi ne tik senąjį patikimąjį juostinį, ar kaip jis ten vadinasi, bet ir skaitmeninį fotoaparatą. Ko jis tikėjosi iš šitos komodos? Tikriausiai kokio nors lobio, kurio nerado rašomajame stale. Bet čia nebuvo nieko. Apatiniai drabužiai, trys poros pėdkelnių, nenešiotų, vis dar permatomoje pakuotėje. Kelnių kostiumėlius vilkėdavusi Matilda juk mūvėtų kojines. Ir štai jos čia, daugybė porų, kone visos plono juodo šilko. Apačioje Burdenas rado fotoaparatus. Jiems ir trikojams skirta atskira spinta. Bet iš tiesų tai tiek jie ir terado, neskaitant adresų knygelės, kurios daugybė puslapių buvo kone tušti. Jis susidomėjęs peržiūrėjo nemažai telefono numerių, kurių kodai rodė juos esant kitose šalyse. Užsienyje Matilda turėjo daugiau draugų nei čia, bet turėtų būti ir lengvesnis būdas, nei perskambinti visais tais numeriais...

Šįkart, kad ir kaip jis pavargęs, teks nuvykti pas juos į namus. Telefono skambutis netiks. Ženklai, kad namie nėra moterų – vargu ar Sofi skaitosi, – jau akivaizdūs. Du likę gyventojai valgė parsineštą gatavą

maistą, svetainėje voliojosi jo likučiai, aliuminio folijos dėžutės, sviestinis popierius, plastikiniai maišeliai, tvyrojo stiprus aštrus kvapas. Rodžeriui Deidui iš burnos trenkė česnakais ir *tikka masala*.

Kiek atsitraukdamas, Veksfordas pasakė Sofi:

– Tavo močiutės namuose yra vaikiška knyga kažkuria skandinavų kalba ir keletas nuotraukų, aiškiai jos pačios fotografuotų, kažkokio miesto, atrodytų, kažkur šiaurės Europoje. Ar gali man ką nors apie tai papasakoti?

– Aš nežinojau, – atsakė Sofi ir jis ja patikėjo. – Akyse nemačiau tos knygos ir į tas nuotraukas dėmesio neatkreipiau.

– Ta kalba, – pasakė Deidas, – tikriausiai švedų. Mano patėvis, kaip tikriausiai turiu jį vadinti, gyvena Švedijoje. Jo beveik nepažįstu. Esu sutikęs tik kartą. Jie susituokė tenai ir anksčiau mano motina ten važiuodavo porą kartų per metus, bet nustojo, kai jai sukako septyniasdešimt penkeri. Ką aš žinau, gal jie jau ir išsiskyrę.

Veksfordas pamėgino įsivaizduoti situaciją, kai žmogus nepažįsta savo motinos vyro ir nežino, ar ji išsituokusi, ar ne, pamėgino, bet jam nepavyko. Tačiau Deidu jis tikėjo. Tipiška situacija. Tikriausiai lygiai taip beviltiška klausti jo, kur Švedijoje, bet pamėginęs jis nieko nepraras.

– Sakiau jums. Maniau, kad aiškiai. Tą žmogų mačiau tik kartą. Žinau tik tiek, kad jis yra Filipas Trentas – Keriš yra mano motinos mergautinė pavardė – ir kad kažkuriuo metu jis buvo universiteto lektorius ar kaip tai vadinasi.

– Jo nebuvo jūsų motinos laidotuvėse.

– Jei norite pasakyti, kad jam niekas nepranešė, klystate – kaip visada. Sesuo bandė jam prisiskambinti, o paskui parašė elektroninį laišką. Ar šis pasiekė jį, tikrai nežinau. Tikriausiai jis tiesiog nepasivargino atvažiuoti. Gal ir pats jau miręs.

Iš Šarlotės Makalister jam tepavyko išgirsti jos atsakiklio pranešimą. Jis pasvarstė, ar nepaieškojus jos vyro, to „aukšto rango Karališkosios Alsterio policijos pareigūno", bet paskui nusprendė, kad internetas bus paprastesnis būdas. Kuris nors protingas kompiuterininkas darbe tikrai galės rasti Filipą Trentą. Pats, jis žinojo, nesugebėsiąs. Tegalėjo iš enciklopedijos perskaityti Švedijos universitetų pavadinimus. Stokholmo, Upsalos, Lundo... Informatiką baigusi mergina pasakė, kad sudėtinga nebus, tik leido suprasti, kad turėdama tokį talentą ji galėtų nuveikti šį tą geriau, ir vėl ėmėsi tvarkyti tinklalapius.

Jis patraukė namų link. Pavakarieniaus, išklausys naujausias žinias apie naująjį Silvijos draugą – ir tik tebūnie šįkart tos žinios linksmos ir teikiančios vilčių – ir sugrįš pasiimti paieškos rezultatų. Lijo smulkus lietutis, kone rūkas, greičiau drėgnas nei šlapias, tik vos vos pasunkinantis kvėpavimą. Pakeliui pamatė Tabitą Vinter, susisupusią į neperšlampamą apsiaustą, nešiojančią vakarinius laikraščius, kaip tik sukančią iš Kingstono parko gatvės į jo. Didelį raudoną plastikinį maišą su laikraščiais ji stūmė, regis, parduotuvės vežimėlyje. Žmonių siluetus tas lietus slėpė ne blogiau

už rūką, jie panėšėjo į vaiduokliškas figūras sugedusio televizoriaus ekrane.

Veksfordas jau buvo visai arti mergaitės, kai pamatė, kad tai visai ne mergaitė, o pats laikraštininkas. „Labas vakaras“, – pasakė jis. Iš pradžių tas jo nepažino, paskui susivokė.

– O, labas vakaras. Tik nelabai labas, ar ne?

– Kas nutiko Tabitai?

– Išėjusi į smuiko pamoką. Neradau nieko, kas galėtų išnešioti.

– Jei turite minutėlę, – pasakė Veksfordas, – norėčiau jūsų šio to paklausti. Ar prisimenate praeitos liepos išpažinties susirinkimą? Buvote jame?

– Žinoma, buvau.

Įdomu matyti, kaip, kalbai vos pasukus nuo žemiškų dalykų prie Amžinosios Evangelijos bažnyčios, Kenetas „Hobabas“ Vinteris iš paprasto malonaus prekeivio tapo reikšmingu ir pasipūtusiu veikėju.

– Aš visuomet dalyvauju svarbiuose bažnyčios renginiuose. Atsiminkite, aš juk vyresnysis.

– Taip, taigi, gal galite pasakyti man, kaip Džailsas Deidas tą vakarą nuvyko į Šv. Jono Pasingemą ir kaip grįžo į Kingsmarką?

– Kokiu transportu, turite omeny? Tiesą pasakius, galiu, nes pats padėjau. Nuvežti berniukui nebuvo jokio automobilio. Supraskite, daugelis mūsų narių į susirinkimą važiavo tiesiai iš savo darboviečių. Cūrišadajaus Viltono žmona lydėjo jį traukiniu iš Kingsmarko į Pasingemo parką, o iš ten taksi į Pasingemo dvarą. Atgal grįžo mano automobiliu, vairavau aš, dar važiavo mano žmona ir Nūnas Palmeris su savąja.

– Ar jis buvo nusiminęs? Susijaudinęs?

– Kas? Džailsas Deidas? Nieko panašaus. Jis buvo laimingas ir atsipalaidavęs. Galima sakyti, kunkuliavo.

– Tikrai? Jis buvo ką tik išpažinęs savo nuodėmes. Jam turėjo būti kiek gėda, o ką jau kalbėti apie, na, nesmagumą, kai visa bendruomenė skanduoja ir gieda.

– Nieko panašaus, – pakartojo Vinteris, šįkart mandagiai. – Žmonės jaučiasi išsivalę ir išsilaisvinę. Tai tam tikra Dievo suteikta psichoanalizės dovana. Džailsas pirmą kartą gyvenime pasijuto laisvas, kaip ir visi žmonės, susitikę su Dievu po apsivalymo.

– Ačiū, – atsakė Veksfordas. – Labai man padėjote. Pasinaudosiu proga paimti savo laikraštį. Nereikės jums nešti.

Vinteris šypsodamasis šlapia pirštine apmauta ranka ištiesė „Kingsmarko vakarines naujienas". „Ką gi, tuomet labos nakties", – jis vėl tapo normalus žmogus.

Veksfordas patraukė namo, įsivaizduodamas, kaip važiuodamas automobiliu namo jautėsi Džailsas Deidas. Jam turbūt teko kažką išpažinti, ko gero, kokius nevykusius pasitenkinimo nesuteikusius seksualinius penkiolikamečio nuotykius, dar turbūt prisipažino paauglystėje iš bravūros apsivogęs parduotuvėje ir surūkęs vieną kitą ikimatildinę suktinukę. Paskui, iškart po stūgaujančios minios „šūksnių ir giesmių", jam teko važiuoti namo įspraustam tarp Palmerių ir žiūrėti į tvirtybės kupinas Vinterių nugaras. Ir vis dėlto jis dar ir „kunkuliavo"? Šitas šnekamosios kalbos,

kuria Veksfordas tiesiog bjaurėjosi, žodis čia atrodė itin nederamas. Galbūt kiti automobilio keleiviai jį puolė sveikinti ir įvarė jam kažkokią beprotišką euforiją? Tik toks paaiškinimas jam atrodė įmanomas.

Dar prieš aštuonias jis sugrįžo į kontorą ir nepraėjus nė penkioms minutėms toji kompiuterininkė įėjo nešina keliais A4 formato lapais, kuriuose jis aiškiai matė tekstą iš interneto puslapio.

Filipas Trentas nebuvo miręs, dargi labai gyvas, ir gyveno Upsaloje. Adresų knygelėje jo pavardės nebuvo. Tikriausiai niekas nerašytų savojo vyro telefono į savo užrašinę, kad ir kaip atskirai gyventų ar būtų susvetimėję. Ji turėjo jį mokėti atmintinai.

25 skyrius

Matyt, jo laukia ledas ir sniegas tame kone toliausiame šiaurinio pasaulio krašto taške. Tikriausiai reikia manyti, kad dėl tos komandiruotės jam pasisekė. Užsienio kelionės policijos pareigūnus paprastai džiugina papildomomis pajamomis – tik jis gana nedėkingai manė, kad kovo mėnesį smagiau būtų vykti į Italiją ar Graikiją. Pavyzdžiui, ten, kur kitą dieną dviejų savaičių atostogų išvažiuoja Burdenas, – į Ispanijos pietus.

Tačiau teks važiuoti į Švediją. Jam pavyko, galiausiai, pasikalbėti su Filipu Trentu. Ir po to vieno trumpučio pokalbio telefonu jis suprato, Vaino žodžiais tariant, „pataikęs į dešimtuką". Trentas kalbėjo panašia anglų kalba kaip ponas Šendas-Gibas, buvęs Pasingemo dvaro šeimininkas, bet Trento kalboje dar girdėjosi lengvutė užsienietiška intonacija, ne akcentas, – anglų kalba jam neabejotinai gimtoji, – o tokia vos juntama melodija, atsiradusi nuolat kalbant skandinavų kalba. Jis prisipažino, visiškai nesigėdydamas ir nejausdamas jokios kaltės, kad Džailsas Deidas yra pas jį, jo namuose Fjordingene, viename Upsalos miesto rajonų. „Ketvirtis pinigo" viduramžiais, maloniai paaiškino jis, nors jo niekas ir neklausė, ir

Veksfordas pagalvojo apie „Žiedų valdovą“ ir hobitų šalį, kur vietovės vadinosi tokiais vardais.

– O taip, pone Veksfordai, jis čia nuo gruodžio pradžios. Drauge maloniai praleidome Kalėdas. Mielas berniukas. Apmaudu tik dėl to fanatiškumo, bet nemanau, kad jam tai grėstų ateity.

Tikrai?

– Jį reikia parvežti namo, profesoriau Trentai.

Dalykiška, puikia anglų kalba kalbėjusi moteris jam anksčiau paaiškino, koks Trento mokslo laipsnis ir tai, kad jis anksčiau buvo Upsalos universiteto Austroazijos kalbų (kad ir ką tai reikštų) katedros vadovas, ir kad dabar, nors jau seniai sulaukęs šešiasdešimt penkerių ir išėjęs į pensiją, jis, kaip vienas garbingiausių akademikų, universitete turėjo kabinetą savo moksliniams darbams.

– Tikiuosi, suprasite, kad man sunku keliauti. Be to, esu pernelyg užsiėmęs, turiu parašyti mokslinį darbą. Pavyzdžiui, khmerų, perų ir stiengų kalbų tyrimai vis dar yra ankstyvosios stadijos, o tai lingvistams nepadeda; taip yra dėl karo, siaubusio Kambodžą tokį ilgą laiką, – iš jo kalbos galima buvo pamanyti, kad poveikis kalboms, kuriomis kalba tenykščiai žmonės, yra vienintelis karo padarinys. – Gal galėtumėt ką nors atsiųsti?

– Manau atvažiuoti pats, – dvejodamas atsakė Veksfordas.

– Tikrai? Šiuo metu mus džiugina gana malonus oras. Gaiviai vėsus. Siūlyčiau apsistoti viešbutyje „Linné“. Iš jo atsiveria puikus vaizdas į Linėjaus parką.

Padėjęs ragelį Veksfordas atsivertė enciklopediją paieškoti Australazijos kalbų ir aptiko, kad jų ten dešimtys, jei ne šimtai, daugiausia jomis kalbama Pietryčių Azijoje ir Rytų Indijoje. Daug žinių jis neįgijo, tačiau jam pavyko susieti khmerų kalbą su raudonaisiais khmerais. Įrašas apie Upsalą buvo kur kas naudingesnis. Iš ten kilęs ne tik botanikas Linėjus, bet ir Celsijus, tas temperatūros skalės kūrėjas, Ingmaras Bergmanas ir Dagas Hamarskioldas, antrasis Jungtinių Tautų generalinis sekretorius, o Strindbergas, pasirodo, mokėsi Trento universitete. Įdomu, pamanė jis, ką Trentas turėjo omeny sakydamas „gana malonus oras". Bent jau nelis...

Hitrou oro uoste jis užėjo į knygyną ir ėmė lentynose ieškoti, ką paskaičius lėktuve. Vadovą po Švediją jis jau turėjo. Be to, neieškojo kelionių knygos, tik kokios nors grožinės ar negrožinės knygos, kuri spontaniškai jį sudomintų. Didžiulei nuostabai, tarp „klasikos" jis aptiko ploną knygelę, apie kurią niekad negirdėjęs – Meri Volstonkraft „Gyvenimas Švedijoje, Norvegijoje ir Danijoje". Pats sau prisipažindamas nesusidūręs su jokiais Meri Šeli motinos darbais, neskaitant „Moterų teisių gynimo", ją nusipirko.

Lėktuvas turėjo kilti penktą. Diena pasitaikė švelni, labai drėgna ir ūkanota. Nebelijo jau nuo praeito vakaro, tačiau Veksfordas susiieškojo savo žieminį paltą, labai seną tvido vargšiuką, keletą metų nevilkėtą, lietpalčių nukonkuruotą. Atsisėdęs į savo sėdynę užsimetė jį ant kojų ir atsivertė knygą. Nelaimė, Meri Volstonkraft Norvegijoje ir Danijoje praleido daugiau

laiko nei Švedijoje, o būdama ten, lankėsi tik Geteborge ir pačiuose pačiuose vakaruose. Veksfordo viltis, kad ji nupieš jam aštuonioliktojo amžiaus pabaigos Upsalos vaizdą, greitai išblėso. Šiaip ar taip, šiandien jis būtų visai kitoks, kaip ir autorės pasmerktasis rūkytos mėsos ir sūdytos žuvies racionas bei blyški ir niūri žmonių išvaizda. Be abejo, skurdo nebėra nė kvapo, bet galbūt, vylėsi jis, išliko „tas jų manierų mandagumo laipsnis".

Veksfordas nusprendė traukti tiesiai į viešbutį „Linné", o su Džailsu ir profesoriumi Trentu susitikti rytoj iš pat ryto. Upsalos policija dabar jau žinojo viską apie Džailsą, todėl tas neturėjo jokios galimybės vėl išgaruoti. Veksfordas buvo ant popierėlio užrašęs viešbutis „Linné", Upsala, bet taksistas Arlandos oro uoste angliškai mokėjo pakankamai gerai, kad suprastų Veksfordo nurodymus.

Buvo tamsu. Jie važiavo plačiu tiesiu keliu pro miškus, regis, eglių ir beržų. Namai, kuriuos jis matė ar įžiūrėjo prieblandoje, atrodė modernūs, jei ir skirtingų stilių, tai pastatyti iš vienodų medžiagų – apkalti raudonai dažytomis lentomis, tamsiai pilkais stogais. Paskui tolimo miesto šviesose prieš jį didingai iškilo milžiniška katedra ant kalvos, juodas siluetas, dvi vienodos smailės dūrė į žvilgantį žvaigždėtą mėlyną dangų. Matildos mecotinte katedra buvo su apvaliais kupolais. Gotikinės smailės matyti tik labai senose nuotraukose. Jam tai buvo neaišku, nebent ten būta visai ne Upsalos, bet kokio kito šiaurės Europos miesto.

Didžiulė pilis ant kitos kalvos, šviesūs pastatai, srauni tamsi upė. Jis išlipo iš taksi, vairuotojas kantriai

atsirinko jo kronas. Gana keista, bet Veksfordas pajuto galintis pasitikėti, kad tas žmogus jo neapgaus, o to tikrai negalėtum pasakyti apie visas pasaulio vietas. Trumpai perėjus lauku, geliantis šaltis persmelkė jį iki kaulų smegenų. Bet viešbutyje „Linné" buvo maloniai šilta. Visi kalbėjo angliškai, visi buvo mandagūs, malonūs ir profesionalūs. Kambarys labai paprastas, blankus, tuštokas, tačiau jame buvo visko, ko tik jam galėtų prireikti. Iš čiaupų liejosi verdančiai karštas vanduo. Veksfordas pavalgė lėktuve, todėl dabar nejuto alkio. Kiek jaudindamasis, pasinaudojęs viešbučio telefono instrukcija, jis surinko Filipo Trento numerį. Užuot prapliupęs švediškai, Trento balsas atsiliepė: „Alio?"

Veksfordas pasisakė atvykęs, jie pasimatysią rytoj pusę dešimtos, kaip ir susitarta anksčiau. Trentas, nesmagiai atitikdamas išsiblaškiusio profesoriaus stereotipą, net tiek, kad jo manieros atrodė apsimestinės, pasirodo, pamiršo, kas toks Veksfordas. Veksfordas nenustebtų, jei tas būtų jį pasveikinęs kokiu „va", „tin" ar „ho", kuria nors Australazijos kalba, apie kurių egzistavimą neseniai sužinojęs. Tačiau Trentas, neaiškiai sumurmėjęs, kad jam pačiam vertėtų „nusileisti ant žemės", pranešė, kad pusė dešimtos jam „tiks". Tokiu metu kavos paprastai būdavę. Jis leido suprasti gyvenąs restorane.

– Mano namas yra ant *Östraågatan* ir *Gamla Torget* kampo. Jums tai reikštų „Rytų gatvės" ir „Senosios aikštės". Daugiau ar mažiau, – daugiau ar mažiau reikštų pavadinimus ar daugiau ar mažiau namo vietą? – Jis prie upės. Žemėlapio galite paprašyti viešbutyje.

Atrodė, kad jo vizitas Filipo Trento absoliučiai nedomino. Ilgai pastovėjęs po karštu dušu, Veksfordas atsigulė. Tačiau gatvėje buvo triukšmingiau, nei jis manė būsiant. Kadangi miesto būta švaraus, šalto ir rūstaus, gyventojų nedaug, jis tikėjosi visiškos tylos. Tačiau jį pasiekė jaunimo balsai ir muzika, kažkas kažką nuspyrė į lietvamzdį, garsiai užsivedė motociklas ir jis prisiminė, kad tai universitetų miestas, seniausias Švedijoje, jos Oksfordas, ir vienas seniausių Europoje, vis dėlto pilnas šiuolaikinio jaunimo. Atsisėdęs lovoje jis skaitė Meri Volstonkraft aprašymą apie švediškų skyrybų paprastumą ir Švedijos miestelių pranašumą, palyginti su panašiais miesteliais Velse ir vakarų Prancūzijoje. Galiausiai garsai lauke nutilo ir jis užmigo.

Rytas išaušo šaltas iš šviesus. Bet kurgi sniegas? „Jau daugelį metų jo nematėme, – pasakė ne vieną kalbą mokanti pusryčius paduodanti ar, tiksliau, svečiams vietas prie stalų nurodanti mergina. – Mus, kaip ir visą pasaulį, veikia globalinis atšilimas." Ir rūsčiai, žvelgdama Veksfordui į akis, pridūrė: „Ar žinote, kad Švedijos aplinkosaugos duomenys yra geriausi pasaulyje?"

Jis pagarbiai atsakė džiaugiąsis tą girdėdamas. Mergina sugrįžo prie jo stalelio nešina miesto žemėlapiu, kurį ji gavo jam iš registratūros. „Štai. Fjordingenas. Nelabai didelis, viską rasite labai lengvai."

Vis dar buvo anksti. Jis nukako į „Ketvirtį pinigo" ir staiga atsidūrė tokioje vietoje, kokios gyvenime nebuvo matęs. Negali sakyti, kad čia trūko šiuolaikinių vakarietiškų būtinybių. Toli gražu. Staiga jis suvokė,

kaip tai keista, kokia tai daugiau nei vienprasmiška atgaiva matyti naujausių modelių automobilius, interneto kavinę, kompaktinių diskų parduotuvę, madingai apsirengusias moteris, eismą reguliuojantį policininką dailia uniforma, bet drauge uosti gryną krištolinį orą, neužterštą ir švarų. Yra ir modernių pastatų, tačiau dauguma aštuonioliktojo amžiaus, geltoni, balti ir rusvi, švediškojo baroko. Jei Meri Volstonkraft būtų čia vaikštinėjusi, jie jau būtų čia stovėję. Nedaug automobilių, ir žmonių nedaug. Žingsniuodamas link Linėjaus parko jis prisiminė, kad šioje didelėje šalyje tik aštuoni milijonai gyventojų, o Volstonkraft laikais apskritai būta mažiau nei trys.

Iš tikrųjų jam tik magėjo įžengti į parką ar pažvelgti į jį pro tvorą, nes išvakarėse prieš išvykstant jis greitai pasiskaitinėjo apie Linėjų ir jo keliones po pasaulį ieškant naujų augalų rūšių. Metų laikas ne pats geriausias, nebent būtum augalų mėgėjas ir specialistas, viskas dar miegojo, laukė vėlesnio pavasario už tą, kuriuo džiaugėsi Anglija. Jis pagalvojo apie vargšą savąjį sodą, beširdžio lietaus permerktą. Jei tiesa, kad šitos tautos aplinkosaugos duomenys geriausi pasaulyje, ar josios protingas apdairumas apsaugos ją nuo būsimų stichinių nelaimių?

Buvo devinta valanda. Veksfordas išgirdo suskambusius varpus, tarytum jie kabėtų tiesiai jam virš galvos, skardų valandas mušančio laikrodžio gausmą. Paspartinęs žingsnį, jis patraukė to garso link ir, pastatams pasitraukus, priešais jį atsivėrė panorama – didžiulė ant kalvelės iškilusi katedra. Jis atsiminė prieš metų metus skaitytas eilutes, nežinia kada ir

kur, bet tikrai iš Hanso Anderseno, kuris, apsilankęs šiame mieste, pasakojo apie „akmenines rankas į dangų keliančią“ katedrą. Tiksliai taip ir yra, pamanė jis, nutylant paskutiniam devintos dūžiui. *Domkyrka* buvo raudonos ir pilkos spalvos, dvasininkiškai pilkos, tamsios ir griežtos, milžiniška, didinga ir, jo įsivaizdavimu, visai kitokia nei kitos jam žinomos katedros. Anglišką gotiką priminė tik jos tiesios linijos ir smailios arkos. Išvydus ją angliškosios katedros atrodė jaukios. Greta jos – universiteto pastatai, Odino giraitė, o iškilęs aukštai virš jų – didžiulis pilies bastionas su dviem cilindriniais bokštais, dengtais apvaliais švino stogais. Jis žvelgė į paveikslą, Matildos Keriš pasikabintą prie savo laiptų, net dangus buvo toks pats, blyškus, vilnytas pasaulio galo fonas, tik jos mecotinte katedros smailės buvo apvalūs kupolai...

Per anksti keliauti pas žmogų, buvusį jos vyru. Jis priėjo modernią, bjauroką parduotuvių gatvę, tokią, kokių labiausiai nekentė Anglijos miestuose, tokios architektūros, kuri niekam nepatinka, bet prie kurios priprantama; paskui, atsukęs jai nugarą, išvydo upę. Vadinasi ji Fyris, srauni jos srovė dalija miestą pusiau. Ledo šaltumo, žvilganti tamsiai mėlyna, mažos jos bangelės, rodosi, paskubomis, kliuvomis veržėsi link vieno tilto, paskui prie kito ir dar kito. Stovėdamas ant pastarojo jis džiaugėsi savo tvido paltu ir pastebėjo, kad visi apsivilkę kur kas šilčiau nei Kingsmarke. Šalikai, kepurės ir aukštaauliai batai saugojo juos nuo aštraus it durklas vėjo ir ledinio oro gėlimo. Jis stebėjo, kaip jo paties kvapas kyla rūku.

Būtų malonu vasarą pasivaikščioti šia krantine, pro mažutes parduotuvėles ir kavinukes, stebėti laivelius. Kada ta vasara čia ateina? Tikriausiai, pamanė jis, gegužę ar birželį. Vakarine upės puse jis nuėjo iki kito tilto ir pažvelgęs į kitą krantą suvokė priėjęs savo tikslą. Pagal žemėlapį kitoje upės pusėje ir buvo *Gamla Torget*, o į ją įsiliejanti krantinės gatvė – *Östraågatan*. Vadinasi, ochros spalvos namas, triaukštis, paprastais langais paprastame fasade su funkcionaliomis langinėmis, ir bus Trento. Dabar langinės buvo praviros, blausioje saulėje blizgėjo stiklas. Durys, kaip ir langinės, dažytos baltai. Joks švedų architektas, pamanė jis, nešvaistė nei laiko, nei pinigų butaforinėms namų puošmenoms, dėl to čia atrodė taiku, ramu, giedra, nors gal kiek atšiauru. Katedros laikrodžiui išmušus pusę dešimtos, jis perėjo tiltą ir paskambino į profesoriaus Trento duris.

Atidarys pats Trentas, pagalvojo jis, arba kas nors, kas galėtų būti laikomas šios šaltakraujės ir progresyvios tautos tarno profesijos atstovu, gal pusės dešimtos kavos virėjas, o gal jauna mergina kaip toji griežta viešbučio „Linné" padavėja. Buvo labai netikėta stoti akis į akį priešais šešiolikametį jaunuolį, tamsaus gymio, nepaprastai aukštą, bet kone trapaus paaugliško lieknumo.

– Filipas pasakė, kad turėčiau jums atidaryti, – tarė Džailsas Deidas. – Turiu galvoje, jis pasakė, kad jums atidaryti turėčiau būtent aš, o ne kas kitas.

26 skyrius

Šiluma viduje Veksfordo jau nenustebino, tačiau jis tikrai nesitikėjo aštuonioliktojo amžiaus interjero ir ankstyvosios Viktorijos epochos baldų, baltos ir mėlynos spalvų, su žvilgančiais paauksinimais. Viskas stulbinamai ir itin neakademiškai švaru. Berniukas daugiau nekalbėjo. Jis išvaizdus, taisyklingų bruožų, tamsiai mėlynų akių ir vešlių tamsių plaukų, kurie, Veksfordo įsivaizdavimu, nekliudomai augo tris mėnesius, – toks aplaidumas jam tikriausiai leistas pirmąsyk. Jis palydėjo Veksfordą į svetainę, kuri užėmė visą pirmą namo aukštą. Kone pirmas dalykas, į kurį Veksfordas atkreipė dėmesį, – pilna knygų spinta, tokia pat kaip ir Matildos, tik knygų su beuodege kate ant viršelio čia daugiau. *Pelle Svanslös*, perskaitė jis ant nugarėlės, net nebandydamas ištarti. Dar daugiau rafinuotų šviesių baldų, kampe – lubas siekianti baltų paauksuotų porceliano koklių krosnis, pro fasadinius langus matosi upė, nedidelis plikas sodelis – pro užpakalinius.

Netrukus prie jų prisijungė senyvas žmogus, aukštas ir kone toks pat liesas kaip Džailsas. Galbūt kadaise, prieš kokį pusę amžiaus, jis ir atrodė kaip Džailsas, – plaukai vis dar vešlūs, tik dabar jau gerokai pražilę. Veido išraiška ne tiek sudirgusio, kiek susi-

rūpinusio ir išsiblaškiusio žmogaus. Buvo akivaizdu, kad šias aplinkybes jis laikė iš esmės nesikeičiančio mokslininko gyvenimo trikdymu.

– Taigi, taip, labas rytas, – pasakė jis savuoju Šendo-Gibo balsu. – Prašom dėl šito nesijaudinti. Šįryt į universitetą neinu. Nesijauskite, tarytum jums, hm, reikėtų pasiskubinti, – pastarąjį žodį jis ištarė tarsi vartotų kažkokį siaubingą šiuolaikinį slengą. Veksfordas suprato turįs reikalą su tokiu egocentriku, kuris nuoširdžiai manė, kad aplinkiniams negali rūpėti niekas kitas, tik jo patogumas. – Neskubėkite. Prisėskite. Ak jūs jau sėdite, taigi.

Jis pasisuko į Džailsą ir kreipėsi į jį, reikia manyti, švediškai, o Džailsas atsakė ta pačia kalba. Veksfordui teko valdytis, kad neišsižiotų. Kai berniukas išėjo, Trentas pasakė:

– Švedų kalbą labai lengva išmokti. Visas skandinavų kalbas lengva. Vieni niekai. Linksniai, žinoma, yra, bet visiškai logiški – ne taip kaip kai kuriose kalbose, kurias galėčiau įvardyti, – Veksfordas nusigandо, kad jis taip ir padarys ir dar pateiks pavyzdžių, tačiau Trentas pratęsė švedų kalbos temą. – Pats pagavau – ak, prieš visą šimtą metų – per kokį mėnesį. Džailsui reikia kiek daugiau laiko. Pagalvojau, kad būnant čia jam reikia kuo nors užsiimti. Savaime suprantama, užtikrinau, kad jo lavinimas tęstųsi – ir ne tik būtent šia konkrečia linkme.

Jis kalbėjo, tarsi Džailso praleistos pamokos būtų vienintelis visiems kiek didesnį rūpestį keliantis jo pabėgimo aspektas. Trumpam Veksfordui atėmė žadą. Tačiau sugrįžus Džailsui, nešinam padėklu su

kavinuku, puodeliais ir lėkštutėmis, jis kreipėsi į berniuką:

– Džailsai, šiandien po pietų ruošiuosi grįžti į Jungtinę Karalystę pusės trečios reisu į Hitrou oro uostą ir turiu bilietą ir tau. Tikiuosi, kad grįši su manimi.

Jis tikėjosi ir vieno ar abiejų prieštaravimo. Bet Džailsas tik atsakė:

– Taip, važiuosiu, – jis įpylė kavos ir padavė Veksfordui puodelį ir ąsotėlį su pienu. – Žinau, kad man teks grįžti. Visada žinojau, kad kada nors teks.

Trentas žvelgė pro langą, ne apsimesdamas taktišku ar nerūpestingu, bet todėl, kad aiškiai mąstė visai apie kitką, gal kokią palaunginę sintaksę. Berniukas pakėlė akis, pažvelgė tiesiai į Veksfordą ir jo veidas keistai subliūško, tarytum subyrėjo ar aptirpo, kaip būna prieš paplūstant ašaromis.

– Važiuosiu su jumis, – pasakė jis. Didelėmis pastangomis jo veidas atsigavo, ašaros nepabiro. – Kaip mano sesuo?

– Gerai, – negerai, bet ką Veksfordas dar galėjo atsakyti? Šiuo metu tik ne tai, kad jų motina ją paliko. Karšta kava jį atgaivino ir prabudino, jis nukreipė savo dėmesį į namų šeimininką. – Gal galėtumėt man pasakyti, profesoriau Trentai, kas jus apsėdo, kad Džailsui suteikėte prieglobstį? Ką sau galvojote, jūs, tokio amžiaus atsakingas žmogus, gerbiamas mokslininkas? Nejau nepagalvojote apie savo pilietines pareigas, jau nekalbant apie ką kita?

– „Apsėdo“ mane, – šypsodamasis tarė Trentas. – Man patinka. Kai buvau jaunas, kartais pagalvodavau,

kaip būtų nuostabu būti ko nors apsėstam. Turiu galvoje, kokios nors dvasios. Ar, pavyzdžiui, tai suteiktų kalbų dovaną? Įsivaizduokite, staiga jus apdovanoja sugebėjimu kalbėti hetitų kalba, – pamatęs priblokštą Džailso veidą, jis nutilo. – Ak, liaukis, Džailsai, jau metei visas tas fundamentalistines nesąmones, žinai, kad metei. Pats man tą gana dažnai kartojai. Puikiai žinai, kad neįmanoma būti apsėstam demono, gauni kalbų dovaną ar ne.

– Anksčiau maniau, – pasakė Džailsas, – kad Džoana tikrai buvo apsėsta demono. Man sakė, kad būtent demonas verčia žmones taip elgtis, – jis nepaaiškino, kas taip „sakė", bet buvo aišku, kad jis kalba apie amžinuosius evangeliečius. – Dar sakė, kad *manyje* tūnojo demonas, vertęs mane daryti tai, ką dariau.

– Dabar jau būsi protingesnis, juk esi toks išsilavinęs jaunuolis.

Veksfordas pamanė, kad šias kalbas metas baigti.

– Profesoriau Trentai, jūs neatsakėte į mano klausimus.

– Nejaugi? Tikrai? Kokie ten tie klausimai? Ak taip, kažkas apie mano pilietinę pareigą nesuteikti prieglobsčio pabėgusiems nusikaltėliams. Na, aš niekada negalvojau turįs tokią pilietinę pareigą, o Džailsas ne nusikaltėlis. Ką tik pats taip pasakėte, – jis pasileido kalbėti švediškai ir Džailsas linktelėjo. – Be to, nesu ir itin atsakingas, manęs nė kiek nedomina teisė ar politika ar, jei jau apie tai prakalbome, religija. Visuomet maniau, kad man visiškai pakanka veiklos narpliojant kalbų, kuriomis kalba septyni milijonai žmonių, problemas.

Vėl išgirdęs nesuprantamą kreipimąsi į Džailsą, Veksfordas neišlaikė ir irzliai tarė:

– Prašom nekalbėti švediškai. Jei nesiliausite, man teks prašyti su Džailsu pasikalbėti vienam. Galiu taip elgtis, jam jau šešiolika. Kaip suprantu, jūsų velionė žmona paskambino jums ir paprašė priimti Džailsą?

– Taip, tiesa, – kiek draugiškiau atsakė Trentas. – Vargšė Matilda. Ji žinojo, kad dėl jos padarysiu viską, išskyrus gyvenimą Jungtinėje Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje, – jis dirbtinai nusipurtė. – Žinojo, kad esu būtent tas, kuris suteiks prieglobstį bėgančiajam nuo teisingumo. Be to, mano namų šeimininkė persikraustė į Umeo ir aš pamaniau, kad kurį laiką Džailsas galės gana neblogai ją pakeisti. Aš, kad ir kaip būtų keista, ir pats gana neblogai tvarkausi, bet šiokios tokios pagalbos man reikia. Turiu pasakyti, kad ilgainiui smarkokai prisirišau prie šito berniuko. Jis atlikdavo vieną kitą darbą buityje, sulakstydavo su reikalais, tvarkėsi su patalyne ir kava – štai tau zeugmos pavyzdys, ar ne, Džailsai?

Džailsas nusišypsojo.

– Ne. Taip būtų, jei sakytumėt „tvarkėsi su netvarka ir kava“. Jūsiškė yra silepsė.

– Ne visai taip, bet dabar nesigilinsime, – atsakė Trentas. – Būčiau kur kas nelaimingesnis, inspektoriau, jei Matilda man būtų atsiuntusi kvailį. Atlikti buities darbai vargu ar kompensuotų protinių sugebėjimų trūkumą. Ar artėju prie jūsų problemų sprendimo?

Veksfordas neatsakė. Suprato, kad šitai tęsti beprasmiška. Be to, ką gi jis darytų iš Trento išgavęs kokį prisipažinimą? Prašytų jo ekstradicijos? Idiotiška jau pati mintis. Galbūt jis tik siekė to gana niekingo tikslo, keršto. Kol kas dar tos minties neatsisakydamas, Veksfordas paklausė:

– Juk žinote, pone Trentai, kad jūsų žmona mirė?

Išgirdęs tuos žodžius Džailsas nusuko veidą, o Trentas tik pasakė:

– O taip, aš žinojau. Matildos dukra man pasakė. Gal ir būčiau atvažiavęs į laidotuves – nesakau, kad man laidotuvės patinka, – net jei tai ir reikštų dieną su pasibaisėtinais Džailso tėvais, bet juk negalėjau čia palikti Džailso vieno. Negana to, buvau ką tik pasiekęs lemiamą savo mokslinio darbo apie ankstyvąjį perų kalbos paplitimą tašką, o tai, mano įsitikinimu, galima vadinti perversmu.

– Neklausiu jūsų Matildos motyvo. Turiu omeny, kad prašė jūsų priimti Džailsą. Žinau, koks jis.

Džailsas klausiamai pažvelgė į Veksfordą, bet tas daugiau neaiškino.

– Keliavai su airišku pasu, – pasakė jis. – Prieš išvykdamas iš namų kartu su Sofi, paskambinai Matildai žinodamas, kad ji jums padės, ir ji pasiūlė pasiimti airišką pasą, o britišką palikti namie – kad apkvailintumėt policiją? Aš teisus?

Džailsas linktelėjo.

– Kas atsitiko Matildai?

– Insultas, – atsakė Veksfordas. – Su ja buvo Sofi. Ji pas ją gyveno visą tą laiką. Sofi paskambino pagalbos

tarnybai, o tada, savaime suprantama, jai teko pasiduoti. Nieko nebeliko.

– Reikėjo mums iškart taip daryti, ar ne? Turiu omeny, skambinti pagalbos tarnybai, – atsakymo jam nereikėjo. Žinojo, ką pasakytų Veksfordas, ką pasakytų visi. – Galvojau, kad niekas manimi nepatikės. Pagalvos, ką pagalvojo ir Matilda, ir tikrai nebus tokie – tokie supratingi.

– Galėsi man papasakoti lėktuve, – pasakė Veksfordas. – Dabar verčiau susidėk daiktus. Važiuosime į oro uostą, prieš tai ko nors užkąsime.

Beveik visą tą laiką Trentas pratylėjo. Dabar atsisuko ir įbedė akis, šaltas ir mėlynas kaip Fyrio upė, iš pradžių į Veksfordą, paskui į berniuką ir ties juo žvilgsnis sustojo.

– Jei būčiau žinojęs, kad užtruksime taip trumpai, nebūčiau keitęs savo dienotvarkės, – kone girdėjosi, kaip kalbą žymintys brūkšniai suskamba po paskutinių jo sakinio žodžių. – Manau, kad galiu keliauti į universitetą dabar, kol neiššvaistyta dar daugiau laiko.

– Aš sugrįšiu, – entuziastingai tarė berniukas. – Juk žinote, kaip kalbėjome. Po dvejų metų sugrįšiu čia mokytis universitete, – po šito stojo tyla ir jis pažvelgė į Veksfordą. – Juk galėsiu, ką?

– Tikėkimės, – atsakė Veksfordas. Jis pasisuko į Trentą. – Sakykite man štai ką. Čionykštė katedra yra su dviem gotiškomis smailėmis. Kai ją pastatė keturioliktajame amžiuje, ji ir turėjo būti su smailėmis. Tačiau ponios Keriš namuose mačiau aštuonioliktojo ir devynioliktojo amžiaus tos pačios katedros graviūras, bet ten ji su apvaliais kupolais. Kodėl?

Atrodė, kad Trentui didžiai nuobodu ir drauge tokie klausimai jį vargina.

– Ak, čia buvo milžiniškas gaisras ir abu bokštai nukrito ar panašiai, tada buvo uždėti tie apvalūs daiktai, o paskui devynioliktojo amžiaus pabaigoje jie išėjo iš mados, juos nugriovė ir vėl uždėjo gotikines smailes. Absurdas.

– Ar galėčiau... – Džailsas kreipėsi į jį, – ar galėčiau pasiimti vieną *Pelle*? Tarsi kokį suvenyrą?

– Ak, pasiimk, pasiimk, – irzliai atsakė Trentas. – O dabar, jei man atleistumėt...

Oro uosto neapmuitintų prekių parduotuvėje, galvodamas apie kalėdinius Burdeno patarimus, Veksfordas nupirko Dorai kvepalų. Džailsas išgėrė skardinę kolos, o Veksfordas, be didelio entuziazmo, nediduką ir labai brangų buteliuką gazuoto vandens. Džailsas buvo prislėgtas ir tylus, aiškiai bijojo grįžti namo ir nenorėjo išvažiuoti iš jį priėmusios šalies. Jis nostalgiškai žvelgė pro oro uosto langus į išsidriekusias Upsalos leno lygumas.

Lėktuvas vėlavo, bet tik dvidešimt minučių. Veksfordas leido Džailsui sėstis prie lango. Jiems kylant kitoje perėjimo pusėje sėdinti moteris persižegnojo, Veksfordui pasirodė, kiek susigėdusi. Šitai irgi pastebėjęs, Džailsas prabilo pirmąsyk nuo to, kai jie prisisegė saugos diržus:

– Visa tai aš mečiau.

– Visa ką? – Veksfordas manė žinąs, bet vis tiek norėjo paklausti.

– Jūs tai vadintumėt fundamentalizmu, – Džailsas susiraukė. – Amžinąją Evangeliją, visus tuos dalykus.

Tai, kas nutiko, mane išgydė. Aš galvojau – galvojau, kad jie yra, na, kaip jie ir sakė, *geri*. Norėjau būti geras. Turiu omeny – pačia plačiausia prasme – ar suprantate, ką noriu pasakyti?

– Manau, kad taip.

– Matote, mane vimdo žmonių elgesys – turiu omeny mano amžiaus žmonių. Mano sesuo tokia darosi. Tas seksas ir jų vartojami žodžiai ir kaip jie – jie tyčiojasi iš visko, kas susiję su religija, morale ir panašiai. Tos šlykštynės per televiziją, kalbu apie komedinius serialus ir panašiai. Ir aš galvojau – galvojau, kad noriu būti kuo toliau nuo viso to, būti *švarus*.

Iš bažnyčios, į kurią ėjau, nieko doro. Kalbu apie Šv. Petro. Regis, kad parapijiečiai patys nežino, kuo tiki ir ko nori. Tie Amžinosios Evangelijos žmonės atrodė tokie užtikrinti. Jiems egzistuoja tik vienas kelias, reikėjo tik daryti, ką jie sako, ir viskas tau bus gerai. Tai man ir patiko. Suprantat?

– Galbūt. Kam tau reikėjo tos knygos?

– „Pelle Svanslös"? *Svanslös* reiškia „beuodegis". Tai vaikiškos knygos apie katiną ir jo draugus, visi jie gyvena Fjordingene, netoli nuo ten, kur gyvenau aš. Norėjau turėti ką nors, kas man tai primintų.

– Taip. Tau ten patiko, ar ne? O dabar kodėl gi tau nepapasakojus man, kas nutiko tą savaitgalį, kai pas jus buvo Džoana? Girdėjau tavo sesers versiją, bet didžioji jos dalis yra netiesa.

– Ji visąlaik meluoja. Bet dėl to ji nekalta.

– Dabar aš noriu išgirsti teisybę, Džailsai.

Lėktuvas pradėjo važiuoti kilimo taku, iš pradžių lėtai, paskui greičiau, kapitonas paliepė įgulai susėsti

prieš kilimą. Jis sklandžiai pakilo į orą, iš mėlyno dangaus į mėlyną dangų, nes debesų, pro kuriuos reikėtų prasibrauti, nebuvo.

– Papasakosiu jums teisybę, – pasakė Džailsas. – Jau seniai tą noriu padaryti, bet aš – aš bijojau, – kai jis pasuko galvą pažvelgti į Veksfordą, veidas buvo pabalęs ir desperatiškos išraiškos. – Turite manimi patikėti. Aš tikrai nenužudžiau Džoanos. Nieko jai nepadariau, visiškai nieko.

– Aš žinau, – atsakė Veksfordas. – Žinojau dar prieš sužinodamas, kur esi.

27 skyrius

– Atrodo, nemažai žmonių išsisuks nuo bausmės, – subambėjo vyriausiojo konsteblio pavaduotojas.

– Nesakyčiau šitaip, pone, – energingai atsakė Veksfordas. – Turime vieną kaltinimą žmogžudyste, dar vieną už informacijos apie mirtį slėpimą ir dar vieną už policijos laiko švaistymą. Net jei berniukas negaus daugiau nei lygtinai ir viešųjų darbų, teistumas iš jo biografijos neišnyks visą gyvenimą. Labai abejoju, pavyzdžiui, ar Švedijos valdžia leis jam įvažiuoti į šalį mokytis Upsalos universitete, o to jis norėtų.

– Ir vadini šitai bausme?

– Jam tai bus bausmė. Jo sesers bausmė bus ta, kad jai teks ir toliau gyventi su tėvu.

Jis pateikė Džeimsui Fribornui savo ataskaitą ir smulkiai ją paaiškino. Dabar laikas susitikti su Burdenu ir informuoti jį. Žinoma, balandžio vakaras buvo drėgnas, laukai apie Kingsmarką permirkę, bet ne po vandeniu. Iš tos vietos, kur Veksfordas ėjo Centrine gatve „Alyvos ir balandžio" link, į geltoną debesuotą saulėlydį panirusios pievos atrodė tiesiog nuostabiai šviežiai žalios. Priėjęs posūkį į Karalienės gatvę, Veksfordas padarė lankstą. Jį apėmė smalsumas, ir, žinoma, spaudos krautuvėlė, paprastai dirbanti iki

20 valandos, buvo uždaryta, duryse skelbimas „dėl techninių kliūčių“. Gal tai ženklas, gal tai puiki proga liautis skaičius tą absurdišką anachronizmą, provincijos vakarinį laikraštį. Kam jo reikia? Ir vis dėlto, jei jis užsidarytų, daug žmonių prarastų darbus, o apylinkėse yra ir kitų spaudos krautuvėlių, kurios galėtų jį platinti...

Dėl tokio nuklydimo į šoną jis kiek pavėlavo. Burdenas jau sėdėjo jų „kampelyje“, nedideliame galiniame kambarėlyje, bet pagrindinis baras iš jo lengvai pasiekiamas ir, kaip Veksfordas dažnai sakydavo, tai vienintelė viešbučio gėrimo zona, kurioje negroja muzika, nėra žaidimo automatų, maisto ir vaikų. Nėra ir plakatų, klausiančių, ar nenorėtum tapti milijonieriumi, sudalyvauti vietinėje čia vykstančioje televizijos žaidimo versijoje, nei virvės traukimo varžybų ar aiškiaregių šunų konkurso, pramogų, kadaise priskirtinų tik „Žiurkei ir Morkai“, o dabar jau rengiamų visame mieste ir visų geidžiamų, reklamų. „Kampelis“, kur Burdenas stovėjo nugara į didžiulę ugnį nedideliame židiny, buvo labai mažas kambarys su rudo medžio apdaila ir rudomis tapetuotomis sienomis, ant kurių kabėjo labai tamsūs paveikslai, lyg ir medžioklės tematikos. Bent jau kiek galima įžiūrėti prietemoje, ten būta pėsčių gyvūnų ir raitų vyrų, kurie kažką vijosi pro papartynus, gervuogynus ir erškėtynus. Jei keletą metų šiame kambary niekas daug ir nerūkė, buvo laikai, kai rūkyta daug. Kadangi „Alyvos ir balandžio“ baro patalpų niekuomet neremontavo, tikriausiai neremontavo nuo pat dvidešimtojo amžiaus pradžios, keleto milijonų cigarečių

dūmai įsigėrė į kadaise kremines lubas kaip tamsios raudonmedžio spalvos dėmės.

Visi „kampelio“ baldai – pora stalų ir šešios kėdės. Ant stalo arčiau židinio jau stovėjo du bokalai alaus, padėta keletas pakelių bulvių traškučių ir dubenėlis su anakardžio riešutais. Nežmoniškai, bet ne nemaloniai karšta. Burdenas, smarkiai įdegęs per atostogas, vilkėjo vieną savo savaitgalio ansamblių – tvido kostiumas, karamelės spalvos marškiniai ir kaklaraištis, kaip tyčia lygiai tokios spalvos kaip tos lubos.

– Vėl lyja, – pasakė Veksfordas.

– Tikiuosi, turėsite daugiau pasakyti nei šitai.

Veksfordas atsisėdo.

– Drįstu teigti, pamanysi, kad per daug. Čia malonu, ar ne? Tylu. Ramu. Įdomu, ar tai bus Suvienytosios Evangelijos bažnyčios pabaiga. Tikriausiai, bent jau kuriam laikui, – jis mauktelėjo alaus, pagalvojo, gal atsiplėšti pakelį traškučių, bet atsiduseęs persigalvojo. – Visąlaik manėme, kad ši byla sukosi apie Deidų vaikus, bet tai netiesa. Ne visai. Jie tiesiog tapo tos bylos įkaitais. Viskas nutiko dėl konflikto tarp amžinųjų evangeliečių ir Džoanos Troj – ar, tiksliau, žmonių kaip Džoana Troj plačiausia prasme.

– Ką tai reiškia?

– Paaiškinsiu. Būta vieno amžinųjų evangeliečių aspekto, apie kurį žinojome, bet kuriam per apsileidimą neskyrėme pelnytos svarbos: jų aršumas dėl „skaistybės“. Man derėjo į šitai labiau atkreipti dėmesį, nes būtent ją Jašubas Raitas paminėjo kaip vieną svarbiausių jų bažnyčios tikslų. Jis kalbėjo apie kažką, ką pavadino „vidine švara“, o man kilo tik vienintelė

asociacija – „Andrews'o" kepenų druskos, kurios, jei kartais būtum per jaunas apie jas žinoti, buvo vaistas nuo vidurių užkietėjimo, kai buvau vaikas. „Vidinė švara" buvo jų reklaminis šūkis. Turbūt todėl ir neatkreipiau jokio dėmesio, kad tai ir amžinųjų evangeliečių šūkis. Tik jie kalba ne apie tai, kas šiais laikais vadinama toksinų iš kūno valymu, jie kalba apie seksualinę švarą, *skaistybę*. Neskaistybė – pirmoji nuodėmė, apie kurią naujieji atsivertėliai turėjo atvirai kalbėti, kai juos atveždavo į išpažinties susirinkimą.

– Neįsivaizduoju, – pasakė Burdenas sėsdamas, – kad šiuo atžvilgiu Džailsas Deidas turėjo ką išpažinti. Jam buvo tik penkiolika.

– Tąsyk klysti. Šį bei tą jis tai kuopelei šiuolaikinių šventųjų, ar kuo jie ten save laiko, atskleidė. Bet apie jį pakalbėsim vėliau, dabar grįžkim prie pačių amžinųjų evangeliečių. Kaip daugybė tokių fundamentalistų, jų pernelyg nejaudino kitos nuodėmės, tokie dalykai, kuriuos mudu su tavimi tikriausiai vadintume nuodėmėmis, jei turėtume polinkį į religiją. Kalbu apie smurtą, prievartą, kūno sužalojimą, žiaurumą, vagystes, melą ir paprasčiausią negailestingumą, bet šitie dalykai jiems netrukdo. Iš Džailso pasakojimo galima aiškiai numanyti, kad jie netoleruotų nė vieno, kuris drįstų švaistyti jų laiką prisipažindamas mušąs žmoną ir neprižiūrįs savo vaikų. Jiems rūpi tik seksas, priešvedybinis ir nesantuokinis seksas, sanguliavimas ir svetimavimas, be to, jų požiūriu, dažniausiai dėl to yra kaltos moterys su savo vilionėmis, jie apie tai galvoja panašiai kaip ankstyvosios Romos katalikų bažnyčios tėvai ar kokio nors modernaus amerikietiš-

ko kulto nariai. Anot Džailso, jų požiūriu, seksas turi būti tik santuokoje, ir tai ne per dažniausiai. Idealiu atveju jis turėtų likti tik vaikams pradėti.

Burdenas linktelėjo.

– Aišku, bet kaip su tuo susijęs Džailsas?

– Dabar pereikime prie Džoanos Troj. Iš pirmo žvilgsnio Džoana buvo visiškai normali mergina, protinga, talentinga, malonios išvaizdos, gera mokytoja ir potencialiai sėkmės lydimas žmogus, turintis prasmingą gyvenimą priešaky.

– Ką norite tuo pasakyti?

Veksfordas pažvelgė pro langą, plakamą lietaus, lauke gilėjančią tamsą. Raštuoto aksomo užuolaidos atrodė taip, tarytum jų niekas nebūtų judinęs nuo tos dienos, kai jas pakabino ant raudonmedžio karnizo prieš trisdešimt ar keturiasdešimt metų. Jis atsistojo ir truktelėjo jas, paleisdamas debesis tabaku trenkiančių dulkių. Užtraukęs jas, pamatė per metų metus sudūlėjusias vietas, peršviečiamus nelygius plyšius. Jiedu abu nusijuokė.

– Norėjau tik paslėpti oro vaizdą, – pasakė Veksfordas ir kiek patylėjęs pridūrė: – Klausei, ką noriu tuo pasakyti. Kai Džoana buvo paauglė, ją traukė jos bendraamžiai, kaip ir daugumą jos amžiaus paauglių. Penkiolikos ji prarado motiną. Niekada nesužinosime, ką jai tai reiškė, ir aš ne psichologas, bet spėčiau, kad ta netektis ją labai traumavo, ypač turint galvoje, kad jos vienintelis likęs tėvas – tas nuobodus senas tauškalius Džordžas Trojus – buvo ne supratingesnis už blusą. Gal to padariniai ir privertė ją sugrįžti į vaikystę ir vaikų draugiją, nors ji pati jau nebebuvo

vaikas. Galbūt nieko panašaus nebūtų įvykę, jei ji būtų turėjusi brolių.

Pirmas nutikimas, arba pirmas, apie kurį žinome, buvo tas incidentas mokykloje su Liudoviku Braunu. Jis buvo jaunesnis už ją, tikriausiai dar lytiškai nesubrendęs ir, kai Džoana ėmė stengtis su juo suartėti, jis išsigando ir atstūmė ją. Ji pasielgė taip, kaip tuo metu temokėjo, – ėmė su juo kovoti. Jis mat, kaip čia pasakius, jos nemyli – tai ji primuša jį. Į tai Džoana sudėjo viską – kerštą, pyktį ir atstūmimo nuoskaudą. Padarinius žinome. Jo mirtis, nelaimingas atsitikimas, galima sakyti, nesusijęs su šita byla.

Tikriausiai Džoana turėjo santykių ir su kitais berniukais, kai kurie buvo visai neblogi, bet, kai ji darėsi vis vyresnė, o berniukų amžius nesikeitė, jie taip ir liko vos pasiekę ar peržengę paauglystės ribą, jos skonis ėmė atrodyti nenormalus. Bet trauma, sukelta motinos mirties, kai jai buvo šešiolika, įkalino ją paauglystėje.

Burdenas įsikišo.

– Norite pasakyti, kad Džoana Troj buvo pedofilė?

– Matyt, kad taip. Apie pedofilus galvojame kaip apie vyrus, o jų aukos būna berniukai ir mergaitės. Atrodo, kad vyresnės moterys, kurias traukia jauni berniukai, kažkaip į tą kategoriją netinka, iš esmės, manau, todėl, kad dauguma vyrų, kai jiems toks dalykas papasakojamas, dažniausiai tik suurzgia ir pasigaili, jog jiems šitaip nenutiko.

Burdenas nutaisė grimasą su kreiva šypsenėle.

– Nesiruošiau to sakyti, bet čia yra prasmės. Juk žinote mane, manote, kad aš truputį šventeiva, bet

net aš neįsivaizduoju penkiolikamečio berniuko su visu jo šniokščiančiu testosteronu, kuris pasakytų „ne“ gražiai dešimt ar dvylika metų už jį vyresnei moteriai.

– Verčiau jau įsivaizduok, Maikai, nes taip ir atsitiko. Tik tarkim, kad septyniolika metų vyresnei. Bet pradžioj apie Džoanos santuoką. Kai ji susipažino su Ralfu Dženingsu, jam buvo kiek per dvidešimt, bet jis atrodė gerokai jaunesnis. Tokie jau būna tie labai šviesaus gymio žmonės. Nelaimei, jie atitinkamai greičiau ir sensta. Manau, Džoana galvojo, kad Dženingsas gali būti jos išsigelbėjimas. Jis buvo pasyvus su viskuo sutinkantis žmogus, bet gana protingas, potencialiai galintis daug uždirbti, jie turėjo daug bendra. Galbūt, jei ji gyvens su juo, jos nebetrauks dešimt metų jaunesni berniukai. Juk, šiaip ar taip, šitas jos polinkis ne šiaip koks menkas nepatogumas, o lygiai toks pat neteisėtas kaip ir pusamžio vyro, bendraujančio su paaugliais berniukais ir mergaitėmis.

– Bet, jos nelaimei, Dženingsas ėmė plikti. Jo veidas paraudo. Buitis sugadino berniukišką figūrą. Seksas jau buvo ne tik nebe toks įdomus kaip anksčiau, jis tapo nemalonus. Santuoka žlugo. Bet Džoana pasiliko Kingsmarke ir dar savo prestižiniame darbe – Haldono Finčo mokykloje. Užuot valdžiusi savo potraukį keturiolikamečiams ar penkiolikamečiams berniukams, ji liovėsi valdyti savo emocijas, kaip dažnai nutinka žmonėms, kai baigiasi jų ilgalaikiai santykiai, – Veksfordas nutilo ir pagalvojo apie Silviją, klausdamas savęs, kiek dar bus vyrų, kol jos gyvenimas sėkmingai susiklostys. – Geresnės vietos

moteriai pedofilei ir būti negali, ar ne? – tęsė jis. – Mišri mokykla, kur ji mokė tokio amžiaus vaikus, kokie jai labiausiai patinka. Be to, jos padėtis buvo kur kas palankesnė už jos kolegų vyrų, nes mergaitės, kurias išprievartauja ar bent jau suvilioja, yra kur kas dažniau linkusios skųstis nei berniukai, pirmąkart pasidžiaugę seksu.

Deimonas Vimbornas nesiskundė. Jis būtų su džiaugsmu tęsęs santykius su Džoana dar mėnesius, jei ne metus. Tu kalbi apie testosteroną, bet pamirštame idealistinį aspektą, pamirštame, kaip berniukai yra linkę garbinti ir kelti garbinamąjį į padanges. Deimonas buvo įsimylėjęs Džoaną, „kad ir ką tai reikštų", kaip pasakė Dženingsas ir dar vienas svarbesnis žmogus. Bet labai liūdna, kad kai kuriuos žmones sekso partneris labiausiai atstumia, kai juos įsimyli. Tai atstūmė Džoaną ir jos jausmai Deimonui atšalo – iki nulio. Bet tam tikra prasme ji vis dar buvo paauglė ir visada būtų likusi tokia. Savo bendraamžiams – ir kitiems – paaugliai yra atšiaurūs ir tiesiai šviesiai sako, ką galvoja. Ji jam labai aiškiai, tikriausiai šiurkščiai, pasakė, kad jis nebedomina. Mes neteisingai cituojame itin populiarų aforizmą ir sakome: „Nėra pragare didesnio pykčio už pažemintos moters įniršį." Bet išties jis skamba taip: „Šiame pasaulyje nėra didesnės neapykantos už tą, kurią pagimdo meilė. Ir nėra baisesnio pragaro už tą, kurį sukuria pažemintos moters įniršis."* Vyrų meilė virsta neapykanta lygiai kaip

* Citata iš anglų dramaturgo Williamo Congreve'o (1670–1729) tragedijos „Gedinti nuotaka".

ir moterų, taip nutiko ir Deimonui. Jį pažemino ir jis privalėjo kirsti atgal. Fiziškai jis buvo subrendęs vyras, bet jam buvo tik penkiolika, jo protas – penkiolikamečio. Jis pasakė, kad matė ją iš jo kuprinės vagiant dvidešimties svarų banknotą...

– Taip. Viskas sueina, – Burdenas bakstelėjo į Veksfordo bokalą. – Dar vieną?

– Sekundėlę. Mokyklos direktorė nesuprato, kodėl Džoana nekovojo, kad apgintų savo vardą. Bet Džoana nedrįso. Tada viskas išaiškėtų. Ji suprato, kad jos mokytojos karjera baigėsi, nieko padaryti nebegalima. Išeik dabar ir susikurk sau naują karjerą, imkis individualios veiklos, kad proto ribose galėtum elgtis kaip tinkama. Ji turėjo namus neslegiama paskolos, galėjo naudotis tėvo automobiliu, buvo kvalifikuota ir progų netrūko...

Jį nutraukė priėjęs barmenas.

– Dar po vieną, ponai? Pamaniau, kad užeisiu, nes pas mus atvažiavo visas autobusas ir kitą pusvalandį greičiausiai būsim smarkiai užsiėmę.

Veksfordas dar paprašė poros pusinių pintų, su pasitenkinimu žvelgdamas į nepaliestus traškučius ir riešutus.

– Prieš keletą mėnesių ji buvo susipažinusi su Katrina Deid. Nelabai įsivaizduoju, kad Katrina galėtų būti tokios moters kaip Džoana kompanionė, bet ji pataikūnė, o Džoanos tipo žmonėms – protingiems, įžeidiems, paranojiškiems, nesubrendusiems – palaižūnai patinka, jie mėgsta nuolat būti pamaloninami, giriami, nori girdėti, kokie jie puikūs.

– Tai gali ypač tikti, – įsiterpė Burdenas, – kai giriamoji atrodo laisva ir nepriklausoma, pati išsilaiko ir yra sėkmės lydima feministė, o giriančioji – sutrikusi, priklausoma, nuolat ieškanti elgsenos modelio ir ko nors, ką galėtų garbinti.

– Pastebiu tų psichologijos kursų, į kuriuos tave siuntė Fribornas, požymius.

– Galbūt, kodėl gi ne?

Barmenas grįžo su jų užsakymu ir dviem skirtingais pakeliais traškučių.

– Baras vaišina, ponai, – maloniai pasakė jis. – Matau, kad užtraukėte užuolaidas. Nenorite matyti potvynių, ką?

– Potvynių?

– Upė kyla lygiai kaip ir žiemą. Šitos senos užuolaidos nejudintos nuo septyniasdešimt antrųjų, kai jas pakabino, ir tai matyti, ar ne?

Veksfordas užsimerkė.

– Tikiuosi, mano sodo neužlies, – jis luktelėjo, kol barmenas prieis prie grupės iš autobuso. – Tačiau kiek žinau, tų smėlio maišų dar turime. Grįžtant prie Džoanos, tuo metu ji nežinojo, kad egzistuoja Džailsas, tik žinojo, kad Katrina turi du vaikus. Katrina metė mokyklos sekretorės darbą ir dabar abi nebedirbo Haldone Finče, bet ir toliau susitikinėjo, ir pagaliau Džoana atėjo pas Katriną į svečius.

– Kaip suprantu, visą tą laiką Džoanai puikiai sekėsi leisti sau seksualinius malonumus su berniukais? Jie yra, buvo, tie „vyrai“, kuriuos Ivona Mūdi matė einant į jos namus, kurie pas ją ateidavo neva mokytis?

– Būtent. Paskui „Antrime“ Džoana susipažino su Džailsu Deidu. Tada jam buvo keturiolika, bet jai per jaunas jis neatrodė. Viena kliūtis – jo atsidavimas religijai, iš pradžių anglikonų, paskui Suvienytosios Evangelijos bažnyčiai. Tačiau Džoana pasiūlo Deidams savo kaip auklės paslaugas. Jos manymu, tai geriausias būdas artimiau susipažinti su Džailsu. Keista, tačiau, kaip ir daugelis kitų mokytojų, su vaikais ji nemokėjo elgtis. Sofi ji nepatiko iškart, o religinės manijos apimto Džailso ji tiesiog nedomino ir Džoana negalėjo padaryti nieko, kad užsitarnautų jų pasitikėjimą ar meilę. Kaip suprantu, ji tiesiog spoksojo į Džailsą ir pradėjo jį liesti, iš pradžių ranką ar petį, perbraukdavo pirštu per nugarą, o jis nesuprato, ką tai, po galais, reiškia.

– Tai buvo viena jos problemų. Kita buvo ta, kad Deidai kartais išeidavo vakarais, bet niekada neišvažiuodavo su nakvyne. Džoanai tiesiog nesisekė, o jos pasiūlymas Rodžeriui Deidui, kad jo sūnus gal norėtų ateiti pas ją privačių pamokų, irgi nieko nedavė. Deidas gal ir ujikas tironas, bet protingą žmogų jis atpažįsta. Šiuo atveju du. Jis žinojo, kad abu jo vaikai akademiškai gabūs – taip, kaip jis niekada nebuvo, – ir gali būti, kad dėl to jis buvo dar griežtesnis, pasiryžęs padaryti viską, kad jų talentai nebūtų tuščiai eikvojami, kad jie būtų skatinami eiti į priekį. Bet ne su Džoana Troj. Jos paslaugoms tiesiog nebuvo poreikio. Džailsas vos keturiolikos išlaikė valstybinį prancūzų kalbos egzaminą ir gavo geriausią pažymį. Jo mokymo programoje vokiečių kalbos nebuvo. Ko Džoana galėjo jį išmokyti?

Šnekamosios prancūzų kalbos. Ar bent jau taip manė ji. Ji pradėjo užeidinėti – niekieno nekviesta – užmegzti su juo prancūzišką pokalbį, pažiūrėti videofilmų prancūzų kalba ir paskatinti jį skaityti prancūzų klasiką. Tas jos žingsnis nebuvo itin sėkmingas, nes per tą laiką Džailsas pakeitė mokyklinius dalykus ir intensyviai mokėsi rusų kalbą, istoriją ir politologiją. Kuriam laikui jis su prancūzų buvo baigęs. Džailso gabumai kalboms išryškėjo, manyčiau, kai jis perprato švedų kalbą per kelias savaites, o tuo metu jis buvo sutelkęs dėmesį į rusų kalbą – labai sunkią. Laisvą laiką, kiek jo turėjo, jis skyrė Suvienytosios Evangelijos bažnyčiai. Po kelių mėnesių jį turėjo priimti į tą bažnyčią, kai jis sudalyvaus susirinkime Pasingemo miške ir atliks savo išpažintį.

Burdenas liūdnai tarė:

– Bet tada, manyčiau, jam nebuvo daug ką prisipažinti.

– Ne daugiau nei dėl vieno kito karto, kai nenuėjo į bažnyčią, ir galbūt pagarbos tėvams stokos, – pastaroji amžinuosius evangeliečius taip pat itin jaudina. Bet pavasarį Deidai išvažiavo su nakvyne. Į kasmetinę Rodžerio Deido firmos centrinio filialo vakarienę su šokiais, kuri, skirtingai nei visuomet, vyko ne Braitone, o Londone. Jiems tenka pasilikti nakvoti. Nežinau, ar Džoana netyčia nugirdo juos tai aptarinėjant ir pasiūlė savo paslaugas, ar Katrina jos paprašė. Vienintelis svarbus dalykas, kad Rodžeris ir Katrina į tą renginį išvažiavo, o Džoana pasiliko nakvoti su Džailsu ir Sofi.

Buvo šeštadienis ir dar vienas tų šeštadienio, o ne sekmadienio rytų, kai amžinieji evangeliečiai renkasi savo savaitinių pamaldų. Džailsas man pasakė, kad Džoana, atvykusi apie penktą vakaro, bandė jį sulaikyti. Ji primygtinai reikalavo kalbėti prancūziškai, kad nesuprastų Sofi, o, kaip gali įsivaizduoti, tokia gudrybė įsiutino kaprizingąją Sofi, kuri irgi yra labai protinga, tik gabi matematikai ir gamtos mokslams, o ne kalboms.

Džailsas, kuris dabar jau išmano kur kas daugiau, tuomet labai menkai nutuokė, kodėl Džoana būtinai taikosi atsisėsti šalia jo ir kalbėtis su juo prancūziškai ir, jo žodžiais tariant, „meilikaujamai". Jis gana atviras ir tiesmukas, sako, kad jos elgesys jam priminė per televiziją matytas flirtuojančias aktores, „lendančias prie vyrų", pasak jo. Gyvenime jis nieko panašaus nebuvo matęs, bet vis vien jautėsi nesmagiai. Vis dėlto į bažnyčią jis nuėjo, bet jam vėl teko grįžti namo.

Grįžo anksti, pusę dešimtos vakaro, bet, pasirodo, ir Džoana, ir Sofi jau buvo nuėjusios miegoti. Pajutęs palengvėjimą, kad nebereikės kalbėtis su Džoana, Džailsas pakilo į savo miegamąjį. Nors jam tėvai ir labai nepatinka, jis suprato, kad būti su jais daug geriau nei su Džoana Troj. Nusirengė, įsiropštė į lovą ir atsisėdęs ėmė skaityti rusų kalbos gramatiką, ruošdamasis pirmadienio ryto pamokai. Džoana įėjo nesibeldusi. Ji vilkėjo chalatą, kurį be žodžių atsirišo ir numetė ant grindų. Jis sako tik sėdėjęs ir be žado spoksojęs į ją. Tačiau nutiko kažkas, anot jo, „siaubinga". Jis nežino, cituoju: „kaip tai galėjo nutikti". Jis buvo susijaudinęs, negana to, labai. Absoliučiai

nieko nebekontroliavo. Tada jis Džoanos nekentė, bet ir norėjo labiau, nei per savo gyvenimą yra ko nors norėjęs. Manau, kad abu žinome, ką jis turėjo galvoje, ir toliau aiškinti nebeverta. Jam buvo tik penkiolika ir tai buvo jo pirmas kartas.

Jis ištieseęs į ją rankas, nieko negalėjęs padaryti. Anot Džailso, jis buvęs nesavas ir kurį laiką išties manęs, kad jį apsėdo velnias, – kalbant amžinųjų evangeliečių terminais. Džoana įlindo į jo lovą, o visa kita aišku ir tokiomis aplinkybėmis neišvengiama.

28 skyrius

Veksfordas atitraukė užuolaidos kraštą ir jie akimis nulydėjo išvykstančią grupę, žmones, klupinėjančius link vienaaukščio autobuso per gilėjančias balas, per stulpais lyjantį lietų, lietpalčiais saugančius šukuosenas, iškėlusius lietsargius, vieną vyrą, virš galvos iškėlusį laikraštį. Kaip tik „Vakarines naujienas".

– Einu paskambinsiu Dorai.

Išgirdo įjungtą atsakiklį. Pakeiksnojo šiuolaikines naujoves ir pamąstė, kad jo tėvai būtų nepaprastai suglumę, jei būtų išgirdę apie žmogaus galimybę paskambinti sau namo, išgirsti save patį ir tuomet, save patį išplūdus ir iškeikus, sugrįžti namo ir, kada tik nori, pasiklausyti to įrašo. Burdenas abejingu veidu išklausė tas mintis, išsakomas garsiai, o paskui tarė:

– Na ir kaip ten toliau tie visi seksualiniai Džailso ir Džoanos reikaliukai?

– Ak taip. Manau, iš pradžių Džailsas pajuto tą patį, ką pajustų kiekvienas jo amžiaus berniukas: nuostabą, šiek tiek baimės, pasitenkinimą, kad viskas – na, veikė, ir net pasididžiavimą. Jis vis dar mėgavosi tuo, kai Džoana vėl atėjo ankstyvą rytą, ir dar po poros savaičių, kai ji atėjo vakarui, kol buvo išėję Deidai tėvai. Sofi buvo namuose, bet savo kambaryje. Tačiau dar po savaitės ji prispaudė Džailsą ir

tas jai pasipasakojo. Jokios rizikos – galimybių, kad ji papasakotų Rodžeriui ir Katrinai ne daugiau nei papasakos jis.

Bet dėl to žinojimo, jei galima taip pavadinti, ilgainiui ji įgijo tą bauginantį seksualinį išprusimą, kurį laiką mane vertųsi manyti, kad ji tvirkinama ir kad ją tvirkina tėvas. Niekas jos netvirkino. Ji tiesiog žinojo apie anuometinius Džailso užsiėmimus ir vėliau pasikeitusį jo požiūrį.

– Pasikeitusį požiūrį?

– O taip. Matai, iš pradžių jis niekaip nesusiejo to, kas vyksta tarp jųdviejų su Džoana, su savo religine naryste. Ar bent jau taip sako man. Tai buvo visai atskiros jo gyvenimo dalys. O paskui, vieną sekmadienio rytą, jis buvo bažnyčioje ir brolis Jašubas skaitė pamokslą apie seksualinę skaistybę. Tai vyko birželio pradžioje. Jei esi amžinasis evangelietis, bibline metafora galėtum pasakyti, kad Džailsui atsivėrė akys. Be to, jam buvo pasakyta, kad liepą per išpažinties susirinkimą jam teks viešai išpažinti savo nuodėmes. Staiga jis suprato, kad tai, kas atrodė esąs nuostabus jo gyvenimo prieskonis, smagumėlis žemiausiame taške ir didybė aukščiausiame, viso labo yra tik niekinga nuodėmė. Jam teks tai baigti ir priversti Džoaną suprasti.

Jam tebuvo penkiolika. Jis pradėjo nuo to, kad atšaukė savo vizitą pas Džoaną. Pas ją dar nebuvo buvęs, tai turėjo būti pirmas kartas ir jis pasakė jai, kad jam tai per daug rizikinga. Sužinotų jo motina. Taip jau nutiko, kad Deidai tėvai vakarais niekur nebeidavo ir Džoanos paslaugų neprireikė. Atėjus susirinkimo

dienai jį nuvežė į Pasingemo dvaro mišką. Automobilių trūko, kai kurie dalyviai važiavo tiesiai iš darboviečių, ne iš namų, taigi jį į Pasingemą palydėjo traukiniu, o paskui taksi, iš kurio jis sužinojo, kaip pasiekti Pasingemo parko stotį. Kelionei atgal tiek automobilių, tiek norinčių jį parvežti vairuotojų buvo daugybė. Jis grįžo automobiliu su keturiais amžinaisiais evangeliečiais. Turėjo važiuoti gerokai susispaudę.

Įsiterpė Burdenas:

– Gal norėtumėte ko užkąsti? Nekalbu apie šituos vadinamuosius užkandžius. Gal aš paklausiu, ar čia mums nesuteptų kokio sumuštinio?

Kol jis nagrinėjo barmeno paduotą meniu, Veksfordas išėjo į prieangį. Lietus truputį sumažėjo. Iš stovo jis paėmė kažkieno lietsargį, galvodamas, kaip būtų nesmagu, jei šeimininkas supanikuotų ir apkaltintų jį vagyste. Bet jis užtruks tik truputėlį. Apeidamas balas, jis išėjo į priekinį kiemą.

Ko jis tikėjosi? Kad Kingsbruko tiltas bus po vandeniu? Be abejo, upė pakilo ir darsyk virto skubančia sraunia srove. Kaip tik tokiu momentu Sofi išmetė savo marškinėlius per tilto turėklus. Oro sąlygų tikriausiai būta labai panašių į dabartines, vanduo kyla, bet tiltas dar pereinamas, lyja taip pastoviai, kad, atrodo, niekada nesiliaus. Džailsas vairavo, sulig kiekviena mylia vis labiau pasitikėdamas savimi, Džoanos kūnas automobilio bagažinėje. Ar važiuodamas juo atsikratyti į Pasingemo miškus jis galvojo apie ankstesnį savo grįžimą iš ten? Ar jie, tie šventeivos Nūno Plamerio automobilyje, pavyzdžiui, jam citavo,

kaip skaistusis Juozapas su geležiniu tvirtumu priešinosi sugulti su Potifaro žmona? Galiu lažintis, kad citavo, pamanė Veksfordas. Jie ne katalikai, todėl apie Šv. Antano gundymus kalbos nebūtų...

Jis parbėgo į viešbutį, išskleidė ir vėl suskleidė skėtį, kad nukratytų lietaus lašus, ir padėjo jį atgal į stovą.

Burdenas jau buvo grįžęs į „kampelį", atsinešęs dar alaus – jau laikas atsargiau – ir užsakęs skrudintų sumuštinių.

– Vadinasi, jis viską išpažino viešai, ar ne? – paklausė jis.

– Kaukiančios minios akivaizdoje, galima sakyti, – atsakė Veksfordas. – Šokančios ir dainuojančios, kaip tai pavadino Šendo-Gibo namų šeimininkė. Vienintelė jo paguoda tikriausiai buvo ta, kad nereikėjo minėti vardų. Jie tą leido. Nuodėmės jam buvo atleistos, žinoma, su įprastine sąlyga, kad toks elgesys nebesikartos. Be to, jam buvo paskirtas globėjas – būti jo vedliu ir jį prižiūrėti. Vienas vyresniųjų, kuris užtikrins, kad tas nebenusidėtų.

Jis ir nesiruošė. Susirinkimas jį sukrėtė, lygiai kaip sukrėstų ir triskart už jį vyresnį. Ir vėl jis apie tai pasipasakojo seseriai, bet Džoanai nesakė nieko, tiesiog iš paskutiniųjų stengėsi jos vengti ir jam puikiai sekėsi. Nežinau, kiek tai kainavo jam pačiam, bet galima numanyti. Rugsėjį atvažiavo pasisvečiuoti jo močiutė Matilda Keriš. Įsivaizduoju, kad tas vizitas buvo nesmagus dėl Katrinos nemeilės savo anytai ir Matildos paniekos Katrinai. Manau, ji atvažiavo tik todėl, kad jaudinosi dėl Sofi. Kodėl ji manė turinti

pagrindo jaudintis, aš nežinau, o dabar jau niekada ir nebesužinosime. Galbūt tik todėl, kad ją vaikystėje seksualiai išnaudojo jos pačios tėvas ir ji įtarė Rodžerį turint tokių pačių polinkių. Ji klydo, bet mes įtarėme lygiai tą patį ir lygiai taip pat klydome.

Ar jiedvi su Sofi apie tai kalbėjosi? Sofi yra tokia tobula melagė, kad tą sužinoti gali būti neįmanoma. Galvoju, kad esu – kilstelėjęs antakius Veksfordas atrodė nusiminęs – geras melo detektorius, bet tas vaikas toli pranoksta pačius gabiausius melagius, kuriuos man tik teko tardyti. Gaila, kad nebūna valstybinio melavimo egzamino, nes ji gautų geriausią pažymį su pliusu. Gal tą talentą ji paveldėjo iš savo tėvo motinos, kuriai melas toli gražu ne svetimas.

Šiaip ar taip, Matildai tikrai pavyko užmegzti tvirtą ryšį su savo sūnaus vaikais. Neperdėčiau sakydamas, kad per tas tris dienas jie pamilo ją. Jie sulaukė suaugusiosios, kuri juos priėmė rimtai, kuri ant jų nuolat nerėkė ir dėl jų neverkė ir kuri prieš išvažiuodama tikriausiai pasakė, kad jei jiems jos kada prireiktų, ji visuomet padės. Tereikia paskambinti. Vienas telefono skambutis ir ji jau čia. Turbūt nereikia nė sakyti, kad apie Džoaną Džailsas jai nieko nepasakojo. Ir kodėl gi turėtų? Jis stengėsi viską pamiršti.

Veksfordas suvalgė sumuštinį, paskui dar vieną. Gardžiuodamasis karštu ištirpusiu sviestu, retai, bet ne per retai ragaujamu jautienos kepsniu, kaparėliais ir žaliais mėlynaisiais svogūnais, jis pajuto, kaip plečiasi jo pilvas. Ne vienas rašantis ta tema vis pabrė-

žia, kad skanus maistas žmones tukina, o toks, kurio niekas nenori valgyti, – ne. Tam turi būti kokia nors priežastis, bet jis nežinojo kokia.

– Pereikim prie lemtingojo savaitgalio, Redžai, – paprašė Burdenas.

– Lemtingojo savaitgalio, taigi. Kai motina pasakė Džailsui, kad Džoana pagyvens pas juos, kol juodu su tėvu bus išvažiavę, jis rimtai susirūpino. Po to susirinkimo jis kur kas geriau nei kada anksčiau suvokė būtinybę būti skaisčiam. Na, anksčiau jis faktiškai jos nesuvokė absoliučiai. Dabar jis pritarė, kad susilaikymas turbūt geras dalykas ir jam vertėtų tęsti iki tol, kol ves. Jis išklausė dar keletą pamokslų ta tema, o ir amžinieji evangeliečiai, pradėję postringauti tuo klausimu jau automobilyje grįžtant iš Pasingemo, prisiėmė atsakomybę išlaikyti jį doros kelyje. Kad ir kaip tai skambėtų neįtikėtinai, jie net paskyrė jam porą pamokų akis į akį. Vieną jų vedė Pagielis Smitas, kitą – Hobabas Vinteris. Brolis Jašubas irgi nuolat sukiojosi aplink, svaidydamasis perspėjimais ir gąsdinimais. Nesantuokinį seksą jie pavertė kur kas baisesne nuodėme už žiaurumą, melagystes, sukčiavimą ir net žmogžudystę.

– Iki to laiko Džailsas nė vienam jų nebuvo konkrečiai įvardijęs savo sekso partnerės, – tęsė Veksfordas. – Bet dabar kasdien jis vis labiau ir labiau nerimavo. Ji turėjo atvažiuoti nakvoti po dviejų savaičių, vėliau po savaitės, paskui po kelių dienų. Sekmadienį, lapkričio devynioliktąją, jis po pamaldų kreipėsi į pastorių Raitą ir viską jam papasakojo. Kitą penktadienį Džoana nakvosianti pas juos namuose, o jo

tėvų nebūsią. Jašubas sušaukė vyresniųjų, pasiryžusių išsaugoti Džailso skaistybę, tarybą.

– Vargšas vaikinas, – pasakė Burdenas ir padavė Veksfordui sumuštinius. Vieną imdamas Veksfordas pagalvojo, kad kiek prisimenąs jųdviejų santykius, kai ant stalo guli keturi sumuštiniai, Burdenas suvalgo vieną, o jis – tris, o kai aštuoni, jis suvalgo šešis, o Burdenas – du. Tas pats ir dabar, todėl tai, be abejo, ir yra toji priežastis, kodėl jis visuomet galvoja, kaip kovoti su antsvoriu, kai Burdenas išlieka lieknas kaip paauglys. Jis atsiduso.

– Kaip jau žinome, Deidai tėvai išvažiavo penktadienio, dvidešimt ketvirtosios, rytą, o Džoana atvyko vėlyvą popietę. Viena vertus, Džailsas tikėjosi, kad ji bus pamiršusi viską, kas tarp jųdviejų įvyko, bet mūsų nestebintų, kad drauge jis troško, kad ji atsimintų. O ji puikiai atsiminė, atėjo į jo kambarį penktadienio vakarą ir viskas buvo kaip anksčiau. Tačiau ne be Džailso pasipriešinimo. Jis pasakė jai, ką dabar manąs, kad šitai yra labai blogai, o ji tik pasijuokė iš jo. Po poros savaičių jam sukaksią šešiolika ir tai, ką jie daro, jau nebebūsią neteisėta. Ji jo nesuprato.

Sofi viską žinojo. Ji visą vakarą stebėjo, kaip Džoana atakuoja Džailsą, ir man viską kruopščiai pateikė kaip Džoanos ir „Piterio“ bendravimą. Jo vardą, be abejo, ji išgalvojo, nesąmoningai paėmė to receptų straipsnio autoriaus. Labai lakios vaizduotės čia ir neprireikė, juk vardas vienas iš dažniausių. Ji nežinojo, kad su ta byla susiję du tikri Piteriai, o jei ir būtų žinojusi, drįstu teigti – jai tai tik pasirodytų juokinga.

– O kas nutiko kitą dieną?

– Visas tas Sofi nupasakotas apsipirkimas ir vakarienės gaminimas yra nesąmonė. Vakarienės patiekalus ji perskaitė laikraščio priede, kuris pasirodė tik porą savaičių prieš pasakojimą. Ne visai protinga, bet jai tik trylika, dar marios laiko tobulėti, – kai ji sulauks dvidešimties, tikriausiai bus pati geriausia pramanų rezgėja, kokią tik kada sutiksime. Jau nekalbant apie tai, kad Džailsas tikrai nėjo apsipirkti ir pietauti su Džoana ir Sofi, jis, pasirodo, patraukė pas Jašubą Raitą, papasakojo jam, kas atsitiko, ir pasakė baiminąsis, kad tai gali pasikartoti. Ką gi jam daryti? Priešinkis, atsakyta jam, būk stiprus. Šiais laikais tiesiog idiotiška įsivaizduoti jauną itin patrauklų vyrą, kuris laikosi skaistybės dėl iš esmės įsivaizduotos koncepcijos apie žmogų, mūsų vadinamą Jėzumi, – kuris apie nesantuokinį seksą nėra pasakęs nė žodžio, – bet tik ne tiems žmonėms. Džailsas privalėjęs priešintis *Jo Vardu* ir sulaukti pagalbos.

Kol jis parėjo į „Antrimą“, pradėjo lyti. Jis su siaubu laukė artėjančio vakaro. Atmink, kad nebūta jokio „Piterio“, jokio svečio vakarienei ir jokių įmantrių patiekalų. Tebuvo jų trejetas, kiekvienas savaip įsitempęs dėl to, kas bus: Sofi susijaudinusi iš smalsumo, Džoana pasirengusi palaužti pasipriešinimą, kuris pačiam procesui tik prideda prieskonių, Džailsas iš paskutiniųjų stengdamasis laikytis nuo jos per atstumą, desperatiškai trokšdamas, anot jo, kad jo kambaryje būtų toks praktiškas daiktas kaip durų spyna.

– Bet luktelėkit, – pasakė Burdenas, – jūs man sakėte, kad Džailsas neprikišo nagų prie Džoanos mirties, bet namuose jie buvo tik trise.

– Tuo metu namuose jie buvo tik trise. Bet situacija pasikeitė. Kaip pameni, apie šeštą įsilijo jau labai smarkiai. Laikraštis, „Vakarinės naujienos“, vėlavo dėl lietaus, bet jį atnešė visai prieš pusę septynių. Jį pristatęs žmogus į duris neskambino, bet Džailsas išgirdo, kaip laikraštis nukrito ant kilimėlio, ir nuėjo jo paimti.

– O kaip į visa tai įsivėlęs Skotas Holovėjus?

– Skotas nekentė Džoanos. Ir pasakysiu kodėl, mano nuomone. Sofi nebuvo vienintelė, kuriai Džailsas papasakojo apie savo santykius su Džoana. Kai jie tik prasidėjo ir kaltės jis dar nejautė, papasakojo ir Skotui, sakykim, greičiau pasigyrė apie savo – na, pasiekimus, savo patirtį. Kai Skotui Džoaną pasamdė privačioms pamokoms, Skotas tikėjosi, kad jam nutiks tas pats, bet Džoana jį atstūmė. Vargšas berniukas juk nėra itin patrauklus, ką? Nieko nuostabaus, kad jis jos nekentė, metė pamokas ir tą šeštadienio vakarą pamatęs jos automobilį prie „Antrimo“ patraukė tiesiai namo, kad netektų su ja susitikti.

„Antrimo“ gyventojai gulti nuėjo anksti, Džailsas niekaip negalėdamas apsispręsti. Dabar jis žinojo esąs saugus, bet, kita vertus, saugumo jis visai netroško. Džoanos atakos jiems sėdint ant sofos priešais televizorių, jos veiksmai, kurių ji beveik nesivargino slėpti nuo Sofi, savaime suprantama, sujaudino jį taip, kad jis beveik nebegalėjo atsispirti. Ir vis dėlto žinojo esąs saugus. Žinodama apie tą jo dilemą, Sofi nė nesiruošė eiti gultis, kol nenuėjo ir Džailsas. Ji pakilo viršun kartu su Džoana ir pažiūrėjo, kaip toji įeina į savo kambarį.

Po pusvalandžio Džoana gulėjo negyva laiptų apačioje. Ją nustūmė ar numetė, ir tai padarė tas, kuris įsivaizdavo kovojęs su Didžiuoju Drakonu, su Antikristu. Jo misija baigta, jis palieka Džailsą susitvarkyti ir išsivalyti ir, reikia manyti, būti atpirkimo ožiu. Šitai, galvoja Džailsas, po visko susiprotėjęs, esanti jam skirta bausmė, nes tiems žmonėms išpažinties ir nuodėmių atleidimo nepakanka. Jas reikia išpirkti. Be to, po išpažinties per susirinkimą Džailsas ir vėl nusidėjęs. Jis pakartojęs savąją nuodėmę, tą pačią nuodėmę. Tik anam žmogui išėjus, Sofi išėjo iš savo kambario ir pamatė, kas nutiko.

Pirma, ką jie padarė, – paskambino močiutei. Jie buvo apimti aklos panikos, o ji sakėsi visuomet jiems padėsianti. Ji ir padėjo. Buvo uola ir prieglobstis. Vaikai nurimo. Ji suprato jų problemą, suprato, kokį siaubą Džailsas jaučia dėl savo tėvo ir įstatymų, dėl to, kas bus, jei visi sužinos apie jo elgesį su Džoana, – tačiau ji manė, kad Džoaną nužudė jis. Ji netikėjo, kad čia įsikišta trečio žmogaus, kaip netikėjo ir Sofi. Jos abi melagės, o melagiai galvoja, kad visi kiti meluoja kaip ir jie. Žinoma, sveiko proto moteris būtų jiems iškart patarusi skambinti mums, bet Matilda Keriš nebuvo itin sveiko proto. Protinga, net labai, talentinga, bet nei sveiko proto, nei išmintinga. Pasiimk savo airišką pasą, pasakė ji Džailsui. Palik Džoaną kaip yra, palik ir jos automobilį ir atvažiuok čia kaip galėdamas greičiau.

Jie paklausė jos, bet ne iki galo. Jie atvažiuosią, bet kodėl gi nevažiuoti Džoanos automobiliu ir kartu nepasiimti ir jos kūno? Sofi Džailso pasakojimu nepatikėjo,

vadinasi, nepatikės ir policija. Jei Džoanos kūnas bus čia, o jų nebūsią, nejau policija nepamanys, kad jie ir kalti? Bet jei kūno nėra... Džailsui tik penkiolika, be to, buvo beprotiškai išsigandęs, bet manau, kad tuo metu jį apėmė tam tikra nuotykių dvasia. Jis mokąs vairuoti ir norįs vairuoti. Sofi galvoja tik apie laisvę. Dingti iš čia, dingti kuo toliau nuo tų tėvų. Padarykim taip, abu pagalvojo, kad atrodytų, jog Džoana gyva ir mus pagrobė...

Suskambo Veksfordo telefonas. Dora paklausė:

– Ieškojai manęs? Aš pas Silviją, su ja ir Džoniu, – *Džoniu?* Reikalai pirmyn juda greitai. – O tu kur?

– Aludėj.

– Supratau. Jei jaudiniesi dėl lietaus, jokio vandens prie mūsų sodo net arti nėra, bet mes dar turime smėlio maišų ir, jei kiltų kokia grėsmė, Džonis sako ateisiąs ir sukrausiąs juos ant sienelės. Iki pasimatymo.

– Ar žinai, ką reiškia *Plus ça change plus c'est la même chose*?

– Ne, – atsakė Burdenas.

– Faktiškai tai vienintelė prancūziška frazė, kurią moku, – tarė Veksfordas. Ir visai neobjektyviai pridūrė: – Bėda ta, kad naujasis Silvijos draugas atrodo bus lygiai toks pat kaip prieš jį buvęs.

Patempęs viršutinę lūpą Burdenas pagiežingai iškošė:

– Esat tikras meistras laikyti nežinioje, ką? Jūs tiesiog kitaip negalite. Sakyčiau, net tobulėjate šioje srityje. Tikriausiai praktikuojatės.

– Nesuprantu, ką čia šneki, – pasakė Veksfordas.

– Kas nužudė Džoaną Troj, va apie ką.

– Tuoj prie to prieisim. Grįžkime porą valandų, prie vakarinio laikraščio pristatymo.

– Prie *ko*?

– Palauk. Tai svarbu. Mūsų rajone laikraščius pristato tas pats Karalienės gatvės laikraštininkas, o Lindhersto kelias ir yra mano rajone. Kaip žinai, „Antrimas" nuo manęs yra tik per kelias gatves. Laikraščius pradeda nešioti ne nuo pačios Karalienės gatvės ir ne nuo Godstono kelio. Todėl neapima ir didžiosios dalies Lindhersto kelio, o reisą pradeda Češamo gatvėje, paskui eina į maniškę, Kaveršamo, Martindeilo gatves ir Kingstono gatvės šiaurinę dalį, paskui grįžta pietine kryptimi ir baigia ties Lindhersto kelio ir Kingstono gatvės kampu. Laikraščių pristatymo reisas visuomet baigiamas ties paskutiniu Lindhersto kelio namu. O tas namas, kaip žinoma, ir yra „Antrimas". Dažniausiai, bet ne visada, „Kingsmarko vakarines naujienas" išnešioja Džailso Deido ir Skoto Holovėjaus amžiaus mergaitė, Tabita Vinter. Bet šeštadienį, lapkričio dvidešimt penktąją, ji tų laikraščių nenešiojo. *Šeštadieniais ji nešiodavo retai*, nes jai būdavo smuiko pamoka. Išnešiodavo jos tėvas.

Laikraščius jis nešiojo pėsčias, todėl per tą laiką labai sušlapo. Priėjus paskutinį namą, savaime suprantama, „Antrimą", jam nereikėjo skambinti į duris, nes Džailsas išgirdo, kaip laikraštis nukrenta ant kilimėlio, ir priėjo prie durų. Bet net jei būtų išgirdusi Džoana ir pati priėjusi prie durų, nesusirūpintų. Jis jau buvo parengęs dingstį. Turint galvoje, kad jis

pažįsta Džailsą, jiedu abu tos pačios bažnyčios nariai, be to, jis dar ir Džailso globėjas, priskirtas jį mokyti ir vesti tiesos keliu. Gal prieš eidamas namo jis galėtų užeiti ir apdžiūti?

– Amžinosios Evangelijos bažnyčios nariai, norite pasakyti?

– Laikraštininkas, – pasakė Veksfordas, – Kenetas, kitaip žinomas kaip Hobabas, Vinteris.

29 skyrius

– Kaip žinai, jisai jau stojo prieš teismą, – pasakė Veksfordas, – jam pateiktas kaltinimas žmogžudyste ir paskirta kardomoji priemonė. Džailsas neišvengs kaltinimo mirties slėpimu, bet tikiuosi atmesti kaltinimą policijos laiko švaistymu. Viena nauda iš to yra – jis nusisuko nuo amžinųjų evangeliečių, ir atrodo, kad jie apskritai skirstosi, išmoko dar vieną kalbą ir po poros mėnesių ruošiasi laikyti jos valstybinį egzaminą. Be to, atrodo, kad jis kiek geriau sutaria su tėvu. Sofi nebus pateikti jokie kaltinimai. Tiesą sakant, manau, kad bet kuris teismas patikės ja, o ne policija ir ekspertų surinktais įkalčiais. Tik švaistytume savo laiką.

– Grįžkite prie Hobabo Vinterio, – paprašė Burdenas.

– Tikriausiai pameni, kad tą popietę Džailsas stojo prieš Jašubą Raitą ir neeilinę skubiai sušauktą vyresniųjų tarybą. Žinoma, ten dalyvavo ir Hobabas. Dabar mes aiškinamės, ar jie visi žinojo, ką Hobabas suplanavęs, ar suplanavo visi, ar jis tai padarė tik savo iniciatyva. Džailsas nežino. Jie paleido jį paslaptingai užsiminę, kad jis „sulauksiąs pagalbos“. Jis pagalvojo, kad tąją pagalbą greičiausiai suteiksiąs jo globėjas ir, kaip gali įsivaizduoti, viena vertus, jis jos norėjo, kita

vertus, norėjo bet ko, tik ne tos pagalbos. Kai atnešė laikraštį, jis suprato nuspėjęs teisingai.

Hobabas užėjo į svetainę, kur jį supažindino su Džoana ir Sofi. Jį net pavaišino *arbata*. Žinau. Gali sau juoktis. Tokią galimybę mes svarstėme, bet paskui atmetėme kaip absurdišką. Jo lietpaltį pakabino prieškambaryje virš radiatoriaus, batai džiūvo virtuvėje, pirštines, kurias jis mūvėjo, irgi padėjo džiūti ant radiatoriaus. Kiti drabužiai nebuvo sušlapę, tik kelnių apačia, bet jas jis paliko džiūti ant savęs.

Hobabas ruošėsi nužudyti Džoaną, tuo aš neabejoju. Jei paliktų ją sužalotą, bet gyvą, jam, o kartu ir amžiniesiems evangeliečiams, tektų už tai atsakyti. Pameni, ant jos kūno būta žymių, rodančių, kad jai daužyta per veidą ir galvą. Be to, jis ėmėsi žingsnių nuslėpti savo buvimą name. Nežinant Džoanai ir Sofi, jis pasiliko. Kai išdžiūvo jo pirštinės – tai svarbu – ir jis jau galėjo apsiauti batus, Džailsas nusivedė jį viršun į savo kambarį. Nei Sofi, nei Džoana to nežinojo. Pasak Džailso, jos manė, kad laikraštininkas iš prieškambario pasiėmė lietpaltį ir išėjo. Džailso kambaryje jis atsisėdo į kėdę ir ėmė skaityti Džailso Bibliją. Jei reikės, anot Džailso, jis ruošėsi laukti ir visą naktį, kad tik užkirstų kelią nuodėmei.

O Džoana, tikriausiai įgavusi pasitikėjimo, nes Džailsas praeitą naktį jai pasidavė, ėmė kartoti procesą svetainėje. Džailsas sako jos neskatinęs ir, žinoma, jam visą laiką nedavė ramybės tai, kad viršuje yra Hobabas Vinteris. Tačiau, kai jis nuėjo į savo kambarį nakčiai, Džoana atėjo prie durų ir vėlgi nesibeldė. Gal būtų išgelbėjusi savo gyvybę, jei būtų

pasibeldusi, jei nebūtų tokia drąsi, įžūli ir pasitikinti savimi.

Ir staiga Hobabas šoka iš kėdės ir išgrūda ją iš kambario. Daužo kumščiais jos veidą ir tranko galvą į sieną. Be abejo, spjaudydamasis prakeiksmais, vadindamas ją šliundra, Didžiuoju Drakonu ir panašiai. Ji klykė – jai turėjo būti nežmoniškas šokas – ir Hobabas sviedė ją nuo paties laiptų viršaus ir tikriausiai baisiausiai patenkintas pamatė, kaip ji trenkiasi galva į tą spintos kampą.

– Aha, – tarė Burdenas. – Suprantu. Ir jis tiesiog išėjo? Paliko du vaikus su viskuo susitvarkyti?

– Manau, jis nepastebėjo, kad Sofi buvo svetainėje. Šiaip ar taip, juk ji tik mergaitė, galbūt išaugsianti į dar vieną Džoaną. Vienintele moterimi, verta išgelbėjimo, jis tikriausiai laiko tik savo dukrą. Be to, Sofi neišėjo iš savo kambario, kol neišėjo jis. Ji kietai miega. Taip, jis paliko Džailsą tvarkytis ir per smarkų lietų parėjo tą nedidelį atstumą iki savo namų, greičiausiai sveikindamas save su sėkmingai atlikta misija.

– Nejaugi jis tikrai manė išsisuksiantis? Juk nežinojo, kad Džailsas ir Sofi išvažiuos ir išsiveš kūną.

– O kodėl kas nors turėtų patikėti Džailsu, jei tas aiškintų, kad vakarinį laikraštį pristatęs žmogus nustūmė Džoaną nuo laiptų? Nepalikęs jokių pėdsakų? Tas, kurio Džoana visiškai nepažinojo? Tas, kurį Sofi žinojo išėjus namo prieš keletą valandų? Nepamiršk, kad ir Sofi manė, kad Džailsas kaltas. Bet kuris Amžinosios Evangelijos bažnyčios vyresnysis suteiktų Hobabui alibi. Žmona jam jau suteikė, visų jų žmonos

jiems suteikė alibi. Pažvelk, kaip vyresnieji elgėsi paaiškėjus, kad toji trijulė dingo. Jie – o ypač Jašubas Raitas – elgėsi ne tik kad netikėtai, bet abejingai. Neskaistybė jiems yra pati baisiausia nuodėmė. Smurtinė mirtis nėra labai svarbi, ypač dėl kilnaus reikalo, o melas teisme apskritai būtų menkutis nusižengimas, absoliučiai atleistinas.

– Vadinasi, šis garbus laikraštininkas, šitoji bažnyčios kolona, gyvenęs nepriekaištingą gyvenimą, staiga pakyla ir itin žiauriai nužudo kažkokią merginą. Gal lazda kiek ir perlenkta, kaip manote?

– Būtų perlenkta, jei tavo žodžiai būtų tiesa.

– Ką turite omeny?

Veksfordas mąsliai atsakė:

– Žinai, namuose aš apie šituos dalykus nekalbu. Lygiai kaip ir tu. Dora apie šitą bylą šiek tiek žinojo, nieko nuostabaus, juk ji man naršo internete, bet Silvija nežinojo nieko, kol nepastebėjo nedidukės informacijos apie tai, kad Hobabas Vinteris stojo prieš teismą. Beje, tą informaciją ji pamatė „Vakarinėse naujienose", o tai man visai neblogai pateisino to laikraščio egzistavimą. Ji užėjo pas mus – žinoma, su tuo Džoniu – ir papasakojo man, kas nutiko vieną naktį, kai ji budėjo prie pagalbos linijos toje savo moterų prieglaudoje.

O buvo tai prieš porą metų. Paskambinusi moteris nenorėjo sakyti savo pavardės. Ne iš pradžių. Tik sakė, kad ją sumušė vyras ir kad ji bijanti būti namuose, kai jis grįžtąs iš savo maldos susirinkimų. Silvija pagalvojo, kad tai jau pakankamai keista, bet ji tai moteriai liepė sėsti į taksi ir važiuoti į prieglau-

dą. Kaip tikriausiai atspėjai, ji buvo Priscila Vinter, Hobabo Vinterio žmona. Jai buvo sulaužyta nosis, pamuštos abi akys, visa nusėta mėlynių.

– Ir tai padarė Amžinosios Evangelijos bažnyčios vyresnysis?

– O taip, ir ne pirmą kartą. Tik pirmą kartą po ilgo laiko. Jis nuolat ją stumdydavęs, vieną kartą, kai dukra buvo maža, nustūmęs nuo laiptų. Tąkart dėl to, kad parėjęs namo aptiko ją geriančią arbatą su kaimynu. Gaila, kad prieglaudoje ji buvo tik dvi paras, paskui grįžo namo. Sakė negalinti palikti Tabitos.

– Dabar ji jau išsilaisvins iš Hobabo, – tarė Burdenas. Jis paėmė savo lietpaltį nuo senos dulkėtos medinės kabyklos ir padėjo Veksfordui apsivilkti savąjį. Jiedu išėjo į Centrinę gatvę. Lietus virto silpna dulksna. – Bet aš vis dėlto nesuprantu, kodėl esate įsitikinęs, kad tai žmogžudystė. Žiaurus užpuolimas, taip, tragiškas nelaimingas atsitikimas, net nužudymas iš neatsargumo. Bet žmogžudystė?

– Ar nejau nepasakiau? – Veksfordas iškėlė lietsargį, kurį nešėsi. – Išdžiovinęs savo pirštines, Vinteris jas visąlaik mūvėjo. Ne dėl šilumos. Naktis nebuvo šalta, o viduje veikė šildymas. Jis ruošėsi ją nužudyti, todėl buvo su pirštinėmis, nenorėdamas palikti pirštų atspaudų nei Džailso kambaryje, nei ant Džailso Biblijos. Jei tai nenuskambės psichodiagnostiškai, sakyčiau, kad jis tuo pačiu metu žudė savo žmoną ir galbūt daugybę kitų moterų.

– O aš sakyčiau, – pasakė Burdenas, visai pamiršęs savo psichologijos kursus, – sakyčiau, kad jis absoliutus nusikaltėlis.

– Žinai, – pasakė Veksfordas, – pasiėmiau kažkieno lietsargį, kažkurio žmogaus iš to autobuso, kuris jau išvažiavo. Manau, kad tai pirmas kartas mano gyvenime, kai apsivogiau.

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Kęstučio g. 10, LT-08116 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino spaustuvė
PRINT IT
Gamyklos g. 27, LT-96155 Gargždai
info@print-it.eu
Tiražas 3 000 egz.

„Vaikeliai girioje“ (*Babes in the Wood*) – tradicinė anglų pasaka apie girioje paliktus mirusius vaikus, paukštelių uždengtus lapais. Didžiojoje Britanijoje šis pavadinimas dar vartojamas, kai kalbama apie nužudytus vaikus, kurių palaikai rasti miške.

Deidai grįžo namo iš Paryžiaus truputį po vidurnakčio. Namas skendėjo tamsoje, vaikų miegamųjų durys uždarytos, taigi tėvai nuėjo miegoti nepažiūrėję. Na, turbūt ir neturėtų žiūrėti. Juk Džailsui penkiolika, o Sofi – trylika. Ir tik gerokai įdienojus ponia Deid apsižiūrėjo, kad vaikų nėra.

Potvynių užlietos Anglijos ir Velso lygumos, nesiliaujantis lietus ir kebli užduotis vyriausiajam inspektoriui Veksfordui iš Kingsmarko kriminalinių tyrimų tarnybos: surasti du per potvynį dingusius vaikus ir jų auklę. Ar vaikai paskendo, ar jie tebegyvi? O gal jie – vaikeliai girioje?

Rutha Rendell (Ruta Rendel) – viena žymiausių anglų detektyvų ir psichiloginių trilerių autorė. Jos romanai nuolat ekranizuojami (Pedro Almodóvaro filmas „Virpantys kūnai“ ir kt.). Rendell daugelį kartų pelnė Detektyvų rašytojų asociacijos apdovanojimus, be to, Meno tarybos Nacionalinę premiją, „The Sunday Times“ literatūrinį apdovanojimą.

ISBN 978-9955-23-297-1
9 789955 232971
www.baltoslankos.lt